

Lähdin kävelemään

Erkki Lampén

Sisällys:

Esipuhe	3
 Kaksi miljoonaa askelta	
Mies eikä marjanpoimija	5
Ookkonä pitkään kävellyt	18
Miten kaunis ihmisen tekemä tie	35
Pitkä loppusuora	52
Sankarin paluu	76
 Polkupyörällä Suomen ympäri	
Tuulinen rannikko	77
Ylös ja alas	86
Hiki lentää	93
Kerää koko sarja	105
 Hiihtäen halki Suomen	
Latukone, tule tänne	107
Nämä ei todellakkaan ole kunnossa	117
Kilpaa kevään kanssa	128
Viimeinen retki	140
 Meloen Lapista Suomenlahdelle	
Kylmissä vesissä	142
"Niin hullua ihmistä ei ole..."	155
Vauhti kiihtyy	168
Kotona	181

Esipuhe

Se on sulta ohi jo, ystävälläni oli tapana mielestään hauskaista tokaista, tarkoittaen elämää yleensä ja lemmen iloja erityisesti. Minua ei naurattanut. Neljäkymmentä vuotta täytettyäni oli kalvava tunne, ettei mitään hyvää ole enää odotettavissa, käynyt yhä voimakkaammaksi.

En ollut löytänyt rakkautta enkä Jumalaa, minulla ei ollut perhettä, ja kirjava ammatillinen urani koostui katkelmista jotka itsessään saattoivat olla kiinnostavia mutta eivät vastanneet kysymykseen, mikä minusta tulee isona. Istuin puiston penkillä ja katselin meren ylle noussutta syksyistä täysikuuta. Se ei tuntunut miltään ja arvelin, ettei mikään koskaan enää tuntuisikaan. Tällaista on siis olla elävältä kuollut.

Koetin nähdä asiassa hyviä puolia. Koska elämä on ohi, voin oikeastaan tehdä mitä huvittaa, jos nyt mikään enää ylipäättään huvittaa. Vuosituhannen vaihtuessa minua huvitti kokeilla, miltä tuntuisi olla vuosi raittiina. En ollut rappiolla mutta olin kyllästynyt kosteita viikonloppuja seuraavaan alavireisyyteen. Kuiva vuosi tuskin menisi varsinaisesti hukkaan. Aloin saman tien harrastaa liikuntaa.

Olen aina pitänyt kävelemisestä ja retkeilystä. Lapsuuteni Espoo oli maaseutua, ja oli luonnollista seikkailla metsissä ja tehdä retkiä yhä kauemmas kotoa. Äiti opetti minut tunnistamaan kasveja ja eläimiä, ja hieman vanhempana retkeilimme isän kanssa Pohjois-Karjalassa kävellen, pyörillä ja kanootilla.

Vuoden 2000 kevättalvi haihdutti kaamosmasennuksen, kuten valo on tähän mennessä jokaisena vuonna tehnyt. Lähdin sunnuntaikävelylle. Kuiva asfaltti tuoksui ja aurinko lämmitti selkää. Ohitin Helsingin keskusvankilan jyrkän muurin ja olin kiitollinen vapaudestani.

Oivalluksen tarkkaa hetkeä on mahdoton jäljittää, mutta ennen kuin olin ehtinyt kävellä Hermannin Rantatien pitkän suoran loppuun, tiesin mitä haluan ja aion tehdä. Haluan kävellä Helsingistä Pohjoiselle jäämerelle.

Ajatus täytti minut lähes ennen kokemattomalla ilolla. Täysin yllättäen olin saanut elämäni suurimman tehtävän. Yhtäkkiä olemisella oli tarkoitus ja olin mitä suurimmassa määrin elossa.

Ryhdyin hankkimaan varusteita ja harjoittelemaan. Pyrin kävelemään viikossa ainakin yhden parinkymmenen kilometrin lenkin, treenasin kuntosalilla, ja välillä hain hidastetulla kävelyllä oikeanlaista askelta. Toukokuussa kävelin jo Helsingistä Porvooseen kokeillakseni, miltä se tuntuu. Jalat olivat muhennoksena.

Alkukesän aamuna lähdin rinkka selässä kotioveltani Helsingin keskustasta kohti pohjoista. Olin saanut työnantajaltani Nokian kommunikaattorin lähettääkseni säännöllisesti matkakertomusta Verkko-Aamulehteen julkaistavaksi, ja näihin matkapäiväkirjoihin pohjautuu tämän kirjan ensimmäinen osa. Kun puhuttelen lukijoita, kyse on siis ihmisistä, jotka tuolloin seurasivat matkaani. Kommunikaattorin avulla myös sähköpostikirjeenvaihto oli mahdollista. En ollut aina yksin.

Kaksi miljoonaa askelta

I - Mies eikä marjanpoimija

Kerava 6.6. 2000

Hämeentiellä ensimmäistä taukoa pitäessäni alan epäillä jättäneeni asuntoni oven auki. En saa rauhaa ennen kuin olen tekstiviestitse varmistanut asian naapuriltani. "Ovi OK." Levähdän bussipysäkillä. Rinkka painaa kovin paljon ja olen kävellyt vasta promillen koko matkasta. Iltapäivällä alitan Kehä III:n ja tunnen olevani kaukana.

Vanhalla Lahdentiellä vastaan pyöriilee triathlonisti hampaat irvessä. Kaikkea hullua jotkut viitsivätkin, ajattelen, kunnes muistan mitä itse olen juuri tekemässä.

Vietän ensimmäistä retki-iltaa pienen joen varrella lähellä Keravan rajaa. Kello on vasta yhdeksän mutta olen kypsä nukkumaan. Jaloista ja hartioista kuuluu yhä hiljaista valitusta päivän urakan jäljiltä, ja yllättäen kipein paikka on persvako, joka on hiertynyt kovin araksi.

45 minuuttia kävelyä ja vartin tauko, sillä rytmillä sujui ensimmäinen päivä yhdeksän tunnin ajan. Lopussa oli pakotettava itsensä liikkeelle. Taivalsin kilometrikaupalla uusmaalaista viljelymaisemaa etsien metsäsaareketta johon leiriytyä. Hanke kariutui milloin pihassa haukkuvaan koiraan, milloin liian aukeaan paikkaan. Tässä on hyvä. Olenpa uupunut. Uni tulee milloin tahansa.

Mäntsälä 7.6.

Liikkeelle lähtö ei aamulla yllättäen tuottanut tuskaa. Nyt olen luullakseni Mäntsälässä ja sataa kuin Esterin

saavista. Kommunikaattorin akku on loppumassa eikä lisää virtaa tule ennen kuin aurinko taas paistaa. Nyt aurinkopaneeli on hyödytön.

Vanhan Lahdentien maisemista ei ole paljon kerrottavaa. Aikani kuljettuani näin kyltin jossa luki "Lemmenlaakso". Arvelin sen olevan jokin helluntaiheilattomien houkutinpaikka yökerhoineen ja ihmettelin, kun tie vain huononi huononemistaan kadotakseen lopulta lähes tyystin. Oikealla aukeni jättimäinen soramonttu, vasemmalla polkua reunusti laiton kaatopaikka ja lemmeistä muistutti vain sateessa mätänevä joustinpatja. Kannattiko tätä niin mainostaa, tuumasin mutta jatkoin edelleen.

Lopulta infotaulusta kävi ilmi Lemmenlaakson olevan edempänä rehottava jokilehto jossa kasvaa ja sirkuttaa kaikkea erikoista. Samoilin Amazonin viidakossa aikani. Ensi kerralla tulen kanootilla.

Olen kuivatellut vaatteitani huoltoasemilla mutta ei matka siten etene. Täältä bussikatoksen suojasta näen sateen läpi Nummiseen olevan matkaa 9 kilometriä. Sinne siis. Ei ole muutakaan tekemistä.

Orimattila 9.6.

Kävelen kohti Nastolaa ilta-auringon paahteessa. Sade taukosi vihdoinkin viime yönä ja aamun viileys vaihtui helteeksi.

Kommunikaattorin lataaminen tällä aurinkopaneelilla ei onnistu. Orimattilassa ostin verkkolaturin kiroiltuani raskaasti sen kotiin jättämistä "tarpeettomana" ja "liian painavana". Jollei kapinetta olisi löytynyt Orimattilasta, olisin ottanut bussin Lahteen, tehnyt ostoksen siellä ja palannut taksilla Orimattilaan jatkaakseni taas kävellen. Kävely on pyhää, siinä ei fuskata.

Eilen eksyin ensimmäistä kertaa sateenharmaan taivaan ja väsymyksen sokaisemana. Kävelin kolme kilometriä kohti Mäntsälää kun olisi pitänyt kääntyä Pukkilaan. Vasta Mäntsälän kunnan rajalla huomasin virheen. Vastoin tapojani otin tilanteen rauhallisesti ja kävin halkopinolle päivälevolle. Hauska oli siinä sateessa rellottaa rekkojen jyrätessä ohi.

Luulin jääväni Pukkilaan yöksi mutta koko kylästä ei löytynyt yösijaa. Vanhasta sikalasta tosin ollaan remontoimassa majataloa. Kävelyksi taas, teltta metsään suuren maatalon taakse, iltauutisten kuuntelu ja unta. Valmistauduin tekemään tiliä ekologisen radikaaliuteni asteesta, mikäli sitä yöllä haulikon kanssa udeltaisiin.

Heräsin aikaisin aamulla, näin auringon ja juoksin metsikön reunaan lataamaan kommunikaattoria, laihoitin tuloksin, kuten todettu. Koko aurinkoiset 17 kilometriä Orimattilaan päässä takoi huoli kännykän lataamisesta.

Verkkolaturi ja pizza jättivät Orimattilasta kauniin muiston. Nyt etenen kohti Nastolaa kaksi rakkoa vasemmassa jalassani haisten pahemmalta kuin eväsjuustoni jonka päästin tuskistaan eilen. En ole peseytynyt kohta neljään päivään. Peseytykää te, hyvät lukijat. Jos joku teistä mökkeilee Nastolan suunnalla niin kutsu lauantaiaunaan ei olisi pahitteeksi.

Vierumäki 10.6.

Eilinen ilta-aurinko vietti kävelemään yhä kauemmaksi, kunnes kaaduin sänkyyn 43 kilometriä tarponeena. Orimattilasta Nastolan kunnan alueelle taival taittui kevyesti mutta Nastolassa hankaluudet alkoivat. Olin tulkinut Villähteen kohdalla kartassa olevan merkin lomakyläksi tai leirintäalueeksi ja raahustin kohti taajamaa hiertynein jaloin tuo toivonkipinä silmissäni. "Ei täällä mitään semmoista kyllä ole, Nastolassa on Gasthaus Onnimanni lähin", totesivat grillikahvion myyjättäret. 36 kilometriä ei siis riittänytkaan päivän työksi vaan vaadittiin muutama lisää. Vaihdoin sandaalit vaelluskenkiin, terästin mieleni ja lähdin taas baanalle.

Oikeastaan se oli miellyttävää, sillä tajunta alkoi räsäyksestä samanaikaisesti kaventua ja kirkastua. Keinuin kohti Nastolaa tavattoman tietoisena kehostani ja kaikista sen lähettämistä viesteistä. Kun putki kapeni liikaa, hidastin, join vettä tai pidin tauon.

Nastola ja eritoten Gasthaus Onnimanni oli vain piilotettu niin ovelasti Salpausselän harjulle, että jouduin kapuamaan moneen otteeseen ees taas tuota ei aivan vähäistä jääkauden jälkeä Suomen luonnossa ennen kuin yösiija löytyi karaokebaarin takaa. 280 markan hintaa pidin kohtuuttomana tasoon nähden mutta oli pakko päästä vihdoin suihkuun, pyykille, lataamaan kommunikaattoria ja puhkaisemaan jalkapohjien rakkoja hygieenisissä oloissa. Sainhan vielä samaan hintaan kuulla surkeaa karaokejollotusta ja kännisten huutoa.

Nukuin ennätysmäisesti kymmeneen, vein vielä kostean pyykin aurinkoon, söin aamuyöllä käytävään tarjoillun aamiaisen ja lähdin. Mies terassilla kysyi, minne olen matkalla. Kerroin. "Siinä on mies eikä mikään marjanpoimija", tokaistiin kaljatuopin takaa, ja mielialani koheni entisestään.

Salpausselältä aukeni maisema järvi-Suomeen. Kävelin helteessä 26 km Vierumäen urheiluopistolle ja leiriydyin jalkapallokentän takaiseen metsikköön yöksi. Nuorten lajileirin teltoilta kuuluu välillä metakkaa, mutta ainakaan kukaan ei yritä laulaa Liljankukkaa.

Olen nyt kävellyt yli kymmenesosan kokonaismatkasta ja Jäämeri alkaa tuntua jotenkin todelliselta: ei se tämän kummempaa ole. Mutta jos sittenkin on? En voi vielä tietää.

Heinola 11.6.

Vierumäen urheiluopistolta alkavaa ilvespolkua olin etukäteen odottanut, koska se on retkeni ensimmäinen varsinainen vaellusreitti. Alkajaisiksi kävelin kuvankauniissa harju- ja järvimaastossa polveilevan UPM-Kymmenen mainospolun jonka nimi oli "Lemmentaival" tai jotain muuta imelää, ja jonka opasteet ylistivät teollista metsätaloutta ja kauhistelivat sitä, miten Suomen metsiä joskus synkässä muinaisuudessa on kohdeltu. Luullakseni enemmistö auratulle avohakkuualueelle kerrankin eksyneistä retkeilijöistä kaipaakaan haikeasti 1800-luvun "tuhlailevaa" metsänkäyttöä.

Uituni siirryin Ilvespolulle joka oli hienoinen pettymys, hiekkatie ja metsää. Niinpä tein oman metsäekskursion lupaavan harjupolun houkuttelevana ja päädyin vihoviimeiseen viidakkoon repimään

ihoani riekaleiksi vadelmanvarsissa ja kuivissa näreissä. Löydettyäni taas Ilvespolun pysyin sillä tarkasti Heinolaan asti.

Soma kaupunki, hyvää paistettua lohta. Olemme käsitelleet Heinolan.

Kävellessä on tavallistakin alttiimpi kaikenlaisille mielessä jauhaville pakkomielteille, lauseille ja renkutuksille. Osaa niistä ei kehtaa mainita mutta kerrottakoon että tänään askeliani tahditti muun muassa lause "ainoa erikoislahjakkuuteni on metsäsienten löytäminen". Tällaista on päivästä toiseen jatkuva yksin käveleminen.

Aurinkopaneeli oli joko liian tehoton tai laturin johto vääränlainen, yhtä kaikki lähetin ne bussirahtina Helsinkiin. Heinolan matkahuollon enkeli suostui palvelemaan, vaikka oli sunnuntai ja noin kuusivuotias Emilia parkui vieressä haluavansa Mäkkäriin. Kommunikaattorin akun latauksen suhteen olen siis armonpalojen varassa mutta koetan jatkaa päiväkirjan pitämistä. Lukeeko tätä muuten kukaan? Haloo? Lähettäkää postia! Täällä on yksinäistä.

Hartola 12.6.

Lusin suoralta päästyäni kysyin pihallaan rakennushommissa olevalta eläkeläismieheltä juomavettä. Hän keitti kahvit, tarjosi pullat ja kuultuaan ettei minulla uskomatonta kyllä ole onkea mukanani marssi vajalle, valitsi teleskooppivavan, kaivoi vieherasiasta kullatun ongenkoukun ja lahjoitti ne minulle. Sitten mentiin vielä kasvimaan reunaan kaivamaan matoja. "Laita kortti Jäämereltä ja kerro tuliko kalaa", hän sanoi ja toivotti hyvää matkaa kehottaen myös katselemaan maatalojen tyttäriä.

Poikkesin reitiltä katsastamaan Uno Kailaan syntymäpaikan. Autolla sinne ei kuitenkaan koskaan tulisi lähdeyksi. Melkein keskeltä korpea löytyi autoitunut pihapiiri. Kailaan syntymäkodista oli vain vähän kivijalkaa jäljellä, mutta puutarha sireeneineen ja omenapuineen muistutti asutuksesta. Joskus siinäkin on eletty, rakastettu, vihattu, naitu ja synnytetty runoilija, joka kuoli kauan sitten Nizzassa keuhkotautiin kirjoitettuaan ensin joukon jyrkeimpiä suomenkielisiä säkeitä.

Mistä tuli tämä alakuloinen olo? Katoavaisuudesta. Lapsuuden kotitaloani ei enää ole, olen vanhempi kuin Kailas kuollessaan enkä ole jättänyt maailmaan jälkeä enkä jälkeläisiä. Joskus katoan ja sitten katoaa muistoni.

Olin lähdössä iltaongelle Salajärven rantaan kun taivaalta alkoi jälleen kaatua vettä. Nyt teltaan palattua on taas oikein herttainen ilma, laulurastas laulaa ja kuusista putoilee hiljakseen pisaroita teltan katolle.

Luen sähköpostini yöllä ja huomaan saaneeni seuralaisen. Tuntematon nainen kysyy, miltä tuntuu kävellä yksin - enkö koskaan kaipaa naisen lämpöä itseäni vasten? Nukahdan ajatellen Tuntematonta.

Joutsa 13.6.

Olen saapunut tietämättäni Keski-Suomeen, sillä tulin metsäteitä pitkin eikä maakunnan vaihdosta siellä

mainostettu. Pitkä ylämäki, hakkuuaukea, alamäki ja siinä alkoi Keski-Suomi.

Tänään oli helppo taival, paikallisteitä myötätuulessa pohjoiseen. Yhdessä risteyksessä epäröin, mutta jätin päivän lukijakysymykseksi arvata, kumpi oli hiertyneestä kävelijästä houkuttelevampi määränpää, Uimaniemi vai Hankaa.

En tosin uinut Uimaniemessä vaan aikaisemmin päivällä pienessä tummavetisessä metsäpurossa. "Tuulee, ei hyttysiä, hienoa", ajattelin ja riisuuduin. Metsässä päivystänyt hyttyspilvi lehahti heti kimppuun. Pakenin puroon. Pakko sieltä oli joskus noustakin ja taas oli tunnelma kuin Taiteiden yössä.

Keski-Suomeen saapumista juhlin testaamalla lahjaonkeani pienellä metsäjärvellä. Olen mato-onkinut viimeksi varmaan 20 vuotta sitten eikä madon sovittelu koukkuun ollut nyt hauskaa meistä kummastakaan. Pikkukalat nykivät ja söivät madon pala palalta käymättä itse koukkuun. Saalistusvietti kuitenkin heräsi. Viimeistään Lapissa saan varmasti kalan.

Kävelin tänään ilmeisesti sotilasalueen ohi, koska sekä alueella pyörineen partioinut sotilaspoliisi että ohi maastoautoillut päällikkö jututtivat minua kovasti. Kai sotilaita luonnostaan retkeily kiinnostaa mutta ilmeisesti kautta rantain otettiin selvää myös siitä, muodostinko sotilaallisen uhkan esimerkiksi aikomalla murtautua ammusvarastoon. Viereisellä hiekkatiellä oli kuulemma eilen nähty karhun jäljet. Päivittelimme ihmisten suurpetofobioita ja lopuksi päällikkö toivotti onnea matkaan ja kehotti olemaan rikkomatta itseäni.

Kuultuaan matkani tarkoituksen Ollinsalmen lossin kuljettaja kertoo, että olemme Joutsassa ja muistelee vaimonsa aamukahvipöydässä lukeneen kaverista, joka on kävellyt Haminasta Hammerfestiin. Tunnelmani ei siitä nouse muttei varsinaisesti laskekaan. Aika harvoja asioita tehdään maailmassa ensimmäistä kertaa.

Lossilla havahdun outoon tunteeseen: etenen vaikka en kävele. Melkein huijausta, mutta olen päättänyt sallia itselleni lossimatkat.

Lossilta päästyäni jään katselemaan tauluun kiinnitettyä Suomen karttaa. Noinko paljon tosiaan olen kävellyt viikossa? Sitten näen lossikuskien tulevan. "Kuuleppas! Annan sulle tielaitoksen kartan vielä, se on ilmanen." Olen tavannut tähän mennessä vain ystävällisiä ihmisiä.

Akku on jälleen loppumassa. Koetan huomenna kävellä Kangasniemelle asti ja yöpyä sivistyksen parissa. Kiitokset kaikille sähköpostia lähettäneille, tutuille ja tuntemattomille. Eilen illalla tuli hyvä mieli niitä lukiessa.

Kangasniemi 15.6.

Sauna. Oma aittamökki. Sähkövirtaa. Ylistetty olkoon lomakylä Puulan Muikku, joka tämän kaiken 150 markan kohtuulliseen hintaan tarjoaa.

Olen hivuttautunut vähitellen kohti Savoia. Asutus on muuttunut harvemmaksi, mäet pitemmiksi ja ihmisten puheessa havaitsee tiettyä venyytystä.

On kysytty, miten jalkani jaksavat tässä vaiheessa vaellusta. Aloitin jalkojen treenaamisen maaliskuun lopussa heti retki-idean saatua. Pysin kävelemään joka viikko ainakin yhden 20-30 kilometrin ja muutaman 10 kilometrin mittaisen lenkin totuttaakseni jalkani ajatukseen, että nyt tosiaan kävellään eikä mietitä. Erityistä huomiota kiinnitin oikean askeleen ja kävelyvauhdin hakemiseen. Lisäksi kävin kuntosalilla vahvistamassa lihaksia.

Aloitettuani matkan pohjoiseen huomasin nopeasti, että jatkuvat 30 kilometrin päivämatkat 20 kilon rinka selässä ovat jotain muuta kuin Vanhankaupunginlahden ympäri tallustelu. Asfaltti on inhottava kävelyalusta. Tärähtely säteilee kantapäistä polviin, lonkkiin ja selkärankaan asti. Muutaman tunnin kävelyn jälkeen päkiät ovat kuin ruuvipenkissä. Jaloista alkaa kuulua vaisuja pyyntöjä: eikö me voitaista jo lopettaa?

Silloin on otettava tahto ja järki käyttöön. Askelta on tarkkailtava ja jos kipu tuntuu yltyvän, vetävä askel on vaihdettava hiipiväksi. Kipu itsessään ei ole kiinnostavaa, vain se, mitä asiaa sillä on. Päivästä toiseen kävellessä on kipua ja tylsyyden suhtauduttava kuin työkavereihin (anteeksi, työkaverit Tampereella ja Helsingissä!) Ne ovat läsnä, ne kuuluvat asiaan, niitä on kuunneltava ja siedettävä. (Olipa ontuva tämä vertaus työkavereihin... älkää nyt loukkaantuko ja lopettako päiväkirjani julkaisemista. Jospa vertaisin teitä mieluummin hienoihin vaelluskenkiini tai ultrakeveyeen teltaani? Poutapilviin? Hillomunkkeihin?)

Kipu voi johtua normaalista rasituksesta mutta joskus se viestii vammasta ja silloin sitä on kuunneltava kuin pomoa. (Eikö tätä työkaverivertausta voisi jo unohtaa??) Joitain päiviä ihmettelin, miksi alan iltaisin ontua ja aristaa vasenta jalkaani, vaikka siinä olevat rakot ovat jokseenkin parantuneet. Sitten huomasin vasemman jalan kantapäässä olevan kovettuman haljenneen ja turvonneen. Koetin kurkkia hankalassa paikassa olevan säteittäisen halkeaman syvyyttä ja se näyttää jatkuvan aina Kiinaan asti. Jos se tulehtuu, loppuu kävely. Halkeama on nyt suurin huoleni maailmassa. Niinpä hoivaan sitä hellästi, pesen, rasvaan ja varjelen.

Kävelyä vielä suunnitellessani haihattelin tavoitteeksi nolla rakkoo koko matkan aikana. Rakkoja ilmaantui heti alkumatkasta ja kaitsin niitä kuin lampaita teurastaen välillä muutaman neulalla puhkaisten. Nyt niitä syntyy enää harvakseltaan. Sadepäivinä varpaanvälit pyrkivät halkeilemaan jatkuvassa kosteudessa hiertyessään. Siksi kuivaan ja rasvaan ne iltaisin huolella.

Pysin myös venyttelemään jalkojeni lihaksia aamuin illoin, mutta iltavenyttely tuppaa joskus jäämään väsymyksen tai hyttysten takia. Alkuyöstä nukun aina levottomasti jalkaterissä ja pohkeissa jomottavan säryn vuoksi. Nyt olen parina iltana hieronut jalkojani, ehkä se on hiukan auttanut.

Tänään olin ajatellut ohittaa Kangasniemen ja painaa pikkuteitä myöten suoraan pohjoiseen mutta sitten ajatus leirintäalueesta vei voiton. Onneksi. Sauna, jalat katonrajan kuumuuteen, iltauinti sateella, lämmin mökki ja niin edelleen. Täällä on hyvä olla. Liian hyvä. Alkaa tulla syntisiä ajatuksia leppoisasta soutu- ja leirintäalueesta Savossa. Huomenna kivun on jatkuttava. Paras tunne kävellessä on se kun jatkaa vaikka ei halua, silloin kipu säteilee huumeena ympäri kehoa ja tahto erottuu mielen sumusta kuin metsän ylle nouseva kuunsirppi.

Haukiselkä, Kangasniemi 16.6.

Tunnen houkutusta kävellä huomenna pitkän matkan, joten käyn nukkumaan enkä jaarittele pitkään. Tässä muutama tuokiokuva päivän varrelta:

Pellon yli laukkaa minua kohti suurin koskaan näkemäni Karjalan karhukoira. "Tellu ei mene! Tellu tule tänne!" karjuu nainen pihalla, turhaan. Tellu tanssii raskaasti ympärilläni ja mölähtelee koska sillä on tennispallo suussaan. Toivottavasti Tellu arvostaa palloa enemmän kuin minun puremistani, ajattelen. Tellu palaa pihaan mutta kohta kuulen taas kynnet asfaltilla. Tellulla ei ole enää palloa. Se juoksee kohti ja ohi, heittää kuset tienreunaan ja jolkottaa hetken vierelläni. Oikeastaan koira olisi kiva. Emäntä saa Tellun kiinni. Jään hiukan kaipaamaan sitä.

Pakettiauto pysähtyy mutkaisella tiellä keltaisen tuplasulkuviivan kohdalle. Kuljettaja avaa matkustajanpuoleisen oven. Hänellä on Vihtavuoren lippis. "Päeväkävelylläkö ollaan vai kelepooko kyyti?" Kiitän ja selitän miksi en voi hyväksyä tarjousta. Mies kyselee aikansa, autot väistelevät. Lopuksi hän toivottaa hyvvee matkoo.

Menen pyytämään talosta vettä. Pihalla raivoaa koira. Nainen avaa oven ja taltuttaa koiran, joka ilmeisesti pelkää korkealle pään yli kohoavaa rinkkaani. Käy ilmi että nainen on maallemuuttaja Etelä-Suomesta. Poika on armeijassa ja saan paitsi vettä myös vedenpuhdistustabletteja, joita pojalta on jäänyt yli.

Tietä pitkin jokin pomppii kohti kovaa vauhtia. Nuori jänis. Parin metrin päässä se hoksaa minut ja tekee vauhkonsyrjäloikan palaten kuitenkin kohta takaisin. Onpa pallo hukassa. Pupu pysähtyy tien toiselle puolelle ruohikkoon. Menen aivan viereen ottamaan kuvia. Pupu vain istuu, turpa käy. Tuollaisenko pitäisi pärjätä maailmassa. Ressukka.

Tyttö ajaa ison maatalon pihalla ympyrää polkupyörällä, mikä vaikuttaa olevan lasten suosima huvi maaseudulla. Iso musta labradorinnoutaja lähtee jolkottamaan kohti haukahtaen kumealla bassollaan. "Pastori", tyttö huutaa. Koira palaa pihalle nuolaistuaan kättäni.

Yöstä on tulossa kylmä, laaksoissa varmaan hallaa. Otan pitkät kalsarit käyttöön. Onneksi on hyvä untuvamakuupussi.

Pieksämäen mlk 17.6.

Aamu sarastaa tuulisena, koleana ja jotenkin turhan tuntuksena. Jos olisi marraskuu, voisin olla säästä mielissäni. Nyt vain palelen.

Hiekkatietä kävellessä tunnelma kohenee nopeasti. Etelä-Suomi on jäänyt lopullisesti taakse, teiden varsilla on soita ja kuusetkin näyttävät solakammilta kuin rannikolla. Mäet tuntuvat loputtoman pitkiltä.

Parinkymmenen kilometrin jälkeen lojun uupuneena ojassa pohtien, onko ajatus 40 kilometrin päivästä sittenkään hyvä. Luen aikani kuluksi sähköpostit ja saan ystävällisestä viestistä voimaa kävellä iltaan asti.

Pari kilometriä ennen 40 km maagista rajaa huomaa kahvilan ja annan myöten houkutukselle. Kannatti. Tiinan Tupa Suonenjoelle johtavan tien varressa on maailman ystävällisimpiä paikkoja. Saan ylimääräisen kupillisen kaakaota, alennusta ostoksistani sekä opastusta telttapaikan valinnassa. Kuin olisi sukulaisissa käymässä. Käykää ihmeessä Tiinan Tuvassa jos ajatte Jyväskylästä Kuopioon päin tietä E63.

Ranta, ihmeellinen luonto: juuri lentämään oppinut linnunpoikanen säikähtää rymistelyäni, pyrähtää oksaltaan räpiköivään lentoon ja tipahtaa järveen. Näky naurattaisi ellei toisella olisi hengenhätä. Kuin pieni siipiraslaiva se onnistuu soutamaan itsensä kuiville.

Uin hyytävässä vedessä ja kuivattelen ilta-aurion viime säteissä ja tuulessa - pyyhkeen unohdin Ilvespolun laavulle viikko sitten. Kolme joutsenta lentää järven yli siivet vettä hipoen. Joskus tuntuu hyvältä olla olemassa.

Rautalampi 18.6.

Tiinan Tuvalla sain aamulla selityksen eiliseen arvoitukseen. Kuopion tietä kävellessäni olin pannut merkille, että jokseenkin joka toisen vastaantulevan auton etupenkillä retkottaa joku suu auki ja silmät kiinni. Mistähän noita vainajia tuodaan, aprikoin itsekseeni. Kuopiossa on kuulemma ollut Keskustan puoluekokous. Poliitiikka on näemmä raskasta.

Yhdessä yössä talvi muuttui kesäksi ja on ollut kevyt kulkea. Yökylmien jälkeen ei hyttysiäkään vielä ole vaivaksi asti ja tauoilla on mukava loikoa selällään, tuulettaa jalkoja ja katsella pilvien kulkua taivaalla. Tauot tekevät ihmeitä, varsinkin jos onnistuu torkahtamaan. Herättyä on hiukan epätodellinen olo mutta voimia on jostain unen kaivosta ammentunut valtavasti lisää.

Rautalampi. Kouluaikojen hämärästä muistuu mieleen Rautalammin reitti, mutta mistä ja minne se vie, on unohtunut. Oma reittini kulkee grillille. Ahmin suuren annoksen roskaruokaa ja röyhtäilen tyytyväisenä. Joudun latelemaan viereisen pöydän miehelle vakiotiedot - mistä, minne ja miksi ihmeessä. Mies on ollut 26 vuotta etelässä metallitöissä ja palannut nyt synnyinseudulleen. Hän tykkää kyllä käydä erällä ja kalassa, mutta kävely, voe hullutusta. Sanon, ettei kaikkien tarvitsekaan.

Suunnitelmissa oli kävellä Rautalammilta vielä kolme tuntia Tervon suuntaan, mutta retkeilymajasta kertova kyltti saa minut lankeamaan. Korholan kartano kuulostaa mukavalta.

Perillä ihmettelen autojen määrää. Käy ilmi että kartanossa vietetään 60-vuotispäiviä. Tuloni on kuin vanhasta suomalaisesta elokuvasta. Vieraat kahvipöydissä koreine vaatteineen luovat kysyviä silmäyksiä, kun astelen sisään kartanoon retkeilyvarustuksessa, paahtunein kasvoin. Ansa Ikonen, missä istut?

Valmistaudun palaamaan maantielle, mutta avulias hovimestari ohjaa minut pihan yli aitalle, ja katso: oma huone, suihku, vessa, sähkö. Saan soudella veneellä ja lämmittää rantasaunan jos haluan. Aamiainen on puoli yhdeksältä. Yöpöydän hyllyssä on Pikajuna-lehti vuodelta 1981, kannessa hymyilee nuoren näköinen Mauno Koivisto. Kaikki on hyvin. Hyvät kateelliset lukijat, toteuttakaa tekin haaveitanne.

Tervo 19.6.

Oli valittavissa, kierrätkö Iisveden itä- vai länsipuolelta. Itäpuolella olisi ollut erityishoukuttimena Petsamo - kyllä, niin on karttaan merkitty. Tätä juonikasta oikotietä käyttäen olisin päässyt tavoitteeseeni 5 viikkoa etuajassa ja voinut lorvia lopun kesää. "Petsamon" välittömään läheisyyteen sijaitsevaksi merkitty "Venetsia" herättää kuitenkin niin vahvoja epäilyksiä savolaisen kartanpiirustustaidon suhteen, etten ottanut riskiä vaan valitsin läntisen reitin.

Nokisenkosken kioskinpitäjä kertoi, että Rautalammilla on mies kateissa ja tämän epäillään yrittävän jotain ennätystä. Kiistin olevani mies kateissa. Juutuini Vaajasalmen sillalle katselemaan tummaan veteen ja sanoin aina tahattomasti "oih", kun iso kala teki pyörteen veteen. Tänne olisi päästävä syksyllä.

Makaaberin tienvarsimainos sykehdytti vanhaa lihansyöjää: "Tervetuloa Ranssin maatilateurastamolle".

Kuvassa Ranssin viljapossu hymyilee veikeästi. Teurastus on iloinen asia!

Olen nyt kävellyt kahdessa viikossa 430 km ja olen sopivasti aikataulussa, jota minulla ei pitäisi olla mutta joka minulla kuitenkin on. Lasken olevani Oulujärven rannalla viimeistään viikon kuluttua.

Jalkoja särkee iltapäivällä enemmän mutta muita mainittavia ongelmia ei ole. Kantapään tila on vakaa, kiitos Compeed-rakkolaastarin. Selkääni on ilmaantunut ikävä kramppi. Nyt olisi tilaus seuralaiselle joka osaisi hieroa sitä.

Näillä seuduilla liikkuu kuulemma emokarhu kahden pennun kanssa. Yleisesti olen karhuhysteriaa vastaan, mutta jos tuossa alkaa yöllä jokin tallustella niin vetää mielteliääksi. Jollei näitä viestejä enää tule, karhuperhe on saanut vähärasvaisen mutta sitkeähkön yöpalan. Lukekaa sitten vaikka Pentti Haanpään Noitaympyrää aikanne kuluksi.

Utrianlahti, Tervo 20.6.

Nyt on takki tyhjä. Nukuin huonosti, jalat valvottivat pikkutunneille. Aamuinen liikkeellelähtö karhumetsästä tuntui tahmealta, eikä päivällä ollut parempaa tarjottavaa. Harmaa painostava sää selkeni vähitellen vielä painostavammaksi helteeksi ja uinti auttoi vain hetkeksi, samoin kuin käynti näkötorjunnassa, josta kyllä aukeni huikea näkymä pohjoissavolaiseen metsä- ja järvimaisemaan.

Tervon keskustassa söin, kävin ostoksilla jotka hajamielisyyttäni melkein unohdin kaupan pihaan, ja kävin päivälevolle kuivaan ojaan. Havahduin siihen että joku tepastelee luokseni. Aito ja väärentämätön savolaisäijä. "Suatta te siinä olla, minä voan tulini kahtommaan että onko jottain sattunna." Kerroin ettei ole mitään hätää ja aloin vetää kenkiä jalkaan. "Oon minäkii joskus sammunna mutta yleensä vaamo korjoo pois. Tulukee meille." Kiitin ja sanoin että vielä on tänään monta tuntia käveltävänä. "Minä asun tässä ihan lähellä. Tulukee voan." Kiitän ja vedän kampeita niskaani. Mies jää toistelemaan kutsuaan etääntyessäni maantielle.

Tänään on seurana ollut inhottava ukkospäänsärky ja olen nyt väsyneempi kuin kertaakaan koko matkan

aikana. On käveltävä väkisin, ja ajatus jäljellä olevista tuhannesta kilometristä puistattaa.

Ilmeisesti myös päivärytmiä on muutettava. Jalkojen särystä johtuva unettomuus on tosiasia joka on pakko ottaa huomioon. Täytyy leiriytyä ja käydä levolle aikaisemmin, jotta aikaa jää myös nukkumiseen eikä pelkkään piehtarointiin. Se taas tarkoittaa vähemmän käveltyjä tunteja ja lyhyempiä päivämatkoja. Kiusallinen ajatus mutta kokeiltava on. Jos uupumus jatkuu, on pidettävä lepopäivä. Toivottavasti ehdin Jäämerelle ennen ensilumia.

Pielavesi 21.6.

Vaakatasossa jo ennen iltayhdeksää. Jalat riemuitsevat Nilakan Pirttien aitassa.

Nukuin viime yönä metsästandardilla mitaten todella hyvin ja pääsin liikkeelle vasta yhdentoista jälkeen. Heräämisestä rinkaan selkään nostamiseen kuluu aina parisen tuntia, en koskaan oikein tajua mihin se aika vierähtää mutta näin kuitenkin on. En viitsi leikkiä mitään armeijaherätyksiä ja järjestyä telttani eteen parijonoon kymmenen minuuttia heräämisestä.

Helle olisi ollut jo puolilta päivin liki sietämätön, ellei Nilakalta päin olisi puhallellut leppeä tuuli. En ollut koskaan edes tiennyt sen nimisen järven olevan olemassa, eikä se ole mikään pikkuinen vesi. Muutenkin tällä reissulla on oppinut kaikenlaista uutta Suomen maantieteestä vaikka olen vanhana kansallisromantikkona kuvitellut tämän maan aika hyvin tuntevani.

Uin toki tässä uudessa järveissäni. Metsikön takana haukkuivat hurtat, koska niiden mielestä yritin varastaa veneen, pään yllä huusivat puolestaan lokit, koska selvästikin aioin syödä niiden poikasen joka kyyhötti askeettisessa pesässä viereisellä kivellä. Poistuessani palasi rauha.

Päivä paahtaa, päänsärky palaa ja tie mutkittellee, tien varrella ikivanhoja hirsirakennuksia, peltoa ja jokunen karjatila. Joka askeleella tiestä nousee mustavalkoisia perhosia ja kuljen niiden ympäröimänä kuin jossain taide-elokuvassa, jollaisia en harrasta. Aika tuntuu pysähtyneen.

Kestopäällysteelle päästyä elämän syke muuttuu. Kaksi naista keskustelelee äänekkäästi pihassa. Kun tulen kohdalle, puhe lakkaa ja tunnen katseitten seuraavan. Etäämmällä tiellä huojastelee mies, auto väistää varovasti. Juopunut horjuu pihaan, jossa alaston mies pumppaa kaivosta vettä ja karjahtelee. Pihasta kuuluu rähinä vielä matkojen päähän, joku soittaa auton torvea.

Olin ajatellut sinnitellä tänään Pielaveden keskustaakaan saakka mutta lomakylä voitti. Nyt vain lojun. Mukavaa olla väsynyt näissä oloissa. Huomenna näen Lepikon torpan. Tuskin maltan odottaa!

Pielavesi 22.6.

Kekkosen aikaa kokemattomille nuorille on vaikea selittää, millaista se oli; että "Kekkonen" tarkoitti samaa kuin "presidentti", että olisi ollut suorastaan kekkosvastaista (mitä? mitä se tarkoitti?) ajatella presidentiksi jotakuta toista kuin Kekkosta; että silloin presidenttiä ei pilkattu TV:n viihdeohjelmissa vaan presidentin, siis

Kekkosen henkilö oli lähes pyhä, ja hänellä totisesti oli valtaa sekä sisä- että ulkopolitiikassa.

Missä Halonen on syntynyt? Entä Ahtisaari? Ei sitä moni tiedä eikä taida kiinnostaakaan. Kekkosen syntymäpaikka, Lepikon torppa Pielavedellä, oli aikoinaan kaiken kansan tietämä ja hiukan samalla tavalla pyhä kuin jokin Jeesuksen seimi Betlehemissä.

Paikkaan liittyy myös hupaisia anekdootteja, joista kerrottakoon yksi:

Keskustapuolueen lähetystö oli 1980-luvun puolivälissä Moskovassa Neuvostoliiton kommunistisen puolueen vieraana. Tuollaisissa tilanteissa oli tapana vaihtaa lahjoja, joilla tietysti oli oma symboliarvonsa. Suomalainen lahjan antaja Seppo Kääriäinen piti puheen, jossa kertoi nyt annettavan lahjan olevan parasta ja aidointa mitä Suomessa on - Lepikon torpan pihasta otettua multaa. Isäntien naamat venähtivät.

Neuvostoliitossa oltiin tuolloin luopumassa henkilöpalvonnasta ja johtajakultista, mutta keskustapuolueen isäntämiehet tulivat tässäkin asiassa hiukan jälkijunassa.

Omaan elämäni Kekkonen liittyy siten, että olen joskus 1970-luvun alussa laulanut hänelle kouluni kuoron mukana. Mistä oli kyse, en enää muista mutta Kekkonen oli pitkä, kalju ja vakava ja seiso i kiltisti paikoillaan laulumme ajan.

Kun Kekkosella 1980-luvun alussa alkoi pätkiä, kehitti rienaava mielikuvitukseni lauseen, jota Kekkonen muka alkaisi lausua tavanomaisen uudenvuodenpuheen asemasta. Esitin tätä Kekkos-imitaatiota opiskelutovereilleni kohtalaisella menestyksellä.

"Kansalaiset, medborgare. Viosikymmeniä kestäneet irstailut ovat tylsistäneet aistejani niin, että joudun ruoskimaan niitä äärimmäisin keinoin hekuman saavuttamiseksi."

Kaikki tämä Kekkos-jaaritus siksi, että pääsin tänään ensi kertaa käymään Lepikon torpassa. Pari pientä huonetta ja tavaraa kuin kotiseutumuseossa, ei sen kummempaa. Viereisessä kahvila-ravintola Torpanpojassa oli juomilla sellaisia nimiä kuin Punamulta, Yleislakko, Myllykirje, Noottikriisi, Kotiryssä, Yöpakkashallitus... huomaan kaipaavani Kekkosen aikaa.

Lepikon torpan koettuani päätän kävellä tänään niin pitkälle Kiuruveden suuntaan, että varmasti ehdin sinne juhannusaatoksi.

Maantie on taas kova kävellä ja lähestyvä juhannus näkyy autojen määrässä. Koetan keskittyä pelkkään kävelyyn, unohtaa matkan ja ajan. Oikea askel, oikea hengitys, oikea vauhti. Ei oikein maistu. Koko kävelyidea tympii. Eikö minulla tosiaan ole elämässä enää mitään järkevämpää tekemistä? Itsesääli ja tyhjyyden tunne vuorottelevat.

Jalkoihin sattuu. Tauolla huomaan pikkuarpaitteni olevan epämiellyttävän väriset. Uskottava se on, nämä kengät ovat jaloilleni liian kapeat. Uudet odottavat viiden päivänmatkan päässä, muistelen niiden istuneen jalkoihini paremmin niitä keväällä sovittaessani.

Kuin keidas ilmaantuu mutkan takaa kiosk, jota hallinnoi kaksi alaikäistä poikaa. Ostan Grandin, Suffelin ja

Suklaa-Pingviinin. Radiossa soi "All I wanna do is have some fun". Nautin hiilihydraatteja suuren tuomen varjossa ja kaikki alkaa taas naurattaa.

Loppuillasta käynnistyy varageneraattori ja kävelen väsymystä tuntematta kilometrin toisensa jälkeen. Auringon laskiessa löydän tien läheltä pienen metsäaukion, lausahdan "täällä on lapsen lysti olla" ja isken teltan pystyyn.

Illan ääniä: hyttyset hymisevät teltan ympärillä ja napsahtelevat sen pintaan. Laulurastas ja punarinta laulavat. Kaukana ammuvat lehmät. Joskus ajaa auto ohi. Huomenna on juhannusaatto.

Kiuruvesi 23.6.

Aamulla käyn pyytämässä tienvarren mökistä vettä. Kellä asiaa, kysyy ääni sisältä. Kulkija vettä vailla, vastaan. Oven avaa huonojalkainen vanha emäntä. Vettä tulee taloonkin, mutta saunalta saa kuulemma viileämpää. Emäntä lähtee ontumaan edelläni saunalle. Ihmisten ystävällisyys liikuttaa. "Tulkaa te janoovaiset minun luokseni", emäntä siteeraa Raamattua. Ennustamme ukonilman kohta puhkeavan.

Jyrähtelee. Neljän kilometrin mittaiselle suoralle päästyäni putoavat ensimmäiset pisarat. Vaihdan vaivalloisesti sadeasun ylle ja peitän rinkan sadesuojalla. Sade taukoaa välittömästi. Mulkoilen taivaalle ja kiroilen.

Käveltyäni suoran puoliväliin totean olon liian tukalaksi ja teen oikeaksi osoittautuvan pukeutumispäätöksen: jalassa uimahousut, ohuet sukat ja sandaalit, yllä GoreTex-takki. Kun ukkonen ja sade ehtivät kunnolla ylle, kahlaan tyytyväisenä vesissä. Olo on raikas ja sää suhteellisen lämmin.

Korvasienirisoton keittely savisella metsäkoneitten kääntöpaikalla kaatosateessa ei ole suoranaisesti juhlaa mutta syötävä on, muuten ei jaksaa.

Parin tunnin päästä sade alkaa jo laantua ja helle säteilee esiin. Pilviverho repeytyy viattomiksi hattaroiksi ja tie höyryää. On hyvä hengittää ja kulkea ja maisematkin huomaa, mäntykankaita ja jylyhiä kuusikkoisia mäkiiä. Hakkuuaukean keloopuussa huutaa haukka. Selvästi tuntuu että matka on pohjoiseen.

Seuraavassa vesitalossa tarjotaan oikein kahvit. Kesälomaa viettävä sukulaisporukka tenttaa ystävällisesti kulkijaa, koirat nuuhkivat. Sitten katsotaan Kiuruveden karttaa yösijaa ajatellen.

Tie polveilee ja maisema muuttuu vehreäksi. Luulin Pohjois-Savoa kaikkineen karummaksi, mutta sitten muistelen kuulleen Kiuruveden olevan kuulu maitopitäjä. Laajat vihreät niityt kasvavat ilmeisesti rehua.

Tauoilla nypin sukasta Compeedia. Parannettuaan varpaan Compeedilla on taipumus ryhtyä parantamaan sukkaa, ja sadevedessä kahlaaminen vielä edistää asiaa. Kuin olisi purkkaan astunut. Onpahan jotain tekemistä.

Iltauuvuksissa pakottaudun kohti Kiuruvettä mielessäni höyryävä ruoka-annos, suihku ja oikea vuode sekä aina tarpeellinen sähkö. En ollut varautunut siihen, että maaseutukin menee juhannuksena kiinni. Mistään ei

löydy mitään. Harhailen ristiin rastiin taajamaa kesälomalaisten karttaohjeet mielessäni: ammattikoululta tai Palopaikasta voisi löytyä yösija. Lopulta rivitaloalueella ystävällinen pariskunta tarttuu puhelimeen puolestani ja selvittää että Palopaikan pihaan voi leiriytyä, suihkut aukeavat kymmeneltä.

Joku on jättänyt oven auki ja livahdan suihkuun omin luvin. Jaloista valuu mustaa vettä lattiakaivoon. Leiriydyn laajalle nurmikentälle jonka toisella laidalla on pyöräilevän parin teltta. Ellei jotain aivan mullistavaa tapahdu, tästä tulee rauhallisin ja ensimmäinen raitis juhannukseni 20 vuoteen. Silloin olin armeijassa eikä sitä kannata muistella.

Hyvää juhannusta kaikille matkapäiväkirjan lukijoille! Kohta olemme jo Kainuussa.

II - Ookkonä pitkään kävellyt

Juhannus Kiuruvedellä, 24.6.

Juhannusaamun kunniaksi vaihdan vapaalle ja tutustun Kiuruveden keskusta. En ole kahteen ja puoleen viikkoon kävellyt näin pitkää matkaa ilman rinkkaa. Jalat tuntuvat kulkevan edellä kuin Friikkilän pojilla tai Wagner-sialla. Onpa kevyttä! Voisipa jatkaa näin Jäämerelle asti. Haluaisiko joku lukijoista tulla kantamaan rinkan?

Kiuruveden keskusta on tyhjä ja autio kuin luomisen aamuna. Käyn katsomassa olisiko Shellin kahvio auki. Kahdeltatoista vasta. Pyörää taluttava nainen tulee paikalle. "Aukijjaa kaheltatoesta? Ajattelin että käyn vaan kahtommassa. Isän luo mänössä. Yöksi."

Suunnistan kirkolle, koska olen kuullut niissä jaettavan viiniä ja leipää. Matkalta löytyy kuitenkin jotain vielä parempaa: Maijan Baari (nimi muutettu). Sisällä mökeltää tolkuton mies, tarjoilija koettaa rauhoittaa. Terassillakin huudetaan. Heikkine! Tule tänne! Mutta älä ota sitä vasikkata mukkaan. Luttine! Tule juomaan pikkukaljaa! Minä maksan! Minulla on sitä mitä köyhät tarvihtoo. Ei kun automaatista otetaan. Khähähähähä! Jos rahat loppuu niin myyvään tuo auto, satatuhatta markkoo. Khähähähähä! Miehen nauru saa hartiani nykimään. Lopulta vaimo tulee mersulla ja noutaa miehen pois.

Vaikka sain jo sämpylän, menen kellonsoiton houkuttelemana kirkkoon. Siellä lauletaan paljon ja haikeasti mutta ruokaa ei anneta, vaikka pudotan 15 markkaa kolehtihaaviin. Tänään ei kai sitten ole leipä- ja viinipäivä.

Huoltoasema on vihdoin auennut, ostan sieltä herkkuja. Äijä kaljapullo kädessään taivastelee bemarkiseurueen mukana jäätelöä ostamaan tullutta tyttöä, jolla onkin tärisyttävä vartalo. "Mistä sinä out noin hyvän näkösen naisimmeisen löytännä? Voe että on hyvän näkönen!" Tytön kavaljeeri ryhtyy puolustamaan reviiriään ja naisen kunniaa. Anna olla, tyttö laushtaa selvästi imarrelluna, vaikka hänen sulaisuutensa ei olekaan kaljaajille tarkoitettu.

Lopun vapaapäivää vietän nurmikolla loikoen. On mukavaa hetken ajan olla vaan. Vaellusvietti ja nälkä ajavat kuitenkin alkuillasta liikkeelle. Keskusta jälleen kävellessäni huomaa toistelevani puoliääneen lausetta "Päevvää! Tiijättäkö onko mikkään ruokapaekka aaki tuolla kylillä tähä aekaan". Löydän kebabin. Telkkarissa Mikaela Ingberg heittää uuden naisten keihään Suomen ennätyksen. Kaljaajat jorisevat: "Heittää kuin mies. Kylläpä karjasoo."

Kiuruvedeltä pohjoiseen yllättää rankkasade, ja juoksen ensimmäistä kertaa koko matkan aikana rinka selässä päästäkseni bussipysäkin katoksen suojaan. Hauska katsella myrskyn raivoamista, ei ole kiire minnekään.

Yövyin vähän matkaa Turhalasta Toivolaan päin ja se kuvastaa koko elämäni niin hyvin, että voisin laittaa

mökin tänne männikköön, perustaa perheen ja toivoa, että jälkeläiseni pääsevät aikanaan Toivolaan asti.

Vuolijoki 26.6.

Sunnuntain vaellan nihkeän hautovassa säässä. Ei ole järviä uitavaksi nyt eikä huomenna. Alan taas haista. Päivä kuluu kilometrejä tappaen ja tylsien ajatusten vallassa. Näen sentään suuren männyn, jonka alla herännäiset ovat veisanneet virsiään. Nyt puun alla on kuollut kyy. Tiellä on muutenkin runsaasti käärmeenraatoja. Mitä seutua tällainen oikein on.

Illalla tie kiipeää korkealle mäelle ja näen Oulujärven eteläpuoliset vaarat kumpuilevien pilvien alla. Mieliala kohenee ja muistan minne olen matkalla.

Hyttyset syövät raivopäisinä, mäkärät tunkevat silmiin ja ensimmäiset polttiaiset, lähes näkymättömät riivaajat, saavat ihon kutiamaan. Pilvitornit kasaantuvat kilometrien korkuisiksi. Jotain varmaan tapahtuu.

Uupuneena ja ärtyisenä pystytän teltan suon laitaan. Hyönteiset napsahtelevat telttakankaaseen kuin sadepisarat ja nukahdan sammalvuoteellani niiden kuoroon.

Sade alkaa seitsemältä aamulla ja pian alkaa jyristä. En lähdekään aikaisin liikkeelle vaan vietän telttamun. Salama lyö lähelle ja suo selkäni alla vavahtelee jylinän voimasta.

Ukkonen loittonee, sade ei. On ehdittävä Vuolijoelle iltakahdeksaan mennessä, siis vedettävä sadeasu ylle, pakattava telttä märkänä ja otettava päivä työn kannalta. Keittimen käsittely sateessa on viheliäistä, joten nautin kylmän aamupalan: näkkileipää, vohveleita, rusinoita ja vettä. Vesi on vähissä, paitsi ulkona.

Kilometrin käveltyäni huomaan pienen joen varressa keittokatoksen ja laavun, jotka kylteistä päätellen ovat Nissilän kalastuskunnan omaisuutta. Paikka on niin mukava, että ryhdyn keittelemään pastalounasta jo ennen yhtätoista.

Pian sade yltyy ja ukkonen kiertää kohdalle. Rankkasateen jyskyttäessä peltikattoa onnittelen itseäni viisaasta taukopäätöksestä. Ajattelen, miten turhaan ihmiset pelkäävät ukkosta - ei kai salama tällaiseen matalaan majaan iske, pikemminkin noihin sähköpylväisiin sadan metrin päässä. Katselen johdinta jossa on erikoinen häkkyrä.

Samassa häkkyrästä leimahtaa kirkas tulipallo ja heti paukahtaa. Katson peltikattoani ja sitten taas johdinta. Jälleen tulipallo ja paukahdus. Vältän katsomasta peltikattoa ja istahdan syömään. Pilkkaan kernaasti kaiken maailman huuhaauskovaisia, mutta mysteerit ovat kiehtovia kun ne osuvat omalle kohdalle.

Lopulta myrsky loittonee, aurinko alkaa paistaa ja linnut laulaa. Niin kliseistä, niin kivaa. Kylven joessa, kuivattelen lämpimässä tuulessa ja olen ikuisesti kiitollinen Nissilän kalastuskunnalle.

Etenen pikamarssia kohti Vuolijokea, kun tauolla lojuessani näen muutaman pisanan tulevan kohti. Harmissani vedän taas sadekamppeet ylle. Tovin taivallettuaani totean sateen lieväksi, arvelen ettei taivaassa äskeisen jälkeen voi enää juurikaan vettä olla ja teen yhden ihmiskunnan typeristä kokeiluista: riisun

sadetakin ja kuljen hihattomassa paidassa, sillä kyllä kesä kuivaa sen minkä kasteleekin.

Sademuuri iskee takaapäin ja hetkessä on myöhäistä pukea sadetakkia ylle. Vesi valuu jo sadehousuista sisään ja alkaa tihkua kenkiin kiertäen siten niiden GoreTex-vuoren kierosti kuin saksalaiset Ranskan Maginot-linjan kesällä 1940. Jatkan jääräpäisesti paitasillani kun kerran olen niin valinnut.

Sade ja myrsky yltyvät niin, etten koskaan ole ollut ulkona mokomalla säällä. Ilmassa lentää oksia, suuret puut taipuvat. Viilenee. En muista tilanneeni tällaista keliä. Alkaa naurattaa koko sirkus ja varsinkin repun yllä virattomana keikkuva huippulaadukas GoreTex-takkini.

Nauru hiipuu kun alkaa sataa rakeita. Peltoaukealla ne piiskaavat paljaita käsivarsiani lähes vaakasuoraan. Kun myrskynpuuska on lennättää minut ojaan päätän, että nyt riittää. Haki Odysseuskin varmaan joskus suojaan. Tien varressa on talo ja koputan ovelle. Kukaan ei avaa. Koputan uudestaan.

Ovi aukeaa ja samassa talon seinästä leiskahtaa valokaari ja jyrähtää. Oven avannut nainen ja minä hätkähdämme kumpikin.

Pyydän suojaan myrskyltä ja valjun oloinen nainen suostuu. Saan kupin kahviakin, juon sen seisaaltani koska olen yltä päältä märkä. Jäämerenkävely vaikuttaa naisesta käsittämättömältä ja totean, ettei se minustakaan juuri nyt niin hyvä idea ole. Kollikissa kiehnää jaloissa.

Enää ei tule rakeita, joten väännän pesuhuoneessa enimmät irtovedet vaatteistani ja jatkan matkaa, nyt takki yllä. Minuutissa tulee sopivan lämmin ja myrsky vaikuttaa jotenkin ulkopuoliselta asialta. Kaikki mahdolliset ojat ja uomat tulvivat vettä, joka on sakeanaan oksia ja muuta roskaa. Monin paikoin vesi on uurtanut uusia uria ja suuria maakappaleita on rojahtanut pientareilta ojiin. Luonto on muokkautunut uudeksi.

Jälleen rajuilma keinuu horisonttiin, aurinko alkaa paistaa ja linnut laulella. Kuivattelen vanhalla maitolavalla johon joku on kaivertanut "Irwin Godman" emmekä koskaan saa tietää, onko kyseessä sanaleikki vai lukihäiriö. Viheltelen lempivirttäni ja höyryän.

Saan Vuolijoen Taukotuvalta sinne lähettämäni uudet kengät, ruokaa, ystävällistä palvelua, ohjeita yöpymispaikaksi ja kuunnella kännisten juttuja siitä, kuka milloinkin löi ketä, mihin, missä ja miksi. Ihmiset eivät enää näytä savolaisilta ja nyt ollaankin Kainuussa. Minua palvelee niin suloinen tummatukkainen vaalalaisneito, että sydämeni läpättää vielä pitkään.

Telttailen nurmikolla joen rannalla kuin ensimmäisenä matkailtanani kaukaisessa menneisyydessä. Huomenna jatkan Manamansaloon, josta Loimaalta tervehtimään tullut lapsuudenystäväni on varannut meille mökin ja saunan.

Manamansalo 27.6.

Istun Manamansalon Kultahiekan mökissämme ja katselen maisemaa johon tuntuu mahtuvan vain vettä. Tänä yönä en tosiaan olisi halunnut nukkua ulkona.

Alan olla matkan puolivälissä mitä kilometreihin tulee. Matkalla Manamansaloon kokeilin, kuinka lujaa jaksan kävellä rinkka selässä. Kohta menemme saunaan ja uimaan Oulujärven 12-asteiseen veteen. Minulle ojennettiin juuri alkoholiton olut.

Huomisesta alkaen pääsen lataamaan kännykkää vain satunnaisesti, koska hakeudun vaellusreiteille. Nyt keskustelemme hirven ominaisuuksista ratsastuseläimenä sekä sosialismista ja syömme HK:n sinistä.

Paltamo 28.6.

Ukkosmyrskystä kirjoittaessani minua vaivasi epäily liioittelusta. Satoi aika lailla, kyllä, ja salamoit myös, mutta oliko siinä sittenkään mitään niin ihmeellistä? Oliko kyse vain siitä, että en yleensä ukkososuessi kohdalle mene talsimaan puolialastomana maantielle?

Seuraavana aamuna S-Marketissa kaikki tuntuvat puhuvan myrskystä, miten autot ovat pysähdelleet maantielle vesimuurin takia ja niin edelleen. "Kaksikätkolome vuotta oon täällä asunu eikä tuommoista kyllä sinä aikana oo ollu", toteaa kassa. Olen helpottunut ja tunnen itseni suorastaan etuoikeutetuksi, kun sain vaeltaa juuri tässä myrskyssä.

Saunaillan jälkeisenä aamuna ystäväni kyyditsee minut samaan risteykseen josta minut illalla poimi, hyvästelemme ja jatkan matkaa. Harmaata, miellyttävän viileää ja lähes tyyntä. Sade on vihdoinkin loppunut. Taival taivuu ripeästi, vaikka oikeaan kantapäähän on kasvamassa eilisen pikamarssin innoittama rakko.

Kysyin illalla Kultahiekan leirintäalueen ystävälliseltä naiselta UKK-reitistä Puolangalta pohjoiseen. Reitti on kuulemma erittäin huonosti merkitty, osittain rakenteilla tai suorastaan olematon. Olin hämmästynyt. Luulin, että Kekkosen nimeä kantava reitti olisi leveä, värillisin maalitaplin maastoon merkitty väylä jota voi kulkea melkein kuin Moskovan rataa ikään. "Teeriniemellä saatetaan tietää paremmin kun se on Metsähallituksen leirintäalue."

Marssin siis tänään Teeriniemeen ja saan kyllä taas uiduksi ja oivallisen pizzan, mutta UKK-reitti, "ei myö kyllä tietä, tietäisivätköhän tuolla Martinlahden leirintäalueella, sinne ei ole kuin kuusi kilometriä."

Kävelen seljenneessä säässä Manamansalon jäkäläisten mäntykankaiden halki Martinlahdelle, onhan se sentään matkareitin varrella. Luonnollisestikaan siellä ei tiedetä mitään UKK-reitistä saati että karttoja olisi. Hiukan vetää mietteliääksi mutta ei muuta suunnitelmia. Parin päivän päästä olen siellä.

Oulujärven seudulla on vastaan tuon tuosta pyöräillyt 10-15 -vuotiaita kuulantyyöntäjä Mika Halvarin näköisiä ja muotoisia nuorukaisia. Maakunnilla on omat erityispiirteensä. Oulujärvellä on myös kaksi Suomen suurinta sisävesiselkää, mitä en ollut tiennyt. Ihmiset, ainakin minun tapaamani, ovat ystävällisiä mutta jotenkin hillitympiä tai päälle päin vaimeampia kuin Savossa.

Compeedista huolimatta kantapää saa vähitellen ontumaan ja pidän taukoja tiuhaan. Sitten taas väkisin liikkeelle. Joskus tiessä harhaileva katseeni tavoittaa taisteluasentoon nousseen muurahaisen juuri kun se on murskautumassa kenkäni alle ja tunnen säälin häivähdyksen, vaikka en uhraa juuri ajatustakaan tuhansille

muille ötököille, jotka kuolevat tai rampautuvat taivallukseni takia. Poissa silmistä, poissa mielestä.

Tien reunassa kukkii valkea kämmekkä jonka nimeä en saa mieleeni. Nuuhkin sitä pitkään, ehkä jonkun naisen iho on joskus tuoksunut tältä. Jatkan matkaa hiukan sekopäisenä. Ei pitäisi kumarrella rinkka selässä kun on kävellyt 30 kilometriä. Kirjoitan hetken mielijohteesta Tuntemattomalle ja pyydän häntä kirjoittamaan minulle jotain eroottista.

Maasto on kovin kivikkoista ja teltanpaikkaa on vaikea löytää. Pidän telttaansyöksyäni erityisen onnistuneena, koska samalla ovenavauksella sisään on päässyt vain yksi hyttynen ja kärpänen. Sitten huomaan aavistuksenomaista liikettä ja tajuan teltassa olevan kymmenittäin polttiaisia. Tapan muutamia alistuneesti mutta arvioin taistelun turhaksi. Polttiaisessa on jotain epäreilua, sen pieni koko on kerta kaikkiaan epäsuhdassa sen aiheuttamaan kutinaan nähden. Pelkään tämän olevan esimakua helvetistä.

Alan olla matkan puolivälissä, mutta minulla on tänään ollut sellainen tunne kuin se olisi vasta nyt alkamassa.

Kivesjärvi, Paltamo 29.6.

Yöllä alkaa taas jyristä. Eikö tuo koskaan lopu? Ja jotkut ovat joutuneet olemaan sodassa vuosikausia.

Telttailu tuo uusia ulottuvuuksia ukkosmyrskyn seurantaan. Aluksi jyminä on kaukaista, kuin satunnaista ja sen ajattelee menevän ohi. Vähitellen ääni voimistuu ja alkaa sataa ripotella. Aiempia voimakkaampaa jyrinää seuraa suhiseva ääni ja arvailen, onko se tuuli vai sade. Ääni yltyy ja tunnen tuulen jo nykivän telttaa. Sitten välähtää, jyrinä seuraa melkein heti, sade yltyy kaatosateeksi ja teltta tärisee.

Tällä kertaa ukkonen riehuu aivan kohdalla hyvän tovin. Pari sähköpurkausta saa lihakseni nytkimään epämurkavasti ja tajuan pystyttäneeni teltan mäen korkeimmalle kohdalle. Johtavatkohan alumiinikaaret hyvin sähköä? Olen aina pitänyt rajuilmoista mutta nyt saisi jo riittää tätä lajia, ajattelen kun salama hyppyyttää minut uuteen asentoon ja koko kivinen mäki vapisee. Hyräillen Väliaikaista uinahdan vihdoinkin kolmen maissa.

Nukun surkeasti. Herään yltyvään kuumuuteen ja olen niin sekopäinen, että pääsen vasta yhdeltätoista liikkeelle. Mukavaa ettei sada, mutta jokin tässä päivässä mättää - kaikki. En ole syönyt enkä nukkunut kunnolla, rakko kantapäässä hidastaa ja saa ontumaan, on painostavan kuuma eikä minua kerta kaikkiaan huvita kävellä. Itse asiassa vihaan kävelyä ja rinkkaani. Joinakin päivinä rinkka on kevyt kantaa, toisina taas tuntuu kuin olisin epähuomiossa pakannut sinne kiviä tai siellä istuisi Stalinin syntitaakka tai piru. Tämä päivä kuuluu jälkimmäisiin.

Pidän taukoja puolen tunnin välein ja juon paljon vettä, mutta mikään ei auta. Tämä ei ole kävelypäivä. Koetan houkutella tahdon terästä esiin ajattelemalla että näin kuuluukin matkan jälkipuoliskon alkaa, mutta jokin on vialla. Jalkani vain hidastavat ja pää sumenee. Mitä jos jatkaisin kunnes luhistun. Ei saatana, ei myöten sellaisellekaan houkutukselle. Tavoite on säilytettävä mielessä kirkkaana. Jos ei voi kävellä, on

levättävä.

Leino-Loma Paltamon Kivesjärven itäpuolella pelastaa. Pieni perheyritys, vanhanaikainen rantasaunamökki jonka saan puoleen hintaan kun kuullaan millaisella matkalla olen. Minulle haetaan ruokaa kaupasta, rantaani soudetaan vene ja purkillinen matoja iltaongintaa varten. Hyvä etten tajunnut kesän alussa että loma tulee viettää näin, en takuulla olisi tullut lähteneeksi tepastelemaan.

Saman tien selviää pääsyy kävelyn tukaluuteen: varjossa on 31 astetta lämmintä ja ilman kosteus ukkossateiden jälkeen lähellä sataa prosenttia.

Nyt olen pessyt pyykit, kirjoitellut sähköpostiviestejä ja löhönnyt mukavassa vanhanaikaisessa rantatuolissa. Kohta lähden ongelle ja lämmitän saunan. Kunhan ilta viilenee, katselen järvelle ja poltan ehkä loppuun ystävältäni lähtiäislahjaksi saamani sikarin.

Nyt manaisin mielelläni esiin matkaseuran, naisen joka pesisi selkäni ja jonka kanssa voisi ihan vaan höpistä, joka jakaisi ilta-aterian, illan ja yön kanssani. Nyt en ole se kireä, ihmiskunnan typeryyttä sättivä kusipää joka yleensä päivän räsytysten jälkeen olen. Nyt olen mukava mies.

Kerron toiveeni verkkolehden lukijoille. Seuraavana päivänä saan sähköpostia Tuntemattomalta. "Virtuaalinen selänpesijä halulla palveluksessasi!" Kirje on pitkä ja uppoan siihen. Kirjoitan Tuntemattomalle vastaukseksi eroottisen novellin.

Puolanka 30.6.

Heti aamusta +24 varjossa. Missä tahansa muissa oloissa ilahtuisin mutta nyt epäilyttää: joko taas mehut imevä tuskan päivä? Ilma tuntuu kyllä kuivemmalta kuin eilen. Aamun suuri kysymys on kuitenkin, irrottaisinko Compeedin kantapäästä puhkaistakseni sen alla olevan rakon.

Leino-Lomassa neuvotaan oikotietä kohti Puolangan Hepoköngästä, jossa arvioin siirtyväni UKK-reitille. "Sinne Raappananmäen suuntaan sitten käännyt, siinä on viitta."

En löydä tietä Raappananmäkeen, epäröin risteyksessä ja kysyn talon pihassa autoaan imuroivalta nuorukaiselta. "Kyllä siinä ennen luki vaan se on kaatunu ojjaan se kyltti." Sieltä se tarkemmin katsottuna taivasta kohti viittookin.

Taivallan metsäautotietä iltapäivän paahteessa polvitaipeitten palaessa hitaasti mutta varmasti. Orimattilasta ostetun kalliin aurinkovoidetuubin korkin kierteet murtuivat yhden käyttökerran jälkeen aiheuttaen rinkassa pienimuotoisen ympäristövahingon. Kaikkea roskaa sitä myydään. Siihen päättyi kokeiluni aurinkovoiteitten rantaloman tuoksuisessa maailmassa ja olen satsannut enemmän ihosyöpään.

Tukala on tänäänkin kulkea, vaikka ilma on kuivempaa kuin eilen ja kantapää vähemmän kipeä. Tauoille tekee mieli käydä tiheään. Edelliseltä taukopaikalta löysin oikean vanhan ajan kuparipennin ja tätä taukoa vietän ruhtinaallisesti heinäladossa. Idylli olisi rikkumaton, ellei paarma perkele olisi juuri purrut lepäävään varpaaseeni aiheuttaen lähes sietämättömäksi yltyvää kutinaa ja särkyä.

Raappananmäen tila on vanha, sen näkee jo harmaista hirsisistä ulkorakennuksista. Monenväristä karjaa ammuu tien molemmin puolin, isäntä kärrää rehuja navettaan. Ihmiset ovat jälleen kovin ystävällisiä, saan pullon täyteen kylmää vettä ja hyödyllisiä neuvoja matkareitin suhteen. Joskus ehdottomassa kaupunkilaisnuoruudessa olen kironnut älyttömiä maataloustukiaisia, mutta kyllä minä sittenkin olen valmis maksamaan hiukan enemmän veroja, jotta nämä ihmiset saisivat asua täällä ja puhua leveää murrettaan.

Iltatauolla lämmin tuuli väriseyttää haapoja ja silittää hiuksia, aurinko laskee koivikon taa. Muistan millaista oli palata lapsena joltain retkeltä kotiin ja alan yllättäen itkeä. En kaipaa Helsingin asuntooni, tunkkaiseen läävään jota en osaa pitää järjestyksessä, kaipaen jotain mitä ei ole.

Seuraavan kilometrin aikana maasto muuttuu hiekkaiseksi jäkäläkankaaksi. Hietikossa on sorkkien jälkiä ja suon laidassa näen ensimmäisen kuukkelin, jätkän onnenlinnun.

Auringon juuri laskiessa pystytän teltan hyönteispyörteessä puronvarren pehmeään kosteikkoon hyräillen "rapeaksi oravainen kuivuu sammalvuoteellansa". Pujahdan telttaan, tapan ylimääräiset ja olen vaan.

Hepoköngäs, Puolanka 1.7.

Yöllä ukkostaa ja sataa taas, kai se on tämän kesän teema.

Kulkiessani mietin mahtaako näillä selkosilla olla karhuja, mutta vaara uhkaakin ilmasta. Hysterisesti huutava metsäviklo syöksyy kohti väistäen vasta viime hetkellä, siivistä kuuluu repivä ujellus. Meno jatkuu koko suoaukean ajan.

Siinähan huudat, senkin lentävä parsinneula, ajattelen kyllästyneenä. Kuulen kaupunkilaistuneen luonnonystävän asettuvan viklon puolelle ja sanovan opettavaisesti: sillä oli varmasti pesä siinä ja poikasia, se puolusti niitä. Totta kai minä tiedän että sillä oli pesä ja poikasia, mutta siitä huolimatta se on rasittava kiljukaula, jonka pääasiallinen arvo silmissäni perustuu sen sisältämiin proteiineihin. Minulla on nykyään aina nälkä.

Maatalon pihasta laukkaa kohti kellertävän suden näköinen ja kokoinen koira tuuhea pystykorva kannoillaan. Susi haukkua louskauttaa muutaman kerran ja lirauttaa sitten halveksien tienvarteen, mutta pystykorva tekee tuttavuutta. Saatuaan tuokion järsiä sormiani se lähtee taipaleelle seuraksi. Koira jolkuttaa edellä villavat pöksyt heiluen ja häntä kippurassa.

Aina välillä ojasta tai sen takaa löytyy jotain kiinnostavaa ja koira ponnahtaa pöheikköön. Kun pysähdyn korjaamaan sandaalin kiinnitystä, koira vilkaisee taakseen, odottaa hetken ja painuu sitten taas hajujen perään. Olemmekohan me sen mielestä nyt yhdessä metsällä? Ai että tuommoinen olisi kiva! Jospa täyttäisin Elävä Maaseutu -optimistien unelman, muuttaisin maalle tekemään etätöitä ja ottaisin koiran. Kaupungissa ei pystykorvaa voi pitää, siellä se kiljuisi itsensä käheäksi ja naapurit hulluiksi.

Lopulta koira katoaa metsätielle. Ei kai tässä sitten niin kaveria oltukaan kuin halusin hetken kuvitella. Istun

taukoa ja kirjoitan näitä päivän muistiinpanoja. Ei mutta! Tuolta se tulla kipittää, hyppää syliin, tohisee ja nuolee. "Kullannuppu, ei hypi" sanon sille ja rapsutan. Sitten koira taas katoaa joenvarren ryteikköön.

Tauko pidetty, on jatkettava marssia kohti Hepoköngästä jonne olen kaikkien realiteettien vastaisesti ollut mielestäni saapumassa jo usean päivän ajan. Tänään se olisi teknisesti ottaen mahdollista, mutta ehkä todellisuudessa vasta huomisaamuna.

Muutaman kilometrin kuluttua takaa tulee valkoinen auto, ohittaa meidät ja pysähtyy. Iäkäs pariskunta astuu autosta ulos, mies kutsuu Vekkua, koppaa tämän syliinsä ja nostaa autoon. "Kun tuo Vekku on vasta kuuvan kuukauven vanha niin se lähtee kenen tahansa mukkaan", mies selittää. Vekun isäntä on pellolla ja emäntä lypsillä, joten he lähtivät koirannoutoon. Juttelemme hyvän tovin koirista ja muusta asiaankuuluvasta, sitten jatkan yksin. Hei hei, Vekku.

Loppuilta on kelju. Miksei ihminen voi istua lauantai-iltaa ystävien seurassa, syödä hyvin ja tissutella? Miksi pitää täällä itseään räakätä ja olla ötököitten ruokana? Mitä tässä nyt todistetaan? Että olen iso poika ja osaan jo kävellä?

Suon reunassa rytisee. Komeasarvinen poro säikkyy kulkijaa.

Päätän kävellä tänään Hepoköngäälle vaikka polvillani. Yhdeksän aikaan illalla saavun risteykseen joka saattaa olla oikea tai väärä. Jos olisit itse kävellyt kolmisenkymmentä kilometriä ja tulisit keskellä korpea risteykseen jossa lukee "Pettäväntie", valitsisitko sen kulkeaksesi?

Tietä pitkin tulee auto. Saan kuulla tien vievän Hepoköngään suuntaan ja matkaa olevan seitsemisen kilometriä. Kahden tunnin matka. Menee heittämällä. Kai.

Pettäväntie kulkee kerta kaikkiaan keskellä ei-mitään ja tulen hyvälle tuulelle. Lammella huutaa joutsen, iltapilvet seilaavat taivaalla. Vastaa tulee poroja.

Viimein saavun joelle, jatkan kompassin avulla poluttomassa maastossa ja sitten, yllättäen, saavutan UKK-reitin. Polku, kylttejä, silta, alkaa kuulua kohinaa, seuraan laudoitettua polkua jota pitkin pääsee pyörätuolillakin, polku laskeutuu laaksoon, kohina yltyy jyminäksi ja siinä syöksyy se oikea Hepoköngäs valkoisena ryöppynä kolmattakymmentä metriä kallionseinämää alas. On aika etsiä teltanpaikka.

Äylö, Puolanka 2.7.

Hollantilaisryhmä Hepoköngäällä kuultuaan reitistäni: "You have just graduated? You look so young." He arvelivat, että yliopistolta valmistuminen voisi selittää tällaisen tarpeen tuulettaa päätä. Kiitän kohteliaisuudesta.

Hepoköngäältä taivallan Kiiminkijoen vartta. Majavat ovat pureskelleet haapoja nurin ja välillä olen tuiskahtaa polulta jokeen. Nyt on maasto muuttunut, täytyy kulkea sen mukaisesti eikä enää kirjoitella

kommunikaattorilla muistiinpanoja kävellessä.

Polku kulkee välillä aikamoisissa ryteiköissä ja Vuolijoen noutamani nahkaiset vaelluskengät, joilla kävely asfaltilla on melkoisen julmaa huvia, pääsevät näyttämään todellisen luonteensa.

Vastaan alkaa tulla suunnistajia, ensin yksittäisiä ja sitten laumoittain, kuin poroja. Käy ilmi että olen osunut Kainuun rastiviikoille. Tämä on paratiisi. Riehaannun ostamaan suunnistajan paidan, otsapannan, urheilujuomaa sekä energiaekeksjä. Lihapulla-ateria tulee tarpeeseen. Ihmiset ovat aivan erityisen ystävällisiä pitkän matkan suunnistajalle. Nyt jaksaa kulkea, parin vuorokauden hiilihydraatit vatsassa.

Paikoitellen reitti on merkitty mahdollisimman typerästi. Suoralla polulla on maalia kyllä riittänyt lähes joka toiseen puuhun, mutta risteyksissä merkit häveliäästi kaikkoavat ja kulkija jätetään arpomaan tulevaisuuttaan.

Kuirivaaran polulla päästään tositoimiin. Syke nousee 160:een lähes pystysuorilta tuntuvia pitkiä rinteitä kavutessa. Mikähän niiden jyrkkyys todellisuudessa on? Ehkä 40 astetta. Mielessä käy huvittunut epätoivo: näin ei kyllä koskaan saada Suomea kävelyksi. Vasta pahimpien nousujen ollessa takana muistan, että minulla on vaellussauva mukana. Se helpottaa niin nousuissa kuin laskuissa aika lailla.

Illansuussa käyn pesulla vuolaassa hiekkapohjaisessa purossa, koska päivä on ollut hikinen. Mistä lie tunturista nekin vedet tulivat, mutta karjun sieltä lopulta ylös singahtaessani, rääkättyjä jalkateriä särkee kylmästä niin. Muuten teki oikein hyvää.

On viileä, tuulinen ja kuiva sää, ihanteellinen kävelyyn. Vaellusreittiä on virkistävä kulkea kaiken maantien tallaamisen jälkeen, illat ja yöt ovat valoisia. Olen jo ohittanut pari hirsilaavua ajatellen "vielä jaksan seuraavalle" ja jatkanut taas. Nyt olen... missähän minä olen? Täytyy luntata laavun kyltistä, olen Markonpalon laavulla ja mieli vetää vielä eteenpäin. Osansa on myös tukevalla lounaalla ja energiajuomalla.

Kello on yli kymmenen. Kylmän tuulen ajamana kuljen pitkän illan ja yövyn lopulta korkean vaaran rinteessä olevalla tasaisella sammalikolla. Yöllä sataa taas.

Nuottilampi, Puolanka 3.7.

Aamulla löydän vaaran laelta palonvalvontatornin. Kiipeän tornin huipulla olevaan lahoavaan koppiin ihailemaan maisemia. Tuuli huojuuttaa tornia ja haukka näyttää riippuvan ilmassa vain hiukan pääni yläpuolella. Hirvittää. Otan kuvia, vaikka tiedän niiden olevan surkeita varjoja tästä kokemuksesta.

Tässä alituisessa nälässä alkaa ymmärtää eläimiä, jotka tuntuvat aina olevan kerjäämässä ruokaa tai nukkumassa. Avatessani rinkan ruokaosastoa alan kuolata. Annettuani itselleni keksin eläin minussa jää anelemaan: enkö saisi toista? Joskus hellyn ja annan toisenkin, sitten keksit pois ja reppu kiinni. Jollei minulla olisi ihmisen tahtoa ja järkeä, söisin kaiken heti. Toisaalta on mukavaa olla hiukan eläin.

Kiljuvasta nälästä huolimatta pussikeiton syöminen tökkii, aina. Niihin kai lisätään jotain luontaisen kaltaista

pahamaku-aromia, jotta ihmiset tekisivät enemmän kotiruokaa ja perheet pysyisivät koossa. Retkiruoista sen myrkyn saisi silti jättää pois.

Kammottavan minestronekeitto-makaroniaterian päätteeksi palkitsen itseni kotitekoisella suklaakeksillä, joita sain sunnuntaina Hepokönkään kahviolta matkaevääksi 11 kpl 10 hinnalla. Voi kuinka ne ovat hyviä. Enää kolme jäljellä.

Kiireen karsiminen kävelystä on vaikeaa. Vaikka kuinka toistelen itselleni, ettei matka etene kelloa vilkuilemalla, kilometrejä laskemalla tai aikataulusta stressaamalla vaan kävelemällä sitkeän rauhallisesti, tuntuu kiire seuraavan kaikkialle ja pilaavan monet hyvät hetket. Tulen mainiolle hirsilaavulle, teen tulet, keitän teet, herkuttelen sulatejuustonäkkileivillä ja poltan saamani sikarin loppuun laavussa loikoillen. Hyvä hetki? Huono omatunto! Nyt heti liikkeelle, meni aikaa hukkaan! Idiootti.

Illan suussa tulen lammen rannalla olevalle laavulle. Lähdän etsimään sieniä keittoon, mutta ainoa syötävä sieni on laavun läheisessä muurahaispesässä eläkepäiviään viettävä lehmäntatti, joka huojahtaa väsyneesti pienestä tönäisystä. Jätän sen rauhaan. Kalaakaan ei tule, vaikka syöttinä on ensin vaivalla pyydystetty kärpänen ja sitten mehevä jättiläissääski. Mahtaako tämä lain kirjaimen tai hengen mukaan olla mato- vai perho-ongintaa? Milläs täällä matoja kaivat.

Nuotion sammuttua sääsket kiusaavat, vedän harsopussin päähän ja nukun joten kuten.

Siikavaara, Puolanka 4.7.

Ensimmäinen laavuaamu. Onpas kätevää kun ei tarvitse purkaa telttaa.

Matka jatkuu jo tutun tyyppisessä maastossa: pitkospuita soitten yli, suolta hengästyttävä, hidas nousu vaaralle, palautuminen laella, polvia rassaava lasku suolle, pitkospuut. Lakkoja näkyy tulevan, raakileita vielä.

Kommunikaattorin akku loppuu. Tunnen sekä harmia että helpotusta: eipähän tarvitse enää miettiä kauanko tuo vielä kestää, nyt ollaan omillaan. Seuraavaa nousua liukastellessani tajuan, ettei minulla ole nyt mitään keinoa kutsua apua jos jotain ikävää tapahtuu. Huolimaton askel, irtonainen kivi, vihlova kipu, hyvästi Jäämeri ja tervetuloa raahautuminen kohti lähintä asutusta, joka ei täällä ole aivan lähellä. Ensi kertaa ajattelen, ettei välttämättä ole joka suhteessa viisasta lähteä tällaiselle reissulle yksin. Toisaalta en ole tullut tänne olemaan viisas vaan muista syistä.

Jotkin vaarat ovat pelkkää ryteikköä, mutta Siikavaaralta aukeaa vihdoin jylhän kansallisromanttinen näkymä itään ja pohjoiseen. Laaksosta nousee piekana taivaalle huutelemaan, kuukkelit naukuvat kuusikossa. Otan kompassisuunnan kohti 50 kilometrin päässä olevaa Isoa-Syötettä, Suomen eteläisintä tunturia, mutta välissä olevat vaarat peittävät sen näkyvistä.

Pöksän laavun jälkeisellä hakkuuaukealla kadotan UKK-reitin. Haravoin maisemaa ja palaan viimeiselle

näkemälleni siniselle maalitäplälle löytämättä seuraavaa. Aikani kiroiltuani tunnen riemun tulvahduksen: perkele, ollaan sitten omillaan ilman kommunikaattoria ja reittiä. Onhan minulla kompassi, kehno maantiekartta ja jalat. Lähdän suunnistamaan kohti luodetta, jossa tulen väistämättä joskus Korpijoelle.

Sitten rämmitään. Hakkuuaukeaa ankeampaa luontoa on vaikea keksiä, mutta on kai siinäkin oma karu viehätysensä. Suolla kukkii karpalo, kaarlen valtikka on nupullaan. "Kappale kauneinta Suomea", totean kengän muljahtaessa silmäkkeeseen.

Maasto kohooa helppokulkuiseksi harjuksi ja yllättäen, lähes pettymyksekseni huomaan olevani taas reitillä. Oli mukavaa olla eksyksissä. Ollinlammen laavulla käyn uimassa.

Joet ovat tähän asti olleet melkein yliloikattavia puroja. Korpijoki on merkitty kartalle sen verran selkeästi, että valmistaudun kahlaamaan sandaalit ja uimahousut jalassa. Niinpä koen hämmennyksen hetken, kun joenvarsilepikon takaa aukeaa kymmenien metrien levyinen vuolas, musta virta, jonka yli ei kuntouimarillakaan ole asiaa, saati rinkan raahaajalla. Vaeltajaa on kuitenkin ajateltu: virran yli pääsee köysiin kiinnitetyllä veneellä. Kai tällaiselle itsepalvelulossille jokin nimikin on mutta ei tule mieleen.

Keskellä jokea väärä tekniikka sotkee minut köysiin ja olen suistua pyörteisiin. Miksei tätä opetettu koulussa kemian asemasta, ihmettelen keinotellessani itseäni ja venettä tasapainoon. Saavutan lopulta vastarannan.

Reitti jatkuu hakkuuaukeaa. Selvää kiusantekoa, päättelen ja lähdän oikaisemaan kartan perusteella. Maasto laskeutuu ja päädyn kilometrin levyisen suon reunaan. Reitti oli sittenkin oikeassa.

Tyhmyydet kasaantuvat. Tielle päästyäni lähdän kulkemaan sitä väärään suuntaan ja huomaan virheeni vasta kilometrin päästä. Otan asian tyynesti ja menen Korpijoen rantaan tekemään laihaa keittoa päivällä löytämästäni pienestä punikkitatista ja kuivatuista sipulirenkaista.

Matalapaine vyöryy kohti. Pian tielle palattuani alkaa sataa, rankasti ja kauan. En jaksata tässä säässä rämpiä Puhokseen UKK-reittiä vaan valitsen pitemmän mutta varmemman tien. Olen aika väsynyt, kaukana kaikkialta nälkäinen. Sade ei ole ukkoskuuro vaan sellainen loputon, tasaisen harmaa sade jota varmaan on jatkunut tauotta vuosimiljoonia jossain Saturnuksella.

Istun hakkuuaukean reunassa, nojaan selkääni yksinäiseen mäntyyn ja vapisen kylmästä. Tässä sateessa ei ole mitään järkeä pukea lisävaatteita, ne kastuisivat ennen sadevarusteiden alle ehtimistään. Miksi olen nyt tässä ei-toivotussa hetkessä, miksi tosiaankin? Suomen valtio kerää tolkkuttomia veroja taatakseen jäsenilleen hyvän elämän, ja mitä minä teen - jätän sen taakseni, kenenkään pakottamatta. Miksi?

Koska haluan pääomaa. Pääoman luonteeseen kuuluu että se on niukkaa, vaihdon välineinä eivät toimi kävyt vaan kulta. Harvat ihmiset haluavat kärsiä, pitkään ja hartaasti. Minä olen valmis tekemään sen voidakseni sanoa: olen mies joka käveli Helsingistä Jäämerelle. Voitte olla minua rikkaampia, älykkäämpiä tai kauniimpia, mutta tätä ette luultavasti tee perässä.

Siinäkö kaikki? Mihin tuollaista pääomaa voi muka käyttää? Ensimmäistä kertaa koko matkan aikana alan epäillä sen perimmäistä mielekkyyttä ja tunnen pelon ja epätoivon kouraisun: jos nyt ajattelen asian loppuun

asti, pohjiaan myöten, ja tajuan matkani mielettömäksi, seuraako siitä johdonmukaisesti taksin tilaaminen lähimmästä talosta, kyyti rautatieasemalle ja makuuvaunupaikka Helsinkiin?

"Haluan koetella omia rajojani ja tahtoani", toistelen itselleni kolmen kilometrin mittaisen sateisen, pajupuskien reunustaman suoran ajan. Sitten tulen kestopäällystetylle tielle ja lopetan pohtimisen. Juomavesi on vähissä, on vaivattava jonkin talon väkeä.

Uupumus pakottaa taas männynrunkoon nojaamaan. Sade vain yltyy. Teltan pystyttäminen tässä säässä ei kerta kaikkiaan huvita. Kehtaisinko kysyä yösijaa jonkin talon piharakennuksesta? Jos ovat oikein hyviä ihmisiä, kutsuvat sisälle lämpimään. Kuljen talojen ohi. Liian vauras, liian rähjäinen, sopiva. Piipusta nousee savua. Sauna varmaankin...

Astelen pihaan ja päätän kysyä ensin vettä ja sitten yösijaa. Koputan ovelle. Tovin kuluttua iäkäs mies avaa oven. Pyydän vettä, mikä tällaisessa rankkasateessa tuntuu hiukan hölmöltä. Huonokuntoisen näköinen nainen miehen takana sanoo voivansa hakea, annan pullon hänelle. Juttelemme miehen kanssa harvakseltaan. En kysy yösijaa. Pariskunta on ystävällinen mutta väsyneen ja varautuneen oloinen, enkä halua häiritä heidän rauhaansa enempää.

Lähtiessäni huomaa pihassa nurmiherkkusieniä, katselen niitä kaihoisasti mutta jätän rauhaan. Ne eivät ole minun. Nyt ollaan ihmisten pihassa.

Jatkan pitkin sateista maantietä kun en muutakaan keksi. Toivon että tien varressa olisi yksinäinen lato tai vaja jonne voisin hiipiä yöksi. Tien varren lepikosta nousee kummitusmainen, harmaasta laudasta kyhätty tötsä. Tuo ei ainakaan ole kenenkään koti, ajattelen ja menen tutkimaan lähemmin. Ovi on naulattu kiinni mutta rakennuksen takana on seinissä irtonaisten lautojen peittämä aukko, josta on selvästi ennenkin menty sisään. Lasken rinkan maahan ja kurkistan.

Silmien totuttua hämärään näen, että lähes koko tilan täyttää 12 hehtoliträn Esa-viljankuivaaja jota ei selvästikään ole käytetty vuosiin. Paikka vaikuttaa saastaiselta, rottien ja ties minkä temmelyskentältä. Yhdellä seinällä parin metrin korkeudessa on tasanne, jolta vilja ilmeisesti on ammennettu Esaan. Tikkaita ei näy, joten keinottelen itseni tasanteelle muuten. Kalliokiipeilykurssi ei ole mennyt hukkaan.

Tasanne on hyvä, siellä eivät ainakaan pikkunisäkkäät juokse. Paikasta tukevat mieleen lapsuudessa ahmimani poikien seikkailukirjat: puolilta öin rosvot tulevat kuivaamoon neuvonpitoon. Kuuntelen tasanteella henkeäni pidätellen heidän suunnitelmiaan ja suurenmoisten seikkailujen jälkeen ilmiannan heidät poliisille ja saan mitalin.

Haen rinkan, nostan sen tasanteelle, kiipeän perässä ja perustan leirin. Sade pieksee vuotavaa peltikattoa. Yöllä havahdun siihen, että makuupussin jalkopää kastuu katosta tippuvasta vedestä. Siirrän leiriä puoli metriä ja nukahdan taas levottomaan uneen jota hyttysset häiritsevät.

Aamulla loputon sade on tauonnut. Puran leirin, pesen kasvot pensasiin kertyneessä sadevedessä ja lähdén tien päälle. Kohta alkaa taas sataa.

Tien varressa kyltti kertoo kaupalle olevan 1,4 kilometriä. Miksei se voisi olla päätien varressa, marisen ja melkein päätän jatkaa matkaa. Onneksi ajattelen asian uudelleen, taivallan Kosamon kaupalle ja saan paitsi neljä kiloa ruokaa, myös tarkat ohjeet UKK-reitille pääsystä. Jollen olisi kääntynyt kaupalle, olisin saanut kävellä Ruotsiin asti ja kauemmaksikin löytämättä UKK-reittiä.

Vähän ennen Möykkälän tanssilavaa vastaan pyöräilee pari poikaa. "Ookkonä pitkään kävellyt", kysyy pienempi. Kerron. Pojan suu muuttuu O-kirjaimen muotoisiksi ja hän pyöräilee kertomaan kaverilleen joka nyökkää. Poika jututtaa minua tarkasti. Kysyn väliin, onko Möykkälän pihassa vessaa. Kuulemma on. Vielä vessan ovesta sisään astuessani poika kysyy onko minulla karttaa, ja kertoo varmuuden vuoksi että tämä paikka on Puhos.

UKK-reitille päästyäni sade loppuu, ahmimani ruoka on sulanut ja matka taittuu taas keveästi, vaikka rinkka onkin painavampi kuin kertaakaan retkeni aikana. Miksi kysellä retken syitä, tähän on kivaa. Mäkiä ylös, mäkiä alas. Kellotorin taukopaikalta - mistä nimi, kysykää joltain Pudasjärveläiseltä - aukeaa huima näkymä. Kaukana ukkonen kurittaa horisonttia. Otan taas kompassisuunnan. Tuohan on Iso-Syöte!

Pilvirintama kulkee yli, näen sen varjon kymmenien kilometrien matkalta metsämaisemassa. Toisessa päässä sataa ja ukkostaa, tämä reuna on rauhallinen. Avaruuden tuntu on suuri. Loikoilen taukopaikalla ja katselen kaukaista ukkosta sekä aivan vierestä polkua pitkin kopsuttelevia poroja. Päätän lähteä liikkeelle vasta kun pilvi saapuu ylleni, sitä ei rannekello määrää.

"Älä anna periksi!! Älä missään nimessä!" kirjoittaa yhä tutummaksi käyvä Tuntematon. "Olet keskellä semmoista kokemusta, jota ei moni elämässään koe. Enkä tarkoita vain kilometrejä Hesasta Jäämerelle, mikä sekin on ihailtava saavutus, vaan myös niitä pitempiä kilometrejä itseesi."

Kummallista. Kävellä itseään pakoon päästäkseen itseensä.

Varhain illalla ylitän Iijoen, josta kaikille kunnon ihmisille tulee mieleen Kalle Päätalo. Venelossin käyttely sujuu nyt ongelmitta, vaikka joki on tuplasti Korpijoen levyinen. Arvelen näyttäväni sankarilta ja toivon, että joku ottaisi kuvan.

Muutaman kilometrin päässä Yli-Kurjesta kadotan UKK-reitin lopullisesti. Harvesteri on napsaissut puut metsäkoneuran varrelta poikki ja pinoon, erotan pinosta koivun kyljessä sinisen maalitäplän. Kuljen uraa pitkään edestakaisin löytämättä merkkiäkään reitistä. Suututtaa niin ettei suomen kieli tahdo riittää. Päätän pelkkää pahaa sisuani kävellä Pintamoon teitä myöten, vaikka matkaa on vielä 14 kilometriä.

Vietän taukoa romahtaneen sahan pihassa. Kello on kahdeksan, aurinko metsän yllä lämmittää ja yhtäkkiä on taas hyvä mieli. Ruokaa on vatsa ja reppu pullollaan, sää on hyvä ja tie vie.

Vähän ennen puoltayötä ja Pintamoa löydän niin tasaisen jäkäläkankaan että pystytän teltan ja nukun ihmeen hyvän telttayön.

Syöte, Pudasjärvi 6.7.

Aamulla kaksi ulkoilemassa olevaa naista opastaa minut taas UKK-reitille. Hyvin syöneenä ja nukkuneena kävelen aluksi liian nopeasti Syötteen ihanuudet mielessäni ja uuvutan itseni. Edessä on tukalia maastoja: märkä, heinäinen suo, puroksi muuttunut ylämäki, Naamankajoen mättäikköinen varsi.

Taimenmutkassa saavun ensimmäistä kertaa autiotuvalle. Jätän kengät pihalle kuivumaan ja astun sisään. Sängyt ja kaikki, miten yleistä. Kääriydyn huopaan ja nukahdan.

Herään hiukan sekopäisenä ja huojahtelen pihalle ruokailemaan. Aurinko välkkyy joenmutkassa. Tänne olisi hienoa tulla kalaan! Kesken maustekakun muistan: minun on aikanaan palattava tältä retkeltä ja mentävä töihin. Tämä retki on leikkiä, muu on totta. Paniikki kouraisee. Miten voisi jäädä työkyvyttömyyseläkkeelle? Jos sanoisin ettei minulla ole päätä, ainoastaan vatsa ja jalat? Sitten kitkuttaisin eläkerahoilla ja istuisin täällä joenmutkassa maailman tappiin.

Vähitellen uni karisee ja jatkan matkaa. Pian polku nousee rujolle metsäautotielle ja viimeisenä UKK-merkkinä männyn oksaan on ripustettu sininen maalitölkin kansi kuin kertomaan: maali loppui mutta pärjällepä ilman, etelän mies. Mikäs tässä pärjällessä maantiekartan valossa, ajattelen happamasti ja lähdän talsimaan tientapaista, koska se kompassin mukaan kulkee oikeaan suuntaan.

Muutaman kilometrin päässä vaaran laelta näen Ison-Syötteen. Se on niin lähellä kuin tunturi voi olla, ehkä kymmenen kilometrin. Saan täydet voimat ja marssin tietä eteenpäin.

Ensimmäinen yritys maatilamajoittua ei onnistu, koska Jussiloilla on seuraavana päivänä suukokous. Minut kutsutaan kuitenkin sisään neuvoja saamaan. Suuri tupa on tehty valtavista hirsistä, kelohonkaa, 1800-luvulta. Jätän hattuni eteiseen, mutta pullea kultainen noutaja kiikuttaa sen viereeni penkille. "Se aina kuljettaa jotain", emäntä sanoo anteeksi pyydellen. Nuori mies lähtee näyttämään minulle reittiä Niilo Sarajärven majoille.

Kävelen neuvottuun suuntaan muutaman kilometrin, saavun asfaltille ja nyt askel alkaa todella painaa. Vihdoin pihassa. Ovelle. Lappu. Puhelinnumero. Kommunikaattorin akku on lopussa. Niin lähellä, niin kaukana.

Autotallin avonainen ovi viittooo ratkaisua. Löydän pistorasian ja alan kähveltää Sarajärvien sähköä kännykkäni akkuun voidakseni soittaa heille ja kysyä yösijaa.

Poika ajaa pihaan moottoripyörällä, kohta tulee emäntä. Yösija järjestyy. Kävelen vielä kilometrin ja edessäni kohoaa rakennus jota metsittynyt mieleni kutsuu linnaksi. Samassa pihaan ajaa huoltomies kaverinsa kanssa. Ylen puhelias mies kutsuu minut kauppareissulle, ostan pizzan ja muuta hyvää. "Tätä Syötettä ei taideta Helsingissä oikein tuntea", mies toteaa. Vastaan että ainakin 1970-luvun alussa täällä

kerrottiin olevan ufoja. Mies nauraa. "Juu, nitähän on täällä aivan haitalle asti." Totean, että sitten on kai hankittava ufoöljyä hyttysöljyn lisäksi. Nauramme lisää. Linnalleni palattuamme miehet toivottavat hyvää matkaa. "Ja puhu Helsingissä hyvää Syötteestä." Lupaen puhua.

Pesen pyykit, katson iltauutiset sekä suviseuradokumentin ja saunon. Kello on yli kaksi yöllä ja on valoisaa kuin päivällä. Olen pohjoisessa, olen kävellyt nopeammin kuin mitä päivät taas syksyä kohti lyhenevät. Syksy. Alkaako sitä ajatella jo nyt?

Loukusa, Taivalkoski 7.7.

Kävelen matkatessa maisemat ja maakunnat vaihtuvat hitaasti ja tulee aika vähän sellaisia hetkiä, jolloin huomaa saapuneensa kerta kaikkiaan uudenlaiselle seudulle. Salpausselkä oli ensimmäinen, eteläiset savimaat vaihtuivat Järvi-Suomeksi.

Muuten etenemisen tajuaa yleensä vasta jälkikäteen: ei enää hevostiloja, puimakoneita, tiltalteja, savolaisia, ritariperhosia... eikä näidenkään kohdalla aina voi tietää, johtuuko muutos kesän vai omasta etenemisestä.

Etelässä varvikosta lehahteli pakoon pyypokueita, Ylä-Savossa alkoi rämähdellä metsoja niin että sydän välillä pomppasi kurkkuun, ja nyt on nähty ensimmäinen riekkopoikue. Kanalintujen emoilla on omintakeinen tapa suojata jälkeläisiään: yllätettyinä ne johdattavat poikueen pakoon ja raahustavat sitten näkyvästi toiseen suuntaan siipirikkoa teeskennellen ja vetäen saalistajan huomion puoleensa. Ihminen näkee tällaisessa mielellään uhrautuvaa rakkautta, mutta luonnolla ei ole moraalia.

Pohjoisemmaksi matkatessa Ison-Syötteen näkeminen kertoi Lapin lähestymisestä, mutta täälläkään muutokset eivät ole dramaattisia. Kainuun vaarat muuttuvat vähitellen tunturimaisemmiksi, poroja ja niiden jälkiä näkyy enemmän, ihmisten näkee kantavan puukkoja julkisilla paikoilla - etelässähän voisi rapsahtaa sakot teräaseen hallussapidosta.

Milloin ei kavuta vaaraa tai tunturia, ylängöt ovat kanervaa, puolukkaa ja jäkälää kasvavia kuivia ja helppokulkuisia mäntykankaita, laaksot soita joilta kantautuu pikkukuovien pulputus tai kapustarinnan vihellys. Suon reunaan on helppo kuvitella karhu lyllertämään mutta kuvitteluksi on tähän asti jäänyt.

Aamulla soitan Savukosken luontokeskukseen selvitelläkseni sikäläisiä reittejä, saan puhelun Ranskan Pyreneiltä jossa ystäväni patikoivat korppikotkavuorilla, eikä heilläkään tunnu aivan huonosti menevän. Sitten lämmitän aamusaunan.

Pakkaan tavaroitani enkä löydä millään hattuani, se on kerta kaikkiaan kadonnut. Sitten muistan Pudasjärven ufot ja eilisiltaisen näyn: harmaasta pilvestä Pikkusyötteen yllä kohdistui yksinäinen valonsäde kohti vaaran lakea. Ilmeisesti ne etsivät hattuani ja ovat onnistuneet yön aikana sieppaamaan sen. Säälin hattua, jolle varmaan parhaillaan tehdään avaruudessa outoja ja tuskallisia kokeita. Lopulta hattu löytyy yläkerrasta.

Kahdeksan kilometrin päässä kauppa-baari-posti-huoltoasemalla postitan kotiin paksun nipun käyttämiäni maantiekartan kopioita, joihin olen merkinnyt yöpymispaikkoja, käveltyjä matkoja ja muuta sellaista. Rinkka

tuntuu kevenevän kovasti. Sitten kävelen kohti Lappia.

Paras mahdollinen sää. Viileää, tuulista ja puolipilvistä. Mutkainen hiekkatie vie mukanaan. En ole iloinen enkä surullinen, kävelen vain. Sitten yllättäen tulen hetkeksi niin hyvälle tuulelle, että tanssahtelen tiellä rinkka selässäni.

Tunnin välein pidän tauon, riisun kengät, nostan jalat rinkan päälle ja makaan selälläni. Iltaisen mäntykankaan hiljaisuus: vain tuulen humina ja muutama hyttynen, harvakseltaan tilhien sirinää. Kalpea puolikuu on noussut männynlatvojen yläpuolelle. Melankoliaa miellyttävimmillään. Vähän ennen puoltayötä leiriydyn porojen kaluamalle loivalle rinteelle.

Livojärvi, Posio 8.7.

Loukusan kylätalolla saan aamukahvia sekä sämpylää ja lyhyessä ajassa tietoa meneillään olevasta vuotuisesta Pääatalo-tapahtumasta, Iijoen soudusta, kalastusalueista, viime talven lumitilanteesta, kitkarenkaista sekä paljosta muusta. Eivät ole mitään tuppisuita jurottajia ainakaan nämä peräpohjalaiset. Saan vielä evääksi pussillisen juusto-makkarasämpylöitä.

Koukkaan Loukusanharjun kautta, mutta kaikkien näkemieni maisemien jälkeen se ei säväytä. Pilvistyy, kaukana jymisee. Joko taas, ajattelen väsyneesti. Nyt jyrähtelee lähempänä. Toisaalta matka on ollut parhaimmillaan vastoinkäymisten jälkeen, ja nyt oleminen on ollut melkein yhtä laimeaa kuin kotona. Onko minun siis toivottava vastoinkäymisiä? Muurahainen, pois sieltä hihasta, ei sinusta ole vastoinkäymiseksi.

Posiolle on lähes 60 kilometriä kestopäällystettyä tietä, puuduttavaa taivallusta siis, ja jäljellä olevat henkiset toiminnot on joko kytkettävä pois tai kohdistettava sisäänpäin. Toisaalta tämä loputon itsen penkominen kyllästyttää ja muistuttaa juuri sitä arkea jota olen lähtenyt pakoon, tai "voittamaan": miksi olen näin enkä niin? Miksi se ja se haave ei toteutunut? Onko jokin peruuttamattomasti ohi? Miksei mikään tunnu? Miten minun näin on käynyt? Onko kaikkien elämä tällaista? Tapahtuuko enää koskaan mitään? Ja niin edelleen.

Siniharmaat pilvet kumpuilevat esiin metsän takaa. En elättele harhaluuloja vaan vedän sadehousut valmiiksi jalkaan. Sateen alkaessa muistan pari yötä sitten näkemäni unen. Nousi ukkonen, tietä pitkin lähestyi myrskynpyörre jonka samanaikaisesti pelkäsin ja toivoin tarttuvan minuun. Pyörre läheni ja tuli kohdalle. En muista miten uni päättyi.

Ukkonen mellastaa aikansa ja jättää sateen, harmaan kylmän sateen joka jatkuu tunnista ja kilometristä toiseen, kymmenen, kaksikymmentä, kolmekymmentä kilometriä. Mäenharjanteilla riepottaa kolea tuuli.

Onpahan kesä, tuumaan männyn alla taukoa pitäessäni. Tuulenpuuska ropsauttaa männyn vedet niskaani. Saatana, nyt loppui hienostelu! Huutelen taivaalle kaikenlaista ja kajautan lopuksi Horst Wesselin niin römeästi kuin osaan. Hiukan helpotti. Jatkan matkaa toivoen ettei kukaan, jolta sodassa on talo poltettu, ollut kuuloetäisyydellä. Tai kukapa siellä mässä risukossa kulkijoita kyttäisi.

Sade jatkuu, kävelen ja olen siis olemassa, vaikkakaan en kovin miellyttävästi.

Illalla sade laantuu. Livojärven rannassa näen yhdeksän kuikan parven ja mielialani kohenee hiukan, koska en ole ikinä nähnyt niitä noin useaa samalla kertaa.

Livojärven rannat ovat hienoa kellertävää hiekkaa ja vesi kirkasta. Kuljen järven halki vievää kapeaa hiekkakannasta leiriytymisaikeissa, sillä päivä on ollut pitkä ja raskas. Mikäs kyltti se tuo on?

Livojärvi

Leiriytyminen kielletty

Lähin leirintäalue

Posion suuntaan 25 km

Taivalkosken suuntaan 90 km

Turvallista matkaa

Lapin tiepiiri

Eihän tässä olekaan kävelty tänään kuin vasta 42 kilometriä, äkkiähän tuonne Posion leirintäalueelle vielä huitaisee. Sylkäisen henkisesti kyltin suuntaan ja leiriydyn syrjemmälle.

Reissu ei nyt maita vaikka jalat ja ravitsemus ovat kunnossa. Toivoin päivän urakan kurjassa säässä kaivavan esiin vanhan taistelutahdon mutta ei. Kone rullaa eteenpäin tehokkaammin kuin koskaan, mutta henki on poissa, enkä tiedä miksi.

Alkoi taas sataa.

III - Miten kaunis ihmisen tekemä tie

Perä-Posio 9.7.

Niin ennen matkaani, matkan varrella kuin sähköpostitse on kysytty, kävelenkö tosiaankin yksin, miksi ihmeessä, eikö kaverin kanssa olisi kivempaa ja eikö yhtään pelota?

Ensiksikin, tällaiselle retkelle lähtijällä täytyy olla: halu lähteä, aikaa ja varaa lähteä, kohtalainen peruskunto, erinomaiset varusteet ja kyky sietää piinaavaa, yksitoikkoista räsytystä. Osaa noista vaaditaan nykyään jo pankeissa asioimiseen, mutta haravoikaa tuttavapiiriänne oikein tarkasti ja miettikää, montako tällaista ihmistä löydätte. Minun ystäväni ja tuttavani ovat tietysti aivan erityisen ihmeellisiä ihmisiä, mutta en silti keksi oikein ketään, joka kaikki nuo kriteerit täyttäisi.

Eilen illalla telttaa pystyttäessäni muistelin Jorma Eton runoa suomalaisesta jolla on aina kaveri, eikä heitä erota kuin kuolema ja poliisi. (Runoa tarjoillaan milloin Juhani Peltosen, milloin Pentti Saarikosken kirjoittamana, kas kun ei Dostojevskin tai Danten).

Kaverin kanssa voi jutella, se on hienoa. Väsyneenä juttelu on herkästi yhtä kuin riitely, ja sitten onkin tunnelma ja tapetit piloilla. Leiriydyttäisiin jo. Ei kun kävellään tunti vielä. Isovarpaan rakko taisi puhjeta. Älä aina valita. Miksi sinä sen teltan siihen laitoit? Ei nyt kosketa niihin kekseihin vaan säästetään ne huomiseksi, nyt syödään näkkileipää. Etkö sinä hakenutkaan sitä vettä? Viitsitkö olla viheltelemättä, käy hermoille. No niin, kannattiko rikkoo teltan vetoketju? Työnnä ne sukat vaikka suuhusi, ei niitä minun makuualustallani kuivateta. Varo nyt jumalauta sen kirveen kanssa! Ja niin edelleen.

Jos kaverilla on parempi kunto, sen perässä saa hikoilla ja laukata. Jos taas huonompi, sitä saa odottaa kun itsellä olisi hyvät menohalut, ja silti se ruikuttaa ja juo vähät juomavesiä koska ei ole itse tajunnut tai jaksanut tankata pulloaan purosta.

Varsinkin miesten kesken retkeilyyn tulee helposti kilpailun sivumaku. Viivyttely on heikkoutta, väsymystä ei saa näyttää, kaiken on toimittava suit sait saumattomasti. Ylämäissä ei hidastella. Kuuluu kaikuja armeija-ajoilta: Valmistautukaa! Kuka siellä vielä hieroo, kamat äkkiä kasaan, alokas Lamppeen, hopi hopi!

Jos kaverina on nainen, mies vaistomaisesti ajattelee että nyt on otettava varovaisesti, kannettava painavimmat tavarat ja oltava varautunut milloin mihinkin. Nainen loukkaantuu miehelle käsittämättömistä asioista, eikä pääasia olekaan enää retkeily vaan ihmissuhteen huolto. Naisen seurassa ei kehtaa piereskellä vapautuneesti eikä kusta teltassa yöllä pulloon, vaan on mentävä ulos sateeseen ja päästettävä mennessä teltastaan kuutiometri hyttysiä. Naiselle kusipullon käyttö taas tuottaisi toisenlaisia ongelmia.

Ennemmin tai myöhemmin pitkällä retkellä tekisi mieli seksiä, ja jos naisen kanssa ollaan tosiaan liikkeellä kaveripohjalta, on vain tyydyttävä turhautumaan. Jos pidättyvyyden muuri sitten murtuu ja naidaan,

näytellään ennen pitkää kaikki ne draamat, tragediat ja komediat, jotka intiimin suhteen alkuvaiheeseen kuuluvat, ja retkeily kärsii. Aikaahan siinä kyllä saa kulumaan. Ja vaikka kyseessä olisi vakiintuneen parin normaali yhdyselämä, kotoisista poikkeavat hygieniolot tuovat siihen kirpeät vivahteensa.

Sitten ovat vielä addiktit. Tupakoitsijan kanssa taukoa pitäessä saa heittää hyvästit kanervanummen, niitetyn heinän ja mesiangervon tuoksuille. Lopulta alkaa itsellä tehdä mieli tupakkaa, vaikka on reissun ajaksi päätetty lopettaa, ja pummataan kaverilta. Jos kaverilla on kofeiiniriippuvuus, se tietää lisäkiloja kahvipakettien muodossa, tauot venyvät tunnin mittaisiksi ja Trangiaa saa pestä kohmeisin käsin kahvinporoista ja töhkästä. "Eiköhän keitetä nyt kuule oikein kunnon kahvit", kuuluu kaverin iskulause, sellaisella äänellä lausuttuna, että juuri näin tulee eräelämää viettää.

Lauseen todellinen sisältö kuuluu "minulle iskee puolen tunnin sisällä helvetillinen päänsärky jollen saa kofeiiniannostani". Tekee mieli ehdottaa kaverille kofeiinipillereiden hankkimista retkikäyttöön, mutta se olisi verinen loukkaus. Entä jos kaveri sanoisi karhealla erämiehen äänellään: "Eiköhän kuule istahdeta tuohon lammen rantaan tykittämään suoneen parit viivat hepoo"?

Anu Kajaanista kysyi taannoin, eikö minua pelota kävellä yksikseni. En oikein tiedä, mitä pelkäisin. Kaupungissa tapetaan ja hakataan ihmisiä enemmän kuin maalla, autot ovat vaarallisempia kuin karhut, keski-ikäistyviä miehiä raiskataan perin harvoin. Joskus minua on kammottanut yöpyminen pimeässä metsässä, mutta siihen on tottunut. Metsä on enemmän ystävä kuin vihollinen. Jos minulle tällaisella reissulla jotain pahaa sattuisi, se johtuisi huonosta tuurista tai erämaaluonnon aliarvioimisesta, ei siitä että olen "uskalautunut" kulkemaan yksikseni.

Olisi mukavaa ajatella pelkäämättömyyttä rohkeudeksi, mutta vähintään yhtä paljon kyse on siitä, että olen vuosien mittaan tullut melko välinpitämättömäksi elämäni suhteen. Elän ja kuolen, niinhän kaikki, ja kadun mieluummin tehtyjä kuin tekemättä jättämiäni. Ehkä olisi toisin, jos minulla olisi perhe huollettavana tai jos havahtuisin siihen, että olen tullut tappaneeksi jonkun.

Ainoat todellista pelkoa ja epätoivoa tuottavat hetket ovat ne, jolloin mikään ei tunnu miltään, kuten suuri osa eilispäivää. Silloin on kuin olisi kuolemassa elävältä ja kaikki on turhaa.

Mutta jos jotain todella inhoan niin elämän suojeluksi naamioitunutta elämänpelkoa, varsinkin minulle tyrkytettynä: ei oteta vettä siitä joesta, ties mitä pöpöjä! Tules hiukan reunemmaksi sieltä tieltä, voi auto tulla. Onkohan tässä leivässä kuule hometta, parasta heittää kokonaan pois. Ei laiteta telttaa ihan tähän kun häämöttää tielle ja on ties mitä kulkijaa. Älä nyt ota pois niitä kulkusia kun minä juuri varta vasten ompelin ne hattuusi karhuja karkottamaan. Ottaisit nyt kuitenkin tämän kypärän meteorien varalta, ei se niin paljon paina.

Kuten huomaatte, olen ihmisrakas.

Aih! Ohi ajoi juuri se moottoripyörä jonka haluaisin, BMW:n iso matkaenduro! Eihän tällaisia pitäisi kävellessä ajatella mutta moottoripyöräily, se se on elämää, ja tuolla pyörällä voi ajaa vaikka maailman

ympäri ja sitten kuuhun. Ei minulle tästäkään mainoksesta mitään makseta, valitettavasti.

Tämä päivä on ollut erilainen kuin eilinen. Oikeastaan muutos alkoi jo illalla, kun väsyneenä aloin yhtäkkiä huvittuneena nauraa hekottaa kerta kaikkiaan ei-millekään ja tuntui taas mukavalta olla olemassa. Aamulla satoi rankasti mutta sitten selkeni, ja olen viettänyt aika rennon marssipäivän, nipin napin tulee 30 kilometriä täyteen. Aurinko paistaa, iltapilvet matelevat hiljaa melkein tyyneessä säässä ja Off pitää hyttysparvet joten kuten loitolla. Pikkutie Posiolta ohi Perä-Posion on rauhallinen. Koetan sanoa "kyllä" olevalle ja tulevalle, ollakseni olemassa.

Paloperä, Salla 10.7.

Ennen nukahtamista havahdun outoon ääneen, kuin jokin tuhisisi ja puuskuttaisi. Ääni lähenee telttaa ja kuuluu sitten aivan vierestä; kuin ilmaa vedettäisiin kumeasti hyvin suuriin sieraimiin. Olen äkkiä aivan valveilla, selkä kaarelle jännittyneenä ja aistit terävinä. Kammottavaa on ettei mitään askelia kuulu, vain kohiseva tuhina joka sitten loittonee. Jonkin ajan kuluttua kuuluu äänen kulkusuunnalta pikkukuovien varoitushuuto ja päättelen olennon jatkaneen matkaa.

Makaan pitkään valveilla. Poro se ei ollut, kai sorkat olisivat kuuluneet? Mikä lie ahma, karhu tai lapin noita. Ja juuri kun olin kirjoittanut, etten ole tällä retkellä pelännyt.

Nukun huonosti. Aamulla ennen puolta kahdeksaa soittaa Lapin Radion toimittaja ja annan sovitun haastattelun. Kerron missä olen ja totean haaveilevani saunasta tänään täyttyvien tuhannen kävelykilometrin kunniaksi.

Ehdin kävellä puolisen kilometriä, kun henkilöauto ajaa ohi ja pysähtyy. Autosta nousee suunnilleen ikäiseni mies, joka voi edustaa vain yhtä ammattikuntaa. Lapin Kansan toimittaja on kuullut haastatteluni radiosta, paikallistanut sijaintini ja tekee jutun hänkin.

Lehtiniemellä pidän ensimmäisen tauon ja koetan torkahtaa pyörätien vieressä.

-Oottako te se josta ratiassa puhuttiin, kysyy tiellä kävelevä nainen.

-Olen varmaan.

-Minä ajattelin.

Nousen ja jatkan matkaa. Puolen kilometrin päässä ohi pyöräilevä mies havaitsee minut.

-Oletteko se josta oli radiolähetys tänään?

-Kyllä vissiin.

-Hyvää matkaa!

Päivä on sekava, jalat tukossa ja keho sekä mieli haluttomia kulkemaan. Kävely on harvinaisen tuskallista, päätäkin särkee taas. En millään jaksaisi.

Ristilän lähikaupalla selviää, että 20 kilometrin päässä on lomakylä. Haluan oikeaan vuoteeseen, saunan ja sähköä. Koko loppuilta on tahdon riemuvoittoa kivusta ja väsymyksestä tiikusateessa.

Vääräjärven risteyksestä soitan Kinttaan Lomaan, varaan huoneen ja saunan. Matkaa on vielä 6 km mutta kestän, kestän. Isojärven rannalla talon pihasta lähtee mies polkupyörällä ja pysähtyy kohdalleni.

-Oletkos se sinä joka radiossa olit aamulla?

-Taidan olla.

Ystävällinen mies ja hänen pihalle tullut vaimonsa tarjoavat minulle sauna ja yösijaa. Tästä olen koko matkan haaveillut, ja nyt olen juuri tullut varanneeksi huoneen lomakylästä. Kiitän pariskuntaa ja jatkan matkaa. Mieleni on kitkerä, tuntuu kuin olisin pilannut itseltäni jotain, kiirehtinyt asioiden edelle soittamalla lomakylään sen sijaan että olisin antanut kohtalon johdattaa.

Lomakylä on vanha kansakoulu. Kitkeryys haihtuu mielestäni viimeistään siinä vaiheessa kun lomakylän pitäjä tuo minulle tuoreen vastan sauna varten. Ähkin saunassa mielihyvää, uin vilpoisassa joessa taimenten kanssa, pieksen jalkojani vastalla ja muutun onnelliseksi. Tuhannennen kilometrin kunniaksi saan iltateen, ruisleipää ja graavattua lohta. Saan myös salvaa särkeviin pohkeisiin sekä erinomaisen hyödyllisiä reittiohjeita kartan äärellä.

Silmäni eivät millään pysy auki. Hyvää yötä.

Suomu, Kemijärvi 11.7.

Nukun taivaallisen hyvin ja pitkään. Aamulla aurinko paistaa poutapilvien lomasta ja koen aavistuksen siitä jo lähes kadonneesta tunteesta, että elämä sykehdyttää heti aamusta.

Jarmo, lomakylän pitäjä kysyy, auttoiko voide pohkeisiin. Vastaan etten tiedä koska nukuin niin sikeästi.

Aamiaispöydässä kerron edellisyönä kuulemastani äänestä. Kuvailtuani sen Jarmo arvelee kyseessä olleen karhun mutta kuulemma myös hirvi voi liikkua hyvin äänettömästi. Valitsen karhun.

Tiedustelen, missä ovat Lapin pahamaineiset sääski- ja mäkäräpilvet, kun en ole niihin vielä törmännyt.

Jarmo lupaa että tulen pian törmäämään. Luotan Jarmon sanaan. Jarmo on syntyperäinen sallalainen, kiertänyt Suomea ja Norjaa eri hommissa ja palannut nyt kotipaikalleen lomakylää pitämään. Paluumuuttajat ovat kuulemma täällä päin niin harvinaisia, että Jarmo naureskelee saavansa varmaan kunnalta mitalin.

Juttelemme pitkään retkeilystä, kiireestä ja sen sellaisista. Jarmo tuumaa, että ihmisen täytyy olla hyvissä väliloissa itsensä kanssa lähteäkseen tällaiselle reissulle. Totean lähteneeni pikemminkin päästäkseni niihin välilöihin.

Lähden kulkemaan kartasta katsottua oikotietä. Vähän ajan kuluttua pohkeita pistelee taas. Mikäs nyt?

Huomaan pohkeitteni olevan mustanaan sääskiä. Jarmo ei puhunut pötyä. Se on alkanut. Taukoja pitäessäni peityn vähitellen hytysiin eikä ole epäilystä siitä, mikä on tämän viikon ja parin seuraavankin luontoääni.

Kuljen hiljakseen pikkuteitä ja välillä metsien halki suunnistaen kohti Suomutunturia ja päätän olla tästedes lomalla. Ei enää yhtään turhaa pikamarssia ja tekaistua aikataulua.

Ylitän napapiirin miettiessäni, kävelisinkö huoltoasemalle pari turhaa kilometriä kahvin, munkin sekä

jäätelön takia, ja päätän herkutella vasta huomenna Kursussa. Ruokaa minulla on nyt mukana runsaasti ja olisi järkevää alkaa jo syödä sitä eikä vain kanniskella pitkin maakuntia.

Jaloista on edelleen puhti aika lailla poissa. Lasken kävelleen kolmena edellisenä päivänä yhteensä 113 kilometriä eivätkä jalat ja koko ruumis ole yhdessä yössä toipuneet. Koska olen lomalla enkä missään pakkotyössä, lyön tänään leirin pystyyn jo vähän seitsemän jälkeen avaralle kankaalle Suomutunturin itäpuolelle. Nautin, kyllä, se on oikea sana, näkkileipää sekä sulatejuustoa ja keitän mustikkasoppaa.

Hyönteisiä on jo nyt villisti, mitenköhän auringonlaskun jälkeen - paitsi että eihän aurinko laske täällä napapiirin pohjoispuolella. Puntaroin, tekisinkö sääskien karkottamiseksi pienet tulet kysymättä tuntemattomalta maanomistajalta lupaa.

Teen aivan pienen nuotion ja eikös se yritä karkuun auringossa kuivunutta kariketta myöten. Kastelen nuotion ympäryksen vedellä ja annan sen palaa loppuun. Tulee samanlainen olo kuin lapsena kun on tehnyt jotain luvatonta. En tee tätä toiste.

Vasta teltassa huomaan sen sijainnin harjulla virheeksi: hiki virtaa ja aurinkohan mollottaa tähän koko yön. Nautitaan sitten lämmöstä, en kyllä lähde muuttamaan.

Telttaa kierteleä muutama niin suuri paarma, että telttä heilahtaa niiden törmätessä siihen. Kello on nyt vasta yhdeksän illalla ja esiin kaivautuu kaupunkielämästä tuttu mutta kävellessä unohtunut tunne, että nyt kaipaisi jotain ajanvietettä. Yleensä telttaan päästyään on niin väsynyt, että jaksaa juuri ja juuri kirjoittaa päivän muistiinpanot loppuun ennen makuupussiin ryömimistään.

Kursu, Salla 12.7.

Illalla tutkin taas karttoja ja vaikka niitä miten päin kääntelisi, johtopäätös on yksiselitteinen: olen Jäämerellä vasta aivan heinä-elokuun vaihteessa, ja sitten alkavat työt. Vaikka miten repisin itseäni kohti pohjoista, en onnistu puristamaan itselleni ylimääräisiä lepopäiviä.

Uneksin, että joku soittaa minulle Tampereelta ja sanoo: kuule, kävelet ihan rauhassa sinne Jäämerelle ja sitten huilaat pari päivää niin katsellaan sitten vähitellen niitä työasioita. Entä jos soitetaan ja sanotaan että kiitosta vaan, ei tarte enää tulla kun ei työt kerran maistu? Sitten on kai ryhdyttävä kalastajaksi tai mökkirosvoksi.

Taivuttelen itseäni kompromissiin lomalaisen ja kävelykoneen välillä. Käveltävä on, mutta jalkojen ja kropan ehdoilla. Levosta ei pidä tinkiä. Matka taittuu sitä paremmin mitä rattoisampaa on, stressaaminen kostautuu.

Pari kilometriä käveltyäni pihasta huudellaan kahville. Ei tulisi mieleen kieltäytyä. Kahvi tarkoittaa yleensä myös pullaa ja leipää, siis kävelyenergiaa.

Eläkeläismies kertoo nähneensä lehdessä jutun. Poika oli ajanut äsken ohitseni tiellä ja soittanut että nyt se tulee. On julkisuudesta joskus hyötyäkin.

Kahvipöydässä tiedustelen ujusti ruisleipää ja rouva tuo. Kalaa olisi kuulemma vedet täynnä, mies antaa hiukan järeämmän koukun tammukoita varten. Paarmat käyvät hyvin syöteiksi, saan kuulla.

Tämän tien varressa ei ole kuin kolme vakituista asukasta kuulemma. Kysyn, millä elävät. Kalalla ja metsällä, ihan hyvin. Kerron harkinneeni pohjoiseen muuttamista. Otamme toisistamme valokuvat lähtiäisiksi.

Joskus vastaan tulee outoja tienviittoja. "Lupporämiän sörviisi" - miten tuokin olisi ymmärrettävä. Täkäläiset paikannimet tuntuvat muutenkin villeiltä ja pohjoisilta. Moita-aapa, Pahajoenjängä, Raakku. Toisaalta, mahtaako "Kursu" olla sen villimpi kuin "Korso", tai onko "Autti" soinniltaan jotenkin saamelaisempi kuin "Oitti" Uudellamaalla?

Aurinko haihduttaa pilviharson ja tulee lämmin päivä. Onneksi tuuli vilvoittaa ja hajottaa sääski-, mäkärä- ja polttiaisparvia. Paarmoja se ei juuri heilauta. Iltapäivällä pilvistyy ja tuuli yltyy, se on myötäinen ja sää aivan ihanteellinen kulkemiseen.

"Yleinen tie päättyy". Alkaako nyt harvinainen tie? On hienoa olla Sallassa. Itä-Lappi on aina kiehtonut minua, tuntuu kuin Siperia ulottuisi tänne asti.

Pesutauolla joen rannalla alan pyydystää paarmoja tulitikkurasiaan ja kohta rasia on puolillaan, niin pulleita että voisin syödä ne itse. Seuraavalla joella koetan kalaonneani. Tämä ei taida olla ihan laillista jos kalastuslakia tiukasti tulkitaan sillä kyseessä on kai "lohi- tai siikapitoisen vesistön virtapaikka", jossa jokamiehen ongintaoikeus ei päde. Perustelen asian itselleni ja paikalle kuvittelemalleni kalastuksenvälvoijalle siten, että pussikeittojen varassa eläminen vastaa kansallista hätätilaa ja minulle riittäisi yksi tammukka.

Ensimmäinen paarma kelpaa pikkukaloille, koukku ei. Pujotan koukkuun parhaan paarmani, sen ympärille veden pintaan ilmaantuu pyörteitä mutta ei tärppää.

Pussikeittoa ja spagettia siis. Pidän päivätauon lukitun metsäkämpän portailla, portaiden edessä kasvaa sinilatvaa. Huussin ovia ei sentään ole lukittu. Ovia on kaksi, toisen on joku koiranleuka merkinnyt "naisten puoleksi" naulaamalla oveen palan puunrunkoa jossa on soikea luonnonmuoto.

Olen kävellyt pitkän päivän mutkaista korpitietä ja pohdiskelen yöpymistä. Sää on hyvä, maasto sopisi telttailuun mutta tekisi kovasti mieli kysyä jostain talosta yösijaa paremman unen, seuran, sähkön, todennäköisen iltakahvin tai -teen ja mahdollisen saunan takia. Ujous ja häveliäisyys estävät. Kaikkein kiusallisinta olisi, jos minut juuri ja juuri päästettäisiin kun ei kehdataisi kieltääkään, ja isäntäväestä heijastuisi pakotettu vieraanvaraisuus ja harmi siitä, että satuin osumaan juuri heidän ovelleen.

Näitä miettien taivallan kohti Kursua, jossa kartan mukaan on kauppa, keidas, herkkujen maa. Tarkoitukseni on jäädä niille kulmille yöksi päästäkseni aamulla shoppailemaan. Koetan tänä iltana luottaa Kohtaloon, vaikken siihen uskokaan.

Ennen Kursua kohtalo johdattaa uimarannalle. Harjun juurella on hiekkapohjainen lampi ja rannalla peräti

uimakoppi. Vesi on juuri sopivaa, virkistävää mutta ei niin kylmää että jalkoja alkaisi särkeä.

Uimakopin seinäkirjoituksissa toistuvat ikuiset, nuorison sielunelämää valaisevat teemat: joku on homo, joku toinen on ihana, jonkun käsketään haistaa, jotakuta pyydetään tulemaan takaisin, joku kehuu armeija-aamujensa vähyydellä ja joku vain kävi täällä. Kuvituksessa toistuvat anatomiset aiheet. Pukeutuessani nojaan erehdyksessä seinään, ja koska tuntemattomat taiteilijat ovat käyttäneet hiilitekniikkaa, saan paidanselkämukseeni takaperin toteamuksen, että joku on mokannut.

Kursun Pubi on lakkautettu, ikkunan olutmainokset luovat kulkijalle turhia odotuksia. Kurkistan kuitenkin ikkunasta; sisällä näkyy poronsarvia ja pahkatöitä. Seuraavassa risteyksessä lukee "Baari 0.5" kulkusuuntaani. En uskalla odottaa mitään, se on kuitenkin lakkautettu, kiinni, minulla on sinne porttikielto. Odotan silti, askeleet nopeutuvat.

Mitään baaria ei luonnollisestikaan koskaan löydy. Ei ole huumori vielä Lapista kadonnut.

Pystytän teltan Metsäntutkimuslaitoksen rakennuksen nurmikentälle. On tässä jo metsiä tutkittu sen edestä. Metlan lippu lepattaa kesäyön auringossa ja mutustan tyytyväisenä näkkileipää, suklaata ja rusinoita. Nyt ei tarvitse säästellä, sillä vieressä on kauppa.

Pelkosenniemi 14.7

Yöllä aurinko paistaa ja tuulee navakasti. Jotenkin vaikeasti kuviteltava sää. Herään aamukuudelta kuumuuteen ja loikoilen omituisia uniani sulatellen.

Ennen kahdeksaa ajaa auto pihaan, ovet alkavat käydä ja ihmiset puhua. Kuulen mainittavan sanat "patikoitsija" ja "telttä" ja nousen tekemään tuttavuutta Metlan miesten ja naisten kanssa. Parikymmentä pätkätyöläistä heitä kuulemma on, pomo ainoa vakituinen.

Saan aamukahvit. Reitilläni on aivan hiljattain nähty kolme karhua. -Poromiesten jutuista saa aina puolet ottaa pois, hyvä jos lie ollut yksikin karhu, todetaan. Kävelystä ollaan useaa mieltä. Yksi, jonka työnä on oksien jauhaminen tomuksi, sanoo tykkäävänsä kävelystä ja kävelevänsä kymmeniä kilometrejä viikoittain. "Siinä mieli muuttuu, jos lähtiessä vituttaa niin sinne se jää." Toinen tuumaa: "Ikinä en oo patikoinu ja tupakkia en heitä ennen kuin siionin virttä veisaavat haualla."

Käyn postittamassa Helsinkiin 600 grammaa ylimääräisiä tavaroita ja tietysti kaupassa. Aamiainen muodostuu ahmiaiseksi.

Pari miestä lähtee viemään näytelaatikoita Rovaniemelle ja he tarjoavat piruuttaan kyytiä. Torjun hymyillen houkutuksen. Lähtiäisiksi saan lisää neuvoja tammukoitten kalastuksesta ja toivotuksen, etten vaan karhuihin törmäisi. Ilmoitan toivovani päinvastaista.

Täällä nostetaan heinät vielä seipäille eikä kääritä valkoiseen pakettiin. Vajan katolla tuuliviiri kertoo tilan perustamisvuodeksi 1705. Talot ovat kyllä sodanjälkeisiä, saksalaiset tuhosivat lähes koko Lapin rakennuskannan vetäytyessään kohti pohjoista loppuvuodesta 1944. Asia on täällä yhä muistissa ja

saksalaisturisteille saatetaan yhä lausahda "Rovaniemi, Rovaniemi" tulitikkuaskia merkitsevästi rapistellen.

Parin kilometrin päästä aamuherkuttelu kostahtuu ja joudun syöksymään metsään. Sääskiparven keskellä kytkeminen on kyllä kokemus mutta ei ylentävä.

Soitan Savukosken luontokeskukseen kysyäkseeni, missä siellä kannattaa yöpyä. Samperin Savotassa kuulemma voi nauttia perjantai-illan huumasta. Jos nyt jaksan kävellä vielä kaksi pitkää päivää, ehdin parahiksi sinne rentoutumaan. Päätän että vain sairaus, vamma tai karhu voivat riistää minulta tämän elämyksen.

Pidän taukoa Ahvenselän tien varressa katsellen idässä kohoavaa Jaurutunturia. Kaukaa suolta kuuluu ankaraa sadattelua. Ei vaikuta hätätilanteelta vaan pikemminkin siltä, kuin suo olisi nielaissut saappaan tai moottorisahasta käynnistysnaru katkennut. Kymmenen minuutin kuluttua sahan ääni alkaa kuulua taas.

Koetan kalaonnea seuraavaksi Jaurujoella. Kalat polskivat ja tekevät pyönteitä pintaan, mutta ei niille kelpaa minkään kokoinen paarma. Merkillistä nirsoilua, ajattelen havaijinpataa keitellessäni. Tammukakeitto olisi maistunut paremmin.

Taas yksi kesän ukkosista rymistelee kohti ja sataa ropsauttaakin sen verran että puen sadehousut ylle. Ukkospilvet kuitenkin jakaantuvat kahtia kohdallani ja näen sinisen taivaan täällä kuivassa ojassa ruokalepoa makaillessani. Kurjet huutavat suolla, ehkä niilläkin on ongelmia moottorisahan kanssa, ja hyttysset sekä paarmat ovat tavattoman ärhäköitä kuten aina ennen sadetta. Soilta ja puroista on viime päivinä noussut uusi hyttyskanta, jonka pistot kirvelevät ja kutiavat enemmän kuin kesän aikaisempien.

Tien varteen on noussut komea tai iltapäivälehtien kielellä ”hulpea” kelohuvila piharakennuksineen. Työt ovat yhä kesken ja kaivinkone nojailee kauhaansa hietikolla. Jokin epämiellyttävä tunne käännähtää. Kateus? Kyllä. Tuota rakennuttaa joku jolla on rahaa enemmän kuin minulla, siis joku epämiellyttävä ihminen, öky. Olisiko liian tuskallista ajatella, että kelohuvilan rakennuttaja on paitsi rikas, myös mukava ihminen?

Vuotosjoen läheisyys herättää lisää yhteiskunnallisia ajatuksia. Jossain tuolla alempana ovat ihmiset eläneet vuosikymmeniä epävarmuudessa. Tuleeko se allas tänne hukuttamaan meidänkin talon vai ei? Kaipa täältä on muutettava jonnekin missä on tulevaisuus, ainakin nuorten.

Niin ovat ihmiset tosin muuttaneet altaitten uhkaamattomiltakin alueilta, valuneet vähitellen etelään. Sieltä sitten tullaan kesällä vanhuksia katsomaan, mikäli nämä ovat siinä kunnossa että jaksavat vielä taloa asua. Tyhjät, lahoavat tilat ja lopetetut kyläkaupat riipaisevat sydäntä. Syrjäseudut eivät kerta kaikkiaan jaksaa pysyä elossa. Ehkä muualla on tosiaan parempi olla.

Kesken synkkien mielteiden kuulen ääniä joista ei voi erehtyä: Keminniemen koulun kentällä pelaavat nuoret miehet jalkapalloa.

Ahvenselässä ohi pyöräilee kaksi naista, toisella tyttö tarakalla. Tiedustelen, paljonko tästä on matkaa Savukoskelle. Viitisenkymmentä kilometriä, arvelee toinen. Yritän peittää kauhistukseni: sittenhän en millään ehdi sinne huomisillaksi.

Naiset saattavat minut Savukosken tienristeykseen saakka. Puhutaan niistä tavallisista: retkestäni, ukkosista, kalastuksesta. Harmittelen etten ole saanut paarmoilla kalaa.

Käännyin Savukosken risteyksestä ja valmistaudun pitkään kävelyyn. Maisema on karua suota. Alkaa taas sataa. Hetken kuluttua kuulen auton lähestyvän takaa ja pysähtyvän. Naiset ovat tulleet tuomaan minulle Piltti-purkillisen matoja.

Vuotosjoella katselen alistuneena, miten kymmenen sormenmittaisen kalan parvi koettaa saada otetta koukussa olevasta madosta. Mato on niille liian suuri. Jatkan matkaa.

Ohitan keskelle korpitietä hakeutuneen asuntoperävaunun josta kuuluu kuorsaus. Koko muu maailma tuntuu nukkuvan mutta ollos huoleton, poikas valveill' on. Miten kaunis onkaan oranssi taivas tunturien ja harmaiden pilvien välissä. Nyt ovat kaikki tunteet luvallisia. Tuuli ajaa ajatuksia. Kun ei tarvitsisi koskaan kuolla. Tai kun saisi kuolla juuri nyt, tai ei ihan vielä vaan tuon mäen huipulla, haluan kuolla näin enkä sairaalan letkuissa mutta en sittenkään vielä. Nyt olen perillä väsymyksessä ja maisemassa enkä halua tämän koskaan päättyvän, en halua pois täältä enkä halua edes postittaa näitä sanoja pois luotani mutta minun täytyy, tai ei täydy mutta teen sen.

Vähitellen tajunnan virta laantuu. Vähän ennen Sallan ja Pelkosenniemen rajaa tulen pienelle hirsikämpälle. Jo pihalla on rutkasti tavaraa mutta sisällä sitä on aivan ylenpalttisesti, tuntuu kuin tulisi jonkun kotiin. Ehkä tulinkin. Pöydällä lojuvan lehden päiväys on 26. toukokuuta, täysmaitopurkin parasta ennen 18. kesäkuuta. Lepään hetken nuhjuisten huopien peittämällä sohvalla.

43 kilometriä käveltyäni alkoi oikaisuyrityksen seurauksena suunnistus suolla ja suossa, josta kerron lisää jos joskus pääsen täältä pois.

Aamukuudelta jatketaan:

En ole eksyksissä sanan varsinaisessa merkityksessä, olen Käyläselän maastossa. Maasto on vain niin kosteaa etten tiedä kuinka pääsisin pois. Karttaan merkitty polku oli yhtä tyhjän kanssa ja suot saartavat kaikkialta. Aamuyöstä rämmin pari tuntia niin viheliäisessä suossa etten ollut uskoa sitä todeksi. Samoin sääskien määrä oli jotain täysin ennen kokematon. Lopulta neljän aikaan pystytin teltan metsäsaarekkeelle ja nukuin pari tuntia. Nyt täytyy jotenkin taikoa itsensä pois tästä suosta ja raivoavien sääskiparvien ulottuvilta.

Jollen olisi yrittänyt oikaista, olisin kävellyt loistavan 50 kilometrin päivän, mutta ehkä tämä on kokemuksen jotain enemmän. Kun vain pääsisi pois. Täytyy koettaa pitää pää kirkkaana eilisestä urakasta ja kahden tunnin unesta huolimatta. Kaikki paniikin merkit on sammutettava alkuunsa.

Lähetän tämän viestin kunhan tulee yksikin palkki kenttää.

Miten hieno aamu. Paistaa se aurinko eksyneellekin... tai kartalla harhailevalle.

Savukoski 14.7.

Tie! Miten kaunis ihmisen tekemä tie, kaikkien suolla ja auratuissa taimikoissa harhailtujen tuntien jälkeen! Suunnistin lopultakin oikein. Voisin suudella tätä tietä, pahaista kärrypolkua, joka vie minut ruoan, saunan ja vuoteen ihmemaahan. Ei minun tarvitse edes kävellä, riittää että istun tällä tiellä ja olen turvassa.

Nyt voin myöntää, että eksyksissä harhailu oli piinallista enkä haluaisi kokea sitä toiste. Järkeilin kyllä itseni tänä aamuna kartalla oikealle seudulle ja valitsin oikean kulkusuunnan, mutta muuten tässä kyllä tyhmää opetettiin. Älä koskaan oikaise erämaassa läpi hankalan maaston ellei se ole todella tarpeen, ja mieti sitten vielä, mikä on todella tarpeen. Tuolla suolla kun olisi verisuoni ponnistellessa päästä ratkennut, niin minua ei olisi enää tämän sivilisaation aikana löydetty, oli se sellaista mangroverämettä.

Ruokaa oli ehkä kolmeksi päiväksi ja varauduin suunnistamaan tiettömässä maastossa ainakin vuorokauden, mutta nyt allani on tie. "Maan korvessa kulkevi lapsosen tie" oli tämän aamun hitti, joskin se tuppasi aina loppumaan kohtaan "...ei kotia näy".

Eilen puolilta öin 40 kilometrin paikkeilla, kun voimia vain pulppusi jostain ja 50 km tuntui olevan helppo nakki, lausahdin: olen mä kyllä aika kova jätkä. Tarkennan nyt hiukan: olen ääliö. Suunnistusyritys olisi pitänyt lopettaa ensimmäisten satojen metrien aikana kun maasto muuttui suolle laskeuduttaessa viidakoksi jossa oli mahdotonta ottaa kiintopisteitä. Vielä pitkään suolla tarpoessa olisi ollut mahdollista kääntyä takaisin, mutta eihän sitä tohdi, kun on jo tähän suuntaan mielestään tarpeeksi kärsinyt eikä aavista, miten monin verroin sitä herkkua on oman taitamattomuuden ja jääräpäisyyden tähden vielä edessä.

Mutta jospa lähtisi katsomaan mitä tällä tiellä on tarjottavana, niin mukava kuin aamuauringossa onkin loikoa sen lujalla kamaralla.

Kyllä painaa askel. Savukoskelle on pari-kolmekymmentä kilometriä eli kevyt päivänmarssi, mutta en ole kerta kaikkiaan palautunut. Henkistä voimaa on kyllä taas, niin ne vuorottelevat. Ilmeisesti klassinen "mikä ei tapa, vahvistaa" -keikka.

Viime yönä tuli pariin otteeseen mietityksi, haluaisinko tosiaan kuolla mieluiten tällaisissa oloissa vai onko se vain kaupunkilaisen romanttista hehkutusta. Aivan yksiselitteistä vastausta en itseltäni tai suonsilmäkkeistä saanut mutta "kyllä" ei ainakaan muuttunut "eiksi".

Syön eväitä ja nukahdan sammalikossa mukavaan asentoon. Herättyäni ja ajateltuani matkan jatkamista koko elimistö huutaa: Ei enää! Lopeta jo! Mutta ei tähänkään voi jäädä.

Maasto on hiekkaista männikköä ja päivä helteinen. Kun tulen vihdoinkin joelle, käyn sääskistä huolimatta uimassa, sillä olen aivan tahmea ja uinnista saa ihmeesti lisää voimia. Vesi on riemastuttavan kylmää. Rannassa on kalanperkeitä ja tekisi mieli jäädä ongelle, mutta Savukoski ja Samperin Savotta ovat nyt ensi sijalla. Jatkan hidasta vaappumistani kohti pohjoista kännykän herjatessa akun loppumisesta.

Purojen ja jokien vedet maistuvat yleensä hyviltä. Niissä on aavistus (joskus enemmänkin kuin aavistus) suon ja metsän aromia, ja vaikkei "suo" olekaan tällä hetkellä toivelistani kärkisijoilla, pidän sen tuoksusta.

Äskeisen uimajokeni *bouquet* oli aivan erinomainen. Väri kirkkaan kellanruskehtava, tuoksu aavistuksen verran rustiikki, robusti mutta silti pyöreän täyteläinen, luonteenomainen kypsille Riojan alueen punaviineille. Turpeen sävyt antavat sille mallasviskimäisen vivahteen ja humuksen hapokkuus sekä kvartsin emäksisyys tasapainottavat erinomaisesti toisiaan. Kaiken kaikkiaan onnistunut ja mielenkiintoinen pikku joki. Suositeltava tarjoilulämpötila +12, niin sisäisesti kuin ulkoisesti.

Etelästä Ahvenselän suunnasta Savukoskea lähestyvälle on varattu luulot pois ottava lähes kuuden kilometrin suora. Uinnin virkistävä vaikutus on hiipunut pois ajat sitten ja irtistelen kivusta ja väsymyksestä. Kuuden jälkeen ylitän vihdoinkin Kemijoen avuliaan myötätuulen työntämänä ja saan Samperin Savotasta huoneen edullisesti, sillä "täytyyhän hyvää asiaa tukea". Oletteko huomanneet, miten käteviä hotellit ovat? Että voi esimerkiksi lojua sängyllä missä tahansa asussa ja asennossa ilman että sääsket ja paarmat syövät?

Pesen pyykkiä ja saunon. Katselen ikkunasta vieressä vyöryvää Kemijokea, käyn ylälauteelle loikomaan ja olen nukahtaa siihen paikkaan. Aika rapeaksi siinä ehtisi kuivua yön mittaan. Tosiaan, saisikohan jostain kuivalihaa, Savukosken kuuluisaa herkkua?

Nukahdan sänkyyn kommunikaattori sylissäni enkä herättyäni tiedä missä olen. Loksauttelen palasia paikalleen ja palaan vähitellen Samperin Savottaan. On edelleen ilta. Kahden tunnin yöuni voi sopia teknobileissä liehujille mutta kävelijän se vie kyllä yhä syvemmälle kohti mielipuolisuutta.

Kaukaa ravintolasalista kantautuu kutsuvana jazz-trumpetin ääni. Baaritiskillä panen ranttaliksi, ostan kolan jäillä sekä kaksi savuketta ja rantaudun tyhjään pöytään. Seuraksi ilmaantuu juopunut mies enkä ole aivan varma, johtuuko hänen juttujensa omituisuus väsymyksestäni, vieraantuneisuudestani ravintolaelämästä vai juttujen omituisuudesta.

Ihmisiä virtaa sisään ja iloinen sorina kuuluu kauas. Viimeisenä kappaleenaan bändi soittaa "Anna arpisten haavojen olla". Alku on haikea mutta sitten tempo muuttuu, yleisö taputtaa mukana ja arpisista haavoista on vain muisto jäljellä, elämä jatkuu. Tuntuu hyvältä kuulua hetken ajan ihmiskuntaan. Kaupalla tapaamani mies kysyy, otanko oluen. Kiitän ja kerron viettäväni raitista vuotta kaiken muun hullutuksen lisäksi.

Uni saartaa kaikkialta kuin suo. Annan periksi ja vajoan.

Martti, Savukoski 15.7.

Nautin aamiaista yksin muiden hotellivieraiden vielä nukkuessa ja näen salin TV:stä Teletapit ensimmäistä kertaa elämässäni. Hipsu on kävelyllä. Hipsu kävelee mäkiä ylös alas, ylös alas. Onpa jyrkkä mäki! Hipsu yrittää uudelleen. Oho! Onpa kamalan jyrkkä mäki. Olen ryystää kahvin väärään kurkkuun. Hipsu syö teletappivanukasta ja hänestä tulee Voima-Ville. Hipsu sinnittelee mäen huipulle asti. Olipa kamalan kamalan jyrkkä mäki! Hups, ja alas. Hei hei! Tämähän on aivan loistava ohjelma, ja realistinen.

Jos olisi tavallinen aamu, joutuisin nyt jynssäämään Trangiasta puurontähteitä kylmässä vedessä, mutta menenkin takaisin lämpöiseen sänkyyn ja laitan kellon soimaan puoli yhdeltätoista. Hei hei!

Onnistun saamaan kuivalihaa ja viimeiset ohjeet Lokan itäpuolen reiteistä. Pihalla vietetään Savukoski-päivää, lähtiessäni joulupukin muori jää lavalle kertomaan Korvatunturin kesäruokavaliosta ja "Kulkurin iltatähti" saattelee minut Marttiin johtavalle tielle.

Ryteikössä rypiessäni Lusista saatu onkivapa tuntui tarttuvaan vähän joka risuun ja päätin hankkiutua siitä eroon sen tunnearvosta huolimatta. Ostan Savukosken Nesteeltä puolta lyhyemmän teleskooppivavan. Huoltamon pitäjä sponsoroi minua pienellä lusikkavieheellä kuultuaan mitä minulla on tekeillä. "Pensaikon takaa kun oikein hiljaa hiipii niin tälläkin voi saada." Vanha vapa jää nojailemaan huoltamon seinään ja koetan olla katsomatta taakseni. Minulla on kiusallinen taipumus sääliä hylättyjä esineitä.

Lähden kävelemään Korvatunturintietä. Viime syksynä ajoin tätä autolla ja se tuntui eksoottiselta ja Korvatunturin näkeminen säväytti ("sillä tosiaan on korvat!"), nyt seutu on ikään kuin tuttua ja omaa eikä vain siksi, että olen jo käynyt täällä. Kävellessä kaikki seudut tulevat omiksi, ne ottaa haltuun tai niihin astuu sisään perusteellisemmin kuin autolla liikkuesssa. Rakennettuun kulttuurimaisemaan tämä ei tosin päde samassa määrin kuin luontoon.

Joillekin lukijoille on kenties pettymys, että kirjoitan niin vähän matkan varren maisemista. Siihen on syynsä. Ensinnäkin suurimman osan ajasta näen vain ne viisi metriä suomalaista maantietä, jotka rinkan ja väsymyksen kumaraan painamana silmiini osuvat.

Jatkuvaan maisemien näkemiseen myös vähitellen tottuu eivätkä ne enää juuri hetkauta. Vaihtuva maisema alkaa olla kotini, ja kuka nyt kotiaan kuvaisi tyyliin "hämyisen eteisen harmaanvihreän maton reunaa mutkittelee valkoisena hohtava puhelinjohto. Se johdattelee kulkijan olohuoneen ovelle, josta aukeaa avarat näkymät Lundian kirjahyllyille. Kirkkaina päivinä saattaa hyllystä erottua Nietzschen kiihkeä, karusti suomennettu Antikristus. Joka jatkaa kulkuaan tästä telkkarin ohi luoteeseen, päättyy keittiön ovelle ja saa nähdäkseen kuin käden ulottuvilla pystysuorina kohoavat Rosenlev-jääkaapin luoksepääsemättömät huiput. Korkealla jääkaapin ovessa ahavoitunutta Viivi ja Wagner -sarjakuvaleikettä kannattelee villin magneettinen tukaani."

Tärkein syy on kuitenkin se, että matka tapahtuu enimmäkseen pääni sisällä sekä ruumiissani ja maisemat tuntuvat siihen nähden toissijaisilta. Tämä ei ole tietoinen valinta, näin vain on. En silti tarkoita, että matka on pelkkää sepitelmää jota kirjoitan kotini viereisessä työväenravintola Juttutuvassa sen kanta-asiakkaiden Arvo Salon ja Jouni Lompolon alias Origon avustuksella.

Taas helteinen päivä ja lähes tyyni. Tien itäpuolella näen houkuttelevan järven, sehän on Kemijoki. Vastaranta on upeaa hietikkoo mutta tämä puoli on matala ja kasvaa saraa ja kortetta enkä viitsi uida. Isot kalat polskivat.

Makaan iltatauolla kanervien ja suopursujen keskellä ja muistelen viimeöistä untani, jossa siltaa ylittäessäni huomasin lankkujen puuttuvan vasta muutaman metrin käveltyäni, juoksin hetken paikallani ilmassa kuin piirrettyssä filmissä ja loikkasin sitten turvaan. Alkaa naurattaa niin mahdottomasti että hahatan lopulta ääneen. Miltähän tämä näyttää tieltä: vihreä mies hekottaa ojassa selällään jalat pystyssä. Helsingissä

tällaisia kutsutaan hulluiksi.

Pakettiauto pysähtyy ja ikkunoita veivataan alas. -Pelättiin että sinulla on jokin hätä mutta sinähän ootkin tauolla. Vastaan, ettei ole mitään hätää ja kiitan huolenpidosta. Ei ollut ensimmäinen kerta tällä reissulla. Normaalisti ihmiset eivät loju ojissa ja pientareilla voidessaan hyvin.

Kuten vesissä, myös sääskissä on eroja. Tämänhetkiset pitävät parkuvaa ääntä, ripustautuvat lennosta kasvoihin jollain koukuilla ja kun piikkiä työnnetään lihaan, siinä on tosiaan pistämisen meininki. Olen oppinut paljon verisuonistani sääskien myötä, sillä niillä on ihmeellinen taito löytää ne vaatteiden läpi. Solisluun kohdalla on usein varsinaiset kekkerit, samoin etusormen tyvessä ja lonkan sivussa.

Ostin Savukoski-päiviltä pikiöljyä jotten joutuisi jatkuvasti käyttämään Offin Ruotsissa kiellettyjä myrkkyyä, ja tuoksahdan nyt mukavasti vastatervatulalta veneeltä. Tehoa se hiukan sääskiinkin.

Vintilänkaira, Savukoski 16.7.

Iltayöstä alkaa kaakosta kantautua jylinää. Venäjän armeija, ajattelen toiveikkaana, sillä olen melkoisen kyllästynyt kesän ukkossateisiin. Kuiva ukkonen olisi kiva, kukahan sellaisen ottaisi kehittääkseen.

Alan miettiä, onko tällä matkalla ollut muita varjopuolia kuin kyllästyminen ukonilmoihin. En oikein keksi. Vastoinkäymiset muuttuvat kalliiksi muistoiksi miltei heti kun niistä on selvinnyt. Olen laihtunut ja elämäni parhaassa kunnossa sitten armeija-aikojen. Olen tutustunut uusiin ihmisiin, niin luonnossa kuin sähköpostin kautta. Olen itkenyt ja nauranut sydämeni pohjasta. Pelkään entistä vähemmän. Saan kirjoittaa teille.

Vaikka miten päin tarkastelen, kaikki näyttää plussaa - paitsi pankkitili. Otin matkaa varten kahden kuukauden palkattoman loman ja rahaa on kulunut enemmän kuin kuvittelin. Lomakylä on vaikea vastustaa kun on neljäkin päivää nukkunut teltassa, peseytynyt miten sattuu ja pureskellut kuivamuonaa. Sähköäkin on välillä saatava.

Kahden maissa yöllä alkaa sataa tasaisen runsaasti. Näen sieluni silmillä kaiken tuon veden kertyvän Lokan itäpuolisille soille enkä oikein saa unta.

Aamulla sade on tauonnut ja ehdin juuri ja juuri saada kampeet kasaan ennen kuin se alkaa uudestaan. Pari kilometriä käveltyäni soitan eräkeskus Kairiveriin tiedustellakseni mökkiä. Ovh olisi kuulemma 450 mk ("herrajumala", henkäisen puhelimeen) mutta yksinäiselle kulkijalle mökki kaikkine mukavuuksineen irtoaa 150 markan hintaan. Henkilökunta on jo uinumassa kun joskus puolen yön jälkeen saavun, mutta avain jätetään mökin oveen.

Tutkin opastetaulua Kairijoentien risteyksessä. Valkea Opel pysähtyy ja mies tiedustelee, tarvitsenko mahdollisesti kyytiä Kairiveriin, jonne hänkin on menossa. Kerron olevani kävelyllä. Mies sanoo huomanneensa sen mutta kysyi kuitenkin varmuuden vuoksi. Vaimo on potkaissut hänet lomaa viettämään, mies hyppäsi autojunaan ja tuli tänne. Oiva vaimo.

Ukkossade on tehnyt tielle lätäkön. Teen vaellussauvalla kanavan yli tienreunan ja katselen lammikon

tyhjenemistä. Tämä oli lapsena kivaa, perustelen itselleni, vaikka se on kivaa vieläkin.

13 kilometriä kävelty ja 29 jäljellä. Oikeassa takareidessä yrittää kramppi, onneksi harvinainen vieras. Maratoonariystäväni neuvosta olen napsinut magnesiumpillereitä, ehkä ne ovat auttaneet.

Sade on enimmäkseen tauonnut, taivas on harmaa ja Vintilänkairassa tuulee. Taukoakin voi viettää hieromatta myrkkyjä naamaansa.

Suhde välimatkoihin on muuttunut. Kilometri ei ole matka, se on parin ajatuksen väli. Harhaan kuljettuna kilometri on kaksi kilometriä mutta erheen synnyttämä harmi syö voimia enemmän kuin matka.

Kolme kilometriä on tunti ja siihen sisältyy vartin lepotauko. Kymmenen kilometriä on osa päivää ja sen kävelee vielä uupuneenakin, jos perillä odottaa jotain kyllin hyvää.

Kaksikymmentä kilometriä on kevyt päivänmatka, sen kävelee minä päivänä tahansa ja vaikka kuinka monta perätysten lepopäiviä kaipaamatta. Jos maasto on vaativaa, se on jo täysi päivänmatka.

Kolmekymmentä kilometriä on yksi päivä, sopiva matka jonka jälkeen tietää kävelleensä mutta aikaa jää vielä lepoon ja huvituksiin kuten saunaan tai ihmisten kanssa jutteluun.

Neljäkymmentä menee, toisena päivänä se on tuskaa ja kolmantena silkkaa typeryyttä.

Viisikymmentä on mahdollinen mutta sekoittaa jo vuorokausirytmien ja vaatii jälkikäteen niin paljon lepoa, että siinä loppujen lopuksi jää matkassa häviölle.

Kuudestakymmenestä en tiedä. Jos kulkisi 24 tunnin ajan tasaiset 3 km/h ja pitäisi sanokaamme kaksi pitempää, tunnin mittaista taukoa, matkaksi tulisi 66 kilometriä. En osaa sanoa, mikä paikka pettäisi ensimmäisenä. Ehkä kokeilen joskus, ilman rinkkaa.

100 km on "ylihuomisiltana", 200 "viikon päästä" ja 1500 "lopussa". Saattaa tästä tosin kertyä hieman enemmänkin.

Savukosken Majavassa sijaitsevaan Kairiveriin vie Martista kaksi tietä, Kairijoentie ja siitä haarautuva vanha Vintiläntie. Kuljen jälkimmäistä koska se on vähemmän liikennöity. Täällä on autiota ja avaraa. Tuuli puhaltaa, ukkonen kiertele jossain, kapustarinta sanoo suolla "ply" eikä ketään tule vastaan.

Vielä 15 km. Väsyttää, suo tuntuu painavan jaloissa eikä taaskaan huvita. Sataa, sataa. En muista toista näin sateista kesää. Viime kesänä olisin valittanut helteestä.

Majava, Savukoski 17.7.

Joskus yllätykset ovat iloisia. Kilometripylväät mittasivat matkaa kauempana olevaan risteykseen ja eräkeskus Kairiver on neljä kilometriä lähempänä kuin luulin. Saavun mökkiini ennen puolta yötä ja käyn taloksi. Ennen tavaroiden purkamista kellin tovin leveällä laverisängyllä ja hymähtelen tyytyväisyydestä. On tämä niin toista kuin telttayö.

Aamulla sattuu retken ensimmäinen todellinen vaaratilanne kun liukastun mökkini portaissa. Laskua pehmentää kantapäässä oleva rakko. Silmäni ovat hetken varmaan teevadin kokoiset.

Tulen kysäisseeksi, onko aivan lähiseudulla mitään nähtävyyksiä turistille, ajatuksissa jokin kilometrin säteellä oleva kuru tai muu helppo viihdyke. Tunnin päästä huomaan polkevani lainaksi saamallani maastopyörällä kohti parinkymmenen kilometrin päässä olevaa Niekkatunturia. Kuinkas tässä näin kävi, ihmettelen hikoillessani mäkiä ylös alas pyörällä, josta onnistun löytämään vain kaksi vaihdetta. Tämän oli määrä olla lepopäivä.

Jätän pyörän Niekkan rinteeseen ja puuskutan laelle vievää tietä. Maisemat ovat mahtavat. Koillisessa hämmöttävät Korvatunturi ja Venäjä 40 kilometrin päässä, luoteessa nousee Saariselän Sokosti 50 ja lännempänä Nattaset lähes 60 kilometrin päässä. Sata kilometriä itäistä Lappia päätä kääntämällä. Tekisi mieli lähteä lentoon.

Samalla saan käsityksen maaston suoperäisyydestä. Täällä ei oiota tuosta vaan. Kemijoki, joka täältä tosiaan näyttää vihreän maton poikki vedetyltä puhelinjohdolta, on mahdoton uitavaksi.

Palattuani saan paistettua lohta tattikastikkeessa ja päivälevolla menen taas niin tajuttomaksi että herään jostain kuilun pohjalta. Mutta nyt saunaan.

Saunassa on hauska kuunnella kalamiesten juttuja. 11-vuotias poika käy useasti uimassa Kairijoessa ja ilmoittaa kuuluvasti veden olevan lämmintä. Kyllähän siellä juuri ja juuri ui.

Saunan jälkeen istuskelen tuvassa lukien lehteä, johon on koottu vanhoja suurpeto-uutisia. Ehkei petoviha ole aivan niin irrationaalista kuin nykyään usein ajatellaan:

Kolme- tai neljävuotias tyttö on toissaviikolla Paimion pitäjän Tomeron kylässä joutunut suden suuhun. Ennenkuin apuun ehdittiin, oli peto repinyt lapsen palasiin, syönyt sen sisälmykset ja juosut tiehensä. Hirveätä!

(Päijänne 27.10.1880)

Ja karhusta:

Tämä ilkeä tappura-housu on vielä niin rohkea vaanimaan karja-laumojä, että se vainosi muutamata karja-laumaa päiväkauden, ja viimein karjan likelle kotia tultua, tuli kontio niin rohkeaksi, että yritti lehmiin käsiksi; mutta kun paimen, havaittuansa tämän kauhean pedon karjaan tulevan, alkoi soittaa torvellansa niin se toki siitä säikähti ja meni aivan tyhjin suin tiehensä.

(Oulun Viikko-Sanomia 22.9.1860)

Miehet nauttivat saunakaljoja. Jutellaan äärikokemuksista ja urheilun filosofiasta. Uimassa viihtynyt poika kertoo saamistaan urheiluvammoista. Sitten kysytään, olenko Uunoa nähnyt. En ymmärrä ja minulle kerrotaan. Uunoksi ristitty poro ilmaantui viime kesänä Kairiveriin turistien iloksi ja kalamiesten riesaksi. Pihalla pidetylle perhokalastuskurssillekin se osallistui ja tuli tänä vuonna uudestaan, mutta koska kurssi oli hieman eri aikaan, ehti vain kahdeksi päiväksi. Kalamiehistä se tykkää kovasti ja näiden eväistä erityisesti. Eilen tapaamani Opel-miehen mökillekin se oli yöllä ilmaantunut, koputtanut sorkillaan ja rapsututtanut

turpaansa.

Alhaalla jokilaaksossa ei ole kenttää joten kiipeän mäelle lähettämään tämän sähköpostin. Huomenna jatkan yhä pienemmäksi käyviä teitä kohti Lokan itäpuolista maastoa, jossa polut päättyvät ja olen jonkin aikaa omillani.

Lokan suuntaan, 18.7.

Puolilta päivin Lapin Radiosta soitetaan jälleen ja annan hyväntuulisen ja sujuvan haastattelun. Nyt mennään taas!

Muutaman kilometrin kuljettuani tuntuu apealta ja harmaalta. Olen levännyt ja syönyt, jalat ovat kunnossa, hiekkatie tyhjä ja asiat muodollisesti hyvin mutta ei vain maistu.

Koetan ajatella jotain kiinnostavaa. Mietin, mitä olen tästä retkestä oppinut. Tylsää, seuraava aihe. Esiin tunkee väkisin kaamea ajatus, ettei mikään tästä muutu, ei tästä kävelystä eikä mistään muustakaan. Kaikki on turhaa, ei kannata haaveilla. Kyky tuntea onnea on kadonnut jonnekin elämän varrelle. Jos olen tässä päiväkirjassa sanonut välillä olevani onnellinen, olen kuvitellut tai valehdellut jotta teillä olisi hyvä mieli. Helsinkiin palattuani syön, sitten syön lisää ja välillä nukun. Siinä minun haaveeni, enkä ole edes erityisen nälkäinen tai väsynyt.

Harmaa on kyllä joskus kaunista. Taivas on harmaa ja harmaa tuuli työntää eteenpäin. Saan kauan odottamastani tekstiviestistä hiukan lohtua. Tulen kahden joen yhtymäkohtaan. Tätä olisi hienoa joskus meloa, ajattelen, ja huomaa vielä hiukan haaveilevani.

Alkaa sataa. Se harmaan kauneudesta.

Hinaan itseäni läpi sateen ja hiekkaisen maiseman ajatusten harhaillessa seuraavan tauon spagetti-pussikeittoateriassa. Kairijoelta kantautuu paistetun kalan tuoksu, joku on ollut onnekas. Jospa rupeaisin karhuksi. "Ilkeä tappura-housu anasti kalamiesten saaliin, joi vielä viinaksetkin ja hätyytteli hame-väkeä ehtoolle asti." Uutisköyhä kesä piristyi hetkeksi. Viikon päästä taljani olisi Samperin Savotassa näytilä ja lihojani rahdattaisiin kylmäkuljetuksena Pohjanhoviin saksalaisturisteille. Vaan minne se Erkki mahtoi kadota?

Vietän iltapäivätaukoa Ylä-Kairin tulipaikalla. Auto ajaa ohi, peruuttaa ja pysäköi tien varteen. Kaksi eräasuista nuorta miestä saapastelee hiljakseen kohti. Tervehdin ja jatkan tulien tekemistä kosteilla puilla. Toinen miehistä katselee vaiti touhuani. Miksi ihminen saa seurata silloin kun vähiten kaipaisi. Kas kun eivät Vartiotornia ala kaupata.

Lopulta mies kysyy, olenko kalastamassa. Vastaan olevani retkellä muuten vaan. Pakollinen Jäämeri-kuvio ihmetellään. Kysyn puolestani miehiltä, ovatko he kalassa. Liikkeellä muuten vaan, kuulemma, tuosta Lokan Okylästä. Olkaa nyt tai lähtekää mutta alkää tuolla lailla oudosti norkoilko, tuskittelen mielessäni. Lopulta miehet lähtevät, yhtä kiireettömästi kuin tulivatkin. Ehkä he olivat kalastuksenvalvojia.

Aurinko paistaa jonkin aikaa. Viklot ja muut linnut alkavat pitää entistä kovempaa meteliä. Ei siunaaman rauhaa, huokaan. Sitten näen suuren petolinnun kaartelevan taivaalla. Vastavaloon lajinmääritys on vaikeaa mutta koon perusteella lintu näyttää kotkalta. Hyväksyn viklojen käytöksen.

Vetää taas pilveen ja sääsket pistävät kuten sateen edellä. Aika pakata tavarat ja lähteä, vaikei huvita. Olenko mahtanut kuluttaa kaikki vara-akkuni loppuun, tätäkö se litteä vatsa ja hoikka vyötärö sitten merkitsevät, vai masentaako minua retken lähestyvä loppu. En tiedä. Ehkä tarvitaan jälleen koettelemuksia.

IV - Pitkä loppusuora

Marivaara, Sodankylä 19.7.

Taivallan kohti iltaa ja auringonlaskua eikä ketään tule vastaan. Kartalla tiehen on merkitty pitkiä suoria mutta maastossa ne ovat usein niin huimaavia mäkiä, että tie näyttää kaukaa katsoen nousevan pystyyn. Myös näkymät mäkien päältä huimaavat, tunturit eivät enää ole yksittäisiä katseenvangitsijoita vaan niitä alkaa olla joka puolella. Eräältä huipulta näen Saariselän Sokostin, joka on selvästi lähempänä kuin eilen Niekalta tähyiltynä mutta silti kaukana.

Kymmenen aikaan ohitan Paskalomavaaran ja tulen neljän tien risteykseen. Muistan minua lapsuudesta asti kiehtoneen sadun tai kansantarinan - JUMALAUTA!! Anteeksi nyt, mutta nämä sääsket pistävät välillä kuin paarmat. En ole ennen tällaista kokenut.

...siis tarinan jossa mies palaa aina samaan risteykseen, lähti hän kulkemaan mitä tietä tahansa. Olen unohtanut, kohtaako hän siinä jonkin olennon tai täytyykö hänen ratkaista jokin arvoitus päästäkseen vapaaksi risteuksen lumouksesta, mutta tarina on syvällisen viisas ja tätä risteystä lähestyessäni sen muistaminen sai minut kananlihalle.

Päätän, päätin jo, että olin miten masentunut tai välinpitämätön tahansa, ja oli maasto miten kurjaa tahansa, Lokan ohitus on suuri ja pyhä tehtävä johon on suhtauduttava hartaudella. En saa antaa mieleni ailahtelujen vaarantaa ja pilata sitä. Se on Tehtävä joka on tehtävä.

Pihtihoentietä aikani jatkettuani tulen mäelle ja katselen auringon hohtelua pilvien takana. Sitten huomaan Saariselän koko profiilin piirtyvän sinisenä horisonttiin. Edessä olevat päivät muuttuvat todellisiksi.

En löydä seudulla tietävästi olevaa porokämppeä, joten pystytän teltan porojen kaluamalle jäkälikölle ja alan syödä, hitaasti ja herkutellen. Suklaa on lakisäateisen annokseni jälkeen pakko pakata ruokakassiin alimmaiseksi, muuten saattaisin ratketa ahmimaan kaiken. Minkähänlaista todellinen nälkä mahtaa olla, ei, en halua tietää.

Hyönteiset ropisevat telttaa vasten, sitten sade. Lännessä jyrähtelee. Alan kertoa Tuntemattomalle asioita joita en kerro kenellekään muulle, ja hän vastaa.

Aamulla muistan nähneeni työunia. Ehdotin palaverissa kaikkien avaruusalustemme aseistamista ja idea otettiin heti innostuneesti vastaan. Olisiko tämä elämän jatkumisen merkki.

Sade lakkasi aamuyöstä ja on selvästi tulossa hellepäivä. Yhdentoista aikaan saavutan Marivaarantien risteuksen. Autereen läpi Saariselän tunturijono näyttää metsän rajassa kumpuilevilta pilviltä.

Ihailen näkymää mutta tunteeseen sekoittuu harmia ajatellessani niitä turistimassoja jotka siellä taivaltavat. Haluaisin Saariselän itselleni, en halua myöntää olevani turisti vaikka olen, joskin hiukan vaikeamman

lähestymisreitini valinnut kuin toiset.

Hiekkainen erämaa hehkuu ja häikäisee silmiä mutta se sopii pyhiinvaellukseeni, samoin hiki ja jano. Tunnin kuluttua pääsen Pihtijoelle uimaan.

Joku on heittänyt tien viereen kaljatölkin. Onhan sitä roskaa matkan varrella nähty monenlaista, mutta täällä ja tänään närkästyn. Miten joku saattaa? Mikä on tuollaisen roskaajan sielunmaisema? Autolla tai kolkalla ajeltu ja huitaistu tyhjä Lapin Kulta kaaressa menemään. Menköön, mahtuuhan sitä kairaan tavaraa. Röyh. Moukka. Vääräuskoinen koira.

Paahde on niin ankara, että vietän rantalomaa jo ennen Pihtijokea siihen laskevassa pienemmässä joessa. Tuulessa ja auringossa kuivatellessani huomaan taas, miten olen puolessatoista kuukaudessa laihtunut. Kuinkahan pian se läski tulee takaisin. Jouluna viimeistään varmaan.

Pihtihoen suisto näyttää aavemaiselta. Lokan tekojärven pinnan korkeuden vaihtelujen takia maisema on luonnottoman tuntuiseksi veden vallassa. Hyvä että tulin jo uineeksi, tässä ei huvita.

Pidän taukoa Koiranpieksämäpalon länsipuolella pienten mäntyjen katveessa. Helle ja reppuelämä ovat kohdelleet Kairiveristä ostamaani edamjuustoa niin kaltoin, että sitä leikatessani tunnen olevani ryöstöretkellä maanjäristyksen runtelemaan kaupunkiin. Jos pehmenevälle suklaalevyille käy samoin, se on kuin Los Angelesia ryöväisi, mutta milläs sitten herkutellaan.

Mieleeni välähtää naurettava idylli maailmasta jota ei ole: lojun kotona evääkään liikauttamatta ja vaimo laittaa minulle ruokaa. Ilmeisesti parasta mitä pystyn nyt kuvittelemaan.

Yritän Hammaskodalle yöksi, se tietäisi siinä 40 kilometrin päivää. En tiedä onko se aivan järkevää. Nyt on tärkeämpää suunnistaa tarkasti kuin ahmia kilometrejä. Navakka tuuli on tähän mennessä pitänyt sääsket loitolla mutta jos se tyyntyy illaksi, tulee seuraa riittämään.

Aurinko painuu alemmaksi, tuuli yltyy ja helle hellittää hieman. Kiipeän Marivaaralle tietä jota ei juuri henkilöautolla voi ajaa ja olen huipulla viiden aikaan. Kaukana lounaassa välkkyi Lokka.

Nyt kuusi kilometriä Äimivuotsonmaan läpi poroaidalle, pari kilometriä sen vartta itään, sitten polkua pohjoiseen Irtonais-Auhtille ja toisen poroaidan vartta muutama kilometri koilliseen Auhtijoenselälle. Jos siellä olen hyvissä voimissa, lähdän vielä tänä iltana suunnistamaan Repoaavan itäpuolitse ohi Jouluviinavaaran kohti Hammaskotaa. Akku on loppumassa mutta Hammaskurussa on kartan mukaan puhelin - tarkoittaakohan se myös sähköä?

Taivaalla leijailee litteitä pilviä. On taas irtonainen olo.

Joulusatu

Koska olen tulossa Korvatunturin korkeudelle, kerron nyt teille joulusadun.

Sytyttäkää kynttilät, sammuttakaa valot ja ottakaa sohvalle mukava asento. Herkimmät voivat varata

nenäliinoja.

Tämä tapahtui siihen aikaan kun olin Lampilan Kössin taksirekinä. Olin palannut yliopistolle vaihtaakseni alaa ja tarvitsin kipeästi rahaa. Niinpä olin ottanut tuottoisan jouluaattovuoron ajaakseni, sillä yksinäisen joulussa ei kuitenkaan erityistä viettämistä ole.

Kuskasin kärsivän oloista väkeä tavarataloihin viime hetken ostoksille ja pakettivuorineen tavarataloista pois, mummoja miestensä haudoille kynttilöitä sytyttämään, joulukylään menossa olevia ja mitä nyt ihmiset jouluna liikkuvat. Illan mittaan asiakkaat vähenivät ja kaupunki hiljeni, vain kuusikauppiat seisoskelivat toreilla satunnaisten kuusensa unohtaneiden varalta.

Vuoro alkoi olla loppuillaan ja käänsin Mersun keulan kohti Kössin asuinsijaa. Vähän ennen Kivihakaa tuli datalle Veripalvelusta ajotarjous. Mikäs siinä, ajattelin, kuittasin kyydin itselleni ja ajoin Veripalvelun pihaan.

Pihassa oltiin jo vastassa. Mentiin puolijuoksua sisään hakemaan kylmälaukullinen veripusseja. Ne olisi kiireesti toimitettava erääseen eteläsuomalaiseen aluesairaalaan, josta kyseinen veri on lopussa.

Lähdin ajamaan kohti eteläsuomalaista pikkukaupunkia. Tiet olivat tyhjiä ja ajoin harkittua ylinopeutta koska kyse tuntui olevan vakavasta asiasta. Vähitellen rannikon musta talvi vaihtui lumiseksi kuusikoksi ja alkoi tuntua oikeasti joululta.

Risteyksessä juuri ennen kaupunkia moottori sammui eikä suostunut käynnistymään uudelleen. Ei juuri nyt, näinkö tässä piti käydä, tuskailin. Astuin ulos, annoin moottorin jäähtyä hetken ja palasin autoon. Starttasin. Saatoin rukoillakin. Auto hyrähti käyntiin.

Kurvasin sairaalan pihaan ja siellä taas odoteltiin. Annoin hoitajille kylmälaukun, se kiidätettiin sairaalan uumeniin ja minulle tarjottiin kahvia.

Sairaalaan tuodulla naisella oli kuulemma vaikea kohdun ulkopuolinen raskaus eikä verenvuotoa saatu millään tyrehtymään. Verta oli tuloksetta yritetty saada läänin muista sairaaloista ja lopulta oli käännytty Helsingin Veripalvelun puoleen.

Lähdin paluumatkalle taksiurani parhaan tilipussin tienanneena. Verrattomasti enemmän lämmitti se, että tunsin saaneeni antaa todellisen joululahjan, antaa elämää. On tämä joskus niin kaunista, ajattelin.

Palautin auton Kössille, sain joululahjaksi taksimiehen paidan sekä suklaakonvehteja ja menin kotiin viettämään yksinäistä jouluani. Munariisipiirakkaa ja herkkusienikeittoa kynttilän valossa syödessäni tunsin, että tämä oli jouluisin joulu pitkään aikaan. Sitten avasin saamani muutamat lahjapaketit, katselin hämärää ja kävin nukkumaan.

Satu päättyi tähän. Todellisuus jatkoi kulkuaan.

Joululoman jälkeen kerroin tapauksesta opiskelutovereilleni, ja kuinka ollakaan, erään heistä serkku sattui työskentelemään juuri tuossa sairaalassa. Toverini lupasi kysyä tältä, miten naisen oli käynyt.

Muutaman päivän kuluttua sain kuulla naisen menehtyneen.

Jos joku loogikko nyt siellä utelee, onko tarinalla jotain tekemistä kävelyni kanssa niin vastaan että kyllä ja ei, toivottavasti ei.

Hammaskota, UKK-puisto 20.7.

Marivaaran pohjoisrinnettä laskeutuessani avautuu vihdoin esteetön näkymä Saariselälle. Että on Suomessa tällainenkin maisema, taivastelen ääneen vuorijonon kulkua seurattessani. Kyllähän tuonne väkeä mahtuu, tuumaan ja lakkaan kantamasta kaunaa turisteille.

Vastaan tulee pari pientä retkuetta, jotka toteavat edessä olevan maaston olevan varsin märkää. Eivät valehtele. Kilometrikaupalla saa polkea märkää jänkää ja liejua. Pidän eilisen päätökseni ja etenen määrätietoisesti rauhallisesti: nyt ohitetaan Lokkaa ja Repoapaa, vaihtoehto olisi ollut sata kilometriä nelostietä.

Olen väsynyt mutta osaan suunnilleen arvioida voimani. Jos syön, juon, pidän taukoja enkä eksy, Hammaskota on tänä yönä saavutettavissa.

Suunnistus poroaidalta pohjoiseen Jaurujoelle (eri Jaurujoki kuin Sallassa) sujuu hyvin. Lausun ääneen edessä olevan matkan ("luoteeseen kaksi kilometriä, kesto reilut puoli tuntia, mäen laki jää oikealle, keskellä kosteikko, laskeudun rinnettä viistoon vasemmalle, joen kulkusuunta lännestä itään") ja otan niin tarkat kiintopisteet kuin metsikössä voi. Sodan aikana tälle mäelle kerrotaan pudonneen lentokoneen, ja metsä on syttynyt tulipalon jäljiltä yhä tasaikäistä ja tiheää.

Pyreneiltä kotiin palannut naapurini päättää hauskuuttaa minua tekstiviestillä. "Terve! Seinän läpi kuuluu selvästi miten hiiviskelet asunnossasi: otat aurinkoa ikkunan läpi ja katselet TV:tä kuulokkeet korvilla ja paastoot!" Vastaukseni on alatyylinen ja lyhyt.

Loikkaan ajallaan Jaurujoen yli ja jatkan Siuloivanmännikköä länsilounaaseen, jossa arvioin kohtaavani pohjoiseen kääntyvän Jaurujoen latvan ja suunnistavani edelleen Hammaskodalle. Runsaat sateet ovat kuitenkin saaneet kaikki uomat tulvimaan, lähdän seuraamaan väärää vettä ja olen ennen pitkää hämmingissä. "Hullu lähtee suunnistamaan vaikka ei osaa", sadattelen purojen halkomassa maastossa.

Varsinaista eksymisen vaaraa ei ole, koska Saariselän Vuomapää nousee heti pohjoisessa selvänä merkinä ja esteenä. Otan kompassisuunnan kohti Hammaskodalta Hammaskurulle vievää polkua. Vähitellen pääsen jyvälle siitä, mitä puroa olen lähtenyt seuraamaan.

Maasto on kuivaa ja suhteellisen helppokulkuista. Välillä on lähes aukeaa, sitten taas kuljetaan läpi tunturikoivikoiden joista tarttuu vaatteisiin sekä naamaan kirvoja, hämähäkkejä seitteineen ja kaikenlaista muuta mitä en tarvitse.

Aurinko laskee tunturin taakse ja vähenevä kuu nousee taivaalle. On tämä oikeastaan yleistä: yksin tällaisessa maisemassa vailla kummempaa hätää.

Kahden jälkeen yöllä saavun Hammaskodalle vievälle polulle joka sekin on paikoitellen veden vallassa. Jalat ovat jo melkoisen kipeät mutta päätän jatkaa tauotta kodalle asti. Tämän lammen päässä sen pitäisi olla mutta mitään ei näy, ei kai se vaan ole palanut? Sitten huomaan puskan takana pienen kohouman ja olen puhjeta nauruun: tuo mätäskö se onkin.

Kodan ovi on yläviistoon nostettava "kansi". Sisällä on pimeää, mutta joku on onneksi jättänyt kynttilän ja hyvään retkeilijätapaan tehnyt valmiiksi kiehiä väsyneelle seuraavalle tulijalle. Teen tulen pieneen kamiinaan, ripustelen vaatteet sekä tavarat ja käyn taloksi. Ahdasta, alkeellista ja kodikasta.

Käyn uimassa päivän hiet pois. Aurinko on nousemassa Hammaskurun takaa ja sen yläpuolella leijaillee aivan selvästi kirkas ufo hitaasti länttä kohti, otan kuvan todisteeksi. Vähitellen ufo muuttaa muotoa ja hajoaa, kuten pienillä pilvillä tapana on.

Yritän nukkua tunnin ajan mutta kodassa olevat sääsket ajavat minut pystyttämään pihalle teltan. Nyt kello on kahdeksan aamulla ja olen kohtalaisen pirteä siihen nähden että olen kulkenut eilen yli 16 tuntia ja reilut 40 kilometriä välillä aika raskaassa maastossa ja nukkunut niukasti.

Huomenna lähdän suunnistamaan Luirojärven kautta kohti Kiilopäätä ja arvioin olevani siellä illalla. Siellä on, tadaa, lomakylä! Sitten on edessä yli 200 kilometriä nelostietä, Saamen polku, Näätämo ja Jäämeri. Nelostie väikkyy silmissäni katkeamattomana huoltoasemien, baarien ja kauppojen jonona, asfaltoituna herkkupöytänä.

Kiilopää, Saariselkä 21.7.

Luirojärvelle ei tarvitse juurikaan suunnistaa, sillä kaikki polut vievät sinne. Rannan kämppiä kutsutaankin "Luiron Hiltoniksi", millä tosi vaeltajien kesken on halveksuva kaiku. Luiro, se ei ole eräretkeilyä sen enempää kuin huvipuistossa onginta urheilukalastusta.

Olen kiitollinen polusta ja siitä ettei minun tarvitse suunnistaa. Viime yö vei taas mehut mutta en tee siitä yhtä suurta numeroa kuin Käyläselän jälkeisenä päivänä. Näihinkin tottuu. Mutta te siellä työpaikoillanne huokaavat kateelliset, jotka kuvittelette tätäkin päivää Saariselän upeissa maisemissa virkistäväksi seikkailuksi ja haluaisitte vaihtaa osia kanssani: harva kokemani asia on yhtä tylsää kuin rasituksesta palautumattomana kävely, ja tylsyyttä olen varmasti saanut elämässä osani ja ehkä ylikin. Jokainen askel on tylsä, Sokosti tuo mieleen Sokoksen, tekee mieli vain lojua tauolla ja odottaa paistetun riekon lentävän suuhun. Mielikuvituksesta ei ole iloa koska aivotkaan eivät ole palautuneet, eikä varsinkaan ajatus edessä olevasta nelostiestä innosta.

Mutta silti en vaihtaisi osia kanssanne, hääh-hääh! Tie tuntuu täällä väsyneellekin olevan auki, ja haave tien päässä tai mutkan takana odottavasta seikkailusta, ratkaisusta tai paremmasta huomisesta elää ihmeen

sitkeänä. Tällä matkalla on ollut monta parempaa huomista.

Vastaan tulee sääskiverkot päässä kolmen miehen porukka joka ääntämyksestä päätellen on Tampereen suunnalta. Väkeä on kuulemma tavanomaiseen nähden tosi vähän liikkeellä märän maaston ja ennen kaikkea todella pahan sääskikesän vuoksi.

Olen vähitellen lakannut kertomasta ihmisille minne olen matkalla. Olen käynyt samat keskustelut jo niin monta kertaa etten kaipaa enää sitä ylimääräistä itsetunnon kohennusta, jota ihmisten hämmästys on tuottanut. Tunnen retken jo miltei tehneeni - toivottavasti olen väärässä - ja ajatukseni askartelevat yhä enemmän paluussa ja sen jälkeisessä ajassa.

Tuuli hajottaa sääskiparvet ja nukahdan tauolla maatessani. En millään jaksaisi nousta jatkamaan matkaa, tämä on pahempaa kuin maanantainen kouluun lähteminen nuorena. Käänän kylkeä ja käperryn sikiöasentoon jäkälärinteelle. Haluan vain olla. Herättäkää kun ollaan perillä. Lopulta sääsket käskevät liikkeelle.

Vastahakoiseen raahustukseen tulee eloa nähdessäni vihdoin Luirojärven viiden kilometrin päässä olevalta harjanteelta, ja samalla maasto muuttuu myötäiseksi. Tavoitteen näkeminen auttaa aina, siksi olen vaikeina hetkinä tähyillyt kiinteästi paikkaa jossa Näätmöjoki laskee Jäämeren vuonoon, vaikka minulla ei ole aavistustakaan miltä se luonnossa näyttää.

Alas Luirojärvelle kävellessä innostun hetkeksi työasioista, ensi kertaa tämän reissun aikana - ikään kuin olisin saamassa tarpeekseni kävelystä. Nytkö jo, irvistelen itselleni. Hyvä tuuli alkaa palata.

Luirojärvellä polku levenee lähes tieksi. Ei tämä tosiaan aivan ihmisen koskemattomalta näytä. Kämpällä teen erehdyksessä tai ahneuttani monen hengen annoksen kauheaa pussikeitto-pastasekoitusta. Syöminen kestää ikuisuuden. Hiilihydraatteja, oi kiitos, sanon kohteliaasti joka lusikalliselle. Ei koskaan enää pussikeitto-makaroniretkeä, mieluummin vaikka matoja.

Syötyä on olo kuin täytetyllä ankalla mutta Tuiskukurulle on vielä kahdeksan kilometriä matkaa, siis liikkeelle. Kohta odottaa piristävä yllätys: Luirojoen yli on oikein kahlaamalla kahlattava. Vaelluskengät nauhoista kaulaan roikkumaan, sandaalit jalkaan ja menoksi. Virkistää.

Maasto kohoa länteen päin ja askellan hyvin hitaasti. Alas seuraavaan laaksoon, sinne tänne virtailevan puron ylitys ja nousu Ampupäitten ja Ampukankaanvaaran väliselle satulalle. Vatsassa oleva ruoka alkaa vähitellen muuttua taakasta voiman lähteeksi ja ylämäkeenkin on helppo vaeltaa.

Kello on 23 ja Tuiskupäitten yläpuolella roikkuva aurinko antaa koko maisemalle oranssin sävyn. Tunnistan lounaassa hämmöttävän tunturijonon Nattasiksi. Sana tarkoittaa naisen rintoja. Katselen kaukaisia huippuja sillä silmällä. Jos nuo kopioitaisiin Disneylandiin, niihin pumpattaisiin kuutiokilometrikaupalla silikonista paremman Baywatch-lookin saavuttamiseksi. Mutta eiväthän selällään makaavan naisen rinnat luonnostaan kovin korkealle kohoa.

Pystyn nähtävästi ajattelemaan muutakin kuin ruokaa. Tai mitä nyt sitten rinnat itse kullekin merkitsevät.

Pidän harjanteella tauon, vuolen kuivaporosta ohuita viipaleita ja kulautan vettä. Tuuli ei liiku ja muutamaa sääskeä lukuun ottamatta on täysin hiljaista. Erämaa vaikuttaa rajattomalta. Tunturikoivujen kyljet hohtavat matalalta liekehtivässä auringossa ja monenväriset pilvet jatkavat maisemaa ylöspäin.

Mielen tyhjyyden täyttää vähäksi aikaa mielenrauha. Ero on pieni mutta valtava. Ehkä koko matka kannatti tehdä jo tämän hetken takia. Elämästä on kuitenkin suurin osa paskaa, miksi en siis ottaisi osuuttani paskasta uuvuttavien kävelyviikkojen muodossa jos kerran saan vastineeksi tällaisen hetken.

Laskeudun kiireettä kohti Tuiskukuraa ja olen siellä puolilta öin. Käyn jäätävässä purossa pesulla, syön pienen iltapalan ja ryömin kämpässä makuupussiin harsopussi päässäni, mutta nukkumisesta ei tule mitään. Jotenkin sitä luonnostaan ajattelee olevansa ihmisasumuksessa metsän padoilta suojassa, mutta näihin oravaa pienempiin eivät hirsiseinät tehoa. Pääni ympärillä käy jatkuva ininä ja makuupussissa on tukalan kuuma. Lopulta annan tuskaantuneena periksi, pystytän pihalle teltan, nakkaan makuupussin sisään, sukellan itse perässä ja suljen teltan vetoketjun. Mukaan ehtii nelisenkymmentä sääskeä. Tiedän sen koska tapoin ne kaikki, yksitellen.

Nukun lyhyen mutta hyvän yön, syön aamupalaa ja lähden kohti Kiilopäätä. Rinkka tuntuu kevyeltä ja sitä se onkin, sillä ruoka on lähes lopussa. Nyt ei sooloilla pitkin soita vaan kuljetaan yhä levenevää polku-uraa.

Ilmeisesti en olekaan saanut kävelystä tarpeekseni, koska siivitan kulkuani suunnittelemalla näihin maastoihin uutta vaellusta sitten, kun ruskaretkeläiset ovat jo palanneet koteihinsa ja tunturihuippuja peittää lumi. Kuurainen maa rouskuu saappaan alla, sääsket eivät vaivaa ja yöllä ja päivällä on eroa. Erityistä mielihyvää tuottaa varuste- ja ruokalistan suunnittelu. Kaveriksi joku joka ei puhu koko ajan mutta jaksaa kävellä.

Kolmenkymmenen kilometrin taival taittuu jokseenkin helposti ja lopuksi saan kulkea aurinkoisessa avotunturissa. Kapustarinta jankuttaa yksitoikkoista säveltään. Karpolla on asiaa, totean, pidän tauon ja vähennän vaatteita.

Nähdessäni Kiilopäässä tummansiniseen kokopukuun ja hyttysarsoon sonnustautuneen somalin arvelen tulleen alueen turistikeskukseen. Otan sen kaikilla herkuilla: huone, sauna, lohipannu ja likapyykin pesu. Ulko-ovella on tupakalla niin viehättävä nainen että olen nyrjähtää sijoiltani. Katson naista niin että hän melkein tervehtii. Tekisi mieli sanoa ja tehdä jotakin, mutta mitä? "Olen ollut viikkokausia metsässä ja Te olette hirmuisen verevä misu." Antaa olla.

Huomenna tunturin yli Saariselälle ruokaostoksille ja sitten nelostietä lampsimaan. Vilkaistaanpa kartasta...

Jäljellä on aika tarkkaan 230 kilometriä. Paljon vai vähän? Olemattoman vähän, paitsi että niistä melkein 100 kilometriä on nelostietä. Ehkä niinäkin kolmena päivänä jotain tapahtuu.

Törmänen, Inari 22.7.

Aamiaisella näen salin nurkassa pianon ja mieleni tekisi soittaa vaikka "Reissumies ja kissa", joka on ollut

matkan ajan kommunikaattorini soittoäänenä, mutta ei sitä kehtaa toisten ruokarauhaa häiritä. Luulisivat joksikin kiusalliseksi ohjelmanumeroksi. Kuuluuko nyt taputtaa?

Kiilopäältä kävelen tunturin yli kulunutta polkua Laanilaan, jossa nautin päivän toisen aamiaisen jutellen Lahdesta kalastamaan tulleen, keskioluttaan hiljakseen siemailevan nuoren miehen kanssa. Kalaa on tullut mutta nyt on jokin vetänyt vatsan sekaisin, tuskin jokivedet kuitenkaan. Mainitsen nauttineeni kyseisiä vesiä viikkokaupalla ilman vatsavaivoja ja huomaan olevani taas täyttä päätä kertomassa kävelystäni.

Aamiaisen jälkeen kuulen vessaan, miten mies kertoo minusta kahvioon tulleille. "On se kova kundi." Hivelee korvaa kiusallisesti.

Jatkan Saariselälle hiekkatietä jota reunustavat viemärinhajuiset multakasat. Ilmeisesti palveluja taas kehitetään. "Husky co.":n portilla on niin tolkuton kylttien sekamelska että on mahdoton sanoa onko kyse tahattomasta vai tarkoin harkitusta rempallaan olostä aina huolella kaiverrettua "GLOSED"-kylttiä myöten.

Kuulen tuttua ääntä: autot ajavat nelostiellä. Erämaa päättyy tällä erää tähän.

Palvelujen Saariselkä on lähes yhtä mykistävä kuin tunturien. Kelopirttilähiön takaa kohoavat hotellit, ravintolat ja supermarketti, jossa harhailen aikani kokonaan unohtaen, mitä minun piti ostaa. Orientalismin puuskassa ostan halvaa ja taateleita. Ruokabaarin kermanen lohikeitto on todella herkullista. Eilisestä iltapäivälehdestä päätellen maailman ykkösuutinen on nyt se, saako Mika Häkkinen pitää jotkin pisteet. En edes yritä ymmärtää.

Tien päälle taas, Ivalo 30. Pilviharso ohenee ja valaistus on samanlainen kuin Välimerellä iltpäivisin, vain tuuli on viileämpi. Olen iloinen asfaltin vaihteeksi tarjoamasta helppoudesta sekä liikenteen ja ihmisten näkemisestä. Tämä voi olla tylsä pikatie, mutta olen kovalla työllä ansainnut pääsyni sille, kohti loppusuoraa.

Aurinkoiselta apilapientareelta lehahtava lapsuuden kesien tuoksu liikauttaa jotain sisimmässä. Vastaan ajava iso punainen Volvo saa minut riemastumaan: tuo on hyvä auto! Eläköön EU:n pohjoinen ulottuvuus!

Vähän matkan päässä neljä poroa aiheuttaa liikennenuuhkan. Kaksikerroksinen turistibussi tööttää, porot eivät ole moksiskaan. Lopulta kuski saa bussin jostain rakosesta ohi. Pakettiauto ei ole yhtä onnekas. Koettaa väistää vasemmalta, porot lampsivat vasemmalle. Koettaa oikealta, porot edellä kuuliaisesti sinne. Varmaan tuollakin jokin evoluution saatossa syntynyt hyödyllinen merkitys on, mutta autoilijoiden kantaa ei siinä kyllä ole kysytty. Naurattaa armottomasti.

Saksalaisesta turistibussista vilkutetaan minulle iloisesti ja se saa mieleni sellaiseen kuohuun, että nyyhkytän monta sataa metriä. Vasta nyt tajuan, miten erämaan, yksinäisyyden ja rasituksen myllyttämä olen.

Kaikenlaiset tunteet ovat aivan pinnassa. En minä normaalioloissa Volvoille hihku tai itke germaanien ystävällisyyttä, uskokaa huviksenne.

Saariselältä pohjoiseen viettävässä alamäessä laulattaa. Sattuuko kukaan muistamaan oikeita sanoja armeijan marssilauluun, jota olen omatekoisesti rallattanut "heipä hei, taas nanometri marssittiin, hellurei, ja barometri murskattiin"? Jos tiedätte niin kertokaa. Kyllästyttää tämä ainainen vääntely. Toivoisin että asiat olisivat

maailmassa suoria ja vanhanaikaisesti kohdallaan, että nuorista teologiystävistäni tulisi pappeja eikä mitään mediapellejä.

Kirjeenvaihto Tuntemattoman kanssa jatkuu. "Minua surettaa, että aiheutan Sinussa pelkoa riippumattomuutesi menettämisestä", hän kirjoittaa. Ihmettelen, miten retki tällaiseksi kääntyi: seurustelen korvessa ihmisen kanssa, jota en ole koskaan edes tavannut. Puuttuu vain, että kinastelisimme tiskivuoroista. Välillä toivon, että olisin heittänyt lähtiessäni kommunikaattorin Töölönlahteen, mutta en voi sanoa sitä Tuntemattomalle, joka ei ole tehnyt minulle mitään pahaa. Ahdistun.

Ilma on kuin hyvähermoinen morsian, tyyni, lämmin ja aavistuksen kostea. Kuljen mielelläni öisin kun liikenne on hiljaisempaa eikä aurinko paahda vaan värittää taivaanrantaa ja puunlatvoja.

Sitä paitsi, kuten naapurini Otso Atlantilta tekstasi: "Lepää päivä ja kävele yö: silloin paskapäiden ajatukset hiljenevät." Paskapäiden ajatukset ja äänet ovat tällaisella vaelluksella välillä todellinen riesa. Kaiken maailman ihmiset elämän eri vaiheista tunkevat neuvomaan ja kommentoimaan tekemisiäni ja niitä saa hätistellä pois kuin hyttysiä. Välillä en edes tarvitse kaveria riidelläkseni, kun tappelen äänten kanssa siitä, mikä on järkevä tapa käyttää priimuskeitintä tai lakaisinko kämpän lattian lähtiessäni tarpeeksi huolella. Yöllä näistä yliminän suojissa istuvista inttäjistä on vähemmän vaivaa, ilmeisesti koska taustalla olevat muistot sijoittuvat päivä- ja valveillaoloaikaan.

Ivalo Avvil 10 km ja puolijö, aika etsiä leiripaikka. Nyt levänneenä ja poutasäällä telttailu ei laisinkaan harmita vaan tuntuu mukavalta omalta vapaudelta.

Telttaa saartavan hyttysten hyminän läpi kantautuu outo, voimistuva kuoro. Kuuntelen sitä hetken hämmästyneenä ja totean sitten leiriytyneeni siperianhuskyfarmin liepeille. Huskyt eivät osaa haukkua vaan ulvovat kuten sudet. Toivotan huskyille rauhallista yötä.

Karhupesäkiivi, Inari 23.7.

Yöllä morsian menettää hermonsa. Sataa ja ukkostaa.

Aamulla huskyfarmia ei voi ohittaa koska siellä on kahvila. Otan kaksi palaa marjarahkapiirakkaa ja mukin kahvia. Farmin omistaja näyttää elokuvien Hyvältä Eurooppalaiselta: harmahtava parta ja tukka, vahvat kasvonpiirteet ja naururypyt silmäkulmissa. Kohta Pikku Heidi varmaan kirmaa nurkan takaa söpö eläin sylissään.

Heidi jää piiloon mutta kaiteeseen ilmaantuu nojailemaan koiria hoitava nuori nainen joka paljastuu myöhemmin farmin omistajan tyttärentyttäreksi. Istumme terassilla, kyselen koirista ja kerron vuolaasti matkastani. Mistä se kaikki puhe oikein pulppuaa, kun toisinaan taas ei meinaa sanaa suustaan saada kun pitäisi.

Viime kesänä ohi on hurauttanut pari rullaluistelijaa samalla asialla kuin minä, ja joku japanilainen on väittänyt kiertäneensä maailman polkupyörällä. Ihminen on tarkoitettu liikkumaan, siteeraa nuori nainen

jotain minulle tuntematonta kirjoittajaa ja olen samaa mieltä. Olemme paitsi kädellisiä, myös jalallisia.

Karvakorvia on 90 ja ääni välillä sen mukainen, kun tytöt siivoavat koppeja. Viime talvena huskysafarilla käynyt saksalaistytty palasi tänä kesänä koiria hoitamaan, "mahapalkalla" kuten omistaja sanoo. Omasta koiraharrastuksesta alkanutta farmia on nyt pidetty neljätoista vuotta. Asiakkaat ovat kuulemma 98-prosenttisesti ulkomaalaisia, enimmäkseen sveitsiläisiä ja saksalaisia.

Olin kerran retkellä Helvetinjärven kansallispuistossa huskyn ollessa mukana. Rakastuin Kriskaan ensi silmäyksellä ja se oli ylämäissä taluttajalleen hauska vetoapu, ja viisas: kun sanoi "vas", se ohitti esteen vasemmalta" ja "oik" oikealta. Kriskan suudelmia en saata unohtaa.

Huoltoaseman baariin kävellessäni kaartaa vesitaso kohti Ivalojokea ja laskeutuu. Ärsyttää että jotkut voivat rahalla taittaa taivalta noin helposti ja äänekkäästi, mutta välimatkat ovat täällä mitä ovat ja on kai kiireisillä ja rikkaillakin oikeus päästä erämaahan, muuten heistä tulee entistä ilkeämpiä. Toisaalta, mahtoiko Auschwitzin keskitysleirivangeista koottu viihdeorkesteri tehdä SS-vartijoista jotenkin kiltimpiä? Anteeksi nyt tämä mauton rinnastus. En tiedä, ovatko kiireiset ja rikkaat ilkeitä. Rikkautta en ole koskaan päässyt kokeilemaan mutta kiire ei ainakaan minusta ole parempaa ihmistä tehnyt.

Näkösällä on muutakin lentävää. Huoltoaseman polttoainemittareiden katokselle on laskeutunut Petteri Punakuono kattohuopaa järsimään. Lapin matkailumeininkiin on tosinaan vaikea suhtautua. Joskus tuntuu että turisteja pidetään aivan taulapäinä ja oikein kokeillaan miten alas rima voidaan asettaa, toisaalta sieltä täältä nousee esiin juonikkaan hauskoja kekseliäisyyden kukkasia.

Aitouden tuotteistaminen on vaikeaa kuin ympyrän neliöiminen. Mikä Lapissa lopulta on aitoa? Sääsket, työttömyys ja nelostien ruuhkat? En ole tarkoituksella negatiivinen vaan tarkoitan, että jos *kaikki* myönteinen tuotteistetaan brändiksi nimeltä "Aito Loma-Lappi", jäljelle ei jää muuta aitoa kuin kielteinen.

Jätän intellektuellit problematisoimaan, onko mitään aidosti aitoa olemassa vai onko kyse lopulta ainoastaan modernin projektista irtaantumaan kykenemättömän pyrkimyksestä ratkaista separaatioangstia bipolaarisen evoluutiokäsityksen kontekstista käsin, ja jatkan Hotelli Ivaloon syömään pihvin. Hotellia kuvaavaan liikennemerkkiin on saatu tiivistetyksi olennainen: sänky, veitsi ja haarukka.

Ivalon keskustassa hollantilaisnainen kysyy minulta englanniksi, mistä tulen. He ovat nähneet minut aiemmin päivällä autostaan. Kerron. Nainen alkaa ulvoa ja tulkkaa autossa istuville miehille. Kaikkien peukut nousevat. Näistä hetkistä pidän, vaikka tuleekin olo kuin olisi ahminut liikaa makeaa.

Ivalojoen rannassa on meneillään kullanhuuhtontakilpailu. "Ja meillä on jäljellä palkintojen jako", toteaa kovaääninen. Livistä paikalta valokuvan otettuani, sillä en halua vaikuttaa turistilta.

Kaksikieliseltä etelärannikolta lähdettyäni olen tullut kaksikieliseen pohjoiseen, kertovat tienviitat. Koppelo on koappil ja toimipaikka doaipmabáikki, toimikoppelo on siis doaipmakoappil. Painakaa sana mieleen, voitte joskus tarvita.

Ivalon taajaman päätyttyä kaksikielisyys loppuu kuin seinään, Pesula on Pesula ja Valaistu latu Valaistu latu.

Oliko saamen kieli kylteissä sittenkin vain harkittu ripaus eksotiikkaa etelästä päin Ivaloon tuleville vai eivätkö nämä kyltit ole virallisia? Harmittaa kun en saa tietää, mikä "valaistu koppelopesula" tai "koppelovalaisu toimilatu" olisi saameksi.

Laskeudun Inarinjärvelle puolen kahdeksan maissa. Purjevene ja lokkeja; mikä maisemanmuutos. Tämän reunaan sitten kuljetaan seuraavat päivät. Suuren osan matkaa suosinut myötätuuli on kääntynyt pohjoiseksi. Koetan erottaa tuulesta Jäämeren aavistuksen mutta väliin tulee Inarinjärven selkien kalaisa tuoksu.

Kyltit alkavat mainostaa kahvilaa sekä savustettua kalaa ja askeleisiini tulee puhtia. Kello tulee 23, ei se voi olla enää auki, eikä olekaan. Päätän leiriytyä tähän aamukymmentä ja kahvilan aukeamista odottamaan - kuin saalista väijyisi. Kiipeän kahvilan takana olevaa, Karhunpesäkivelle vievää rinnettä. Tähän louhikkoon telttä? Älä unta näe. Lopulta löytyy onnenkantamoisena telttani kokoinen mätäs vailla lohkareita, sata metriä Karhunpesäkiven alapuolelta. Ei kai se juuri tänä yönä sieltä vierähdä.

Kuten edellisyyönä, yhden maissa alkaa sataa rankasti.

Inarista pohjoiseen, 24.7.

Aamulla saan tuskin silmäni auki, kun jo kansat alkavat vierestä virrata ylös kohti Karhunpesäkiveä. Japania, viroa, saksaa ja oudompia kieliä puhutaan. Alempana turistiryssä on herännyt henkiin. Täytetyn, jo paajaamisesta kovin kauhtuneen karhun rinnalla on isompi otus, kuin olisi lyöty kimppaan Mika Halvari, Tony Halme sekä sumopainija, sovitettu raateluhampaat kitaan ja turkki ylle. Suunnilleen yhtä kauniskin luomus on, ja puhuu lisäksi japania. Japanilaisturistit hihittävät ja ottavat kuvia.

Menen uimaan tien vieressä olevaan kirkkaaseen ja syvään järveen. Heräämisestä asti vallinnut kelju olo helpottaa hieman. Nyt vituttaa, mutta eipä enää illalla, päätän. Kuivattelen merimetson lailla siipiäni viileässä tuulella roikottaen autojen ajaessa ohi. Merimetso kun on niin alkeellinen lintu, ettei sillä ole höyhentensä suojana kunnan rasvapeitettä vaikka se on ammattikalastaja, ja siksi se joutuu itseänsä kuivattelemaan.

Sen nyt ymmärtää ettei jostain Windowsista ehditä saada bugeja korjatuksi kun uutta versiota ollaan kuitenkin jo työntämässä markkinoille, mutta että merimetson kohdalla asia ei kymmenissä miljoonissa vuosissa korjaannu, tuntuu kyllä vastuuttomalta. Kuka näitäkin suunnittelee.

Inarin turisti-infosta saan sen arvokkaan tiedon, että matkareitilläni seuraava kauppa on peräti Näätämyssä asti, siis lähes 150 kilometrin päässä. Syön tukevan lounaan, ostan neljäksi päiväksi ruokaa ja suuntaan reilusti painavoituneen rinkan kanssa Kaamasen suuntaan.

Iltapäivän mittaan pohjoistuuli lakaisee pilvet tieltään ja kirkas taivas on silmissäni jäämerensininen. Esiin hiipii nostalgia takana olevia seikkailuja kohtaan. Niin nopeasti muistot kultautuvat.

Päässä soi kiusaksi asti Junnu Vainion klassinen kertosäe "mies kun tulee tiettyyn ikään / niin ei sillä pelaa mikään". On tässä monenlaista viisua rallatettu, tahallaan ja tahtomatta, rivoista renkutuksista marssilauluihin, koti- ja ulkomaisiin iskelmiin ja aina virsiin asti. Ohjelmistosta mainittakoon Tapio

Rautavaara, Junnu Vainio, Beatles, Ultra Bra, Maritta Kuula sekä jo mainituksi tullut, viheliäisen tarttuva Horst Wessel.

Laulu siivittää askelia rattoisasti mutta kun levy juuttuu paikalleen, alkaa piina ja lopulta tuntuu kuin santapaperilla hiottaisiin järjen viimeistäkin särmää sileäksi. Pahinta on kuitenkin kun reppu alkaa jutella. "Nyt reppu jupiset riimisi rupiset", lauloivat Eput 1980-luvun alkupuolella. Itselläni on tällä matkalla useasti ollut päinvastainen toive.

Kävellessä rinkka usein natisee rytmikkäästi. Kävelyn tyhjentämään mielen maisemaan ääni alkaa hahmottua puheena, joka ei sitten aivan heti lopukaan.

Alkumatkasta ensimmäisten rakkojen ilmaannuttua onnahtelin sateessa enkä viihtynyt. "Sairasta viedään, sairasta viedään", alkoi rinkka hokea ja vaihtoi vähitellen eutanasiahenkiseen "katolta alas, katolta alas"-hoito-ohjeeseen.

Juhannuksen kynnyksellä rinkkaan meni viinapiru. "Otatko pirtua, otatko pirtua" se tyrkytti taukoamatta monen kilometrin ajan, kunnes teki mieli kääntyä ja vetää mokomaa trokaria turpaan.

Kerran rinkkaan iski huoli tulevasta. "Jaksatko kotia, jaksatko kotia", se tiedusteli, vaikka menomatka oli vasta vähän yli puolessa. Nälän nävertäessä hokema oli "mustikkakeittoa, mustikkakeittoa". Joskus sinänsä selväsanaisista puheista on ollut vaikea uuttaa esiin mitään tolkullista sanomaa, vai miten olisi ymmärrettävä "taivasta lisää, taivasta lisää" tai "vihreitä paitoja, vihreitä paitoja".

Taiturimaisimmillaan rinkka on kyllä kekseliäs. Kerran se alkoi keikaroida Haanpään-tuntemuksellaan ja jupisi "kävele, Pate Teikka".

Ylivoimaisesti ärsyttävin kerta oli kuitenkin se, kun jälleen kerran raahustin sateessa jollain kuoppaisella hiekkatiellä elämän maun menettäneenä ja taakka hartioilla keksi alkaa jupista "paska juttu, paska juttu", kilometristä toiseen. Koetin ties mitä poppakonsteja alkaakseni kuulla jotain muuta, mutta riimi pysyi samana. Lopulta kiristin rinkkan olkahihnat niin tiukalle että käsistä oli veri loppua, mutta loppuipahan jupinakin.

Pari kilometriä ylläolevan kirjoitettuani rinkka alkaa vaatia "makkaranpätkiä, makkaranpätkiä". Hitaammallekin lukijalle lienee jo selvinnyt, mistä tässä kävelyssä todella on kyse.

Vasemmalla puolella aukeaa alhaalla pitkä vesi. Tämä ei ole enää mikään iltasoutelujärvi, pikemminkin Jäämerestä sisämaahan eristynyt vuono, jonka pinnalle pohjoistuuli vetelee vaahtoviiruja.

Iltaa kohti viilenevä tuuli tuo mieleen syyskuun kirkkaat, kuivat säät, kun matala valo piirtää esiin maiseman ääriviivat sekä värit ja kesä on enää sekoitus sitä mikä tapahtui ja sitä minkä haaveili tapahtuvan. Uudet asiat alkavat mutta valosta on vähitellen luovuttava. Silloin ihmisten pitäisi kokoontua leiritulille, valmistaa ruokaa, juoda punaviiniä ja olla toisilleen hyviä ja pitää toisistaan kiinni, jottei marraskuun musta kauhu saisi kenestäkään otetta ja veisi sinne mistä ei palata. Alan taas kaivata Tuntematonta.

Illalla totean uudessa tehdyn päätöksen toteutuneen. Päivä on ollut hyvä, oikein hyvä. Miksi? Saa minullakin olla salaisuuksia.

On hyvin kylmää ja kirkasta. Kuljen vielä pari tuntia.

Partakko, Inari 25.7.

Saavun Sevettijärven tienhaaraan keskiyöllä eikä kahvila ole auki. Palaan parisataa metriä etelään päin - outo kävelysuunta - ja leiriydyn tasaiseen kangasmetsään.

Talon suunnalla alkaa koira haukkua eikä siitä tunnu tulevan loppua. Talo on lähellä, yö tyyni ja äänet kuuluvat kauas. Aina kun puraisen näkkileipää tai vedän makuupussin vetoketjua, raivokas haukku yltyy. Välillä koira haukahtaa vaimeammin ja luulen sen saaneen asiansa sanotuksi, mutta ilmeisesti se vain vetää henkeä. Louskutukset saattalee minut levottomaan uneen ja toivotan sille häijyksi sydänkohtausta tai isännän haulikkoa.

Yö tuntuu kovin vilpoisalta mutta en viitsi vetää pitkiä kalsareita jalkaan vaan koteloidun mahdollisimman tiiviisti makuupussiin. Nenänpäätä paleltaa.

Aamulla on haukku lakannut ja sää verraton. Puran leirin ja menen kahville Ahmakulmaan. Isäntä tunnistaa minut heti "siksi kävelijäksi josta oli lehdessä". Kerron missä olin yötä ja pahoittelen koiran ja talonväen valvottamista. No, koirat ovat aina haukkuneet, kettujakin tästä usein juoksee. Sitäkös se kuusiviikkoinen poronvasakin höristeli ja meni yöksi koiran luo turvaan. Porolla on tarkka kuulo.

Kolme astetta plussan puolella oli ollut ja hallaöitä on luvassa. Ei sää täällä kuitenkaan aina niin jäämerellinen ole kuin kuvittelin: muutama päivä sitten Sevettijärven virallinen lukema oli +32,4. Hallaöitä, kiitos.

Bensan hinta ja viisinkertaisella sääskimäärällä pelottelu TV:tä myöten ovat karkottaneet ulkomaisia turisteja. Suomalaisia sentään on, kalastajia erityisesti. "Ei niitä viisinkertaista millään ole, eihän silloin pysty edes hengittämään", harmittelee emäntä kauhupropagandaa.

Pihalle ilmaantuu väkeä perhoshaavien kanssa. Isäntä menee jututtamaan hyönteistutkijoita ja neuvoo paarmapaikan. "Sinisiivenkin olivat nähneet mutteivät ottaneet." En edes yritä sijoittaa lapinperän h-kirjaimia paikoilleen, siitä saa aina huutia, samoin kuin taitamattomasta savon murteella venkoilusta.

Kerron nähneeni matkan aikana paljon sinisiipiä. Etelässä ne ovat olleet päivätaivaan, pohjoisessa yönsinisiä. "Täällä pohjoisessa kaikki kasvaa väkevämmäksi, tillit ja mansikat..." toteaa emäntä. "Ja ihmisten haju", hirtahtaa isäntä, joka on juttumiehiä.

Isäntä huomaa rinkastani roikkuvan vanhan emalimukin. "Tuommoisesta ennenvanhaan lapsille harmajaa syötettiin. Tiedätkös mitä se harmaja on?" Enpä arvaa. Harmaja on heraa jota voita kirnuttaessa jäi yli, hiukan kuin nykyajan kirnupiimä. Viikon käytyään se oli melkoisen väkevää. "Sitä kun motin nakkasi niin ei tullut jano niinkuin kaljasta."

Ahmakulmalla ei ole enää täytettyä ahmaa pihassa koska EU-direktiivit kieltävät sen, samoin kuin monen muun asian. Tänä vuonna ei metsäkanalintuja saa metsästää, siis metsasta ei saa olla sulkaakaan esillä. "Amerikkalaiset voodoo miehet meiltä viimeiset metsonsulat osti ja paljon niitä meni."

Lähtiessäni isäntä muistuttaa uimaan Jäämeressä. "Mutta tiiätkö sen mikä taika siinä on, että miksi norjalaiset istuttaa niitä naisia siellä kerran kuussa?" No? "Siinä pienenee se homma niillä!" Käheä hirnunta saattelee minut maantielle.

Soitan Hietajoen lomakylään varmistaakseni että siellä on illalla mökki saatavilla. Matkaa on 33 kilometriä ja ilma juuri sellainen kuin sen maaliskuussa kuvittelin olevan sitten Sevettijärven tielle päästyäni, aurinko lämmin ja tuuli vilpoisa. Eiliset 40 kilometriä eivät ainakaan vielä paina mitään, Jäämeri vetää jo puoleensa niin että mättäällä istuessanikin alan kallistua pohjoiseen. Tauolla löydän ensimmäiset kypsät mustikat. Siellä etelässä niitä on varmaan syöty jo iät ajat ja ripeimmät ovat siirtymässä joulukinkkuun ja tippaleipään.

Kaukana huristaa vesitaso ja muistan mitä pari päivää sitten kirjoitin lentokuljetuksista. Kaduttaa ihmisten ylimalkainen leimaaminen. Ei tuo paarmaa pahempaa päräystä päästänyt, täältä kuultuna. Miten itse aion tulla tänne kahden- tai kolmenkymmenen vuoden kuluttua - tai ensi kesänä? Toivoisin silti että kaukaisimmat erämaat jätettäisiin niille, jotka varta vasten haluavat hikoilla itsensä eroon ihmiskunnasta.

Eilisiltana katselin tienvarren kangasmetsää. "Hyvää telttamaastoa", sanoin luonnollisena asiana. "Kohta tulee risteys." "Niin tuleekin", vastasin. Havahdun listaamaan niitä väistämättömiä muutoksia, joita paluu kaupunkiin merkitsee.

On vältettävä ääneen ihmettelyä sekä vuoropuheluja itsensä kanssa. Erityisesti äänekäs hörötys ja huutelu kannattaa lopettaa. Jos joku vilkuttaa, ei saa alkaa vollottaa, kiusaantuisivat. Täytyy varoa, missä ja milloin pieraisee. Nurkkiin ei kuseskella ja kaiken kaikkiaan on haistava vähemmän. Kun ihmisiä tulee vastaan, ei kannata painua piiloon mutta ei myöskään alkaa lörpötellä. "Jaa-a, mistäs asti te? Onko vielä pitkälti?" "Tosta Stockalta kuule ja Hietsuun ollaan menossa." Täytyy olla kuin ei olisikaan.

On opeteltava kulkemaan ilman keppiä ja kenties luovuttava vaelluskengistä, paitsi Kalliossa ja Korkeavuorenkadulla talvisin. Rinkkaa ja karttaa ei toimita kanniskella eikä kadunkulmissa ottaa kompassisuuntaa. Puukko jätetään kotiin. Jos on matkalla lähikauppaan, ei kannata jatkaa saman tien Keravalle asti. Täytyy käyttää aurinkolaseja voidakseen tuijottaa sitä kesän kypsäksi paahtamaa vähäpukeisten naaraitten virtaa, joka elokuun raukeudessa ohitse vyöryy ja johon tekisi niin mieli hypätä sekaan polskimaan. Ai niin, vaatteet pidetään aina päällä. Kadulle ei tehdä tulta eikä viemäristä juoda, edes sateen jälkeen.

Kaiken kaikkiaan on muututtava Tarzanista lordi Greystokeksi ja opeteltava tekemään kunnollinen kravattisolmu, eikä ajatus oikein miellytä juuri nyt. Vaan jos jättäisin täällä shoppaamisen ja lomakylät vähemmälle, yrittäisin elää metsän sekä veden antimilla ja odottelisin ensilumia, eiköhän sitten routa porsaan nöyristäisi takaisin ruotuun.

Ilta-auringon pidentämän varjoni kulkua tiellä on hauska seurata. Kädet viuhtovat tomerasti, rinkka kohoaa korkealle pään ylle ja puolissäreen käärityt housut tuovat mieleen valokuvat, joissa isänmaallis-ihanteelliset sukulaiseni retkeilevät Karjalassa jonain 1930-luvun helteisenä kesänä.

Toivoisin heidän näkevän minut nyt. Katsokaa, taivallan vapaata Suomea, vielä. Viljo, ei vienyt ryssä vapautta kuten pelkäsit, mutta otti teiltä Viipurin ja sinulta talvisodassa hengen. Ja Aimo-eno, joka vain kaksikymppisenä lähdit seuraavana kesänä seikkailu mielessäsi rakentamaan uutta Eurooppaa hakaristilipun alla, jollet aikaa sitten olisi maatonut Kaukasuksen kukkuloiden multiin, mitä sanoisit tästä uudesta Euroopasta ja Suomen asemasta siinä?

Inarinjärvi lepää idässä tyynen sinisenä. Ennen Hietajoen lomakylää huomaa kioskin, joka vielä ilmoittaa olevansa "open". Se tosin voi täällä merkitä mitä tahansa. Kioskin nurkalla on kuitenkin toivoa herättävä rollaattori.

Hyttysverkon taakse tulee eloa. Tilaan kahvin sekä pullan ja juttelen mukavan saamelaismummon kanssa säistä, ötököistä, kävelystä ja sen sellaisesta. Mummolla on järkevät mielipiteet sukista sekä jalkineista, mikä ilahduttaa minua kovin. Jaloilleni hän suosittelee merisuolakylpyä. Lähtiessäni hän toivottaa hyvää matkaa ja huutaa vielä perään: "Ja hauskaa!"

Pullakahvista ja mummosta virkistyneenä reippailen lomakylään. Täyttäessäni kaavaketta isäntä tulee kalalta. "Tämmöinen saalis" - yksi pieni lohikala. Kaavakkeen täytettyäni unohdan maksaa ja noloistun aika lailla. Emäntä ymmärtää. "Kävelystä pää pyörällä."

Saan pienen mökkihuoneen jossa sänkyä ympäröi rankinen, eräänlainen moskiittoverkko. Kuten aina kauan odotetun huoneen ja vuoteen muuttuessa todeksi, rento väsymys valahtaa jäseniin.

Tuokion kuluttua isäntä koputtaa oveen ja kysyy, kelpaisiko hänen saamansa kala minulle, he kun saavat täällä kalaa yllin kyllin syödä. Kyllä, kyllä kelpaa, kiitos. Saan keittiöstä roiman nokareen margariinia ja menen keittokatokselle paistamaan kalan. Voi ihme miten hyvää tuore kala on kaiken pussikeittokurjuuden jälkeen. Syön ja huokailen. Sain vihdoinkin kalan, kävelemällä.

Supru, Inari 26.7.

Aamuteetä keitellessäni katselen, miten maastopukuinen pystytukka asentaa rannassa Busteriin vapoja. Kolmetoista saan niitä veneen telineistä lasketuksi. Kai Inarinjärvessä kalaa riittää mutta ei tuo minusta aivan kalastukselta näytä, haravoinnilta pikemminkin.

Laiskat rantalomat eivät ole minua varten mutta konemaisen kävelyn lomassa on nautinto loikoa auringossa. Ei tarvitse ehtiä minnekään yöksi, Jäämeri ei enää katoa, saan olla tässä niin kauan kuin haluan. Tuuli kulkee, urpiaiset tuikuttavat loitommalla, joskus ajaa auto tai poro kopsuttelee ohitse. Välillä tirvaisen hengiltä uskaliaan paarman ja rauha jatkuu.

Pitäisikö minun nyt tuntea jotakin? Saanko rauhassa olla tuntematta muuta kuin minkä ihoni tuntee?

Meneekö elämästä jotain korvaamatonta iäksi hukkaan, jollen juuri nyt onnistu tuntemaan syvää onnea ja tyydytystä urakkani etenemisestä, haltioitu mäntykankaan karusta kauneudesta tai oivalla olemassaoloni mielekkyyttä Kaikkivaltiaan turvallisella kämmenellä? Missä on se katkaisija, josta tällaiset pohdinnat saa napsautetuksi sammuksiin?

Suolta lennähtää tielle tylli, joka nimeään huudellen kipittää edelläni näkymättömän nopein askelin. Kun alan tavoittaa sitä, se turvautuu siipiinsä ja lennähtää muutaman metrin eteenpäin. "Nyt fuskasit", torun. Meno jatkuu pitkät matkat kunnes norjalaisauto säikäyttää kahlaajan metsään. Ei tuo Vekun veroinen ollut mutta hetken huvi kuitenkin.

Jäämeri vetää puoleensa mutta sen läheisyys tekee myös malttamattomaksi. Eikö tämä koskaan lopu? Jäljellä kolme päivää, miksi ei kaksi? Kun jäljellä oleva matka nytkin tuntuu liian pitkältä, ihmettelen, mikä minua on pitänyt liikkeellä silloin kun jäljellä oleva matka oli kymmenkertainen. Puistattaa. Entä jos tämä on unta ja herään taas jossain Tervossa tai Nastolassa.

Miten kauan tällaista jaksaisi. Erilaiset väsymykset ovat tulleet tänä kesänä tutuiksi ja nyt matkan lopulla olen ollut aavistavinani, että jokin ihmisen lukuisista varavoimanlähteistä alkaa kohdallani kerta kaikkiaan ehtyä ja muut joutuvat paikkaamaan sitä. Se voi liittyä yksinäisyyteen, yksitoikkoisuuteen tai määränpään läheisyyteen, se voi olla lihaksiston rasittuneisuutta tai vaikka jonkin hivenaineen puutosta mutta jostain, mistä tähän saakka on virrannut voimaa, ei sitä enää virtaa.

Klipklap klipklap, lähestyy poro tietä pitkin etelästä. Huomattuaan minut mättään takana se kiihdyttää vauhtia, livistää ohi mutta jää matkan päähän pällistelemaan. Porot eivät yleensäkään vaikuta älyeläimiltä mutta tälle on annettu järkeä tosi pienellä lusikalla. Se ihmettelee tiellä hetken ja lähtee sitten palaamaan kohti etelää. Klipklap klipklap ja kohdallani ensiluokan juokse porosein -pyrähdys. Ei kulu kauan kun sama sarvipää klipsuttelee taas kohti pohjoista, säikky spurtti ohi ja luimistelua paikallaan. Ja sitten taas takaisin. Jospa se kävi tarjoamassa kyytiä? Katso, näin lujaa mentäisiin Näätämöön! Hyppääpä Erkki sarviin kiinni! No, ei sitten kun ei kerran kelpaa.

Ehtynyt voimanlähde jää askarruttamaan. Koetan kävellessäni tunnustella mitä puuttuu, mikä tasku on tyhjä, ja tavoitan sen vähitellen. En saa enää voimaa siitä epätoivosta, jota edessä olevan matkan pituus herättää. Sata kilometriä ja kolme päivää ovat liian käsitettävissä olevia ja arkisia. Eihän se ole kuin Helsingistä Hämeenlinnaan.

Toisessakin taskussa on reikä: eläimellinen hulluus on ehtymässä, muutos Lordi Greystokeksi on jo käynnissä. Onko minun tosiaan kohdattava Jäämeri sivistyneenä ihmisenä? Mikä tähän auttaa? Jos heittäisin vaatteet pois, kirmaisoin suolle ja pelmuaisin mättäikössä huudellen "minä olen Peter Pan-nan-nan-nan-nan"?

Tokkopa auttaisi. Tämä on uusi haaste ja otettava sellaisena vastaan.

Pohjoiseen ajava BMW-motoristi tervehtii reippaasti. Pyörän ääni katoaa vähitellen viilenevään iltaan mutta minulle jää lämmin tunne joka kasvaa. Haluan kuulua ihmiskuntaan, olin sitten seurassa tai yksin. Ajatus

teltan pystyttämisestä tunnin-parin päästä tuntuu nyt mukavalta, aivan kuin olisin ryhtymässä viettämään rauhallista koti-iltaa.

Vainospää, Inari 27.7.

Illalla tien laidassa koltta-alueen infotaulua tarkastellessani ilahduin kun näin, miten paljon palveluja Suprun kohdalle oli symboleilla merkitty. Tiuhaan ahdetut palvelut näyttivät oikein taistelevan paikasta auringossa. Erityisesti pidin veitsi ja haarukka- sekä kahvikuppimerkeistä.

Ennen puoltayötä tulen Supruun. Yksinäisen talon pihassa olisi vuokramökkejä mutta leiriydyn kilometrin päähän männikköön. Aamulla saan kahvia ja ehkä ruokaakin, iloitsen.

Aamulla puran leirin ja riennän kohti Suprun palveluita. Ohitan toisen talon. Siihen loppui Supru.

En tiedä mitä ajatella. Ehkä jommassakummassa talossa omistetaan haarukka, kahvikuppikin, ja tästä on muistettu kertoa infotaulun tekijälle. Hyvä että on vielä myslä, näkkileipää ja kuivattuja viikunoita jäljellä. Näätämössä pitäisi olla ihan oikea kauppa.

Päivä ylenee ja helle yltyy. Ei juurikaan tuule, mikä näkyy sopivan mäkäräparville. Uin ja kastelen pääni kun voin. Sää on kuin Siinailla, päivän ja yön lämpötilaero pitkälti yli 20 astetta.

Enemmän kuin Jäämerta, ajattelen paluumatkan järjestelyjä ja tunnen itseni petturiksi. Näinkö varastan itseltäni Jäämerelle saapumisen ilon. Tosi kova jätkä sanoisi nyt: jaa-a, enpä taida enää viitsiä, ja liftaisi tältä seisomalta takaisin Ivaloon.

Jo toisen kerran kävelyni aikana saan tekstiviestin, jossa todetaan matkani alkavan vasta kun pääsen kotiin. Ensimmäisen viestin saadessani olin vasta lähellä puoliväliä ja viesti ärsytti, se tuntui kävelyn ja Jäämeren vähättelyltä. Nyt on toisin. Matkan päättyminen herättää alakuloa - ei niinkään paluu Helsinkiin, työ, ruuhkat ja puhtaan luonnon puute, joista perinteisesti lomalta palatessa kuuluisi ahdistua, vaan tähän kävelyretkeen lataamieni odotusten määrä ja jäljellä oleva kovin vähäinen aika niiden lunastamiseen saavat minut toivomaan matkan jatkuvan pääni sisällä vielä kauan.

Vaikka päiväkirjani varmaan näyttää välillä avoimelta tilitykseltä, lieene sanomatta selvää, etten kerro kaikkea matkani syistä, siihen kohdistuvista odotuksista ja sen esiin nostamista tunteista sekä ajatuksista. Kerron mitä haluan ja toivon että te viihdytte ja viisastutte.

Ohups, ei pidä läimäistä kaikkea mikä kutittaa. Paarmaparvessa olkavarrelleni oli soluttautunut ampiainen.

Lukijain taholta on tiedusteltu, josko luvassa olisi uusia matkakertomuksia tämän loputtua. Suhtaudun ajatukseen varovaisesti useasta syystä.

Ensiksi, tämän matkan sulatteluun menee toivottavasti kauan. Toiseksi, vaikka olen kirjoittanut paljolti arkisista ja pienistä asioista, tämän matkan ja matkakertomuksen taustalla oleva kantoaalto on suuri koska sitä on matkakin. Ainakin juuri nyt on kovin vaikea kuvitella kirjoittavansa iltakävelyistä

Vanhankaupunginlahdella tai Tallinnan-risteilystä. Kolmanneksi, minulla ei ole vähään aikaan varaa matkustaa minnekään, hyvä jos täältä jollain konstilla takaisin pääsen.

Pihasta lähtee porokoira seuraamaan. Turkista ja hampaiden terävyydestä päätellen se ei ole vielä täysikasvuinen. Koira hyppii, nuolee ja näykkii sormiani. Tiellä ajaa autoja enkä halua pelkää seurankipeyttäni vaarantaa koiraa, joten lähden palauttamaan sitä pihaan. Koiraa ei juuri taluttaa tarvitse koska se roikkuu kädessäni. Portailla kolttaukko katselee. "No, nyt menet", sanon koiralle ja osoitan pihaa. Ukko viheltää ja koira lähtee kipittämään mutta kääntyy sitten takaisin. Ukko ärjäisee "tseh" ja koira vihdoin uskoo. Heilautan kättäni, ei kai tässä enempiä selittelyä kaivattu. Ajattelin varastaa koiranne mutta tulin katumapäälle.

Tuttu ääni lähenee auton myötä. Tum-tum-tum jytkivät stereoiden bassot kuskin kuunnellessa temposta päätellen teknoa. Tuollaisia ajaa kesäiltaisina useasti ikkunani ali, se on kiinteä osa nuorten miesten soidinmenoja.

Maastossa vihreänä maatessani olen melko huomaamaton, ainakaan ohi yksin pyöräilevä mies ei anna läsnäolonni häiritä dialogiaan. "Tuossa on entinen TVH:n tukikohta. No joo joo!" Onkohan monikin marjastaja kuullut minun juttelevan olemattomille ja katsonut parhaaksi väistyä sivummalle.

Pyöräyttää helle ja räsitus. Kas, lyhtypylväs keskellä erämaata! Saavunko Narniaan? Jos se pörheä piski olikin Aslan, joka yritti varjella minua Lumikuningattarelta. Narniassa lapset saivat herkkuja, mutta niissä oli jokin vialla, muistaisinpa mikä... niistä ei tullut kylläiseksi tai jotain. Semmoisia herkkuja olen kyllä syönyt koko matkan.

Sevettijärvi se onkin. Kaadun tienvarren varvikkoon rinkka selässäni, en jaksa riisua sitä, löysään vain remmit. Kuinka olen näin väsynyt. Olen joutunut juomaan järvivettä pari päivää, toivottavasti se ei ole tehnyt mitään katalaa vatsalleni.

Täällä on mökkejä mutta olisi jatkettava vielä muutama tunti ehtiäkseni huomisiltana hyvissä ajoin Näätamöön. Kun saisi vain kaatua sänkyyn, mutta rahat ovat jo vähissä. Remmit kireälle, keppi käteen ja menoksi. Kohta, aivan kohta. Ei saa nukahtaa tähän.

Kesoil ja K-kauppa, lopetettu. Jos olisin rinkka, hokisin "ei kannata, ei kannata" tälle syrjäseutujen apeudelle. Mutta Sevetin Baari on auki! Kahteen saakka yöllä! Lennähdän sinne männikön halki. Pieni ja pikisilmäinen Lumikuningatar tarjoilee minulle lihapasteijan, tuoreen hillomunkin ja kahvin. Itsekseenpuheli on pyöräillyt tänne pelaamaan hedelmäpeliä. "No, johan nyt", kuuluu. Kulmapöydässä nainen avautuu tuoppien ylitse kahdelle miehelle: "Sen kestävämpää rakastajaa ei ole, ja mulla on kokemusta."

Otan vielä toisen kahvin, munkin sekä juusto- makkarasämpylän. Kolmaskin satsi menisi mutta pysytään nyt kohtuudessa. Kohta vaihdan taas sandaalit vaelluskenkiin ja jatkan yli sillan Saamen reitille kohti Näätamöä. Iltaväsymys ei tainnutkaan olla kuolemaksi. Toivon silti ettei kukaan juopunut seurankipeä notku nyt

pöytääni, saattaisin sanoa jotain äkkiväärrä.

Miestenhuoneen peilistä katsoo ruskea, hyväntuulinen äijä. Kaulan veripaakut, mäkäräisten panos eräretkeilytunnelman kohottamiseksi, näyttävät kyllä häijyiltä.

Sevetin Baarissa jää haitari soimaan. Tunnen haikeutta ja iloa siitä, että voin tehdä valintoja. Nousen vesiä halkovalle harjulle ja jatkan ilta-auringossa koilliseen. Haitarin ääni kuuluu vielä kauan.

Kuivapohjaista polkua lampien ja järvien ohi mutkitellessani koen kaukaisen aavistuksen siitä uuden polun kulkemisen kiihkosta, jota tunsin pikkulapsena kun en ollut vielä käynyt missään ja Amerikka oli metsän takana, jossain Lindholmin sahan vieressä. Voiko mikään enää saada aikuista kokemaan sitä uteliaisuuden kutkuttavaa täyttymystä, en tiedä. Toivon.

Polku kaartaa maalaamattoman hirsitalon pihaan. Saunalla puuhailee valkopartainen äijä. Tiedustelen polkua ja pahoittelen häiriötä. "Kyllä tästä sopii kulkemaan", äijä huutaa. "Tuolta kauempaa se polku menee mutta ottivat merkit pois", hän jatkaa edelleen huutamalla vaikka olemme kasvotusten.

Kysyn, onko kulkijoita ollut paljon. Ennen oli mutta nyt ei, bensan hinta pitää poissa. Äijä kutsuu kahville mutta totean jatkavani nyt kun vielä on valoisaa. Hähätämme molemmat pilalle, pimeä tänne ei tule ennen kuin viikkojen päästä. Äijä lähtee ontuen rantaan. "Tuo halvaus vei..." Keppimiehiä tässä ollaan kumpikin, sanon vaellussauvaani kohottaen, ja toivotamme toisillemme hyvää jatkoa.

Kun nuoruutta ei kumminkaan takaisin saa, haluan isona valkopartaäijäksi. Olisipa sitä ennen vielä varaa moottoripyörään ja sen vakuutusmaksuihin.

Polku nousee ja tulen vähitellen avotunturiin. Vainospään rinteiltä avautuu taas maisemaa ihmisen katsoa. Olen erottavinani lounaassa Saariselän huiput.

Vesitason ääni voimistuu vähitellen lounaasta. Kone suuntaa kohti Sevettijärveä ja pörrää sen yllä useita kierroksia. Katselen sitä ristiriitaisin tuntein. Pidän lentokoneista ja olisin mielelläni toisen maailmansodan lentäjäsankari, mutta eikö tuo kone voisi jo vähitellen laskeutua hillitysti tuon maisemakruisailun sijasta? Vaikka olisi tuo kivaa.

Poikkean polulta Vainospään laelle. Sen saavutettuani henkäisen syvään. Harvoin olen nähnyt mitään näin kaunista. Koillisessa, sinertävien huippujen lomassa, olen näkevinäni sen, minkä haluan nähdä.

Näätämö, Inari 28.7.

Vatsassa kiertää yöllä ilkeästi ja hieman oksettaa. Jossakin näistä viileän kirkkaista Lapin vesistä on ehkä sittenkin piileskellyt virus tai bakteeri. Jollei tämä päivän mittaan tokene otan Imodiumia, joka tainnuttaa vatsan pariksi päiväksi.

Neljän jälkeen en saa enää unta ja nousen maisemaa katsomaan. Aurinko saa laaksoista ja järvistä yön viileydessä nousseen usvan hohtamaan ja tunturit näyttävät nousevan savusta.

Puran leirin ja lähden hissuksiin kohti Näättä. Siellä saa nukkua kyllikseen. Katselen vielä tovin taivaanrantaan mutta usvan myötä lumous alkaa haihtua käytännöllisten ajatusten tieltä: tuonne on vielä matkaa, ja se on käveltävä.

Kaatuneella kelolla mysliaamiaista syödessäni lähimäntyyn lehahtaa kuukkeli. Näkkileivänmurut ja kamera heti esiin. Suomussalmen Hossassa Lihapyörteen laavulla oli viime syksynä niin kesy kuukkeli että söi kädestä. Sen perusteella kuvittelin saavani tältä retkeltä paljon hyviä kuukkelikuvia, mutta haaveeksi on jäänyt. Tämäkin visertelee männyssä aikansa, kurkkii kyllä muttei tule lähemmäksi ja liittää sitten tiehensä.

Jos asuisin pohjoisen korvessa, kesyttäisin kuukkelin kotilinnuksi. Muut varislinnut kesyyntyvät, miksei kuukkelikin joka on luonnostaan oppivainen ja rohkea. Sen väritys on hillityn kaunis, harmaata ja ruosteenruskeaa, ja sen tapa jutella itseksensä kuin asioita puntaroiden on hauska ja tuttu.

Enin osa loppumatkaa on viihdearvoltaan kyseenalaista louhikkoa mutta Luvaton maan näkeminen Vainospäältä korvasi tämän kaiken jo etukäteen.

Vasen kämmenpohjani alkaa halkeilla siihen matkan aikana annostelemieni hyönteissuoja-aineitten vaikutuksesta. Varsinkin Offen punkki- ja mäkäräsuoja tuntuu suorastaan menevän kämmenestä läpi, niin väkevää se on. Matka loppuu tässäkin suhteessa sopivaan aikaan.

Loppuu, kun vain saisi kävellyksi. Mikä lie aamulla valvottanut mutta kolmen tunnin yöuni ei palauttanut voimia. Makaan louhikossa hankalassa asennossa mutta en millään saa lähdetyksi liikkeelle. Miksi pitäisi. On haus Kempaa kaivaa puukon kärjellä tikkua sormesta.

Luovun Saamen polusta Kirakkajärven sääaseman kohdalla ja siirryn maantielle. En ole tullut tänne voimistelemaan kiharassa maastossa vaan kulkemaan vaakasuoraan ja kauas. Pohjoisessa tunturien takana hämmöttävät pilvet sykehdyttävät, ne eivät näytä mannerpilviltä.

Miehittämättömällä sääasemalla on varoituskyltit kirkkaasta valosta jota ei saa katsoa koska vaarana on näön vaurioituminen. Rautalankaverkoin suojatussa aitauksessa on suuren tutkan näköinen metalliputki, jossa sokaiseva valo ilmeisesti asustaa. Melkein joudun sitomaan itseni tunturikoivuun kiinni jotten menisi aitauksen etupuolelle kurkkimaan. Näin vahva on varoitustaulujen tenho.

Varastin kännykän akkuun sähköä Kirakan sääaseman seinästä voidakseni soittaa Näättämön Stoppariin ja tiedustella yösijaa. Jos voin tämän jotenkin hyvittää niin asianomainen taho ottakoon yhteyttä. Varkauden kesto oli n. 15 minuuttia. Kovasti olen kiitollinen eikä tule tavaksi, sen lupaan.

Stopparista on luvassa vaatimaton majoitus, kunhan ehdin sinne ennen seitsemää. Ripuli vaivaa. Kyykin sora-montussa ja parma puraisee arkaan paikkaan. Unenpuute saa ajatukset pätkimään. Tauolla kaksi tylliä huutaa muutaman metrin päässä niin etten saa nukutuksi, mutta viis siitä:

NORJA

TAARR 10

NÄÄTÄMÖ

NJAUDDÂM 8

Nyt on aivan sama missä kunnossa Jäämerelle pääsen, kunhan jokin osa minua käy siellä kääntymässä. Ei minun tarvitse valloittaa sitä, hinata sitä Helsinkiin, edes kantaa pullossa tai uida, ei istua rannalla ja henkäillä ihastuksesta. Riittää että suoritan loppuun sen minkä aloitin, ja siinä on kyse vain askelista.

Näätämössä saan huoneen joka majoittajan mukaan on vaatimatonta mutta minulle ylellinen. Lenin sanoi aikoinaan jotain sellaista että kommunismi on yhtä kuin maatalouden kollektivisointi plus sähköistäminen, minulle huone on yhtä kuin vuode plus sähkö. Jollei kommunikaattoria olisi, sähköä ei tarvittaisi ja matka olisi hyvin toisenlainen.

Saan tietää maailmanmatkaajatuttuni olevan Helsingissä huolissaan siitä, otinko passini mukaan. Passin?

Tarvitaanko Norjaan tosiaan passi? Huomaan etten edes tiedä, onko Norja EU-maa. Ei minulla mitään passia ole, ajokortti vain. En kerta kaikkiaan tullut lähtiessä ajatelleeksi.

Istun saunassa typertyneenä ajatuksen valuessa koko painollaan jäseniini. Kaikista mahdollisista syistä olla pääsemättä perille tämä tuntuu kaikkein typerimmältä. Valtakunnanraja. Tällaista tapahtuu unissa, on ylioppilaskirjoitukset eikä mukana yllättäen ole kynää ja olen unohtanut lukea eikä salia löydy ja vaatteetkin ovat hukassa. Tai kuin olisi lähdössä ensimmäiselle laskuvarjohypylleen ja hyppyhetkellä huomaisi unohtaneensa varjon. Anteeksi nyt hajamielisyys mutta saan kai hypätä ilman, ei tule toistumaan?

Mitä on tehtävissä. Jos selittäisin rajavartijoille kävelleen kohta kahdeksan viikkoa varta vasten Jäämerelle päästäkseni, ehkä he heltyisivät ja tekisivät poikkeuksen. Olenhan saanut alennusta monista yöpaikoistakin. Heltyvä rajavartija? Joo joo. Ei muuta kuin passia hakemaan, kyllä me täällä odottelemme ja Jäämeri myös.

Voin myös yrittää rajan yli laittomasti jostain kauempaa. Täällähän ei samanlaista rautaesirippua liikkeentunnistimiseen aitoineen ole kuin Venäjän rajalla - kai. Jos jään kiinni, tulee automaattisesti haaste käräjille, kirpeät rapsut ja Norjan-matkailu saattaa vaikeutua. Törkeän kallis maahan se on mutta maisemiltaan hieno.

Tai sitten, ja tämä alkaa perverssillä tavalla miellyttää minua, voin hyväksyä tosiasiat ja lähteä Näätämöstä huomisella aamubussilla etelään. Melkein pääsin mutta en aivan, ja syy oli itsessä. Siinä teräs karaistuisi tai selkäruoto katkeaisi. Mies joka melkein käveli Helsingistä Jäämerelle, se seuraisi minua lopun ikää.

En voi saunoa pitempään vaan asiasta on saatava selko. Kävelisinkö suoraan rajalle kysymään vai tiedettäisiinkö täällä.

Stopparin väki on asiasta yksimielinen. Ei Norjaan mitään passia tarvita, siitä on yhteispohjoismainen sopimus. En siis pääsekään aamubussilla etelään. Voi tätä toiveiden ristiaallokkoa.

Mikkelsnes, Sør-Varanger 29.7.

08:14

Herään. Sää on tyyni ja kirkas. Haen pyykkini pihalta, siristelen silmiäni valossa ja ajattelen, että nyt olisi sopiva aika aloittaa loma, pitkä loma. Lastaisin punaiseen farmariautooni metsä-, tunturi-, ranta-, kalastus- ja kaupunkilomavarusteet sekä paljon hyvää ruokaa, kutsuisin seuraksi jonkun mukavan ihmisen ja lähtisimme pariaksi kuukaudeksi kiertelemään vailla kiireen häivää. Lasini on aina puoliksi tyhjä mutta minulla on nyt lupa ajatella tällaisia koska olen sankari, tämän kerran eläessäni.

Aamiaista odotellessa venyttelen huolella. Jäämerelle on saavuttava kunnossa eikä klenkaten kuin rampa sammakko.

09:09

Aamiaiselle. Selkäni takana pienessä kirjahyllyssä on paitsi sekalaisia lehtiä, puutarha- ja kasvikirjoja, Raamattuja ja muuta uskonnollista kirjallisuutta, myös Suomen, Ruotsin, Norjan, Venäjän, EU:n ja Israelin liput. Huvittaa ajatus näiden muodostamasta liitosta. Venäjän talous, EU-maiden yksimielisyys, Norjan hintataso, suomalainen elämänilo, ruotsalaisten spontaani räiskyvyys ja Israelin sovinnollisuus takaavat sille loistavan ja onnellisen tulevaisuuden. Päivän mietelause näkyy olevan Naahumin kirjasta: "Hänen tiensä käy tuulispäässä ja myrskyssä..."

10:14

Lähden kävelemään.

NÄÄTÄMÖ - PASSINTARKASTUS. Brrr. Siistin hiukan tukkaani.

Se vilahti ohi kuin Suprun palvelut. Ei ristin sielua. Edessä Norjan raja. Viheltelen La Stradan tunnusmelodiaa.

10:45

Finnmark fylke, Sør-Varanger kommune. Ei vartiotupaa, koppelakkeja eikä koiria. Nyt ollaan ulkomailla, täytyy käyttäytyä. Lähetän tukun tekstiviestejä koska meren äärelle päästyäni suljen kännykän.

12:07

Tulliasema on tuotu ovelasti näin kauas rajasta. Yhtä kaikki, kukaan ei huutele perään.

12:27

Näätämöjoki häämöttää laaksossa koivikon lomasta.

12:45

Norjalaisen paikallislehden toimittaja löytää minut ojasta ja tekee jutun, tietämättä että minäkin teen jutun hänestä. Yritämme ensin norjaksi ja ruotsiksi mutta vaihdamme englantiin koska joudun jatkuvasti kysymään

"va?"

Nuorella miehellä on paperinyytti kädessään. Hän ojentaa sen nähtäväkseni ja kysyy, olenko nälkäinen. Nyytissä on rasvaista lihaa ja mieleeni tulee puolivillin eläimen kesyttäminen. Jossain muussa vaiheessa retkeä olisin siepannut lihan ja jolkuttanut sivummalle sitä raatelemaan, mutta nyt ei ole nälkä koska söin tukevan aamiaisen eikä rasvainen liha muutenkaan ole helleruokaa. Kieltäydyn nolona, kun toinen varta vasten on ostanut.

Otetaan kuvia. Miksi kävelet? Onko rankkaa? Miksi Norjaan? Kauanko aiot viipyä? Kerron pitäväni Norjasta vaikka se on kallis maa, halunneeni sisimmässäni aina kävellä Jäämerelle ja niin edelleen. Vastailen vähän mitä sattuu, olen aika lailla muissa maailmoissa.

Paljon olisi kerrottavaa tästä matkasta, sen syistä ja seurauksista, mutta aika on päättymässä. Mieleeni tulee kuva kuolemaantuomitusta, jolla olisi vielä viimeisen aamun koittaessa kova hinku kertoa koko elämäntarinansa pienimpiä yksityiskohtia myöten, mutta ei ehdi enää kuin aivan pääkohdat, koska pian on tapaaminen jota ei voi perua. Laulan David Bowien Space Odditya ja tulen kananlihalle helteestä huolimatta.

"Sisintäni ei mikään kosketa ja olen ylpeä siitä", pusertuu mielen pohjamudista varoittamatta lause kuin kupla suokaasua. Tämä alkaa mennä yksityisen puolelle.

13:34

Olen tullut siihen tulokseen että ihmisten tulisi kunnioittaa toisiaan enemmän.

14:30

Neidenissä ostan postikortteja ja tilaan poron jauhelihapihvin, hiukan hintavan mutta menköön juhlan kunniaksi. Pöytään saapuva annos on skandaali, pihvi leivän päällä ja lisukkeena muutaman kurkku- ja tomaattiviipaleen lisäksi jonkinlaista kuivattua hernekeittoa. Onneksi juuri tänään, sillä tätä päivää ei näin vähällä pilata. Formuloitten aika-ajoja katsovalla nuorukaisella on yllään Mika Häkkinen -paita.

16:06

Neidenistä on 10 kilometriä Mikkelsnesiin, johon Kirkenesin laivat saapuivat ennen kuin sinne asti tehtiin tie. Mikkelsnesin tie noudattelee Näättäjäjoen juoksua. Matkaa on nyt jäljellä 7 km ja tuntuu melkein tavalliselta päivältä mutta ei aivan.

16:31

Tuntematon kirjoittaa minulle runon. *"Sitä vettä Sinä hait kivulla ja tuskalla / Siinä se nyt on jalkojesi juuressa... / Suuret tunteet sekaisin kuin Jäämeren aallokko."* Hän erehtyy. Istun tienpenkalla ja tähyilen Näättäjäjoen levenevää suistoa tuntematta mitään. Mutta Näättäjäjoki alhaalla laaksossa on levennyt kovasti.

"Takana on melkoinen urakka", kuuluu kai tässä vaiheessa sanoa. En tunne edes urakkaa mutta jos tuollainen lause sanotaan niin voin mukana nökötyllä. Hikeä valuu silmiin.

16:52

Neljä kilometriä jäljellä. Kävelen väsyneen laiskasti mutta 1500 kilometrin hioma askeleeni on lähes täydellinen, sillä enää ei ole kiire minnekään.

17:24

Pieni mökki on maalattu Norjan väreillä ja tangosta roikkuu Norjan lippu. Norjalaisten isänmaallisuus on veikeää. Viime kesänä katselimme ystäväni kanssa Norjan tuntureilla, miten iäkäs mutta jäntevä mies pystytti teltaa lähistöllemme. Leiri ei ollut valmis ennen kuin sen eteen oli tökätty pystyyn pieni Norjan lippu.

17:30

Tulen rantaan. Tienoo on jokseenkin autiota mutta hietikolla lojuu ihmisiä nauttimassa hellepäivän illasta. Jokohan tämä olisi... haluan pitkittää nautintoa, kävellä vielä vähän. Vapaa ihminen.

Tuoksuu mereltä.

17:35

Huomaan alavalla hietikolla uimakopin. Olin ajatellut saapumiseni Jäämerelle olevan jylhän yksinäinen ja karu, mutta olen vapaa ihminen ja vietän rantalomaa jos haluan, ja nyt taidan haluta.

Vastaan tulee viisi nuorta aikuista uimaretkeltä. Kysyn, onko tämä jo Jäämeri. He nauravat. Tarkennan: onko vesi suolaista? Siinä ja siinä, se on murtovettä koska Näätäjäjoki laskee tähän. Muutaman sadan metrin päässä - nainen osoittaa niemen kärkeä - vesi muuttuu suolaiseksi. Kiitän ja jatkan kohti niemen kärkeä.

Riisun vaatteet rantapenkereelle ja juoksen veteen. Uin ja hörppään: suolaista on. Kuivatellessani näen, miten vuonon suulla, monen kilometrin päässä vesi muuttuu tummaksi. Katselen taivaalle: pilvikö varjostaa? Ei ole pilviä. Tummuus lähestyy ja tajuan sen tuuleksi.

Kun vuonoon pusertunut tuuli iskee kohdalle, vaatii pian ponnisteluja seisoa suorassa. Jäämeri on aistunut muukalaisen ja tervehtii. Hellesää vaihtuu niin kylmäksi että puen ylle lähes kaikki varavaatteet, fleecesormikkaita myöten. Kävelen tien loppuun ja ylös tunturiin myrskyn riepotehtavaksi. Kuljen huipulta toiselle ja otan kuvia. Pystytän teltan varvikkoon, lojun katsellen maisemaa, poltan sikarin enkä ajattele mitään.

Sankarin paluu

Työnantajani maksoi ystävällisesti paluulennon Ivalosta Helsinkiin. Katselin alla aukeavaa metsäistä Suomea ja hain tuttuja maamerkkejä. Tuntui luonnottomalta että matkan, johon oli kulunut yli seitsemän viikkoa, saattoi tehdä puolessatoista tunnissa.

Tutuilta ja tuntemattomilta sateli onnitteluja. Ensimmäistä kertaa elämässäni sain tuntea olevani sankari. Olin saavuttanut sitkeällä ponnistelulla harvinaisen tavoitteen ja siinä ohessa laihtunut kahdeksan kiloa ja hankkinut teräksisen kunnon. Ennen kaikkea tunsin vihdoinkin olevani jotakin muuta kuin elämän sivuraiteelle unohtunut tulevaisuuden lupaus. Olin näyttänyt itselleni ja muille.

Sankaruudesta toipuminen kesti kuukausia. Vähitellen palasin tavallisen ihmisen mittoihin, ruumiinpainoa myöten, mutta saavuttamani pääoma ei kadonnut. Vaikka keskustelunavaukseni yhä oli kiusallisen usein "Kun kävelin Helsingistä Jäämerelle...", oli kerskailun alle kasvanut aikaisempaa lujempi itsetunnon ydin. Päätös lähteä kävelemään oli ollut elämäni paras ratkaisu.

Seikkailunnälkä ei kadonnut. Seuraavana keväänä ostin pitkään haikailemani ison BMW-matkaenduropyörän ja aloin suunnitella suurta retkeä. Vuoden päästä lähdin ajamaan Kaukasukselle ja Iraniin ajatellen, että tästä tulee kaikkein ihmeellisin matka.

Maat olivat eksoottisia mutta retki ei ollut sitä mitä odotin. Se ei tyydyttänyt, en ollut henkisesti läsnä. Osittain se johtui mukana kummittelevasta keskeneräisestä ihmissuhteesta mutta myös siitä, että matka taittui konevoimalla. Vaikka 25 000 kilometriä moottoripyörän selässä parissa kuukaudessa käy omalla tavallaan työstä, siinä ei saavuta samaa tervettä väsymystä kuin kävelemällä. Ilot ja surut eivät huuhtelee mieltä samalla tavoin, oivallukset eivät tule yhtä kirkkaina.

Palasin kotiin nieleskellen salattua pettymystä ja kysellen taas kerran itseltäni, mitä oikeastaan haluan. Kaipasin Jäämeren-kävelyn tarjoamaa syvää mielekkyyden tunnetta. Olisiko mahdollista tavoittaa se uudelleen?

Ryhdyin suunnittelemaan polkupyöräretkeä Suomen ympäri, mahdollisimman tarkasti rajoja pitkin. Aloitin taas raittiin ja tupakoimattoman vuoden, tosin vain retkeä edeltäväksi ajaksi, ja hankin hyvän retkipyörän. Vähän ennen juhannusta 2003 olin valmis lähtöön.

Polkupyörällä Suomen ympäri

I - Tuulinen rannikko

Tammisaari, 19.6. 2003

Pisarat napsavat teltan pintaan. -Illalla tai yöllä lounaasta jatkuvampaa sadetta, sanoi säämies ja oli kerrankin oikeassa.

Leiriydyin mäntykankaalle Dragsvikin varuskunnan harjoittelualueelle. Juhannuksen menoliikenne kohisee ohi märällä tiellä. Ramasee, jalat tупpaavat kramppaamaan. Lehtokurppa lentää soidinta metsän yllä. Otan tilkan viskiä ja käyn nukkumaan.

Kemiö, 20.6, juhannusaatto

Matkaan lähteminen kestää aina ihmeen kauan. Tavaroitteen pakkaamiseen ja erilaisten velvoitteiden hoitamiseen kului neljä päivää, ja vielä sittenkin piti käydä pyöräkaupassa ostamassa pumppu, paikkarasia ja mustekaloja.

Pyöräilykypärää on järkevää käyttää, mutta vihaan alati kiristyvää holhouslainsäädäntöä. Otin kypärän mukaan kaupunkiajoa varten ja koristeeksi. -Kypärä päähän, sanoo pyöräkauppias lähtiessäni. Hyvästelen ja alan mennä. -Kypärä päähän, ei se tavaratelineellä mitään auta, kuuluu takaani. Talutan pyörän kulman taakse jottei kauppias näe, kun laitan kypärän päähäni.

Espoossa aurinko paistaa ja maisemaa kansoittavan naiset kuin poutapilvet, vaaleina, kaarevina ja pehmeän näköisinä. Pehmeys päättyy kun pyörätie muuttuu sepeliksi ja takarengas lyö vanteelle.

Syön hampurilaisen ja mieliala kohenee heti. Elämä on joiltain osin yksinkertaista. Jatkan tuorein voimin kohti länttä ja Espoonlahden sillan jälkeen olen niin endorfiinihuumassa että moikkaan moottoripyöräilijää, joka vaikuttaa hämmästyvän.

Inkoossa pyörästä puhkeaa kumi. Renkaat on vaihdettu 50 kilometriä sitten. Käyn paikkaushommiin. Lasken, että tätä vauhtia joudun paikkaamaan kumeja 77 kertaa matkani aikana.

Käänny Snappertunan maisematielle. Alkaa sataa. En näe muuta maisemaa kuin paikatun asfaltin ja lakin lipassa keikkuvan pisaran, joka koostuu sadevedestä ja hiestä.

Aamulla sade on tauonnut ja ajofiilis erinomainen. Käyn Tammisaaren torilla kahvilla ja ostan varalle uuden sisäkumin.

Kemiön jälkeen sisäkumi puhkeaa paukahtaen. Saatana! Tällaista on elämä 2000-luvun Suomessa? Ulkorengaskin alkaa revetä. Paikkaan kumin. Parinsadan metrin päästä se puhkeaa taas. Kaivan esiin ostamani varakumin ja totean sen olevan väärää kokoa. Koetan silti ahtaa sitä sisärenkaaseen ja pumpppaan siihen ilmaa. Uusi vääränkokoinen sisäkumi vuotaa ja tajuan, etten tule viettämään juhannusta ystäväni luona Pyhämaalla.

Paikkaan vanhan kumin tuplapaikalla, ristin käteni ja jatkan matkaa. Kumi puhkeaa sadan metrin päästä. Alan taluttaa pyörää kohti Paimiota, jonne on 30 kilometriä. Ukkonen nousee. Tämä on varmaan zen-oppitunti.

Viiden kilometrin kuluttua löydän leirintäalueen ja tiedän, miten vietän tämän juhannuksen. Tutustun parhaillaan oluen äärellä muihin lomalaisiin ja olen oikein hyvällä tuulella.

Vehmaa, 21.6

Jumissa leirintäalueella. Isännällä saattaa olla pyörään sopivat sisä- ja ulkorengas, mutta hänellä on nyt muita kiireitä. Istuskelen tyhjän panttina ja haihduttelen kolmen oluen ja tarpeettomasti ostettujen savukkeiden synnyttämää krapula-apeutta.

Aamuyöllä unta tavoitellessani ihmettelin, miten humalaisten kommunikaatio ikään ja sukupuoleen katsomatta koostuu kirosanoista. Aamulla samat ihmiset kömpivät koloistaan vaiteliaampina. Kuka on hukannut kalsarinsa, kuka loukannut selkänsä nojatessaan ohi saunan seinän. Käsiin ilmaantuu tuoppeja ja elämä jatkuu. Kallion laella ghettablasteri soittaa teknoa karkottaen kaupunki-ikävä. Voisin jo mieluummin olla muualla.

Isäntä hakee kotoaan käytetyt renkaat ja lahjoittaa ne minulle. Värkkään pyörää ajokuntoon, kun ystäväni Markku ja Päivi hurauttavat yllättäen Salosta paikalle mukanaan kahvia, vadelmatorttuja sekä

paikkausvehkeitä. Tällaista tapahtuu vain unissa ja Tamminiemen leirintäalueella. Aurinko alkaa paistaa. Pääsen jatkamaan matkaa lähes minuutilleen vuorokauden kuluttua siitä, kun rengasongelmat jalkauttivat minut.

Navakka vastatuuli muuttuu vähitellen sivumyötäiseksi ja matka sujuu. Sauvossa on avoinna herttaisen tytön pitämä kahvio, josta saan tuoreita pasteijoita.

Ylitän Aurajoen ja ryhdyn ohittamaan Turkua. Pyöräilytien viitta sanoo kerran "Raisio", jonka jälkeen pyörätiet hajoavat kaikkiin suuntiin. Valitsen pääväylän ja havaitsen kohta horisontissa Turun Tuomiokirkon. Mikä siinä on, ettei kevyen liikenteen väyliä voi viitoittaa kunnolla? Kieltäkö sen laki? Pelätäänkö, että ihmiset sitten alkaisivat pyöräillä oikein tosissaan ja ryhtyisivät äänestämään vihreitä ja vasemmistoliittoa?

Ajan tyyntyneessä illassa kohti laskevaa aurinkoa. Ruisrääkkä narskuu pellossa, saunoja lämmitetään. Rengas on kestänyt. Tämän paremmin eivät asiat voisi olla. Vähän ennen puoltayötä pystytän teltan Vehmaan linnavuoren viereen.

Pyhämaa, 22.6

Lyhyt ajopäivä, vaan ei kevyt. Jalat ovat tukossa ja lämpenevät vasta, kun alan lähestyä ystävieni kesäpaikkaa Pyhämaalla. Suoraan ruokapöytään. Ottaako Erkki punaviiniä? Kyllä kiitos. Viiden kuukauden raittiuden jälkeen retki on alkanut kosteahkona. Kohotamme maljan kohtuukäytölle.

Päivä kuluu leppoisasti. Käydään kyläkaupalla, syödään jäätelöä ja nauretaan kovin inhimillisesti määkiville lampaille. Aurinko helottaa. Käyn uimassa kylmässä meressä ja heittelen voileipäkiviä kummityttöni kanssa. Tämän lähemmäksi perhe-elämää en varmaan koskaan ole pääsevä.

Yyteri, 23.6

Aamulla päätä jomottaa hivenen. Pyöräilen kaikessa rauhassa Raumalle ostamaan uuden ulko- ja sisärenkaan sekä syömään lasagnea La Bambassa. Värkkään renkaat paikoilleen pyöräliikkeen takapihalla asiakkaiden kysellessä, voisinko auttaa heidän pyöräongelmissaan. Edes matkatavaravuori pyöräni vieressä ei suista heitä pois vakaumuksesta, että kuulun henkilökuntaan.

Uusi jämäkkä Nokian takarengas alla suunnistan GT-pyöräilykartan reitille numero 8. Helppoa ja hauskaa pyöräilyseutua, hyvin hoidettuja taloja, söpöjä pihapiirejä ja peltoja. Postikortti-Suomea. Luvialla kypärättömät mopopojat morjestavat.

Tänään minulle on vihdoinkin valjennut, mikä on alamäen tarkoitus. Se on välilihan lepuuttaminen. Mäen huipulle päästyä polkaistaan vauhtia, nousta polkimien varaan, huokaistaan "ahh" ja toivotaan kestävän kauan, ennen kuin on taas istahdettava piinapenkkiin.

Ajan viimeiset kilometrit Yyteriin hyönteisiä parveilevassa vastavalotunnelissa ja syljeksin niitä sivuun.

Perillä olen kohtalaisen poikki mutta rämmin silti dyynien yli rantaan ottamaan kuvia auringonlaskusta ja laineista rantahiekassa.

Takkahuoneessa mies näyttää kypsentävän pientä koiraa tulen äärellä. Koira rellottaa tyytyväisenä lämmössä. Milloinkahan sitä pääsee saunaan.

Närpiö, 24.6

Juuri ennen Koivuniemen Herran kotieläintarhaa ajan alamäessä kyyn yli. Säikähdämme kumpikin. Käännyin katsomaan tuliko raatoa, mutta kimmoisena eläimenä kyy on jo livahtanut metsään selkäsärkyään parantelemaan.

Keskellä tietä on linnunpoikanen, ei sitä siihen voi jättää. Nostan sen käteen ja tutkin. Ruskean ja mustan kirjava, nokasta päätellen jokin kahlaaja. Olento on uupunut ja muurahaiset koettavat jo kiskoa sitä kuin pirut sieluparkaa helvettiin kirkkomaalauksissa.

Mitä tällaiselle tehdään? Parempi varjossa ojan penkalla kuin tiellä. Lähden viemään sitä ja vierestä räpsähtää lentoon lehtokurppa. Kolme muuta poikasta kyyhöttää sammalikossa yhtä avuttomina kuin tiellä istunut. Lasken sen sisarustensa viereen miettien, olinko enemmän avuksi vai vahingoksi, mutta luonnon kannalta asialla ei ole lopulta mitään merkitystä. Muurahaisia tietysti harmittaa.

Siipyyn kirkolla ojentaa jalkapuoli vaivaisukko kättään. Laitan siihen Merikarvialta ostamani kotimaisen kurkun ja otan valokuvan. "Giv de fattiga efter din förmåga", anna köyhille kykysi mukaan. Ukon ilme on niin nöyrän anova että kadun pelleilyäni, pudotan sen rinnoissa olevasta aukosta kolikon ja jätän toisen sen käteen.

Sisämaassa kumpuilee korkea pilvi ja kuuluu ukkosen kumua. Tuuli tyyntyy, maisema odottaa. Kun valaistus tummenee, vedän sadevarusteet päälle. Sade on hyvää ja sitä tulee riittävästi. Sateen tauottua helteen kuumentama tie höyryää lopun iltaa.

Närpiön lähestymisestä kertoo tielle pudonnut tomaatti. Alan katsella tienvarrtta yösilmällä ja löydän hienon sammalkuusikon nukkuakseni.

Vaasa, 25.6

Lojun Matkustajakoti Olossa ja olen kovin väsynyt, vaikka suurta osaa päivän matkasta avitti myötätuuli. Jos peräkkäiset yli sadan kilometrin päivätaipaleet ovat minulle liikaa, joudun jossain vaiheessa palaamaan maitojunalla kotiin, ja se harmittaa.

Postikortti-Suomi vaihtui vähitellen suopursu-Suomeksi ja suorat niin pitkiksi, ettei tehnyt mieli edes katsella. Täytyy olla huono kunto, kun ylämäet vetävät miehen piippuun jo Etelä-Pohjanmaalla. Käsivarren Lapissa odottaa ihan toisenlainen maasto.

Kaiken kaikkiaan aika tylsä ja raskas päivä. Näitä aina tulee, toivottavasti ei kovin useaa eikä peräjälkeen. Mutta tahtoahan tässä koetellaan kunnon lisäksi. Nyt on kumminkin kodikas olo Olossa, johon vuosien takaa liittyy hauskoja ja romanttisia muistoja.

Jos huomenna jaksaisi Luotoon (Larsmo) asti, voisin olla aivan tyytyväinen. Sinne on kartassa merkitty tulipaikka. Makkaraa.

Pedersöre, 26.6

Eilen kaiken muun harmin lisäksi ihmettelin ketjuista kuuluvaa ratinaa. Ovatko ne jo tuhannessa kilometrissä noin kuluneet, onko rattaat vaihdettava vai onko jossain kenties piilotettuna ruuvi, jota kiertämällä ratinan voi säätää pois? Illalla älysin voidella ketjut ja nyt ajo sujuu hiljaisen liukkaasti.

Kävin ostamassa geelisetulan, jottei tarvitse seisoa polkimilla koko matkaa Jäämerelle ja takaisin. -Siellä on muitakin, totesi myyjä. Hiljattain kaksi amerikkalaista ja argentiinalainen olivat ajaneet Vaasan kautta kohti Nordkappia. Myyjä tarkasteli pyörääni ja toteaa sen olevan parempi kuin amerikkalaisten, mikä ilahdutti minua kovin.

Tarkistin myös huoltoasemalla rengaspaineet. Kolme baaria suositeltujen 4-5 baarin sijasta. Olen siis ajanut löysillä renkailla tavallaan ylimääräistä ylämäkeä koko matkan, mutta enpä aja enää.

Nämä parannukset, oikeassa vuoteessa nukuttu yö ja matkan aloittaminen tukevalla lounaalla ovat tehneet päivän helpoksi ajaa. Joinakin päivinä tuntuu siltä, että kaikki on paskaa paitsi kusi, joinakin taas laulattaa. Nyt soi liikkuvassa jukeboksissa Neil Youngin Wonderful Tonight. Toivottavasti kukaan ei kuuntele mörinääni metsässä.

Matka jatkuu turkistarhojen lemuissa kohti Keski-Pohjanmaata. Pistäydyn Oravaisten taistelukentällä tuntemassa isänmaallisia tunteita Ruotsin puolesta kuolleiden sotilaiden muistomerkillä.

Siistejä pihapiirejä, somia pikku puukirkkoja, vehreitä viljelyksiä, punakeltaisia viirejä lipputangoissa. Suomenruotsalainen idylli. Turkistarhalle johtavalla tiellä kyltti: Elektronisk bevakning - Sähköinen valvonta. Paratiisin ulkopuolella vaanii käärme, joka haluaisi yön hämärässä tulla sabotoimaan laillista elinkeinoa.

Jepualla kaksi mopopoikaa hurauttaa vierestä ohi ja toinen päästää kohdallani eläimellisen mölähäksen. Hänestä se on hauskaa, väsynyttä polkupyöräilijää se ei jaksaa huvittaa.

Illan viime tunnit ovat monesti päivän parasta aikaa, kun tuuli on tyyntynyt, liikenne laantunut ja voimia riittää vielä rauhalliseen ajeluun. Hitaasti ja rakkaudella, kuten ystäväni Arska tapaa luonnehtia shakkipeliä.

Koska yöstä näyttää tulevan tyyni ja sateeton, en pystytä telttaa vaan yövyn pelkässä hyttyssuojassa. Makuualusta varvikkoon, hömpsy viskiä ja päivän ainoa savuke. Tämä tuntuu vapaudelta.

Himanka, 27.6

Heräilen hiljaksen mäntykankaalla hyttysarson alla, kääntelen kylkeä ja torkahtelen taas. Pian kello lähestyy kymmentä. Pietarsaaren Nesteellä nautin paistia olutkastikkeessa ja lähden ajamaan Luodon kautta kohti Kokkolaa.

Nämä pyöräilykarttaan sinisellä merkityt reitit ovat kiinnostavuudeltaan ja maisemiltaan varsin eritasoisia. Enimmäkseen ne erottautuvat pääteistä mäkisyydellään ja mutkaisuudellaan. Maisemiin turtuu.

Lojun nurmikolla odottaen lasten uimakoulun loppumista. Yritin uimaan, mutta napakka tarhatäti palautti minut järjestykseen. Vasta uimakoulun jälkeen.

Ohi kulkeva nipin napin kävelyikäinen taapero tervehtii, ensin hiljaa, sitten painokkaammin kunnes älyän vastata. Ehkä täällä päin vielä opetetaan tervehtimään aikuisia. Helsingissä ei sitten muuta ehtisikään tehdä.

Uimakoulu loppuu, vesi virkistää. Muutaman tunnin laiskasta ajosta tulee jo nihkeä olo vaikkei edes tajua hikoilevansa. Samasta syystä juon luultavasti liian vähän vettä.

Pian Kokkolan jälkeen suomenruotsi loppuu kuin seinään enkä enää saa nauttia sellaisista paikannimistä kuin Molpe, Kuckus tai Överjeppo.

Lohtajan loputtomilla suorilla tuuli kääntyy vastaiseksi eikä ole muuta tekemistä kuin vaihtaa asentoa satulassa ja koettaa kestää. Vielä viisitoista kilometriä, sitten telttä männikköön ja makkarapannua, maanittelen itseäni.

Puikulaperunaa 12 euroa 25 kiloa! Kyltti muistuttaa siitä, että olen kauppa toisensa jälkeen unohtanut ostaa perunaa makkaran seuraksi. Kurvaan pihaan ja soitan ovikelloa. 25 kiloa on pyöräilijälle liikaa, mutta saisiko pienen kapallisen? Tuovat kaksi kiloa, maksaa euron. Puikulaa tullaan kuulemma ostamaan heiltä Norjaa ja Helsinkiä myöten, peltoa on kymmenen hehtaaria. Hitto, minulla ei ole aavistustakaan, miltä hehtaari näyttää luonnossa, mutta kai kymmenen hehtaaria on kohtalaisen paljon.

Himangan kirkon jälkeen alan katsella teltanpaikkaa. "Mummonmökki ja sauna 30 euroa/yö", lupaa herttaisen amatööriäinen kyltti. Telttailu saa jäädä seuraavaan yöhön. Nyt istun mummonmökissä saunapuhtaana, täynnä makkaraperunoita, raukeana ja tyytyväisenä.

Pyhäjoki, 28.6

Himangalta Kalajoelle navakassa vastatulessa. Paikallisoppaani Heidi lupaa tulla näyttämään seutua töistä päästyään.

Lojun avaralla hietikolla katsellen rantafutisturnauksen otteluita. Aika kovaa potkivat kaverit palloa pelkät sukat jaloissaan. Meininki vaikuttaa vain puolivakavalta, ottelijoilla näkyy olevan pääosin hauskaa, kunnes yksi satuttaa säärensä, tulistuu ja heittää kilpakumppanin silmille hiekkaa. Tuomari kaivaa sinisen kortin ja tuittupää joutuu istumaan.

Heidi saapuu Dyyni-baariin, jossa pidän sadetta ja poistan joutessani digikameran muistikortilta epäonnistuneimpia kuvia. Lähdemme ensiksi etsimään kotaa, josta kuulemma saattaisi olla minulle yösijaksi. Perillä Heidi tyrmistyy, sillä kodan paikalle on kasvamassa kokonainen mökkikaupunki lomailijoita varten.

Ajamme edemmäksi. Taivaanrannassa näkyvät viiruna Kallankarit, joilla jostain historian oikusta on itsehallinto. Omaa rahaa siellä ei tiettävästi sentään paineta. Ajatelkaa, millaisia summia keräilijät maksaisivat Ulkokallan kahden sentin kolkasta.

Pääsen saunaan, saan illallista ja poljen tyynen harmaassa yössä vielä parikymmentä kilometriä kohti Oulua. Pysähdyn rämeikön reunaan pystyttämään telttaa ja hyttyset käyvät päälle pohjoisen malliin. Ei kysellä "saiskos luvan" vaan isketään kiinni heti lennosta. Nopeasti telttaan. Sade ropisee kattoon.

Oulu, 29.6

Raahen kohdalla pyöriteiden rakennus- ja merkintälogiikka saavuttaa retken tähänastisen pohjanoteerauksen. Päätieta noudatellut kevyen liikenteen väylä päättyy T-risteykseen. Toinen haara alittaa tien, toinen kiipeää asuntoalueelle, päätielle ei tästä enää pääse eikä mistään käy ilmi, kumpi haara jatkuu Oulun suuntaan. Harhailen pientalojen seassa kunnes liikenteen äänestä aavistan, missä Oulun tie kulkee. Kivikkoista kinttupolkua pääsen vihdoinkin sille.

Mikä siinä on, ettei Raahesta kuule koskaan mitään hyvää. Ikävä sanoa näin. Kertokaa ihmeessä, jos Raahessa joskus jotain ilonaiheita ilmenee.

Tuulikin kääntyy vastaiseksi, mutta siitä en sentään raahelaisia syytä.

Siikajoki, vastatuulta. Ruukki ja Revonnevan suorat, vastatuulta. Lumijoki, vastatuulta. Liminka, vastatuulta. Tuulisuunnitelmani ei nyt toteudu laisinkaan. Olen ollut siinä käsityksessä, että länsirannikolla tuulee kesäisin keskimäärin lounaasta, ja päätin siksi kiertää Suomen myötäpäivään. Epäilen, että paluumatkalla Jäämereltä tuuli kääntyy eteläiseksi.

Limingasta alkaen pyöriteiden laatu kohenee tuntuvasti. Pidän taukoa ilta-auringossa vaaleanvihreällä bussipysäkillä Kempeleessä, kun ystäväni Niina soittaa Oulusta kysyäkseen, sopiiko lähteä hölkkäämään vastaan. Käymme Prismassa, tai minä käyn, Niina vahtii pyörääni sivistyksen vaaroja vastaan. Onpa hehtaarihalli, ei nälkäistä saisi tällaiseen yksin päästää. Siinä ja siinä, etten jää jyrsimään meetwurstia hyllyköiden väliin.

Perillä Niinan ja Janin luona korkkaan kylmän lonkeron ja löyhään sohvalle katsomaan telkkaria, jossa ei tapahdu oikeastaan mitään. Päivä on aika lailla täysi.

Oulu, 30.6

Muutama sana varusteista. Pyörä on Nishiki 701, hyvä perushybridi, jota olen muokannut matkakuntoon

vaihtamalla suoran tangon tilalle kahdeksikon muotoisen ergotangon ja vaihtamalla renkaat kapeiksi, maantielle sopiviksi. Lisäksi pyörässä on nyt taka- ja etutavarateline, joista jälkimmäisen paikoilleen tappeleminen vaati verta, hikeä ja Etolan muovilettoa.

Vaihteet ovat, katsotaanpas, takana Deore XT, edessä Deore LX. Välillä rutisevat ja lyövät tyhjää. Voisin opetella säättämään niitä itse.

Laukkuina on Ortliebin Back- ja Front Roller Plussat. Lisäksi tavaraa on kahdessa vedenpitävässä ns. kanoottipussissa sekä tarpeen mukaan mustekaloilla milloin minnekin köytettynä.

Vaihdoin Nishikin alkuperäisen satulan, joka sekään ei ollut ihan huono, Xsenium Blast Gel -satulaan, joka ei poistanut kärsimyksiä mutta vähensi niitä.

Pyöräilykengiksi ajattelin ensin ottaa jäykimmät lenkkarini mutta päädyin viime hetkellä Shimano SPD - pyöräilykenkiin, enkä ole hetkeäkään katunut. Niillä sujuvat niin pyöräily kuin kävely, eivätkä jalkaterät tai varpaat hierry mistään kohtaa.

Sormien puutumisen takia ostin Pietarsaaresta kämmenestä topatut Shimanon pyöräilyhanskat, mutta ei niitä viitsi näin helteellä käyttää.

Löfflerit ovat hyvät, sanoi pyöräkauppias kun etsiskelin housuja, ja ostin ne. Ihan hyvin istuvat, mutta mikä riivattu siinä on, että ns. laatuvarusteen ompeleet alkavat purkautua heti ensimmäisellä käyttökerralla ja tarttuvat sen jälkeen tarranauhoihin, kynsiin ja ovenkahvoihin.

Mainittakoon vielä, ettei näistä mainoksista ja antimainoksista minulle mitään makseta. Tällä matkalla minua ei tue mikään muu kuin ailahteleva itsetunto. Niin, ja ystävät, tietysti.

Tänään en aja laisinkaan. Niina vie katsomaan Oulua ja Alaskasta kertovaa elokuvaa. Kävelemme puistoissa ja torilla, syömme jäätelöä. Baarissa seuraan liittyy Niinan ystävättäriä ja kuuntelen puolella korvalla tyttömaailman juttuja kanansiipiä jyrssiessäni.

Kysäisen raahelaiselta, onko Raahessa mitään hyvää. On toki: vanha kaupunki, merimuseo, Ruiskuhuoneen patio sekä Pursimaja ovat kivoja. On siellä mukavia ihmisiäkin, mutta ei siellä asua voi.

Nyt jätän Raahen rauhaan.

Menemme rantaan syömään lisää jäätelöä ilta- auringon vaakavalossa. Kauempana tapellaan pullosta, vieressä vaalea kesämekkonainen kertoo kännykkään miehestä, jonka hän haluaisi. Koetan olla kuulematta.

Huomenna heinäkuu, aikainen herätys ja tasaista polkemista kohti Lappia. En oikein tiedä, mitä tällä matkalla loppujen lopuksi teen, mutta sama pätee koko elämään.

Ylitornio, 1.7

Ajelen kirkkaan aamun viileydessä Oulun esikaupunkien läpi kohti Haukipudasta ja huomaan joutuvani taas

keskinopeusmittarin vangiksi. Hop hop lujempaa ylämäissä, eipäs lorvita alamäissäkään, muuten keskinopeus laskee alle 16 km/h. Tämähän on ihan perseestä. Minulla ei ole kiire minnekään, mistä tulee tämä harhainen asenne. Hautaanko tässä on hoppu.

Itsekseenpuhelu alkaa päästä vauhtiin. "On se sellasta." "Kyllä kulkee." "Uh huh." Jotkut ääneen pulpahtavat lauseenpätkät kertovat syvempien prosessien käynnistymisestä. "Pakenen sitä, miten asiat ovat."

Vihdoinkin myötätuuli, ja pyörä kulkee. Haukipudas ohittuu hetkessä, Iissä käyn ostoksilla. Keskinopeus kohoa. Kun pitkällä suoralla nopeus nousee yli kolmeenkymmppiin ilman että polkeminen tuntuu työltä, suu vetäytyy hymyyn. Kyllä välipäivä teki hyvää. Ja myötätuuli.

Simo. Olen Lapissa! Kemi, lisää shoppausta. Ruishiutaleita erämaa-aamupuuroksi. Toinen pyöräilijä ajaa rinnalle ja kysyy, minne olen menossa, vaihdamme kuulumisia. Hän on osa-aikaeläkkeellä ja ylistämme yhteisen ääneen retkeilyn iloja.

Tornio, 130 kilometriä ajettu. Miksei minua väsytä? Pidän kahvitauon Kukkolankosken äärellä ja totean, että Tornionjoki on joskus melottava kanootilla.

Karungissa vastaan tulee rullasuksilla ja sauvoilla aivan henkeäsalpaavan viehättävä vaalea nainen. Käänän pääni sijoiltaan vain todetakseni, että hän on takaa yhtä ihana kuin edestäkin. -Tuosta ei nainen kaunistu, lausahdan ja väänän pääni taas sijoilleen.

Matkakosken suvannossa käyn uimassa. Vesi on juuri sopivan lämpöistä, sinne jäisi vaikka lopuksi iltaa mutta menoajka nykii. Jos lasken Tornionjoen kanootilla, uin varmasti vielä monta kertaa, tahdoin tai en.

Eikä väsyä vieläkään. Lepopäivä takana, sopivasti ruokaa, paljon nestettä, myötätuuli, endorfiinimyrsky. - En ole kaikkein surkein luuseri, sanon ääneen ja jatkan polkemista riemulla. Nyt ei mikään ole mahdotonta. Voisin kiivetä Mount Everestille, mennä naimisiin, mitä vain.

Aavasaksalla saan itseni vihdoon pysähtymään. Olen ajanut tänään 205 km, ollut matkassa 15 tuntia joista 13 puhdasta nettoajoaika. En tunne väsymystä mutta teltan pystytys sujuu ihmeen hajamielisesti. Saa nähdä, miltä ja missä huomenna tuntuu.

Ruotsin puolella on bingoilta. Tyynen joen yli kantautuu numeroita. -Förttiutvå, neljäkymmentäkaksi.

II - Ylös ja alas

Kolari, 2.7

Aamulla uimaan jokeen. Mikä rauha, ei juurikaan hyttysiä. Lehtitietojen mukaan ne ovat Lapissa kuoriutumassa juuri nyt ja hyönteiskesästä tulee runsas.

En tunne olevani väsynyt, mutta matka ei leudosta etelätuulesta huolimatta suju. Jalat eivät käynnisty, eivät halua polkea. Eilisestä menohurmasta on maksettava.

Päivä nousee kuumaksi. Pellossa torkahdan uimarannalla, huuhton unen jokeen ja jatkan matkaa. Vieläkään ei oikein huvita.

Lempeän ja Unholan kylien tienoilla on Kommunistisen Työväenpuolueen tulipunainen mainos, tai oikeastaan kaksi, verenpunaishissa telineissä. Rauhan ja sosialismin puolesta! Tällaista näkee harvoin. Asuuko vastapäisessä mökissä aito korpikommunisti? Tekisi mieli mennä kysymään mutten kehtaa.

Vasta kolmannen uinnin ja kahdeksannen kymmenennen ajokilometrin jälkeen alkaa olla kivaa. Poljen silti varovasti ajatellen seuraavaa päivää. Illan suussa saavun Kolariin, ostan kaupasta vadelmamehua ja jatkan vielä jonkin matkaa. Väsynyt olen. Teltanpaikka löytyy vihdoinkin korkealta joen rantatörmältä. Tavaraita purkaessa huomaa polttiaiskauden alkaneen.

Käyn vielä huuhtomassa hiet ja pölyt jokeen. Vesi on viileämpää kuin alajuoksulla. Keskivirrassa kalastellaan lohia pitkistä jokiveneistä. Tuokin on jollekulle tavallista arkea.

Enontekiö, 3.7

Aamulla jokeen ja menoksi. Päivästä tulee taas helteinen. Jalat toimivat paremmin kuin edellispäivänä. Kastelen paidan sekä lakin Äkäsjärvessä ja täytän vesipullot toivoen, että vatsa kestää. Aika juomakelpoisia nämä pohjoisen joet ovat.

Baarit, kaupungit ja huoltoasemat ovat käyneet vähiin ja niiden myötä jäätelö- ja munkkisyömyt. Kihlangista löytyy kahvio joen rannalta. Ostan kahvin ja viinerin. Äijäporukka kertoo kalajuttuja ja kohtalaisen hyviä ruokottomia vitsejä.

Uusi riesa: ylämäkipaarmat. Vauhdin hidastuessa niitä alkaa kertyä ympärille heilumaan, ja mäen ollessa jyrkimmillään jotkut jo istuutuvat ja niitä saa huijota loitommalta juuri, kun olisi tärkeämpää tekemistä.

Alamäissä niistä pääsee eroon, kiihkeimmät eivät pysy neljänkymmenen vauhdissa. Seuraava ylämäki kerää uuden parven.

Ajo sujuu helteestä huolimatta. Pistäydyn uimassa kun voin. Muonionjoki, Kangasjärvi. Taivaanrannassa

nousee tunteita, päivän edetessä lähempänä. Olostunturillako nuo tuulivoimalat ovat.

Poutapilvet kasvavat korkeutta ja aavistelen, että helpon ajamisen päivät alkavat olla ohi. Loppuviikosta saattaa ukkostaa. Silloin olen jo Norjassa.

Pistäydyn Harrinivassa syömässä lohta korvasienikastikkeessa ja mietin, millaista olisi olla töissä matkailukeskuksessa. Retkeilyä, koskenlaskua, huskyja, kaikenlaista mistä pidän. Mutta millaisia tänne tulevat ihmiset mahtavat olla. Kuspäillekin täytyisi olla ystävällinen, ainakin korrekti.

Tänään ovat päässä soineet Juicen Tarzanin kalsarit ja Napoleonin mopo. Muuten on päässäni ollut hiljaista, mikä on hyvä asia. Yleensä ajatukset ja ihmiset inttävät ja kinaavat siellä vailla tolkkua, mikä tekee elämästä vaikeaa. Mieluummin olisin onnellinen.

Muonion kaupassa soi Ultra Bra:n Savanni nukahtaa, ja kymmenien kilometrien ajan mielessäni pyörii: salaatti nukahtaa / kilpikonnan kuumuuteen...

Välillä jo laantunut tuuli kääntyy illalla navakasti vastaiseksi. Koetan polkea rauhallisesti. Päivästä toiseen joutuu toistamaan itselleen samaa asiaa: ei tarvitse rehkiä. Nyt jos koskaan ollaan lomalla.

Pysähdyn ennen Hettaa ja laitan teltan Muotkajärven rantaan. Sääsket ja mäkärät haittaavat toimitusta. Sipaisen naamaan tuhtia kamaa, Offin punkki- ja mäkäräsuojaa, saadakseni teltanpystytysrauhan. Toimii. Miten se oikein mahtaa niitä karkottaa. Onko vaikutus sama, kuin jos minun korvani juuressa laulettaisiin ooppera-aarioita.

-Aijjai. Kotona taas, huokaan teltassa. Tuuli humisee rantamännnyissä.

Kautokeino, 4.7

Aamulla kylmää, harmaata ja tuulista. Toisaalta, hyönteiset ovat vaisuja iltaan verrattuna. Keitän ruispuuron ja kahvin. Ei ole ihan nälkä mutta kannattaa silti syödä niin paljon kuin kykenee. Ruispuuro on kaurapuuroa parempaa ja olen tyytyväinen eilen ostamaani kuksaan.

Kun vielä vahvan kahvin herättämä aamukakka alkaa koputtaa kalsareita ja vieressä on oikea huussi, ei päivä voisi paremmin alkaa.

Lähteminen vain kestää aina julmetun kauan. Heräsin kahdeksalta, kuuntelin taskuradiosta uutiset - kuuluvuus oli niin huono että luulin kuuntelevani saamenkielistä kanavaa kunnes tunnistin sanan 'metsäpalovaroitus' - söin aamiaisen, pakkasin tavarat, ja pääsin liikkeelle vasta yhdentoista jälkeen.

Lähdön hetkellä jyrähtää. Päätän pukea sadeasun päälle heti ensimmäisten pisaroiden pudottua jottei käy kuten joskus, kun olen luottanut kesän kuivaavan minkä se kastelee, ja sitten kaatosade on äkisti romahtanut niskaan.

Kolmen kilometrin kuluttua alkaa sataa. Puen sadekamppeet. Vaihtelua helteeseen, ajattelen ja näytän

autoilijoille iloista ilmettä.

Hetan Essolta saisi edullista porsaankyljystä mutta aamiaiseni oli niin tukeva, että tyydyn Fantaan ja toscatorrttuun.

Nyt siellä sataa oikein kunnolla. Essolla on leppoisaa kuin kesämökin kuistilla. Tekisi mieli vain istua ja lueskella Lapin Kansaa. Norjaan näkyy olevan 37 kilometriä, mutta tokkopa siitä maisemat juuri muuttuvat. Ylämäkiä riittää, ja vastatuulta. Sade laantuu vähitellen. Keskellä ylänköä tapaan kaksi Nordkappista tulevaa suomalaista pyöräilijää lounastauolla. Lupaavat matkan jatkuvan pääosin alamäkenä.

Norja. Matka jatkuu mäkinä ja energiaa tarvittaisiin. Ajattelen kaiholla Hetan porsaankyljyksiä. Joen rannassa pidän pastalounastauon. Liikkeelle lähtiessäni kello on jo puoli kuusi vaikka tuntuu, että päivä olisi vasta alussa.

Kaukana pilviverhon repeämästä paistaa aurinko tunturin lakeen. En saa katsettani irti näystä. Sellainen on kaipuun olemus.

Alamäki jokilaaksossa olevaan Kautokeinoon on mieluisa, mutta ylämäki sieltä eteenpäin ottaa luulot pois väsyneeltä. Poljen hitaasti pienimmällä vaihteella eikä mäki tunnu loppuvan koskaan. Autoissa hymyillään.

Perspektiivintajuni on jotenkin hukassa, sillä luulen loivia ylämäkiä alamäiksi ja päinvastoin. Vuoristosta ilmiö on tuttu mutta nyt ollaan ihan vain ylätasangolla. Tai ei tämä nyt suorastaan tasaista ole. Puhti on poissa vaikka päivämätka ei ole ollut erityisen pitkä. Kymmenen kilometriä vielä, sitten telttä mukavaan paikkaan.

Perjantai-ilta. Sinirinta laulaa tunturikoivikossa. Panen ranttaliksi ottamalla muutaman hömpsyn viskiä ja hyräilemällä 'Heinillä härkien kaukalon'.

Karasjok, 5.7

Altan tienhaarasta itään tie muuttuu todella mäkiseksi. Kolmenkymmenen kilometrin poljennan jälkeen jalat ovat aivan tukossa. Tulee melkein Pohjanmaata ikävä, mitä tapahtuu harvoin.

Matka on suunnilleen puolessa välissä ja poden koti-ikävä. Ei täällä ole mitään kiinnostavaa. Saisipa olla mökillä, lämmittää saunaa ja syödä. Paljon.

Norjalainen on katsonut hyväksi järjestää tämän tien pintaan aina 40 metrin välein sauman. Tump-tump sanovat renkaat ja minä irvistän satulan tärähtäessä. Altan tienristeyksestä Karasjokeen mahtuu aika helvetin monta 40 metrin pätkää. Ei naurata.

Aivan sietämättömän ylämäen jälkeen alkaa alamäki, ensin loivana, sitten jyrkentyen. Kolme kilometriä sitä riittää ja nopeus nousee reippaasti yli viidenkymppin, vaikkei tulisi mieleenkään polkea. Ensi kertaa matkan aikana kaipaen kypärää. Jos tässä vauhdissa rengas puhkeaisi tai jokin elintärkeä ruuvi pettäisi, pyörisin

tuolla pusikossa pitkään ennen kuin pysähtyisin.

Laitan ruokaa joen rannassa. Kalastus kielletty ulkomaalaisilta Tenon lohipitoisissa sivujoissa, ilmoittaa kyltti. Jos nyt saisin silti edes vettä tästä joesta Trangiaan ottaa. Toivottavasti norjalaisilta on kaikki kiva kielletty Suomessa.

Tie alkaa olla joenmukaista alamäkeä ja sen pinta paranee olennaisesti. Lepyn norjalaisille. Väsyttää kovasti. Jäkäläinen männikkö, teltta pystyyn. Nukkumaan.

Utsjoki, 6.7

Herään viideltä. Sataa. Samoin kuudelta, seitsemältä ja kahdeksalta. Mietin, viitsisinkö odottaa teltassa sateen loppumista esimerkiksi ylihuomiseen. En viitsisi.

Lämpötila on +10 paikkeilla. Vääntäydyn ulos ottamaan sadesuihkun ja ravistelen tunturikoivuista lisää vettä. Nyt kun olisi bussillinen saksalaisturisteja katsomassa alkuperäiskansan aamupesua.

Kuivatellessani metsästä teltassa aikani kuluksi harvinaisen sinnikästä hyttystä, joka ei millään ota kuollakseen. Nimeän sen Osamaksi.

Poljen 8 kilometriä Karasjoen keskusta ja nautin suljetun huoltoaseman katoksen suojassa voileipiä ja omenan. Karigasniemellä sitten mässään kunnolla.

Parikymmentä kilometriä Karigasniemelle sujuvat lämpimän ruuan odotuksessa lentämällä. Lento kyllä tyssää heti Suomen puolella Tenolta nousevaan jyrkkään ylämäkeen. Kovin on raskas paluuni kotimaahan, huokaan.

Käyn ensin kaupassa ja ostan nälissäni kaikenlaista. Vaniljajugurtia, vadelmapiiraita, poromakkaraa. Sitten syömään uunikalaa. Levittelen tavarani ison pöydän ympärille kuivumaan, hörpin olutta, lataan akkuja, luen lehteä. Päivä vierähtää pitkälle.

Kartan mukaan tie noudattelee mukavasti pohjoiseen virtaavaa Tenoa. Loivaa alamäkeä, Utsjoelle 101 kilometriä, vatsa täynnä ruokaa, helppo päivä, arvelen.

Muutaman kilometrin kuluttua poljen aivan perkeleellisiä ylämäkiä otsasuonet pullistuen, sydämen muljahdellessa. Etureisiä polttaa, keuhkot halkeavat, mutta pyörää en taluta metriäkään. Seuraavia tunteja en muistele mielelläni ja toivon, että jalkanikin unohtavat ne pian.

25 kilometriä ennen Utsjoen keskustaa on tarjolla mökkejä. Mietin, paljonko olen valmis maksamaan. 30 euroa olisi ok, 40 kipurajalla. 50 euroa en missään nimessä maksa. Kaarran pihaan valmiina pettymään.

Yksi mökki on vapaana. Normaalihinta olisi 55 euroa, mutta... nainen miettii tovin... olkoon 35 euroa kun olet yksin, et sie paljoa kuluta ja näin myöhäänkin tulit. Haluatko saunaan?

Tunnin kuluttua noston jalkani saunan katonrajaan ja ähkin. Välillä käyn uimassa aika vilpoisassa Tenossa.

Norjan puolella näkyy tuntureilla lunta.

Matka on jo yli puolenvälin.

Varanginvuono, 7.7

Otan mökkielämästä irti kaiken huvin sekä hyödyn ja lähden liikkeelle vasta puolelta päivin. Levänneenä ylämäetkään eivät tunnu mahdottomilta, nautiskelen maisemista ja maistelen saamenkielisiä paikannimiä. Vetsikko-Veahcat.

Ostan tien varrelta kimpaleen poron kuivalihaa, vaikka hinta onkin huimaava. Vuolen ohuita viipaleita enkä millään pääse liikkeelle. Vielä yksi, vielä, ja vielä. Taivas mitä herkkua.

Pyöräillessäni tunnen itseni välillä vapaaksi, välillä idiootiksi. Nämä eivät tietenkään sulje toisiaan pois mutta tuntuvat erilaisilta.

Käyn jaloitellakseni Lähetystori Tenohelmessä katsomassa, olisiko siellä mitään välttämättä ostettavaa. Iloinen rouva kertoo, että nyt saisi kassillisen vaatteita kuudella eurolla. Hieno tarjous, mutta fillarin kyytiin ei tuollaisia tavaravuoria mahdu. -Ei muuta kuin siunattua jatkoa sinulle, kun pyörällä ajelet.

Nuorgamissa ohitan EU:n pohjoisimman pubin ja saman tien unionin pohjoisimman pisteen. Sen kunniaksi pystytetty monumentti on niin vaatimaton, että tulkitseen sen kannanotoksi Norjan EU:hun liittymisen puolesta.

Paradoksaalisesti Norjan puolella alkaa heti näyttää Suomea eurooppalaisemmalta. Esimerkiksi Trygve Pedersen on halunnut kytkeytyä eurooppalaiseen kulttuuriperintöön sijoittamalla pihansa suihkulähteen keskelle antiikkiaiheisen naisveistoksen.

Skiippagurra. Hekotan paikannimelle koko laaksoon laskevan alamäen. Laaksosta nousevassa neljän kilometrin ylämäessä en sitten enää naureskele.

Ilma muuttuu kovin koleaksi. Alhaalla aukeaa meri. Varanginvuono, Jäämeri. Kuin kotiin palaisi, ja silti on lähdettävä takaisin.

Meren lähestyessä ihmettelin, miksi koivut ovat vasta hiirenkorvalla vaikka on jo heinäkuu. Kai täällä sitten on niin kylmää, ajattelin. Koivikossa kusella käydessäni havaitsin, etteivät ne hiirenkorvalla ole. Ne on syöty. Kaikkialla on inhaa tahmeaa seittiä ja vihreitä toukkia, jotka jyvätävät viimeisiä lehdenjäänteitä. Toukkia kuhisee maassa ja niitä kiipeilee vaatteissani. Pois tästä metsästä, pian.

Koko laaja alue tunturilta merelle on sävyltään ruskehtava lehtien kadottua ja muututtua maassa sätkiviksi toukiksi. Siellä täällä lentelee koin näköisiä perhosia. Toipuuko koivikko koskaan näin totaalista tunturimittarituhosta?

Ajelen myöhäisillassa hiljakseen etsien mukavaa teltanpaikkaa. Heikko pohjoistuuli tuo meren tuoksua,

samanaikaisesti raikasta ja täyteläistä, ruokahalua herättävää.

Epämääräinen pusikko muuttuu tien noustessa avomaastoksi, johon on helppo leiriytyä. Orgiat teltassa. Ensin karjalanpiirakka, sitten hillomunkki. Pala Tuplaa, toinenkin. Ja lopuksi lukemattomia ohuita siivuja poron kuivalihaa.

Koirien ja lampaitten ääniä, punakylkirastas, kaukaista meren kohinaa. Ei hyttysiä. Teltaan asti tuntee maiseman avaruuden.

Näätämö, 8.7

Teltassa alkaa olla lämmin ja meri kimaltaa auringossa. Soitan Näätämön Stoppariin tiedustellakseni yösijaa. Ei kyllä nyt ole, no jotain hyvin vaatimatonta ehkä voidaan järjestää.

Seurailen Varanginvuonoa itään. Tuuli puhaltaa navakasti Barentsinmereltä ja matka taittuu hitaasti. Harvinaisen huono tuulionni sattunut tälle matkalle. Vaikka pyöräillessä kulkutuuli on aina ajoviiman takia vastaisempi kuin todellinen tuulen suunta, on puiden latvoja ja sääkarttoja katsellessa ollut helppo todeta, että paria myötätuulista ja työntä päivää lukuun ottamatta tuuli on enimmäkseen ollut vastainen.

Mutta maisemassa ei ole valittamista. Vasemmalla meri, oikealla rosoisia kallioita, meren takana lumihuippuisia tuntureita. Sinistä, harmaata ja vihreää, ja koko ajan tämä herkullinen meren tuoksu.

Tuskastuttavien ylämäkien jälkeen tie viettää jyrkästi lahdenpoukamaan, jossa on aivan pakko uida. Kylmää, mutta ei niin kylmää kuin luulin. Huuhdon pois ylämäkihiet ja saan vastineeksi merisuolakuorrutuksen. Meduusoita väistellen kahlaan rantaan.

Keittelen kanariisipataa ja mietin, miksi tällaisille matkoille tulee aina lähdeyksi yksin. Nytkin olisi mukava viettää kavereiden kanssa leppoisaa rantaelämää, narrata merestä turska, paistaa se voissa ja huuhtoa alas vilpoisalla oluella.

Toisaalta harva on kyllin hullu lähteäkseen mukaan, ja hullujen kanssa on monesti hankala tulla toimeen. Itsessäkin on jo sietämistä. Seuraavalle matkalle lähdenkin ilman itseä, itse saa jäädä kotiin ruukkubasilikaa kastelemaan.

Rantatietä jatkaen vastaan tulisi Bugøynes, katovuosia 1860-luvulla paenneiden suomalaisten Pykeija. "Pykeija sai maanlaajuista kuuluisuutta vuonna 1989, jolloin kylän koko väestö halusi muuttaa pois." Surkeaa, ja liikuttavan urheaa. Kaikki olivat valmiita lähtemään kodeistaan. Paska paikka, mennään muualle!

Päivä on hieno, mäet julmia, tienpinta hyvä. Jäämeri ja aurinko kisaavat lämpötilan hallinnasta, aurinko on voitolla. Tuuli kääntyy vastaisesta sivumyötäiseksi. Lakkaan kantamasta kaunaa norjalaisille.

Rajalla iso kyltti "Suomi-Finland" sykähdyttää sydäntä enemmän kuin vuorokauden ulkomaanmatkan jälkeen olisi kohtuullista. Jossain kytee koti-ikävä, vaikka olen toistellut matkalla tapaamilleni ihmisille kulunutta hokemaa, että kyllä tämä kotiolot voittaa. Kun vielä tietäisin, missä kotini on.

Stopparissa saan valita, nukunko kodassa porontaljoilla vai huoneessa patjalla. Valinta on helppo, leiriydyn Luppotuvan nimeä kantavaan kotaan.

Saunaan, jalat kattoon, kiire hittoon. Jos olisi aina näin hyvä olo, lopettaisin elämän tarkoituksen metsästämissä, ahdistumisessa, ärtymisessä, typerysten pilkkaamisessa ja luultavasti myös kirjoittamisessa.

III - Hiki lentää

Inari, 9.7

Romps-romps-romps. Poro juoksee kodan ohi, aika nousta.

Pihassa oleilee nelisenkymmentä poroa lisää. Hiukan oudoksuttaa istua huussissa, kun ne tuijottavat ikkunaa.

Jututan Stopparin ystävällistä rouvaa. Ikä alkaa kuulemma hiukan painaa ja paikalle on etsitty jatkajaa, toistaiseksi tuloksetta. -Sääli tappaa lypsävää lehmää, rouva toteaa. -Nykyään ihmiset eivät tahdo sitoutua, ja tämä sitoo aika lailla. Kohta ovat kaikki takäläiset nähneet karhun paitsi minä, kun eivät karhut tähän kassalle tule näyttäytymään.

Tie Näätämöstä Kaamaseen on mäkinen mutta jalat toimivat levätyn yön jälkeen. Sivumyötäinenkin avittaa.

Poro jolkuttaa vastaan. -Kumpi väistää, kysyn ääneen. Poro lähtee koivikkoon. -Viisaampi väistää, totean.

Aurinko paahtaa. Poltan nahkaani, tapan paarmoja vauhdista ja käyn järvissä uimassa. Sitten poljen taas kuin kone.

Väsytys ja yksitoikkoisuus saavat mielen jauhamaan kaikkea joutavaa. Siis tervetuloa hyvä yleisö tänne huonon lyriikan päville, psykoanalytikoille on varattu paikkoja eturivistä:

Ilmassa riippuu haukkoja

vaanien saukkoja

meillä on ruumiissa aukkoja

voi meitä raukkoja

Ja tämä oli sitten miedoimmasta päästä.

Kahdeksankymmenen kilometrin jälkeen ajofiilis alkaa olla todella hyvä ja poljen kuin unessa, lentämällä. Ei ole jano, nälkä eikä väsy, mutta järki pakottaa välillä juomaan, syömään ja pitämään lyhyen tauon.

Huomenna ovat jalat varmasti tukossa.

Illalla istun rantakivellä ja huuhtelen kasvojani. Uiko tuolla jokin? Poro tai karhu? Vastavaloon en erota kuin tumman möykyä, joka taitaa pysyä paikallaan. Kivi, päättelen.

Kohdalle pyöräiltyäni kivi osoittautuu vaatteet päällä uivaksi naispyöräilijäksi. Kohotan käteni tervehdykseen. -Hei, sanoo nainen järvestä.

Poljen, poljen. Ajattelen aikani kuluksi suklaan olemusta, valokuvien tekijänoikeuskorvauksia, tantraseksiä, iskelmätekstejä. Ylämäessä ketjut putoavat eturattaalta ja päästän pari rumaa sanaa. Kuluminen, säädöt vai sattuma? Pitäisi opetella tuntemaan kulkuneuvonsa.

Hemmetti, Kaamasen risteyksen baari on suljettu. Oli auki vielä kolme vuotta sitten, sitä piti metka pariskunta. Isäntä ihan mahdoton juttuveikko.

Mietin, polkisinko saman tien Inariin iltapalalle, enää parikymmentä kilometriä. Tien varressa myydään kojusta turistirihkaman keskeltä savukalaa. Ostan kimpaleen lohta ja herkuttelen saksalaisrouvien ihastellessa pehmoleluporoja. Myyjä mainitsee jollekulle huomisen lämpötilaennusteen ja alan mielessäni muuttaa sitä euroiksi. Taitaa väsyttää.

Päätän leiriytyä seuraavalle mäntykankaalle, mutta jotenkin kulkeudun Inariin asti. Yritän jo ajaa silmät kiinni mutta se ei kyllä kannata. Kaupan pihassa koira mieltyy lohenhajuksiin sormiini.

Muutama kilometri Inarin jälkeen löytyy sopiva tasainen jäkäläkangas teltalle.

Mietityttää, mikä tämä paluumatka oikein on. Mitä Suomussalmella, Kiteellä ja Pyhtäällä on tarjottavana kaiken täällä pohjoisessa kokemani ja näkemäni jälkeen? Kunpa jotain vielä tapahtuisi.

Saariselkä, 10.7

Aamulla sataa taas. Sateella ajaminen ei ole automaattisesti ikävää. Valaistus on rauhallinen, ei ole paineita nauttia nähtävyyksistä ja sadeasu muodostaa maailman pienimmän kesämökin, jonka kattoon sade ropisee. Autoilijoiden katseesta on lukevinaan myötätuntoa, mutta minulla on mukavampaa kuin he luulevat.

Vain jalkoihin hiipii kurjuus. -Näitä käyttävät sveitsiläisetkin, nämä ovat parhaat, sanoi myyjä aika kalliista suomalaisvalmisteisista ajokenkien päälle vedettävistä sadesuojista. Jo kolmantena käyttöpäivänä ne alkoivat vuotaa, en tiedä mistä ja miksi, mutta jalat ovat nyt sateella ajaessa jatkuvasti kylmässä vesihauteessa. Jos sateet jatkuvat toden teolla, siirryn muovipusseihin ja reklamoin kauppiaalle kotiin päästyäni.

Lähempi tarkastelu osoittaa Urheilu Areenan valmistamien Sportfire -jalkasuojien kuitukankaan revenneen sauman vierestä. Kahdessa päivässä. Kotimainen laatutuote. Luultavasti ne ovat polkiessa osuneet johonkin pyörän terävään kulmaan.

Aamukahvi Karhunpesäkivellä. Puhuva tekokarhu on niin mauton, että se menee kaiken arvostelun ulkopuolelle. Turisteilla on kyllä lystiä. Olen kuullut karhun puhuvan myös sujuvaa saksaa ja japania. Se näyttää hienolta karhun CV:ssä. Kielitaito - saksa erinomainen, japani tyydyttävä.

Kalakeittoa Ivalossa ja sateeseen. Märstä jaloista nousee vilunväristyksiä ja poljen reippaasti.

Itse Saariselälle saakin sitten polkea tosissaan. Nousu Inarinjärven tasolta on 250 metrin luokkaa ja se tuntuu olevan kasattu yhteen ainoaan mäkeen. Uin hiessä.

Piina unohtuu Kiilopään Tievatuvalla, missä opiskelutoverini Tuomo pitää vaellusriippikoulua. Illallinen, sauna, uinti ja leiriytyminen laavulle.

Ajomatka jäi niin lyhyeksi, ettei kunnolla väsyä eikä nukuta. Merkille pantavaa on, etteivät jalat olleetkaan

tukossa eilisen jäljiltä. Tähän alkaa siis oikeasti tottua. Paitsi satulaan tukeutuva kehon alue. Onko joustosatulasta matkapyöräilyssä mitään iloa vai tehostaako se pomppimista entisestään?

Pelkosenniemi, 11.7

Tällä matkalla kaikkein vaikeinta on ollut kiireestä luopuminen. Kiire on vapauden loppu. Jollei mitään todellista syytä kiirehtimiseen ole, ja harvoin tällaisella matkalla on, olen sellaisen keksinyt.

Vuotson K-kaupalla näen polkupyörän, joka selvästi on pitkällä matkalla. Pyörän haltija, nuori mies, tervehtii saksalaisella korostuksella ja istuu saman pöydän ääreen syömään jäätelöä. Puhun hänelle saksaa, hän vastaa suomeksi. Käy ilmi, että hän on opiskellut huvikseen fennougristiikkaa Münchenissä vietettyään Suomessa viihtyisän loman. Pääaineena hänellä on kuurojen pedagogiikka. Nyt hän on lähtenyt Rovaniemeltä Lappia kiertämään.

Mies kertoo viettäneensä koko eilisen sadepäivän teltassa. Ihmettelen, miten hän sai ajan kulumaan. Nukkumalla, pelaamalla pasianssia ja kirjoittelemalla hieman. Hän on lomalla, ei hänellä ole minnekään kiire.

Mietin, miten viettäisin päivän teltassa. Ajatuskin puistattaa. Jotkut ovat kärsivällisiä luonnostaan ja opettajaksi aikovan on varmasti syytä ollakin.

Savusiikaa, kertoo kyltti Porttipahdan jälkeen. Lohta, ilmoittaa toinen. Rautua, houkuttelee kolmas. Se tehosi, pakko pysähtyä. Aah, herkkua.

Mitä rentoon ja kiireettömään matkantekoon tulee, päivän keskimatkanopeuteni nousi äsken ensi kertaa reissun aikana lukemaan 21 km/h. Loppupäivän suurin haaste on koettaa olla nostamatta sitä entisestään.

Sodankylässä keskimatkanopeus on mittarin mukaan jo 21,3 km/h, mutta taajama-ajo ja Pelkosenniemelle vievän viitostien mäet pudottavat sitä hieman. Tuulikaan ei enää ole myötäinen.

Ennen Sodankylää ajattelin: taajaman ulkopuolella voin alkaa katsella teltanpaikkaa. Koska jalat edelleen toimivat ja ilta on nuori, ajattelen Sodankylästä päästyäni: Pelkosenniemen rajalle, sitten teltta pystyyn. Pelkosenniemen rajan ylitettyäni ajattelen: vielä 150 km täyteen, sitten leiriydyn. 150 km ajettuani käyn katsomassa lupaavaa sammalikkoa, mutta se on kovin kivistä.

Ajelen taas, ja haluan vielä nähdä, mitä kaukana suoran päässä häämöttävässä kyltissä lukee. Aapajärvi muistaakseni, ja kylällä lämpiävät pienet punaiset saunat niin kutsuvan näköisinä että saunattomalle tulee melkein kyynel silmään.

Kylän jälkeen kelpuutan tavallisen suomalaisen metsän leiripaikaksi. Ilta-ateria koostuu kolmesta Nätti-Jussi -ruisleivästä, on muuten hemmetin hyvää leipää, joista kahden päällä on sulatejuustoa, kolmannen emmentaalina ja kaikissa poromeetvurstia. Lisäksi syön suklaakeksin, munkkipossun ja palan Tuplaa -toisaalta, miksi tyytyä yhteen, otan toisenkin palan. Ja lopuksi pari pientä naukkua viskiä.

Juopotteluani kauhisteleville kerrottakoon, että tämä samainen pieni 37,5 senttilitran Black Velvet -pullo on kulkenut mukanani yli kaksi viikkoa Pietarsaaresta asti, ja siitä on vielä kolmannes jäljellä. Eli kun sanon "pieni naukku", tarkoitan pientä. Se rentouttaa.

Salla, 12.7

Aamulla epämääräinen pilvisää. Telttaa purkaessa alkaa sataa tihuutta. Tielle päästyäni havaitsen, etteivät jalat ole kumma kyllä taaskaan tukossa.

Järvi houkuttaa uimaan. Rannalla on kalastajia varten kota, johon riisun hikiset vaatteeni kuivumaan. Mellastan tyytyväisenä vedessä, kun rannalle saapuu kalastaja. Luulin että siellä polskii iso kala, eläkeläismies toteaa kaiketi leikillään.

Takaisin kotaan päästyäni alkaa sataa toden teolla. Jollei järvi olisi houkuttanut uimaan, polkisin nyt tuolla. Sattuma hellii. Kuivattelen kaikessa rauhassa ja jatkan sateen laannuttua.

Talon pihassa kyltti:

Vuotos

Altaan yläraja olisi tässä

!?!?!?

Tässä pihapiirissä ei selvästikään kuuluta allashankkeen kannattajiin. On minullakin yksi Vuotoksen Voiman (allashankkeen vastustajien perustama yhtiö) osake, kannanottona pohjoisen voimayhtiöiden vallankäyttöä vastaan.

Tien vieressä on niin kookas läjä, että hajamielinen pyöräilijäkin sen huomaa. Jätös muistuttaa luonteeltaan lehmänlajää, mutta ei näillä main ole kyllä näkynyt lehmän lehmää, varsinkaan tienvarsia vaeltamassa.

Ylensyönyt turisti? Karhu?

Taas on sarvipää poro tiellä poikittain. -Kumpi väistää, kysyn kohteliaasti. Ei mitään vaikutusta. -Kumpi väistää, kysyn uudelleen ja olen enää muutaman metrin päässä otuksesta. Poro ei väistä vaan lähtee juoksemaan edellä. Vasta kun kiihdytän vauhtia hypätäkseni sen selkään, poro kirmaa pusikkoon.

Savukoski-viikot. Nyt olisi tilaisuus nähdä ja kuulla Rösölänperän Ruppanoita livenä, mutta taidan kuitenkin jatkaa kohti Sallaa.

Savukosken Nesteen huoltamon pihalla miesjoukko nikkaroi kookasta puusta veistettyä kalaa kiinni metallilevyyn, jossa lukee TISKO TULPPIO. Matkani päämäärä tulee puheeksi, ja kerron ylpeyden ja nolouden sekaisin tuntein, mistä ja minne olen menossa. -Jollen olisi tässä, olisin terassilla kaljaa juomassa, ja tästä tulee parempi olo, perustelen. Miehet rohkenevat epäillä.

Tiellä Sallaan puuskainen vastatuuli yltyy navakaksi ja tuntuu henkilökohtaiselta kiusanteolta.

Ylitän Kemijoen ja ajattelen asioita parhain päin. Tuuli on kuivannut tien, on mukavan lämpöistä eikä sada. Sitä paitsi kohta näen rajan taakse jääneen Sallatunturin. Mitähän Neuvostoliitto silläkin ajatteli tekevänsä Suomen alueita ryöstämään ryhtyessään.

Ilma käy hiostavaksi. Idässä jyrisee ja varaudun pukemaan sadekamppeet ylleni tosi nopeasti.

Pisaroita, puuskia. Kuoret ylle. Vaikka asu ei ole kovin väljä, tunnen oloni vastatuuleen pyrkiväksi purjeeksi. Nopeus laskee alle kymmeneen kilometriin tunnissa.

Ukkospilven lieve menee pian ohi, aurinko alkaa paistaa ja kevennän asua. Tuuli ei kyllä käännä minnekään.

Saijan kylä. Jos minulla olisi kaksostytöt, antaisin niille nimeksi Salla ja Saija. Tosin 'Salla Lampén' kuulostaisi aika lallattavalta.

Raatikan kylän kohdalla toinen vesipulloni tyhjenee ja käyn pyytämässä talosta lisää. Seinässä olevasta hanasta saan hyvää porakaivovettä. Talon asukkaat ovat tulleet Keravalta lomaa viettämään. Syntyperäisiä sallalaisia, arvelen. Täältä ei varmaan työpaikkaa helposti irtoa.

Lähestyn itärajaa. Sallatunturi paistattelee käden ulottuvilla laskevan auringon valossa. Kasvattaisin tyttäreni Sallan ja Saijan Suur-Suomi -aatteen hengessä ottamaan takaisin sodassa menetetyt alueet. Näin nimimerkki 'Viipurilaisten katkera jälkeläinen'.

Poljen viimeiset 30 kilometriä Sallaan niin lujaa kuin jaksan, ilman ihmeempää syytä. Hiki roiskuu naamasta. Vähän ennen iltakymmentä ahmin Sallan nakkikioskillä pihvin perunamuusilla ja jatkan kohti Kuusamoa, kunnes huomaan Äteritsiputeritsipuolilautatsi-baarin. Tätä ei voi ohittaa. Nautin hiljakseen yhden oluen katsellen ja kuunnellen ihmisiä.

Totean yltyvän houkutuksen ajaa pitkiä päiviä. Minua ei varsinaisesti vaivaa koti-ikävä vaan kaipaani jotain uutta, jotain muuta kuin tällaista pyöräilyä. Miten seikkailuun päästään?

Kuusamo, 13.7

Hiostava sää, paarmat kärkkäinä. Pilvitorneja nousee joka suunnalla ja Sallatunturin lomakeskuksen kohdalle päästyäni alkaa jyristä. Menen ravintola Kielaan syömään aamiaista saksalaisturistien kanssa. Tukeva hinta, 7 euroa, mutta tukevasti sitten syönkin.

Ei tule kunnon ukkosta. Päivä jatkuu helteisenä. Ajelen kylläisenä kohti Kuusamoa. Nyt on kesä, keskikesä, tämän ainoan elämäni vuoden 2003 kuuma keskikesä, jonka olen päättänyt viettää pyöräilemällä yksin kotimaani ympäri. Ajatus saa sekä iloiseksi että surulliseksi.

Edelläni lentää sarvijaakko. Näkisipä tuon lähempää, ajattelen. Ajamme peräkkäin parikymmentä metriä ja kun pysähdyn levikkeelle, jaakko tai mikälie jäärä laskeutuu olalleni. Johdatan sen käteeni ottaakseni kuvia. Hämmäntynyt hyönteinen sirisee ensin vastalauseita mutta suostuu sitten poseeraamaan. Otettuani kymmenen kuvaa se levittää siipensä ja lentää pois.

Uin ajohousuissa ja verkkopaidassa, vaihdan jalkaan sandaalit ja älyän vihdoon laittaa Suunto X-Landerin ranteesta taskuun ja kääntää ajomittarin pois näkyvistä. Kun ei luontainen itsekuri riitä siihen, ettei koko ajan vilkuilisi ranteestaan korkeuseroja ja nousunopeuttaan tai kyttäisi ajomittarista, ettei vain keskinopeus ole päässyt putoamaan, on turvauduttava ankarampiin toimenpiteisiin.

Elämän laatu kohenee heti. Alamäissä katseeni hakee vielä jonkin aikaa nopeusmittarin lukemaa, mutta sitten unohdan koko tyrannin. Näin on mukavampi ajaa.

Tietä parannetaan. Parannuksen teko on yleensä hyvä ja autuaallinen asia, mutta pyöräilijälle se merkitsee nyt kuuden kilometrin pomppimista sepelillä paarmojen järsiessä sääriä.

Loppupäivä kuluu haaleissa ukkoskuuroissa, jotka raikastavat mukavasti oloa. Illalla käänny Kuusamon jälkeen Poussun ja Murtovaaran tielle, joka on enimmäkseen päällystämätön. Olen pyrkinyt näillä renkailla ja tällä kuormalla välttämään hiekkateitä, mutta tämä valinta osuu aivan nappiin. Tiestä, sen tuoksuista ja maisemista tulee kerta kaikkiaan hyvä olo.

Tyynen maisemakorttijärven pintaa rikkoo kalojen polske. Kaukana soudellaan. Pistäydyn uimassa. Jos olisi kalavehkeet (ja luvat), laittaisin tähän leirin.

Aurinko on pohjoisessa, ajan myötävaloon. Nojailen rentukkajoen sillankaiteeseen, katselen avaraa suomalaismaa ja totean alkavani rentoutua. Valkeat pilvet kumpuilevat taivaanrannassa, matkalla jonnekin.

Hossaan on reilut 30 kilometriä, jaksaisiko vielä sinne? Hiekkatiellä kulku oli kumman keveää, kestopäällyste uuvuttaa. -Fiksu kävisi nyt nukkumaan, totean ennen pitkää ylämäkeä. Mäen harjalta ohjaan pyörän kuusikkopolulle. Hyttysten määrä ylittää kaiken tänä kesänä koetun. Hetki paikoillaan seisoskelua lyhyissä pyöräilyshortseissa, ja tuntuu kuin jalkoihin ilmaantuisi kutittavat villahousut.

Telttani on mukavassa sammalikossa, mutta viereinen maisema on painajainen. Metsää on taas hoidettu oikein teho-osastolla auraamalla se sellaiseen kuntoon, että siitä ehkä seuraavan jääkauden jälkeen pystyy ihminen kulkemaan. Tuskin maltan odottaa. Minkä takia, kysyn, metsänhoito on Suomessa annettu mielipuolten hommaksi? Arvellaanko sillä olevan terapeutin vaikutus?

Mutta onpa ainakin suojele-uhka väistynyt iäksi tämän harjun yltä.

Suomussalmi, 14.7

Tyynen harmaa, lähes usvainen aamu lupaillee helppoa ajopäivää. Hossan luontokeskuksessa aamukahvitellessa pilvipeite alkaa rakoilla, ja Juntusrannassa ollaan jo hellerajalla. Jäätelöä, uintia ja urheilujuomaa.

Kainuun vaaroja ylös ja alas. Hiki lentää, sydämellä on töitä. Päätä särki jo aamusta mutta helle ja rasitus pahentavat.

Illalla pysähdyn Vuokkijärven rantaan uidakseni. Asuntovaunumies on menossa rantaan pesemään perunoita.

Taivastelemme kuumuutta - päivemmällä kuulemma 32 astetta - kunnes mies toteaa: -Perkelettäkö tässä valittamaan, talvella saa palella.

Uin pitkään tyynessä järvestä, jonka vesi on pinnalta välimerenlämpöistä. Päänsärky liehtyy. Juttelen aikani perunoita asuntovaunullaan pilkkovan miehen kanssa, tai oikeammin kuuntelen hänen juttujaan. Ensi kertaa Pääatalon kirjan avatessaan hän oli ajatellut, ettei tällaista voi ihminen lukea, ja heittänyt kirjan pois. Nytemmin mies on lukenut lähes koko tuotannon ja on matkalla Taivalkoskelle Pääatalon maisemiin.

En ole lukenut yhtäkään Pääatalon kirjaa mutta arvelen joskus lukevani. Ehkä käyn vielä oopperassakin.

Saarivaaralta on hieno näkymä itään, mutta en lähde Domnan pirtille ja Vartiukseen vievälle hiekkatielle. Yli kolmekymmentä kilometriä epämääräisen kuntoista tai kunnotonta tietä on liikaa ensisijaisesti takamukselleni.

Etelästä on singahdellut kommunikaattoriin tietoja monenlaisista kekkereistä. Kaipaen taas kaupungin viettelyksiä ja omaa kotia, sänkyä, vessaa, jääkaappia.

Uuvuttaa. Käännyin kokeeksi sivutielle ja olen vähällä kääntyä maisemaan pettyneenä takaisin, kun kuusikosta häämöttää leiriytymiseen ihanteellinen pieni luonnonaukio.

Kymmenen aikaan illalla oli vielä +20 astetta lämmintä. Pilviä vaeltelee taivaalla eri korkeuksilla ja tuuli henkäilee siihen sävyyn, että sää voi olla huomenna millainen tahansa.

Lieksa, 15.7

Aamulla henkeen vedetty hyttynen yskittää yhä. Juomavesi on lopussa, eikä löydy puhtaan näköisiä puroja. Järvivettä en juo, on ollut niin lämmintä.

Käyn talossa kysymässä. Ei ketään kotona ja pihan pumppukaivo on kuiva.

Seuraavassa talossa on kotona vain koira, kolmas on taas kuivan pumppukaivon tyhjä talo. Haveristenkin ovikellon soittoon vastaa vain äkeä urahtelu. Ajan ylämäet hitaasti ja lepään pienetkin alamäet nestehukkaa välttääkseni. Lentiiraan on enää 15 kilometriä, kyllä sen verran jaksaa vedettäkin. Mutta janottaa. Viilennän oloani kuvittelemalla, millaista olisi hiihtää Suomi päästä päähän, ja alan suunnitella retken varustelistaa.

Lentiira ei petä. Kahvila on lopetettu, mutta kaupasta saa ruokaa ja vettä. Ulkona aterioidessani paikalle ajaa toinen pyöräilijä, hakee kaupasta oluen ja istuu pöytään. Kitsin tie Lieksasta Ilomantsiin on kuulemma ajokelpoinen, ja Ilomantsissa on erinomainen ja edullinen kylpylähotelli.

Tutkin karttaa ja arvelen, että jos ajan kaksi oikein pitkää päivää, saatan ehtiä ylihuomiseksi Ilomantsiin. Kylpylän hierovat vesisuihkut kuulostavat taivaalta.

Koska pyöräilijän kannattaa syödä aina kun se on mahdollista, käyn Kuhmossakin kaupassa ostamassa niitä tavallisia: banaanin, jugurtin ja karjalanpiirakoita. Kysäisen kaupan kassalta Lieksaan vievistä ajoteistä.

Kolmenkymmenen kilometrin mittainen hiekkatiepätkä on kuulemma aika möykkyinen, hän ei sinne polkupyörällä lähtisi. Kallistun siis pitemmän asfalttireitin suuntaan.

Kaupan ulkopuolella pyöräilijänainen tulee juttelemaan. Hän on matkalla Ruunaan koskille ja suosittelee ehdottomasti kassan tyrmäämää maisemallista hiekkatietä, jollei sitä ole satuttu lanaamaan aivan viime aikoina. Päätän ottaa riskin.

Tie on aivan mainio, kunhan muistaa väistellä kuoppia. Heti alkajaisiksi se sukeltaa Jongunjoen luonnonhoitometsään. Alamäessä tuuli suhisee korvissa ja silittää hiuksia. Sitten muistan, että tämäkin elämys on itse asiassa laitton, sillä laki velvoittaa nykyään pyöräilijää käyttämään kypärää. Toivon, että tämä idioottimainen holhouslaki tungetaan syvälle ja poikittain takaisin lainsäätäjän uumeniin ja isketään tappi tiukasti päälle, ettei sieltä pääse lisää samanlaisia turahtamaan.

Vasta viidentoista kilometrin kuluttua harmini edellisen johdosta haihtuu. Kumma, ettei millään ala väsyttää, vaikka ylämäet hipovat pilviä. Syön, juon, uin ja jaksan.

Ei tällä tiellä aina ole hauskaa ollut. Siitä kertovat paitsi panssariesteet ja talvisodan muistomerkit, myös pientareelle pystytetty pieni valkoinen ortodoksiristi ja sen juurelle asetettu pölykapseli.

Talon portailla istuu mies, juo kossua ja alkaa kertoa elämästään. Juttelemme pitkään. Lähtiäisiksi hän neuvoa hyvän teltanpaikan järven rannalla.

Istun teltassa, kuuntelen kaukaisten koirien haukuntaa ja ahdan suuhuni pysyvästi edullista Pirkka-kahvikakkua.

Ilomantsi, 16.7

Aamulla ei näy pilvenhattaraa, eikä myöhemminkään. Ainoa pilvi ovat hyttyset, mäkärät, polttiaiset ja paarmat, jotka liehuvat ympärillä aamusta iltaan.

Venäläisillä on leiri parkkipaikan vieressä. Polttavat nuotiota, uivat, ja kauas kuuluu venakon kimeä ujellus.

Lieksan Esson pihassa sandaali tarttuu polkimen lenkkiin, kaadun ja saan ruhjeet kumpaankin jalkaan.

Kärpäset herkuttelevat haavoissa lopun päivää. Mitähän niistä vielä kuoriutuu.

-Pääseekö tästä Kitsin tietä Ilomantsiin, kysyn kahdelta äijältä keskustassa. -Kyllä piäsee, hautuumaan ohi ja isoa tietä vasemmalle, piäsee Ilomantsiin ja vaikka Roomaan.

Lieksan ja Ilomantsin välisellä tiellä 522 on runsaasti kuolleita kytä. Hellekö niitä liikkeelle ajaa? Myös metsäkanalintujen poikasten raatoja näkee, arvelen että enimmäkseen metson.

Hatunkylässä jäämerenkävijälle tarjotaan ilmaiseksi munkkikahvit ja tiedustellaan, olenko muuttamassa sinne. Vastaan, että tähän mennessä kaikki ohittamani Suomen kolkat ovat näyttäneet siltä, että niihin voisi asettua.

Uin Haapajoen Louhikosken yläpuolella. Virta houkuttelee kohti kosken imua, mutta lasken nuo kiviset kuohut mielummin kajakilla, ehkä, joskus. Teen tulipaikalle hyvin pienen tulen hyttysten karkottamiseksi. Tehoaa paarmoihin, hyttysiin ei niinkään. Jos tuli karkaisi metsään, kotona odottaisi tukeva lasku. Asiasta muistuttaa itätuulen tuoma savun haju. Hellekausina Venäjän puolella raivoavat metsäpalot.

Ilomantsi jo häämöttää. Tyynellä järvellä vesijetti vetää jotain, vesihiihtäjä se ei ole, näyttää traktorin sisäkumilta tai jonkinlaiselta kelkalta, jossa on ihminen kyydissä. Kovasti mekastavat - vittu hienoa! On se varmaan hauskaa.

Kylpylähotelli. En ehdi iltasaunaan, mikä on kieltämättä pettymys. Majoitun huone Kevätpiippoon, pesen pyykkiä ja syön eväitä. Huoneessa on saunan korvikkeeksi anteliaat 30 astetta lämmintä. Kameran muistikortilta turhia kuvia poistaessani olen nukahtaa. Kuusi peräkkäistä puolentoistasadan kilometrin ajopäivää ovat nävertäneet minut ontoksi. Kaipaen täytteekseni ruokaa ja lepoa.

Viereisestä huoneesta kantautuu kuorsausta, avoimesta ikkunasta kuuluu koivujen suhinaa ja etäistä koiran haukuntaa. Lintujen laulua ei enää kuulu. Kesä on kallistunut jälkipuoliskolleen ja sen tajuaminen tulvahtaa mieleeni syvänä, makeana alakulona. Saatan olla kotona viiden päivän kuluttua.

Kitee, 17.7

Vietän aamupäivää terapia- ja porealtaassa vesisuihkujen hierottavana. Olen aikaisemmin ajatellut kylpylöiden olevan vain naisia ja sotaveteraaneja varten, mutta kyllä maistuu pyöräilijällekin. Ehkä olen ollut lotta edellisessä elämässäni.

Tuupovaara. Hoilolan lähikaupan pihalla varjossa +29 astetta. Helle muodostaa muurin, jonka läpi on työläs puskea. Tällaiset päivät pitäisi voida viettää kaulaansa myöten järvessä. Uiminen ei ole enää vapaata ja helppoa, rannat ovat ihmisten pihossa, porttien takana. Ruuhka-Suomi lähestyy. Myös tienvarren tuoksut alkavat olla eteläisiä. Arvelen sen johtuvan ainakin mesiangervon kukinnasta.

Värtsilässä rypsi helottaa keltaisena, viljapelto aaltoilee tuulessa ja navetasta tuulahtava haju kertoo paluusta karjatalouden piiriin.

Vastatuuli voimistuu. Poljen kevyesti toivoen iltatyöntä. Ei ole kiire. Ei olisi ollut oikeastaan kertaakaan tämän matkan aikana. Mitä ihmettä minä siellä Helsingissä rupean tekemään? Suunnittelemaan uusia retkiä, kaiketi.

Tien varsi on punaisenaan ahomansikoita. Lyijyisiä tai ei, niitä on poimittava kourallinen. Tihkukoot vaikka plutoniumia minun puolestani. Tämä on kesää.

Järvi houkuttelee iltauinnille, mutta rantaan kävellessäni venäläisseurue, mies ja neljä tavattoman viehättävää nuorta naista, saapuvat uima-asuissaan, enkä viitsi ryhtyä nakuilemaan. -Holodna? Kysyy yksi naisista jo veteen ehtineeltä. Ei ole kylmää.

Naiset ilakoivat vedessä ja tekisi mieli ottaa valokuva tästä tshehovilaisesta idyllistä, mutta en osaa enkä kehtaa kysyä lupaa.

Seurueen Joensuusta ostetun Ladan rekisterikilvessä lukee In God We Trust. Aitoa kansainvälisyyttä.

Kiteetä illansuussa lähestyessä lehmät katsovat kulkijaa ja pöllö saalistaa jysijöitä matalalla pellon yllä.

Nuoret miehet ajavat autojaan kuten kaikkialla Suomessa, tummat lasit silmillä ja kohtalaisen kovaa.

Ohitan Puhoksen (ei mikään marketti vaan sen niminen kylä), jossa olen seitsemän ikäisenä ollut heinätoissää.

Silloin sain ensi kertaa elämässäni maistaa kaljaa, ja se oli minusta kauhean pahaa. Sittenmin mieli on muuttunut.

Täällä etelässä aurinko laskee oikeasti ja teltassa on vaikea nähdä kommunikaattorin näppäimiä. Väsyttää raskaasti. Huomenna on lyhyt ajopäivä, 60 kilometriä Parikkalaan lapsuuden mökille.

Sisäteltan päällä kiipeilee suuri kuoriainen. Näpäytän sen välillä hittoon, mutta aina se kapuaa tai lennähtää takaisin. Mitä toivonee löytävänsä.

Parikkala, 18.7

Helle, hiki, jano. Uin ja hämmästelen veden kirkkautta, mikä tämä järvi onkaan, Kiteeltä Kesälahdelle?

Soitan lapsuudenystävälle ja sovimme, että vielä joskus lähdetään Lappiin kultaa kaivamaan.

Ilma on kostea. Takaa vyöryy pilviä ja Saaren risteykseen tultua alkaa rymistä lupaavasti. Osuuspankin mittari näyttää lämpötilaksi +30 ja X-Lander vahvistaa lukeman. Käyn kirjastossa lukemassa sähköpostit.

Ulkona pisaroi ja vedän sadetakin ylle, aika turhaan. Ajaisin mielelläni paidatta kaatosateellakin tässä helteessä, mutta vyölaukussa olevat kamera, kommunikaattori ja lompakko on suojattava sateelta.

Lämpötila laskee kuitenkin vähitellen +23:een, mikä tuntuu jo mukavalta. Ostan Särkisalmen leipomon erinomaista hedelmäkakkua isälleni tuliaisiksi ja poljen Moskunniemeen.

Majoitun rantamökin aittaan ja teen kierroksen lapsuuden maisemissa. Kaikki on rappiolla mutta tuoksut ovat samat kuin 40 vuotta sitten. Lueskelen Thomas Mannia myöhäiseen yöhön ja ulkona käydessäni näen kuutamon ensi kertaa kuukauteen.

Lappeenranta, 19.7

Kuutostietä ajaa 12-miehininen motoristijengi nahkaliiveissään, tiukassa muodostelmassa. Pyörien jyminä loitotessa jään analysoimaan tunteitani. Kateutta, pelkoa ja halveksuntaa.

Jengiläisten liiveissä olevaan prosenttimerkkiin tiivistyy organisoitunut typerys. Joo, me kuulutaan siihen yhteen prosenttiin motoristeista, joka on yhteiskunnan ulkopuolella. OK, teillä ei siis ole mitään asiaa sairaaloihin vedettyänne lipat, ja turha ryhtyä vinkumaan itsellenne oikeusavustajaa kun olette möhlineet

itsenne käräjille asti.

Pyörätiellä mummo etenee rollaattorilla, korissa saunavihta (tai 'vasta', kuten myö tääl Karjalas sanomme). Mummo hoksaa tienvarren mansikat ja käy niitä popsimaan. Hellyttävintä mitä olen aikoihin nähnyt.

Patsaspuistossa riittää kävijöitä. Lapsena mökille mennessä kurkistelimme junan ikkunasta pihalla olevia kummallisia patsaita. Nyt tekijä on ymmärtääkseni noussut kylähullusta maakuntataiteilijan arvostusasteelle.

Vuoksen vesi on miellyttävän kylmää. Imatralla viitoitus kohti Lappeenrantaa taas katoaa - ovatko määrärahat loppuneet vai onko viitat kähvelletty? Kuka niitä viittoja muuten vääntelee ja repii? ("Nuoriso", kuuluu keski-ikäinen vastaus sisimmästäni.)

Sukulaisiin Lappeenrantaan. Taivas on pidätelty vettä koko päivän, mutta samalla minuutilla jona astun sisään, alkaa sataa rankasti.

Helsinki, 21.7

-Kesästähän on vielä puolet jäljellä, toteaa serkkuni vaimo hyvästellessämme ja saa minut hyvälle tuulelle. Mukavaa, että jotkut viitsivät katsoa asioita myönteiseltä kannalta.

Ajan Virolahdelta Klamilan kautta Haminaan vievän mutkaisen, mäkisen museotien ja päätän, että nyt riittää pikkutarkka rajojen ja rantojen kiertäminen, nyt Ruotsinpyhtäälle, telttä pystyyn ja huomenna suoraan Helsinkiin.

Ennen Pyhtäätä, 130 km ajettuani, mieleen juolahtaa typerä, kielletty ajatus. Entä jos ajaisin saman tien Helsinkiin? Miltä tuntuisi ajaa reilu 250 kilometrin siivu? Saanko sydänkohtauksen, ratkeaako suoni päästä?

Olen helteestä uupunut ja erityisesti perseeni vastustaa ideaa kiivaasti, mutta Hullu-Erkki sisälläni on riemuissaan. Siinäpä sopiva lopetus tälle retkelle! Olisin Helsingissä parahiksi aamulla näkemässä, kuinka kunnon väki rientää ensimmäistä päivää töihin kesäloman päätyttyä.

Syön Kebab-Pizzeria Okanissa, kaivan laukusta ennen matkaa lataamani led/halogeenilampun yöajoa varten ja naureskelen itsekseni. Mitä tästäkin tulee. Päätän, että jos saan ankaran päänsäryn, rytmihäiriöitä tai alan ajaa silmät kiinni, menen teltaan torkkumaan. Ei tähän muutenkaan mitään pakkoa ole.

Ensimmäinen haukotus pääsee Porvoossa puolilta öin. Samoihin aikoihin menee 200 km rikki. Muuten ei pahasti väsyä.

Kaksi ruisrääkkää laulaa - mikäli tätä sanaa voi siitä narinasta käyttää - kilpaa kahden puolen tietä, jossain kaukana saattaa äänellä kolmas.

Peltojen yllä leijuu ohut usva ja käänny silloin tällöin katsomaan metsän ylle noussutta puolikuuta. Moottoritiellä kuuluu viikonlopun paluuliikenne hiljenneneen, olen varmaan viimeinen.

Vettä ja fruktoosia, vettä ja kuivattuja hedelmiä. Kissat ja jänikset pakenevat edeltäni. Sipoo. Vantaa.

Helsinki. Taivas vaalenee. Oliko tämä tosiaan näin helppoa?

Jostain lehahtaa keskieurooppalainen yötuoksu ja olisin valmis lähtemään taas moottoripyöräretkelle vaikka heti aamulla. Tai ehkä silti ylihuomenna. Mutta en yksin.

Hanasaaren hiilivoimala näyttää hienolta. Kulosaaren silta, meri ja pilvet näyttävät hienoilta. Kaikki on hienoa.

Olen kotona puolen neljän maissa aamuyöstä. Vaaka kertoo minun laihtuneen kuukaudessa vain kolme kiloa. Söin matkalla varmaan 40 Maxi-Tuplaa ja 30 Suklaa-Pingviiniä.

Suihkuun ja nukkumaan.

Kerää koko sarja

Vaikka olin toivonut kokevani samat suuret tunteet kuin Jäämeren-kävelyllä, polkupyöräretki ei tuntunut lainkaan samalta. Maisemat vaihtuivat liian nopeasti, valtatie olivat tylsiä ja raskas kohdistui yksipuolisesti istumalihaksiin. Oli vaikea hyväksyä sitä, ettei ensimmäistä kertaa voinut toistaa.

En enää muista, milloin ja miksi syntyi päätös kulkea Suomi päästä päähän lihasvoimin kaikilla perinteisillä retkeilytavoilla. Kävelyn jälkeen joku koiranleuka kaverini kysyi, miksen tehnyt retkeä hiihtäen, se olisi kuulemma ollut tosimiehen retki. Ei sellaista voi tehdä, olin vastannut. Sieluni silmillä näin, miten rekat syöksyvät kohti pimeällä nelostiellä tai aura-auto heittää minut yli lumipenkan.

Kaikenlaista muutakin ehdoteltiin. "Sinähän voisit seuraavaksi kontata Suomen päästä päähän." Muita ideoita olivat ainakin uinti, potkukelkka, kengurukeppi ja rullaluistimet. Tai miksi et ratsastaisi strutsilla? Nämä tarjottiin useimmiten mainioina vitseinä joista minunkin olisi kuulunut riemastua, mutta olin tosikko. Paitsi että retket olivat minulle liian tärkeitä naurun aiheiksi, olin aistivinani pilailussa ikävän kateuden ja mitätöinnin sivumaun tai oletuksen, että teen retket temppuillakseni.

Suomen halki oli kävelty jo ennen minua, eikä pyöräretkikään varmasti ollut ensimmäinen lajissaan. Tiesin itärajalla järjestettävän huollettuja hiihtoja Virolahdelta Nuorgamiin, mutta en ollut kuullut kenenkään hiihtäneen matkaa yksinään, mukanaan kaikki varusteet.

Olin tehnyt eläessäni vain yhden viiden päivän hiihtovaelluksen Käsivarren Lappiin enkä edes hiihtänyt joka talvi, mutta en antanut sen häiritä. Lueskelin matkakertomuksia ja järkeilin varustelistaa. Rinkassa en jaksata talvivarusteita kuljettaa, on oltava ahkio. Suksien on kannettava umpihangessa, siis leveät metsäsuksiset. Makuupussiksi kaikkein lämpimin suomalainen untuvapussi.

Ryhdyin rakentamaan ahkiota netistä löytämieni Jaakko Lumpeen ohjeiden pohjalta. Kun itse rakentaa niin tietää ketä saa syyttää jollei ahkio kestä, tuumailin iltaisin keittiön lattialla nikkaroidessani. Lopputulos miellytti kovasti silmääni. Se näytti tarkoituksenmukaiselta, kuten vene tai flyygeli, ja tuntui hinkuvan päästä lumihankeen.

Kyselin kokeneemmilta varustevinkkejä ja selviytymisohjeita pitkän hiihtovaelluksen varalle. Niiden höysteeksi sain kuulla paljon varoittelua. Kai sinä ymmärrät, että talviolot ovat aivan toisenlaiset kuin kesäiset, minua muistutettiin, ja luettiin erilaisia todellisia sekä epätodennäköisiä vaaratilanteita.

Neuvoista olin kiitollinen mutta varoittelu ärsytti, kuten holhoaminen aina. Hengenmenolla pelottelijoita

muistutin siitä, mikä keski-ikäisen suomalaisen miehen yleensä tappaa: tupakka, viina, epäterveellinen ravinto, liikenne, liikunnan puute ja oma käsi. Todistelin, että automatka Helsingistä Nuorgamiin on todennäköisesti hiihtoretkeä vaarallisempi, eikä edes kohota kuntoa.

Epäilijät eivät yleensä vakuuttuneet, joten saatoin lopuksi vain todeta heille kuolevani mieluummin miehuuteni voimissa lumimyrskyssä kuin vanhuksena sairaalavuoteessa. Tämä vakaumus oli vahvistunut seurattessani liikuntakyvyttömän äitini vähittäistä kuihtumista.

Talvi oli vähäluminen ja ankara flunssa viivytti lähtöä. Helmikuun 11. päivän aurinkoisena aamuna vuonna 2004 naapurini Otso kyyditsi minut vihdoon Porvoonjoen rantaan. Pidin selvänä, että yli 50 kilon kuormaa on helpointa kiskoa tasaisella, mutta muuten minulla oli varsin hämärä käsitys edessä olevista viikoista. Kiinnitin ahkion vetoaljaat ja lähdin tökkimään jokea ylös.

Tällä kertaa lähetin nettiin päiväkirjaa tekstiviesteillä, joten siitä tuli lyhyttä proosaa.

Hiihtäen halki Suomen

I - Latukone, tule tänne

Porvoo 11.2.2004

Kylläpä ahkio painaa ja nykii. Aivan pikkuisessa ylämäessä sukset alkavat jo lipsua. Tunnen hetken syvää epäluuloa koko hanketta kohtaan mutta muistutan itselleni, että ruumis ja mieli tottuvat.

Jokea on helppo hiihtää. Viima puree kasvoja, jää kumahtelee. Kerron ensimmäiselle vastaantulijalle, että olen hiihtämässä Suomea päästä päähän, vaikkei hän mitään kysynytäkään.

Helppous loppuu Strömsbergin koskella, jonka ohi ei kerta kaikkiaan rantaa pitkin pääse. On kierrettävä tien kautta. Kahlaan ylämäkeen umpihangessa, hiki lentää. Huomaan, etten ole vielä aivan terve.

Henttalankosken rantaan laitan illan hämärässä laavun, ja sen pystyttäminen yksin lumeen on sellaista säheltämistä, että päätän jatkossa käyttää telttää. Kanapata kypsyy Trangiassa ja kylmästi puhaltelee pohjoinen.

Porvoonjoki 12.2.

Nukun kehnosti ja aamulla vaaditaan rajusti tahdonvoimaa, jotta saan itseni pakotetuksi lämpimästä

makuupussista kylmän kauniiseen maailmaan. Pakkasta 22 astetta. Koski höyryää, ei tee mieli uimaan. Monot ovat jäässä ja juoksentelen vartin edestakaisin saadakseni veren kiertämään. Varmasti silti mukavampaa kuin talvisodassa. Sulatan lunta puolukkapuuroon.

Aurinko paistaa ja joella on hiljaista. Vietän taukoa ahkion päällä istuen ja ihmettelen, miten aamutoimiin saattoi kulua käsittämättömät neljä tuntia. Tätä menoa vietän juhannusta Ranualla.

Hiirkosken kierto mäen kautta yhtä helvettiä. Ahkio kulkee olennaisesti paremmin lumella kuin hiekalla. Tasajäällä hyvä. Vannon, etten koskaan lähde Pohjoisnavalle tai Grönlantiin.

Yö Onkimaankosken grillikatoksella. Katselen miten ihmiset asuvat pellon takana taloissaan. Minäkin voisin. Miksi pitää olla hullu. En saa keitintä toimimaan kunnolla ja syön pastan lopulta raakana.

Pukkila 13.2.

Perjantai 13, tarkkana tänään. Aamutoimet lyhenneet kahteen tuntiin. Aamulla metsässä tulee vastaan puucee. Styrox-istuini, tämä on onnea. Mutta ahkion vara-aisa on pudonnut jonnekin, varmaan puuceen jumala vaati sen itselleen. No, elämä on luopumista. Kylläpä ruisleipä maistuu hyvältä.

Jään yöksi Pukkilaan Mairen majataloon, jota edellisen kerran täällä kävellessäni vasta remontoitiin. Lyhyeksi jäi hiihtopäivä mutta en voinut vastustaa. Leikitään että matka alkaa oikeasti huomenna. Matkanopeus jäällä 3,6 km/h.

Pukkila 14.2.

Heräsin yöllä hikoillen. Toipilaan elimistö protestoi rasitusta. Päätän viettää lepopäivän. Koetan selvittää Pukkilan kirjastossa, miten täältä kannattaa jatkaa.

Harmaa tihkusää. Aika on pysähtynyt. Pesen sukkia, lämmitän spagettia mikrossa, tutkin karttoja. Arvelen löytäneeni reitin Hollolaan.

Orimattila 15.2.

Lumisade, luvassa kylmenevää. Hyvä. Nousen välillä kokeeksi joelta peltoaukealle. Lunta on niukasti ja

sukset pysähtelevät multapaakkuihin. Palaan joelle.

Leiri Mallusjärven jäällä. Bensapoltin pauhaa pastaa kypsäksi, muuten aivan hiljaista. Tyyntä ja kirkasta, pakastaa. Mielen pohjamudat ovat liikkuneet tänään, kuten retkillä yleensä alkaa tapahtua.

Orimattila 16.2.

Lahden moottoritien ylittävä silta poikki ratatyömaan takia, kierrettävä jonkin Takareikälän kautta. En toista, mitä huutelin sillalla.

Hiihdän koko iltapäivän edestakaisin moottoritien vartta ja kun lopulta löydän alikulkutien, lumi muuttuu sepeliksi. Juoksen työmaan läpi suket jalassa ahkion pohjan pitäessä kauheaa ääntä. Illalla vilkaisen pohjaa, siellä on lommoja.

Teltassa kuuntelen radiosta, kuinka Dominick Arduin kertoo Pohjoisnavan valloitus Hankkeestaan. Ahkionsa painaa 80 kiloa, pöyristyttävää. Omani painaa kaikkinsa korkeintaan 50-60. Onnea matkaan, Dominick.

Hollola 17.2.

Autosta kysyttiin, tiedätkö missä on Urheilutie. En tiennyt, nauratti pitkään. Herralan baarista hyvä reittiohje yli Salpausselän ja karmea tupakan haju merkkiin vaatteisiin.

Hämärähiitoa, heijastin hihaan. Lunta tulee vaakasuoraan kuin Siperiassa. Rattoisampaakin on joskus ollut, mutta kunto tuntuu palaavan.

Salpausselän kiipeäminen käy iltajumpasta. Yli 20 km tänään, hyvä, se on tästeden minimi. Pimeässä on mukava hiihtää, lumimaiseman sylissä. Olen ollut retkellä viikon ja alan vähitellen pitää tästä.

Vääksy 18.2.

Hyi näitä aamuja. Kaikki muu menisi mutta ei ryömiminen pois makuupussin lämmöstä.

Hollolan kirkolla hämäläinen pitopöytä, ahmin itseni tainnoksiin. Mies kysyi, olenko matkalla Alaskaan. Nyt Vesijärven jäälle, Vääksy häämöttää.

Jäällä saa hyvän hiihtorytmin. Ruhtinaallinen auringonlasku. Teltta Vääksyn kanavan suulla. Tulossa julman kylmä yö, ähkin inhosta jo etukäteen.

Kelvenne 19.2.

Aamulla teltassa -18. Ei ikinä ulos makuupussista, ajattelin, ja nyt onkin luvassa lämpöasteita viikonlopuksi. Siinä haastetta voitelulle.

Päijännettä on helppo hiihtää, mutta Pulkkilanharjulla pelkään ensimmäistä kertaa. Salmi lainehtii mustana, ja heikko jää jatkuu kauas. Naskalit kaulaan, suksien ja vetovaljaitten siteet auki, jääpiikki sauvaksi. Isken välillä piikin jäähän, reiästä pulppuaa vettä. Kierrän kauempaa.

Kelventeen saarella yö metsän ääniä kuunnellessa päässä alkaa soida "Elämän valttikortit", ja liikutun vasten tahtoani. Tai ehkä se johtui monojen sisällä somasti valaisevista tuikkukynttilöistä, joiden proosallinen työ on kuivata hikeä.

Päijänne 20.2.

Nollakeli. Lippa vinoon ja menoksi. Tänään ja huomenna suksittava reippaasti, jotta ehtii lauantai-illaksi luvattuun lämpöiseen mökkiin Luhangassa. Jään halkeilu kuulostaa välillä ukkoselta, välillä valaan laululta.

Saaret liikkuvat. Kartta, kompassi, GPS ja oma käsitykseni paikasta eivät täsmää. Lumen soseuttanut lauhtuminen on hidastanut hiihdon ja sekoittanut matkan- ja paikantajuni. Tänään hiihtoa 12 tuntia ja 32 km, väsynyt mutta OK.

Pimeässä yksin hiihtäessä tulee välillä mieleen, istuuko ahkiossa joku tai jokin. Ei tee mieli vilkaista. Näin tähden lentävän yli järven.

Luhanka 21.2.

Myötätuuli. Viritän avaruuslakanan purjeeksi ja viiletän kevyttä kyytiä Hopeasalmen läpi Matin mökille Luhankaan. Syödään hirvisoppaa ja saunotaan.

Päijänne 22.2.

Nyt on niin murea olo, etten oikein osaa kuin istua ravintola Tukikohdassa kaakaon äärellä ja lueskella lehtiä. Matille kiitokset.

Tyhjäkö mieli. Vain hiihto, lumihämärä ja perimmäiset huolet ja toiveet. Lähestyn Kuminan saarta.

Pimeässä kelkkaura houkutti liiaksi itään, sitten taas vertailtiin hartaasti karttaa, kompassia ja GPS:ää. Kannattaisi säästää hikeä, ei järkeä. Lumisade yltyy, otsalamppu näyttää edessä vain valkeaa kohinaa.

Säynätsalo 23.2.

Unessa olin modernissa romaanissa joka päättyi yhteislauluun "Row, row, row a boat". Heräsin nauraen, en ihan tietänyt missä, ja GPS osoitti hyödyllisyytensä. Ei Päijänteellä tosin varsinaisesti eksyä voi, riittää että hiihtää pohjoiseen.

Teltta ja ahkio olivat lumen peitossa ja tuiskun jälkeen hiihto jäällä tuntui ylämäeltä. Mutta miksi olla hapan tai huolissaan, kun on haus Kempaa olla iloinen. Odotan pihviä Kärkistensalmen baarissa.

Pihvi oli huono ja muutenkin on myönnettävä että on tylsää. Kuten Tshehov sanoi, 30. ikävuoden jälkeen sielussa on enää jotain harmaata saastaa. Sitä minä nyt kuskaan läpi Suomen.

Parhaaksi viihdykkeeksi osoittautui melontaretken suunnittelu, kuin ei tässä olisi tarpeeksi. Teltta Säynätsalon Teboilin takapihalla, eräromantiikkaa.

Leppävesi 24.2.

Kylläpä pakkanen taas kiristyi. Aamiainen Teboililla, rekkamiehet kertovat juttuja viereisessä pöydässä. Hemmetti, kivaa olla maailmalla! Vapaus!

Kahlasin metsässä Päijänteeltä Leppävedelle, kun ahkiota tempoessani siitä irtosi aisa. Hyvä ettei ollut ketään kuulemassa, mitä mieltä kovaan ääneen olin asiasta. Leatherman Tool pelasti pulasta.

Päästäkseni tien yli pohjoiseen jouduin koukkaamaan sotilasalueen kautta, varokaa koiria. Radan alitus johti

sulaan veteen, jouduin kiertämään. Perhanan liikenne!

Ei ole telkkaria mutta katselen teltassa sukista nousevaa höyryä. Satu ja Reima olisivat tuoneet laskiaispullia, mutta ehdin hiihtää niin epämääräiseen maastoon etten osannut kuvailla sijaintiani.

Rivien väleistä voinette huomata, ettei tänään ole ollut kovin hauskaa. Päivä oli kyllä hehkuvan kaunis. Nyt jäälle nousee vettä, missäköhän suossa herään.

Laukaa 25.2.

Elämä tuntui keljulta kunnes päädyin Laukaan vankilaan. Sain kahvia, laskiaispullaa, latukartan ja neuvoja. Poiskin lupasivat päästää.

Illalla alkoi äkisti huimata ravintola Vihtahousussa. Olen luultavasti syönyt liian vähän. Koko päivä raahustamista, missä ovat keväthanget? Jättipizza lohduttaa.

Pitää uskoa, ettei pelkkä tahto riitä. Viime päivät ovat olleet sellaista puskemista ilman selkeää nälän tai janon tunnetta. Välipäivän aika?

Haukilammen kota, Laukaa. Uupumus muuttunut miellyttäväksi raukeudeksi. Avotuli lämmittää ja kuivaa varusteita. Kohta kuukahdan.

Laukaa 26.2.

Aamulla kuuluu kodan edustalta suksien ääntä. Rouva on lähtenyt tuoreille lumille ja ahkioni nähtyään kysäisee, että mikä mies. Kerron. Rouva ilmaisee kunnioituksensa. Ilahdun.

Pakko viettää lepopäivä. Käyn kunnantalolla kysymässä latukarttoja, syön ja nukun niin paljon kuin osaan. On raivostuttavaa olla heikompi kuin toivoisi.

Jotenkin tämä päiväkirja tuntuu tosikkomaiselta, mutta ei tähän kaiken maailman rallattelut välity, Saku Sammakko Posion matkallaan jne. Sitä paitsi ei tämä oikeasti kovin kivaa ole. Välillä hienoa, mutta se on eri asia.

Kunnantalolla myivät edullisen porontaljan! Kyllä nyt jäi Laukaasta hyvä muisto. Joka yö kiitän sitä

lämpimissäni.

Kovin hitaasti ja vähin erin on valjennut, millaiselle retkelle tuli lähdetyksi, ja vasta viidesosa takana. Ehkä hyvä, etten osaa nyt kuvitella jatkoakaan. Kai ylipäänsä on hyvä, ettei syntyessään tiedä, mitä elämällä on tarjottavana.

Hitto, ahkiosta syöksyi makkaraa järsinyt myyrä. Liekö popsanut särkylääkkeetkin. Tuhlausta: 99, 7 % makkarasta päätyi roskiin ja myyrä värjöttelee nälissään hangessa. Missä on oikeudenmukaisuus?

Suolahti 27.2.

Uppolumessa Keiteleen kanavan vartta kohti Suolahtea. Jo riittäisi pyry. Latukone, tule tänne Saraaveden jäälle. Huomaan valinneeni väärän puolen vasta sitten, kun kanavaa on mahdoton enää ylittää.

Tankkaan suklaasta energiaa. Leaf voisi kyllä myöntää minulle kunniapalkinnon. Ei kukaan muu Suomessa syö Tuplaa näin paljon.

Kuusaan alapuoli sula, kierrettävä. Humpsahdus rantaveteen, metsässä nivusiin asti lunta. Nollakeli, lunta tulee lisää. Tämä käy talviurheilusta.

Vatianjärven salmet sulat, pakko kiertää, ei järjellistä reittiä, pyry sakenee, ei näkyvyyttä. Ääni ilmasta, kaksi joutsenta, vain tummat osat erottuvat.

Onpa yksitoikkoista. Sommittelen aikani kuluksi pitkän melontaretken varustelistaa ja kuvittelen itseni Keiteleen kanavalle kuumana kesäpäivänä.

Suksesta irtoaa side. Pakastaa, läpimärät vaatteet jäätyvät. Tänään menee kaikki nappiin.

Jos joku olisi viisi vuotta sitten väittänyt, että tulen jonain talvena sauvakävelemään metsässä 50 kg ahkiota vetäen, olisin kysynyt, miksi kukaan sellaista tekisi.

Saavun myöhään illalla Hotelli Keiteleeseen. Olen ainoa asiakas ja niin lumen ja jään kuorruttama, että saan vielä mojovan sääliolenuksen. Tosimies nukkuisi tämänkin yön teltassa, mutta päivä ei ollut ihan kevyimmästä päästä.

Jollei side korjaannu täällä, en oikein tiedä, mitä tehdä. Mutta nyt ihan samantekevää. Unta.

Ala-Keitele 28.2.

5 voileipää, 2 kananmunaa, 2 mukia kahvia, 2 lasia mehua, lautasellinen puuroa, jugurttia ja muroja. Kyllä näillä Konginkankaalle jaksaa.

Äijät kiinnittivät siteen ruuvit epoksilla ja koivutapeilla, neuvoivat reitin Viitasaarelle ja luonnehtivat heimoeroja. Ei täällä ihminen yksin ole. Hotellin saksanpaimenkoira merkkasi ahkioni kusemalla sen sisään.

Keiteleellä kelkkauria, tyyntä, poutaa ja pieni pakkanen. Kiitos tästä. Eilinen tuntuu olkavarsissa.

Asiat kannattaa tehdä hitaasti ja oikein, ei nopeasti ja väärin.

Evästauolla Niskasen Käpykolon vieressä. Apeaa, ikävät asiat riivaavat taas mieltä. Miksi minusta tuli tällainen ihminen eikä toisenlainen.

Porontaljalla köllöttely tuo kyllä iloa ja lohtua. Kaikilla ei ole tällaista.

Keitele 29.2.

Heleä pakkassää, untuvalunta, näyttää sunnuntailta. Konginkankaan kirkon kellot soivat. Vasen käsivarsi kipeytynyt rasituksesta.

Hiihtäjäperhe kutsui lounaalle. Sanni, 6 v, antoi muistoksi piirretyn oravan. Nyt taas jaksaa olla ja kulkea. Hurraa, enää 816,5 km Nuorgamiin. Linnuntietä.

Auringonlaskua edeltävä tyven ja sitten tuuli, kuin kesäiltana. Keitele tuntuu Päijännettä pohjoisemmalta. Humpuukitaiteilija (niin käyntikortissa luki) ja vaimonsa kutsuivat uunipuurolle. Ohitin salmen, johon Pentti Linkola on kuulemma joskus pudonnut. Kuutamohiihtoa. Tuuli riepottaa telttaa.

Viitasaari 1.3.

Metsä pauhaa kuin meri, telttä temmeltää. Mahdoton nukkua.

Aamulla potkukelkkamummo pohti luonnon kauneutta. Vasen kyynärpää on välillä tulella. Eilen siteet narskuivat "Sevetin majat, Sevetin majat". Optimistisukset.

Vasemman kyynärpään kipu ylämäissä ankara, joten oikea käsi puolestaan rasittuu. Mikä auttaisi, Pihtiputaan mummon salva? Kylpyläloma ei nyt käy.

Riekko lähti kuusikosta, heti tuli nälkä. Tuuli ajaa puuteria kielekkeinä pitkin järven selkää. Herättää kaukokaipuun, vaikka olen jo matkalla kauas.

Ajattelin viettää telttayön, mutta löysin Viitasaaren Bread & Breakfastin ovelle. Väsymyksen laatua kuvaa, että päivän lopussa ylämäki alkoi tuntua alamäeltä. Harvemmin näin päin. Nyt kylälle illastamaan.

Nelostie 2.3.

Aamulla B&B:n ikkunasta katsoessa maisema näyttäytyy lumimyrskyisenä. Lapioiden ahkion esiin nietoksesta ja lähdän hiihtämään Nelostien vartta pohjoiseen. Myrsky yltyy niin, että aukeilla on vaikea edetä. Vastaaan tulevien rekkujen pyörre salpaa vauhdin ja lumipöly hengen. Autoilijat vilkuttavat valoja, joku soittaa torvea. Ajakaa itse metsään, perkele.

Könyän lumiukkona Wiikin kartanoon, nautin saunasta ja lojun voipuneena sängyllä telkkaria katsellen. Raippaluodon silta on näemmä myrskyn takia suljettu liikenteeltä. En ihmettele.

Pihtipudas 3.3.

Eilen ajattelin: tämä kauhea taivallus kovertaa mielen ontoksi - jääkö se sellaiseksi vai täyttyykö ja jos niin millä? Ainakin sinne virtasi yöllä unia.

Uusia karttoja karttalaukkuun. Tästä pidän. Siirryn nelostieltä Koliman jäälle eli uppohankeen. Ainakin vähemmän liikennettä. Silmänkantamattomiin neitseellistä vitilunta, ei kelkkauraa missään. Vastatuuli. Kaunista ja raskasta, vähän kuin rakkaus.

Pikkutiellä vastaan tulee hevonen. Perässä tyhjä reki, jalka väärällä puolen aisaa. Vähän matkan päästä tulevat luminen mies ja tyttö. Mies laushtaa minulle: et ottanut kiinni.

Nelostiellä taas. Olipa rankka ekskursio. Valitse Jeesus, kehottaa täyteen lunta aurattu bussipysäkin katos.

Pihtipudas, telтта, porontalja. Näin on hyvä. Mutta miten pääsen Pyhäjärvelle soiden yli ilman kelkkareittejä, on arvoitus.

Pihtipudas 4.3.

Ei kelkkauria tiedossa Maaselän suunnalla, käy ilmi kunnan liikuntatoimistosta. Tästä tulee jännittävä päivä. Kuulemma Tahko Pihkala on aikoinaan hiihtänyt Pyhäjärven rautatieasemalta Pihtiputaalle.

Aurinko painuu metsän taakse. On aivan hiljaista ja tajuan olevani kaukana Etelä-Suomesta. Seuraan kuun valossa metsätyökoneen uraa Pyytnevan turvetuotantoalueelle. Suon takana maasto nousee vedenjakajaksi, jonka takana alkaa Oulun lääni.

Yövyin VAPO:n työmaaparakissa, jonka ovia kukaan ei ole tullut lukinneeksi. Kiitokseksi lakaisen aamulla parakin siistimpään kuntoon kuin se oli tullessani. Pihalla on vähän hemmetin ison koiran jäljet. Susi?

II - Nämä ei todellakkaan ole kunnossa

Pyhäjärvi 5.3.

Tarjolla kaksi reittiä, järkevä ja älytön. Kovin vaikea valita. Kokeilin älytöntä reittiä 50 metriä ja siirryin järkevälle. Nyt olen Oulun läänissä, ja nelostie taas tuossa humisee.

Auringonlasku Pyhäjärven selällä. Avaraa, tyyntä ja hiljaista. Ei täällä oikeastaan juuri muita ongelmia ole kuin oma mieleni. Sikäli elämä on aivan samanlaista kuin kotona.

Varjoni on 30 metriä pitkä ja kasvaa kasvamistaan kunnes katoaa siniseen hämääseen. Olen tainnut unohtaa mitä kaipaen, mutta toivon kulkevani sitä kohti.

Täysikuun loisteessa kelkkauraa laavulle. Katkon kaatuneen männyn oksia nuotioon, eikä elämä voisi juuri helpompaa olla.

Pyhäjärvi 6.3.

Vaatteissa hieno savuaromi laavuyön jäljiltä. Sävellän aikani kuluksi tangoa Trangian kahvasta: *"Mutta missä on Trangian kahva / sitä etsin mä hartaasti niin / on kahvalla taipumus vahva / aina kadota jäljettömiin. / Mutta missä on Trangian kahva / sitä koskaan en tietää mä saa / on karkailutaipumus vahva / sen kantanut vuorten taa."*

Haa! Kelkkauraa korpeen! Terve menoa, nelostie.

Yösuunnistusta metsäautoteillä. Erikoinen tunnelma. Viirupöllö huutaa, muuten täysi hiljaisuus. Yömetsä on eri kuin päivämetsä. Pilvet, alkää menkö kuun eteen.

Hautakangas, telttä. Hyvä pitkä päivä. Polkaisin vahingossa Trangian kahvan lumeen mutta löysin sen taas. Ilmeisesti kylmään tottuu, kun yhdeksän asteen pakkanen tuntuu lähes leudolta. On kyllä täysin tyyntä. Ajatella, että joskus olen pelännyt öistä metsää melkein enemmän kuin mitään muuta.

Sydänmaankylä 7.3.

Aurattu ura vaihtui auraamattomaan, vanha latu oli sentään lumen alla. Hiki virtasi ja perkeleet lensivät ahkion kaatuillessa.

Ei tämä sinänsä ihmeesti kuntoa kysy vaan tahtoa. Kuka tahansa normaalikuntainen lievästi liikunnallinen pystyy samaan. Tulkaa perässä, kohta on hankikelit.

Alusta vaihtui, keskinopeus jäisellä tiellä 7 km/h. Aina ei ole hankalaa.

Majoitus sattumalta löytyneessä kyläkeskuksessa Savon ja Pohjanmaan rajalla. Sauna, olut, pesukone, sähköä, ruokaa, kuivattelutilaa, aamiainen. Onni.

Piippola 8.3.

Vilkaisu vaatekaapin ovipeiliin kertoo, että ihmeen paljon kohentaa jo neljän viikon hiihto keski-ikäisen vartaloa.

Eilinen lauha kiristyi pakkaseksi. Aurinko paistaa usvan takaa, maisema ui maidossa. Tänään museotietä Piippolaan. Koirille ahkio näkyy ja kuuluu olevan hämmästyksen, kauhistuksen ja raivostuksen aihe. Äijä, sinua seuraa muumio, ne kiljuvat.

Tangoa syntyy lisää: *"Kahva kulkee nyt kai nelostiellä / ja laulelee kulkeissaan / ja nähdä saattaa hän siellä / kaikki ihmeet taivaan ja maan."*

Piippola. Levänneenä ja suotuisissa oloissa 33 km. Tokkopa tällaisia päiviä kovin monta tulee. Illan hämärtyessä saapuvat taas kodittoman alakulo ja ulkopuolisuus. Apeutta lievittävät Piippolan Shellin naisten ystävällisyys ja porsaanleikkeen odotus. "Vettä vai maitua?" Kumpaakin kiitos. Lopulta teltassa on aika kodikasta.

Kestilä 9.3.

Kestilän tien varsi on iljettävän hiekkainen. Näin ei voi jatkua, muuten on suksista enää siteet jäljellä Ranualla. Missä ihmeessä ne luvutut kelkkareitit ovat. Siirryn Siikajoen jäälle. Mahtaako kestää? Jäänaskalit kaulaan.

Side on taas irtoamassa suksesta. Nyt alkaa ottaa pattiin. Lähetän kännykällä matkapäiväkirjaan asiasta

kitkerän kommentin. Ystäväni Tero tarttuu viestin nähtyään toimeen, soittaa matkareitilläni olevaan Marttilan Puuhun ja Metalliin, ja kahdeksan tunnin kuluttua side on korjattu. Lisäksi sain ampua talja- sekä olympiajousella ja iltapalan.

Jatkan öiselle tielle valoisissa tunnelmissa. Tällaisina hetkinä ajattelee, että Suomen voisi hiihtää päästä päähän toistekin, mutta hoidetaan nyt ensin tämä. Kestilän taivaalla näkyy revontulivyö. Mutta Dominick on kuulemma kadonnut.

Pelso 10.3.

Väsyttää, nukuttaa. Olisi välipäivän aika. Tänään hiihdettävä tasaisen hitaasti ja alettava etsiä edullista majapaikkaa.

Ahkion jalaksien ruuvit ovat kuluneet upotuksistaan esiin. Ilmankos ahkio rymyää jäisellä tiellä. Sormenpäät halkeilevat verille. Tämä on kivuliainta koko matkassa, vaikka myös jalkoja ja käsiä särkee.

Pelso. Suota ja suora tie, vankilan valot metsän takana. Teltta autiotalon pihassa. Ankeaa. No, olen kuitenkin vankilan muurien tällä puolella.

Ahkio kaatui tänään valehtelematta useammin kuin koko aiemman matkan aikana yhteensä. Pakko pitää lepopäivä pian, muuten alan vihata koko retkeä.

Rokua 11.3.

Täytän tänään 45 vuotta ja vietän merkkipäivääni matkoilla. Juhlavastaanotto Kylmälän kyläkaupalla klo 12-13. Adresseja ja lähetystöjä otetaan vastaan myös iltapäivän mittaan tiellä 8293 Kylmälästä koilliseen.

Latu Rokualle, 7 km! Nyt tuli hyvä mieli. Menen kahdeksi yöksi Rokuanhoviin. Täytyy välillä hemmotella ittee, vaatimattomimmassa kämpässä toki. Ehkä tilaan oluen nakkien ja ranskalaisten kyytiveijariksi.

Nakit ja ranskalaiset lipsahdivat valkosipulihäräksi punaviinin kanssa. Hitto, vain kerran sitä ollaan puolivälissä neljää- ja viittäkymmentä sekä Suomea hiihtäen.

Rokua 12.3.

Kun yritän nukkua, silmissä pyörii kartta jossa lukee Iso Olvasjärvi.

"Nämä ei todellakkaan ole kunnossa, saa sanua", totesi hieroja päästyään käsiksi hartioihini.

Kuntokeskuksella olisi tänään Souvarit, mutta taidan pysyä loikomassa. Viime yö oli levoton, heräsin välillä siihen että käteni huitoivat sauvoen ilmassa.

Miksi viereisen huoneen naiset puhuvat huutamalla? Ja nyt niitä tulee vielä lisää. Selvästi aika lähteä taas metsään.

Oulujoki 13.3.

Kuuntelen ahkiota lastatessani sivukorvalla, miten kenraali Adolf Ehrnroothia siunataan haudan lepoon. Vetää silmäkulmaa kosteaksi. "Suomi on hyvä maa. Se on paras meille suomalaisille. Se on puolustamisen arvoinen maa ja sen ainoa puolustaja on Suomen oma kansa." Olen samaa mieltä.

Eiliset kiekujat osoittautuivat aamulla kasvokkain aivan mukaviksi pudasjärveläisiksi, jotka pahoittelivat sukunsa äänekkyyttä.

Luulin ylittäväni Oulujoen mistä huvittaa, mutta jääpiikin iskemästä reiästä suihkuava vesi kehottaa perääntymään. Voimaloiden valjastamat suuret joet ovat arvaamattomia, eivätkä paikallisetkaan aina tiedä, missä sulapaikat luuraavat. Utasen kohdalla pääsen sillan yli. Turbiineihin syöksyvä musta vesi kammottaa.

Teltassa Ala-Naaman kylän liepeillä. Monokynttilät ja höyrysukat luovat tunnelmaa. Joku karjuu tuolla kylällä. En juurikaan kaipaakaan minnekään, paitsi makuupussiin.

Sanginkylä 14.3.

Vähitellen päätyviä metsäautoteitä kohti Sanginkylää. Toiveikkaana, sillä suunnitelmaa B ei ole. Aika kuluu nimiä keksiessä. Pauliina Paloviina Tulipalovaara. Ensio ja Toisio Kepponen. Voitto Torjuntavoitto ja hänen puolisonsa Telamiina.

En löydä seuraamaani metsäautotietä kartasta enkä GPS:stä, ja suunnitelma B:ksi osoittautui paluu eimistään omia jälkiä pitkin ja toisen umpihankireitin avaaminen. En ehdi Juorkunan laavuille yöksi, harmittaa.

Muuten sään puolesta mitä hienoin päivä. Nyt tuulee ja pilvistyy, mitä tuonee tullessaan. Utosjoella taisi olla saukon polku ja kolo.

Mökin mummo neuvoi suunnan, Sanginkylällä sain kahvia ja sunnuntairääppiäisiä. Valkeisen kodan kamiina lämpiää, hormi soi. Käyn laittamaan voileipää ja keittämään pastaa. Suhteellisen onnellinen tila rämpimispäivän päätteeksi.

Illan hetkinä tulee mieleen, että voisi tässä kavereiden kanssa turista, mutta muuten yksin reissaaminen sopii minulle hyvin. Ei tarvitse toisille tiuskaa.

Iso Olvasjärvi 15.3.

Harmaa sää, harmaa mieli. Tänään kone käynnistyy hitaasti. Kantapäässä ensimmäinen hiertymä. Varpaissa on rakkoja ollut monia, mutta tästä voi tulla harmi.

Tekisi mieli mennä johonkin baariin päiväkausiksi kaljaa juomaan, tupakkaa polttamaan ja paskaa puhumaan, kuin joskus ennen.

Nuuskakeli, havuja perkele. Tässä kehittyy vähitellen voiteluguruksi. Nyt kunnon yöpakkasen, niin koko Euraasia on hiihtäjälle avoin.

Mieliala kohenee Kiiminkijoen soilla, vaikka Juorkunan kauppa onkin kuulemma maanantaisin kiinni. Onneksi on pikariisiä ja kaikenlaista kotona kuivattua.

Juorkunan pohjoispuolella näen ensimmäiset porot, ovelampi olisi napannut yhden niistä ahkiota kiskomaan. Hallava porokoiria seuraili, antoi rapsuttua ja kusautti sitten suksille. Lapinkasteen esiaste.

Lähemmäs 40 km päivä. Koko loppuilta vesiräntää, vaatteet märät. Retkiolo. Tuuli Isolta Olvasjärveltä paukuttaa telttaa.

Suoraan sanoen viheliäinen sää. Jotakuta voisi harmittaa. Hemmottelen itseäni laittamalla Compeed-laastarin kantapäähän ja pukemalla ensi kertaa jalkaan parhaat villasukkani.

Pudasjärvi 16.3.

Sama räkäkeli jatkuu. Tänään ei tekisi mieli tulla teltasta ulos. Kuka kehittäisi sellaisen palvelun, että tekstiviestillä voi tilata paremman sään? Raahustan nuoskassa kuin mökkiläinen Heinolan juhannusruuhkassa, ja riekko perkele julkeaa naureskella männikössä.

Lapinkoira Aatu tulee tervehtimään ja annan sille hiukan herkkuja. Että nuo osaavatkin olla hauskan näköisiä. Miksi en vieläkään ole muuttanut maalle ja ottanut sellaista kaveriksi.

Keli muuttunut kehnosta liki mahdottomaksi. Tällaista vielä muutama päivä, niin saa hypätä Helsingin junaan.

Illalla ohitan suuren talon, joka ei voi olla kuin entinen koulu. Ikkunassa on valo. Pitkään emmittyäni kysyn yösijaa ja saan sen, pääsen saunaankin. "Tästä kun jatkat pohjoiseen niin ihmiset eikun paranee", lupaa isäntäni.

Pudasjärvi 17.3.

Yllättävä menetys. Pussukka, jossa asuivat hammasharja ja -tahna, shampoo, vitamiinit, magnesiumtabletit jne, on hypännyt kyydistä tänään jollakin tauolla. Opetus: katso joka taukopaikalta lähtiessäsi taaksesi.

Olen nyt GPS: n mukaan täsmälleen Porvoon ja Nuorgamin puolivälissä. Pudasjärvi, Aittojärveltä etelään. Muutenkin menee vaihteeksi hyvin. Rapsakka keli, ja pussukka löytyi kelkkauralta kilometrin päästä.

Pudasjärvelläkin saan nauttia pari päivää yllättävää vieraanvaraisuutta. Hiihdän ojassa ja tiedustelen tiellä kulkevalta naiselta, missä on lähin hotelli. Hän kutsuu yöksi perheensä luokse, saan ruokaa ja pääsen saunaan.

Saan myös sangen ylösrakentavan luennon pitkien metsäsuksien erinomaisuudesta. Ja täältä Ranualle päin on kuulemma poikkeuksellisen suuri aapasuoalue, Litokaira. Ei tarvitse teitä pitkin hiihdellä vähään aikaan.

Pudasjärvi 18.3.

Ostin 280 cm Järviset ja kävin ojaissa umpihangessa testaamassa. Aika lailla helpompaa kuin 225 cm Karhuilla. Pitopohja tosin tuntuu jarruttavan enemmän. Mutta mitä tehdä nyt Karhuilla ja tellumonoilla? Mukaan vai kotiin? Kumpi voittaa, grammafriikki vai hamsteri?

Huomenna kohti Litokairaa. Mutta menisinkö Pahan-Mertasen rämiän, Ööveden vai Hoksaukankaan kautta? Myös Tyräsuo ja Pääkalloräme ovat tarjolla.

Litokaira 19.3.

Pudasjärvellä sataa lunta, aurinko paahtaa ja hiki virtaa. Litokairassa on tiedossa pari kämppää. Taas sellainen tunne, että retki on vasta alkanut.

Iijoen jäällä kuulen mieheltä, että Konginkankaalla on tapahtunut vakava liikenneonnettomuus. Yli kaksikymmentä nuorta on kuollut. En pysty yhdistämään tapahtumaa kolmen viikon takaiseen aurinkoiseen sunnuntaihin ja kirkonkellojen soittoon Konginkankaalla. Kaikkihan oli hyvin. Koetan olla ajattelematta lomalle matkustavien nuorten kasvoja ja itken salaa aurinkolasieni takana.

Taivallan laajaa aapasuota kohti Ranuaa ja Lapin lääniä. Hanki kantaa. Maisema on niin tyhjä ja avara kuin hiihtäisi suuren järven selkää. Uusien Järvisten pitopohjat ovat aika äänekkäät. Alamäissä veisaavat Siionin virsiä ja tasamaallakin niillä on jatkuvasti asiaa.

Teltta aavalla suolla. Kuuton ilta, kirkkaat tähdet. Mutta miten nuo suomännyt hiipivät koko ajan lähemmäksi?

Litokaira 20.3.

Hangella ilakointi jäi lyhyeksi. Yöllä navakka tuuli antoi ymmärtää sään lauhtuvan ja nyt on räntää luvassa. Missä asti se talvi oikein piileskelee.

Taas asfaltti- ja hiekkahiihtoa. Hyvä että on vielä mukana varasukset tärveltäviksi. Toista ahkiota ei varalle ole. Vittu että tää on perseestä välillä. Voin paljastaa, etten lähtenyt tälle retkelle jalostuakseni ihmisenä vaan saadakseni syödä suklaata.

Nyt Isoa Teerisuota pohjoiseen ja yöksi Kuivauslammen ja Raatomaan väliselle porokämpälle, joka tosin on tällä kelillä aika kaukana. Aurinko laskee ja väsyttää, mutta etsin sen kämpän vaikka kiven silmästä. Nyt ei huvita telttailla.

Kämppä löytyi 13 tunnin hiihdon päätteeksi. Kun jaksaisi vielä tulet laittaa. GPS on yösuunnistuksessa sangen hyödyllinen. Olisi jäänyt kämppä muuten piiloon.

Litokaira 21.3.

Lauha tuuli pyyhkii kairasta hankikannon rippeetkin. Viettäisinkö Kuivausjärven kämpällä loppopäivän vai tarpoisinko Näätähaaraan, vaikea päättää.

Kamina naksuu, lämpö raukaisee. Sunnuntaiaamun rauha. Houkutus jäädä on suuri, vaikka kämppä on tarkoitettu yhden yön yöpyjille. Eipä täällä ruuhkaa ole.

Vietän kämpppäpäivän. Kynsien leikkuuta, vieraskirjan selailua, teltan kuivausta, halonhakkuuta. Illalla lämmitän kattilallisen vettä ja peseydyn pihalla. Juhlaa!

Harrastelijamaisuuttani talviretkeilijänä osoittaa, että olen ottanut ahkioon yhden pahvilaatikon. Se on jo aivan puurona. Onneksi loput ovat muovisia.

Litokaira 22.3.

Retken ensimmäiset kuukkelit tulivat kurkkimaan kämpältä lähtöäni. Pidän tätä hyvänä enteenä. Yöpakkanen, hankikin kantanee.

Ranua, Lappi. Hanki kantaa hyvin, mutta eteneminen jääkuorella on työlästä navakan koillistuulen puhaltaessa avosoilla.

Aikamoisessa tuiskussa Näätähaaran autiotalolle. Litokaira on vaikuttava. Ilmatäytteiseen makuualustaani se teki niin suuren vaikutuksen, että alusta hyppäsi kyydistä kai jossain Tervonojan ja Ison Papinsuon välillä. Kirvelevä menetys. Tein kahden tunnin etsintäretken, mutta pimeä ja pyry pakottivat takaisin. Tuli ainakin hiihtopäivä täyteen. Ja olin kiinnittänyt makuualustan tänään paremmin kuin koskaan!

Ranua 23.3.

Monissa seikkailuissa palvelleen makuualustan menetys masensi niin, että teki mieli lopettaa koko retki. Miten voi ihminen näin rakastaa rätei ja lumpui?

Soiden yli itään kohti Ranuaa. En ole aikoihin nukkunut niin hyvin kuin Näätä-Hiljan sängyssä. Pöydällä

ruotsin vihko 1950-luvulta. Talo äänteli yöllä.

Vasen jalkaterä ei tykkää saapashiihdosta, tuntuu kuin olisi hermo puristuksissa luiden välissä. Joku velho kansanparantaja olisi nyt tarpeen.

Ihme himmelit nämä eräsiteen remmien metallikoukut. Jo kolme vääntynyt piloille, eikä viikkoakaan hiihdetty. Tinastako ne on valettu? Valmistaja varmaan toteaisi, että väärin hiihdetty.

Mukavaa kun ohi autoilevat papat tervehtivät. Tunnen kuuluvani edes hiukan jonnekin tässä yksinäisyyteen ja kuolemaan tuomitussa olemisessa.

Vasen jalkaterä aika huonona. Tiedä johtuuko aikaisemmin käyttämästäni kapeasta monosta vai pehmeästä saappaan pohjasta. Kivusta viis kunhan ei turpoaisi.

Leiri Ranuan Teboilin takana. Autot tulevat ja menevät, koirat haukkuvat. Aamulla terveystakeskukseen jalkaa näyttämään. Sukseen löytyi järeämmät remmit.

Ostin uuden makuualustan, vaikkei vanhan suruaika ole vielä päättynyt. Metzeler on hyvä moottoripyörän renkaana, miksei siis patjanakin. Vauhdikkaita unia.

Ranua 24.3.

Aamulla sai kynttilän liekillä pehmitellä jäistä saapasta, jotta turvonnut jalka suostuisi sinne solahtamaan. Lääkäri tiesi odottaa, koska seuraa miehensä kanssa tätä päiväkirjaa. Ovat rakentaneet häämatkalleen samanlaisen ahkion. Hassu maailma.

Röntgen. Ei murtumaa, paljon tulehduskipulääkkeitä. Suihku. Yritän parturiin mutta sinne on jonoa. Nyt kunnanvirastoon, kirjastoon, kauppaan ja ladulle. Kiitos, Ranua.

Ihmisille pitäisi antaa toivoa, mutta onko oikein antaa turhaa toivoa? Minusta ei tullut pappia.

Kelkkareittiä Portimoon. Hiljaista. Jalka ei juuri vaivaa. Jos tänään tekisi kunnon tulet ja kuivaisi saappaat, niin ei tarvitsisi irvistellä aamulla.

Taivaan laella liikkuu hitaasti luoteesta kaakkoon valo, jollaista en ole ennen nähnyt. Väri muuttuu keltaisesta punaiseksi. Kohta tulevat varmaan itämaan tietäjät sen perässä teltan nurkalle rymistelemään.

Ufoa ällistellessä ilta pimeni enkä löytänyt kunnolla polttopuuta. Saappaat jäivät märiksi. Toinen vuotaa hiihtoreunuksesta, aamulla varmaan aivan tönkkö. Rovaniemeltä ostettava Nokian irtohuopavuorilliset kumisaappaat.

Narkaus 25.3.

Portimossa yritin hissutella vaivihkaa pihan yli, mutta niin vain kutsuttiin kahville, hirvivoileivälle ja juttusille. Täysi vatsa, keveä mieli.

Sanotaan ettei Ranuan ja Rovaniemen välillä ole mitään. Ehkä ei, mutta osuus jää ikuisesti mieleen, kun ahkio alkaa päästää asfaltilla pahaa ääntä. Toinen jalas on poikki ja kohta myös minä. Onneikkaasti löytyi majoitus lomakylän baarin toimiston lattialta. Mitä tämän jälkeen, en tiedä. Huominen saa pitää huolen itsestään.

Rovaniemen mlk 26.3.

Rovaniemen teollisuusalueella on tietävästi joku ahkioitten korjaaja, vaan miten onnistunee viikonloppuna. Matkaa on Narkauksesta sinne yli 30 km. Saa nähdä, osaako tämän jälkeen arvostaa kodin mukavuutta vai onko heti pakko lähteä jonnekin Moldovaan.

Ratsuväki riensi apuun: ystävällinen matkapäiväkirjani lukija kyyditsi Rovaniemelle ahkiota korjauttamaan ja takaisin Narkaukseen. Ostin myös Tretorn-kumisaappaat kaksilla huopavuorilla. Elämä hymyää. Tekisi mieli jäädä Narkauksen baariin äijien kanssa juttelemaan. Siitä tietää, että on lähdettävä.

Ei liikaa hyvää yhdelle päivälle. Tämä kalteva tienpenkka kiharaisine jäätyneine kelkkaurineen on ehdottomasti yksi vittumaisimmista hiihdettävistä. Rovaniemi tuntuu etääntyvän askel askeleelta. Lapin taikaa.

Olin kyllä aikeissa viettää telttayön, mutta ei 20 euron majataloa voi ohittaa. Saa nähdä, miten kauaksi Rovaniemeltä olen lipunut aamuun mennessä.

Rovaniemi 27.3.

Lumisade, iloinen asia tienvarsiihtäjälle. Aura-auton kuljettajasetä saisi nyt jäädä vällyn alle pitämään vaimoaan hyvänä. Pitkään ja hartaasti.

Rovaniemi, Ounasjoki! Nyt vaihtuvat vanhat marssilaulut uusiin säveliin. Ounaskosken sulan partaalla kuihtunut kukkakimppu ja kortti: Jäähyväiset Pikkusiskolle.

Teltta Ounasjoen rantapajukossa. Märkä pyry laantunut ropinaksi. Ihmeen paljon yksi kynttilä valaisee ja lämmittää. Liikenne humisee vastarannalla.

III - Kilpaa kevään kanssa

Ounasjoki 28.3.

Aurinko paistaa Ounasjoella, nosti aamulla hangesta usvaa. Sunnuntaikelkkailijat pörräävät. Lomaolo.

Eilinen reilu 20 km lumista tien vartta söi uusia ahkion jalaksia jo pahasti. Loppumatka pysyttävä puhtailla lumilla tai kannettava ahkiota selässä.

Ei ole petoja näkynyt matkalla. Paitsi Boreuksen ruokatermoksen korkki, joka on susi.

Kutsuivat syömään Sinetän K-kaupan takahuoneeseen. Kannattaa näemmä aina vihjaista millaisella retkellä on, vaikka se joskus nololta tuntuukin. Tapionkylällä satoi taivaasta mannaa. Äijät heittivät sillalta kimpaleen poron kuivalihaa matkaevääksi.

5 km ennen käyttöni Ranualla tarjottua mökkiä löytyi laavu ja valmiit tulet. Katselen tässä tähtiä ja vietän huomenna mökillä ainakin puolilepopäivän.

Ounasjoki 29.3.

Poroaita. Ahkio tyhjäksi ja yli? Rasittavaa. Joku neuvoi, että Leathermanin pihdeillä näistä on ennenkin läpi menty, mutta en kehtaa. Valitsin kiertotien. Aikaa kului yhtä paljon kuin kiipeämiseen, energiaa enemmän mutta hermoja vähemmän.

Mökkilepopäivä. Syön lihariisipataa saunan yläläuteella, koska täällä on lämpimintä. Lepäisin viikon jos voisin, mutta lumet hupenevat.

Enää kolmannes matkasta jäljellä, tai vielä. Kyllä Suomi on suuri, ja Lappi eritoten.

Olen vähän kyllästynyt, terä on tylsynyt. Haluaisin kalastaa, kaivaa kultaa, uida, naida, juoda viinaa, polttaa piippua, remuta kavereitten kanssa.

Tsiff-raks. Näin äänteli tämän viikon luontoääni, saunakalja.

Meltaus 30.3.

Opettelen kiireetöntä lähtemistä. Se on sitä, että asiat tehdään yksi kerrallaan oikein ja nautitaan siitä. Ei ole kiire Nuorgamiin eikä hautaan. Halkojen hakkaamisessa on mielikuva loppuun saatetusta liikkeestä tärkeä, erityisesti jos ne ovat paksuja tai oksaisia.

Lämmintä. Nuoska tarttuu suksen pohjaan silikonista huolimatta. Ankara motivointityö käynnissä. Ei saa ajatella matkan olevan melkein lopussa.

Olen viikon verran päästellyt aivan hirmuisia pieruja, johtuneeko lääkkeistä, vedestä vai ravinnosta. Ahkio on jo valittanut asiasta lääninhallitukseen.

Monenlaiset laulut ovat päässä soineet, mutta tämän päivän hitti on laskeva 12-sävelasteikko. Suksista päin se tuntuu kuuluvan.

Rovaniemen maalaiskunnalle pisteet näistä joenvarsilaavuista. Meltauksessa vaja on täynnä niin hyväntuoksuista keloja, että hädin tuskin raaskii polttaa.

Ounasjoki 31.3.

Aamupuuro laavulla, kelovalkea hohkaa, aurinko nousee Ounasjoen takaa. Retkeilyn ainoa huono puoli on, että tällaisina hetkinä alkaa tehdä mieli tupakkaa.

Hehkeä päivä, mutta jokilaaksoa pitkin puhaltava luoteistuuli hidastaa tuntuvasti menoa, hyytää naamaa ja vaikeuttaa auringon ottamista.

Iltapäiväkaakao Tolosen laavulla. Kului muutama tulitikku, tuuli puuskissa 11 m/s. Onko se nyt kohtalaista vai navakkaa. En lähtisi kajakilla merelle.

Vasen isovarvas on kipeä ja tummunut kynsi höllästi kiinni. Mitähän siihen on kehkeytymässä.

Joku on tuonut laavulle nahkasohvan tyynyt. Kiva on kelliä auringossa, mutta olisi hyvä ehtiä Porokarin laavulle yöksi. Melkein 20 km, menee myöhään.

Kyllä huomaa hiihtävänsä joella jatkuvaa ylämäkeä, vaikka miten loivaa. Vai onko se tuo vastatuuli vai molemmat, mutta meno on tahmeaa luistosta huolimatta.

Molkoköngäs piti kiertää maitse. Suksilla pääsi kaltevaa reunaa mutta ahkio olisi luisunut ja vetänyt mukanaan koskeen. Illan hämärässä kysyin talosta, onko lähettyvillä mitään majoituspalveluja. Ei ole. "Isä, ovi kiinni", kuului tytön ääni sisältä.

Yöksi tyyntyi. Kuutamohiihto ylös jokea on sinänsä hienoa, mutta mieltä vaivaa jokin, jolle en keksi muuta nimeä kuin tyhjyyden suru.

Harhailen joen rannalla ja ihmisten pihossa etsien Porokarin laavua. Löydän laavun ja alan leiriytyä. Talosta lähestyy mies taskulampun kanssa. Laavu on yksityinen. Jatkan matkaa ja löydän lopulta sen oikean. Pakkanen kiristyy, viritän ison roihun ja yritän nukkua. Muutaman tunnin kuluttua on hirveän kylmä ja nuotio on sytytettävä uudestaan. Ei tule paljon nukutuksi.

Ounasjoki 1.4. 2004

Koska on huhtikuun ensimmäinen päivä, lähetän netissä olevaan matkapäiväkirjaani tekstiviestin: "Nyt tuli mitta täyteen. Ei Nuorgam kiinnosta enää. Ahkio Matkahuoltoon ja mies etelän junaan. Tiedän, olen luuseri."

Pian alkaa sadella vastausviestejä, joten lisään nopeasti: "Aprillia." Retken keskeyttäminen ei ole kertaakaan tullut vakavasti mieleen. Eri asia jos lumi loppuu, jalka katkeaa tai ahkio hajoaa tuhannen päreiksi.

Vaan kyllä nukuttaa peevelisti. Ihmeen vähällä unella sitä tulee toimeen, ehkä kerran parissa viikossa saa samanlaiset unet kuin normaalisti kotona.

Korppi osaa muuten laulaa varsin kauniisti, hempeästi suorastaan. Vastarannalta vastasi toinen, varmaan mielitietty sydänpäpynen.

60 km Lohinivalta Kittilään eikä välillä kai kämppiä tai laavuja. Taidan tulla Kittilään hölmösti lauantai-illaksi, kaksi maksullista yötä maanantaihin. Sieltä on lähetettävä Helsinkiin turhakkeita, mm. karttoja ja se Boreuksen hyppiväkorkillinen termos.

Toisaalta sää on mitä parhain, joten ei kannata nurista turhista. Elämä on taas mallillaan kunhan saan unta. Pilvetöntä ja melkein tyyntä, leutoa mutta lumi ei tartu suksiin, hiljaista. Melkein kuin olisi nukahtanut kesäpäivänä rannalle.

Iltapäivällä ajattelin, että mitä suotta valittamaan, onhan minulla neljä tervettä jalkaa. Uni tulee selvästi

tarpeeseen. Juuri Kittilän rajalle päästyäni kelkkaileva isoäiti hurauttaa vierelle ja tekee tarjouksen josta ei voi kieltäytyä: poronkäristystä, kahvia, konjakkia ja oma metsästysmaja.

Ounasjoki 2.4.

GPS:n mukaan tästä itään on Rantavoimasvuomanasutusalue. Melkein kuin Äteritsiputeritsipuolilautatsibaari.

Myötätuulessa kohti Alakylän kotaa. Niin lämmintä, että hanki upottaa pitkän metsäsuksen alla. Onneksi on hyvä kelkkaura. Hölläkyntistä isovarvasta särkee.

Olen tänään kahdesti unohtanut kartan taukopaikalle. Keskittymiskyky hevон helvetissä vai viesti piilotajunnalta, ylimääräistä hiihtoa ainakin.

Alakylän kota löytyi pimeässä, kun olin jo menettää toivoni. Ei tarvita piilotajuntaa kertomaan, että olen perin väsynyt. Komea roihu, nyt nukkumaan.

Vähiin jäi uni, kun kelkka päräytti pihaan. Kohta menee järki, jollen saa levätä kunnolla. Yritän puhua itselleni majoituksen Särestöstä, jos jaksan sinne.

Ounasjoki 3.4.

Poromies tarjosi retken ensimmäisen tupakan. Olipa hyvää. Suomen urheileva nuoris, älkää ottako tästä opiksenne.

Hiihto sujuu tänään lentäen. Täytyy johtua siitä savukkeesta. Ei yösijaa Särestöstä mutta Kittilästä ja ehkä Leviltä kyllä. Helppo hauska päivä.

Joella hanki humahti suksen alta, ahkio kävi kastautumassa. Kai veden alla vielä kairan terällinen jäätä olisi ollut. Onneksi on pitkät sukset.

Teltta Ounasjoella lähellä Kuusajärveä, Kittilään linnuntietä 11 km, Nuorgamiin 301 km. Kokeilen nukkua pelkässä sisäteltassa ilmanvaihdon tähden. Tänä iltana valosta, lämmöstä ja tunnelmasta ei vastaa motti halkoja vaan kaksi tuikkukynttilää titaanilautasella.

Ainoat äänet tyynessä illassa: helmipöllö pulputtaa joen takana ja Kantolan Safarikeksit rouskuvat. Mahdottoman hyviä.

Kittilä 4.4.

Kittilässä minulle tarjotaan ystävällisesti majapaikkaa mutta mies ja nainen ovat niin päissään, etten arvele jaksavani majoitukseen vääjäämättä liittyvää tolkutusta ja muuta pakkososiaalisuutta vaan kieltäydyn niin kohteliaasti kuin osaan ja menen retkeilymaja Majariin. Saunan jälkeen totean peilistä, että vartalo näemmä yhä sitkistyy ja naama tummuu. Telkkarissa jääkiekon SM-loppuottelu. Hyvä Kärpät! Turpiin etelälle.

Kittilä 5.4.

Lähetetty Helsinkiin 6 kg turhaa tavaraa, ostettu 10 kg ruokaa, karttoja ja retkeilijöiden kehuma ranskalainen Opinel-kääntöveitsi.

Reittisuunnitelma: kelkkauraa Kiistalan kautta Pokkaan, sieltä Lisman kylään, Lemmenjoelle, Njurgalahteen ja Inarin ohi Kaamaseen. Tämän päivän keskeinen sisältö on syödä niin paljon kuin jaksan ja vaipua horrokseen.

Me ollaan nuoriso, me ollaan tulevaisuus, laulavat lapset päiväkodin pihalla.

Kittilä 6.4.

Kaikkein vaikeinta on irtautua kiireestä. Kiire on syöpä, Perkele, Suuri Pilaaja, kuoleman äiti.

Helppoa hiihtoa leveää kelkkauraa pitkin. Onnelan kodalla kahvia, makkaraa, lettu, reittiohjeita ja juttua Taatsin erakosta sekä kellonvalajan jäämerenretkestä.

Tyyni paahteinen päivä, hiki lentää, vain sääsket puuttuvat. Silikonia suksien ja ahkion pohjiin. Aina voi pitää pitkän päivätauon ja jatkaa viileässä kuutamolla.

Iltanuotio suon pikkukeloista, sukkien ja saappaiden huopavuorten kuivatusta. Tyyntä, kirkasta, pieni pakkanen, keltaiset revontulet. Nukuttaa.

Kittilä 7.4.

Lyhyitä nämä vuorokaudet, kun pitäisi hiihtämisen, juomaveden sulattamisen, ruoan laittamisen, leiriytymisen ja varusteiden kuivaamisen lisäksi nukkua.

Nyt voisi hiihtää ilman paitaa, jolleivät ahkion vetovaljaat hiertäisi. Miksen levitä makuualustaa jängälle ja käy ottamaan aurinkoa? Miksen?

Ympäristön vaihdos ei yksin riitä, pitää päästä eroon myös sisäisestä saastasta voidakseen iloita uusista maisemista.

Pakko heittää lopulta paitakin pois. Suksi luistaa, nahka palaa, ei juuri harmita. Pääsiäiseksi luvassa kehnompaa säätä, silloin lienen Lemmenjoella.

Iltapäivätauko ahkion päällä lojuen. Aurinko lämmittää, tuuli humisee kuusissa, vesipisarat putoilevat. Muistan, miltä tuntuu olla onnellinen.

Taatsijärvi 8.4.

Ollinpuljun kämpän avain ei löytynyt neuvotusta paikasta, joten vietin yön pihalla revontulia tuijotellen. Etelätuuli tuo pilviä, sää muuttuu.

Kuukkeli lehahti koivupötkkelöön pukuaan sukimaan. Syö nyt sitä pääsiäislimppua kun näin auliisti tarjotaan! Et taida olla mikään pullasorsa.

Tikat rummuttavat raivoisasti, kuukkelit jupisevat ja urpiaiset laulavat. Muitakin ääniä on, mutta en tunnista näitä pohjoisia.

"Me katseltiin että Dominikkiko se sieltä tulee", todetaan kaupalla, kun irrottaudun ahkion valjaista. Jo kuukauden kadoksissa ollut Dominick Arduin kulkee ihmisten puheissa seuranani.

Kittilän Pokan Tieva-Baarissa kuulee vihdoinkin saamea. Kuulin myös sveitsiläisestä, joka viime talvena hiihti Helsingistä Utsjoelle ahkiota kiskoan. En ehtinyt ensimmäiseksi. Harmittaa enemmän kuin pitäisi.

Luvassa vettä, räntää ja pyryä koko pääsiäiseksi. Kunhan vain löydän Lismasta Lemmenjoelle, jokilaaksoa

pitkin osaa kitkuttaa vaikka sataisi määmiä.

Hieroja! Tämäpä sattuma. Melkein voisi uskoa kohtaloon tai johdatukseen. Sekä omaksi että varmaan myös hierojan iloksi kävin ensin suihkussa. Seuraavaan kertaan onkin sitten aikaa.

Niin pohjoisessa, että vastaan alkaa tulla etelän väkeä. Pokan baarissa meluisia kelkkamiehiä matkalla Leville, Taatsin reitillä ahkiota vetävä espoolainen.

Taatsijärvi Kitisen latvoilla. Tämän kodikkaampaa kämpppää saa hakea. Tukeva iltapala huomisen uppoumpihankiihtoa varten ja unten valtakuntaan.

Siihen viskipulloon ei vielä kosketa, kuulitko Erkki, ei vielä.

HEI! KÄPÄLÄT IRTI SIITÄ VISKISTÄ!!

Aaah

Taatsijärvi 9.4.

Pitkäperjantai, vesiräntää. En jatka tänään Lismaan ja Lemmikäsjärvelle. Jos olisi tavallinen loma, suksisin kelkkareittiä takaisin Pokkaan, mutta kun ei ole. Elelen Taatsin erakkona, pidän pientä tulta ja odotan seuraavia yöpakkasia. Kuukkeleiden ruokinnalla on keskeinen sija erakon päiväohjelmassa.

Kai Lisman poromiehet olisivat likomärän äijän majoittaneet, mutta lepäillään nyt täällä. Seurana kärpänen ja perhonen, mikä lie koi. Pyry yltyy.

Vuorokauden jaksaa syödä ja nukkua, mutta nyt kaipaisi jo toimintaa. Lämpötila +4, välillä vettä, välillä aurinkoa. Ensi yöksi pakkaneen tai taksi, kiitos.

Naskama 10.4.

Pieni pakkaneen ja selkeää. Kuukkelit vahtaavat lintulautaa merkitsevin ilmein. Kamat kasaan ja menoksi. Lähteminen kutkuttaa. Kämpä oli oivallinen.

Mitä kaunein ilma, mutta eteneminen uudessa, kosteassa höttölumessa on painajaismaisen hidasta ja

raskasta. En tiennyt, että tällaistaikin voi olla. Tätä menoa en pääse tänään edes Lismaan vaan jään Naskaman kämpälle yöksi. Akku käy vähiin, vara-akku riittänee sen jälkeen pari kolme päivää.

Luoja että tämä on raskasta. Eteneminen ahkion kanssa on mahdotonta. Leiriädyttävä odottamaan pakkasta. Ruokaa on viikoksi. Torkun viisi tuntia lumella auringossa makuualustalla enkä tiedä, olenko tulossa vai menossa.

Ilma viileni, lumi kuivui, matka jatkui. Nyt jo kansallispuistossa. Joutsen matalalta yli, pieni parvi pulmusia. Hyvin rauhallista. Naskaman kämpppää ei huolleta, ei ole puita ja vietän kylmän yön.

Lemmikäsjätkä 11.4.

Kristus on ylösnoussut! Toivottavasti.

Poikkean Lisman porokylään tiedustamaan parasta reittiä Lemmenjoen latvoille. Nuorisolla ei ole aavistustakaan mutta vanha poromies neuvo.

Kaksi kuukautta hiihdetty ja Nuorgamiin enää 200 km. Kyllä näinkin voi aikaansa viettää. Uudet retket tempoilevat jo malttamattomina mielessä.

Lemmikäsjätkältä näkyy kauas. Viipustunturit hohtavat ruusunpunaisina ilta-auringossa. Tätä varten tänne on tultu. Kärsimykset hyvitetään. Kiitos, ihmeelliset sukset.

Lemmenjoki 12.4.

Lemmikäsjärveltä alkunsa saava Lemmenjoki virtaa aluksi loivassa maastossa, mutta pian tila tunturikoivujen ja osittain sulana virtaavan joen välillä käy hiihtäjälle ahtaaksi. Kuin huomaamatta ovat joen reunat kohonneet jyrkäksi kanjoniksi, ja pian on pitkin hampain myönnettävä, että jollei enää pääse eteenpäin, on palattava samaa reittiä takaisin. Ei koskaan! Jätän ahkion ja teen tunnin tiedusteluretken alavirtaan. Ehkä tästä sittenkin pääsee, arvelen, ja palaan ahkiolle.

Kohta jääkuori murtuu ahkion alla ja se pulahtaa jokeen uimaan selkää. Nojaan kaikin voimin jyrkanteen reunaa vasten, karjun "ei sinne" ja saan ahkion revityksi maihin. Pari kertaa se yrittää samaa temppua uudestaan, kun on pakko ylittää joki kapeita jääsiltoja myöten. Pelkään ja nautin. Hyvä ettei ollut tarkempaa karttaa, en ikinä olisi tullut tänne jos olisin tiennyt. Täältä on päästävä pois tekemättä virheitä. Tämä on

hienoa.

Pitkän päivän päätteeksi sytytän tulet Morgamin Kultasataman kämppään, joka lämpiää nopeasti kuumaksi kuin sauna.

Njurgalahti 13.4.

Lemmenjoen yläjuoksun rotkoja ei voi hiihtovaeltajalle suositella, mutta unohtumattomia voimistelutuokioita ne kyllä tarjosivat. Nyt Njurgalahdessa mökin lämmössä. Räntää ja lämmintä luvassa, etelärinteet jo sulat, ja välillä joutuu hiihtämään varvikossa. Saa nähdä minne latu päättyy. Päivä kerrallaan, kuten olen toistellut.

Vaskojoki 14.4.

Räntää. Laahustin kohti Paataria vaisuissa tunnelmissa, kunnes hakivat jäältä taloon kahville, antoivat evääksi kuivaporoa ja neuvoivat parhaan reitin. Kiitokset myös Sinetän K-kaupan Taistolle, joka oli päiväkausia sitten kertonut lähestyvistä ison ahkion kanssa hiihtäjästä. Taisto on kuulemma vakavasti sairas, aika käymässä vähiin. En tajunnut sitä hänen kanssaan juttellessani eikä hän itse asiaa mainostanut.

Paadarin jäällä alkavat aivan älyttömät asiat naurattaa. Kaikkia ei kehtaa kertoa, mutta tässä vanha kansanviisaus: "Kun sä menet järven jäälle, älä astu kuovin päälle." -Rautjärvi

Tirro, Vaskojoki. Märkä sade sihisee teltan kattoon. Kaamasen Kievari väikkyy mielessä onnen satamana. Huomisillaksi Muddusjärveä sinne, jos keli sallii.

Kun ripustaa märät sukat sisäteltan lenkkiin kuivumaan, kuuluu sanoa ”Wunderbaum”.

Kaamanen 15.4.

Hirsimökin rakentajat tarjosivat yösijaa ja saunaa Terstojokisuulla, mutta kyllä tänään painetaan Kaamaseen vaikka housut repeäisivät. Räntää putoilee.

Onko muuten olemassa jotain mömmöä, jolla saa liian kuumassa hauraiksi kuivatettuihin kumisaappaisiin notkeutta? Ripustin saappaat Kultasataman kämpällä liian lähelle kamiinan torvea.

Uskon muuten nyt tietäväni, millainen tulisi olla pitkän hiihtovaelluksen jalkineen. Korkeavartinen nahkasaapas, irrotettava huopavuori, tukeva nilkkaosa, kippurakärki ja erittäin luja, sekä liimattu että ommeltu hiihtoreunus eräsiteeseen. Tulinko juuri keksineeksi lapikkaan?

Raskas nuoska. Juuri kun ajattelin, että kelkkailija on kuin nainen, poliisi tai taksi: ei ikinä tarvittaessa paikalla, kaksi pilkkimiestä ajoi hyvän uran.

Kaamasen Kievari. Herrajjee mikä hehtaarimökki vaatimattomien tarpeitteni tyydyttämiseksi. Tästä täytyy ottaa ilo irti. Mutta miksi täällä haisee kuivatuilta korvasieniltä?

Kiesvaaranjänkä 16.4.

Joka toinen päivä saunassa. Onko tämä enää tervettä, tai edes laillista. No, nyt luvassa 4-5 vuorokautta luomutuoksua. Luvassa myös niin lämmintä säätä, että täytyy kääntää vuorokausirytmä yöhiihtoa palvelemaan.

Loppusuora alkaa, tai loppukihara, jos kartasta päätellään. Kelkkauraa pohjoiseen. Huomenna ratkaistava Johtijärvellä, otanko itäisen vai läntisen haaran.

Sohjoa, sulan maan laikkuja. Harmaa ilma. Ei huvita hiihtää, tehdä mitään. Masennus. Silti jatkettava. Ohitin lyhyen kamppailun jälkeen Neljän tuulen tuvan. Nyt ei saa pysähtyä pelkän mukavuudenhalun tähden.

Nuorgamiin näemmä 100 km. Nelostien yli, viimeisen kerran. Että voi olla kiduttavaa hiihtää ahkion kanssa tällaista töyssyistä kelkkauraa.

Kiesvaaranjänkä. Riekot käkättävät hämärässä. Miten onkaan Herramme viisautessaan antanut metsäkanaselle noin sointuvan äänen. Voisin laittaa sen kommunikaattoriin kahjoimpien kavereitteni soittoääneksi.

Kaldoaivi 17.4.

Näemmä sama hiihtääkö päivällä vai yöllä, lämmintä on kuitenkin ja vettä luvassa. Lumet katoavat alta humisten. Utsjoki olisi päivän matkan verran Nuorgamia lähempänä, mutta ajatus määränpään vaihtamisesta näin lähellä maalia karvastelee kovin. Hiihdämme kilpaa, kevät ja minä. Saa nähdä kumpi voittaa.

Kapuaminen Cieskadasjärveltä Kaldoaivin erämaahan alkaa, saa nähdä miten kelkkaura kantaa. Tavoitteena Johtijärven kota ja laatu aika tulen äärellä. Mäntyraja näkyy jääneen taakse, täällä on enää tunturikoivikkoa.

Ura aivan pehmeä. Jollei pariin yöhön pakasta, olen kusessa. Tai tarkemmin sanottuna soseessa.

Kotielämä maistuisi jo, ainakin vähän aikaa. Toisaalta haikeaa päättää matka. Ikuinen ristiriita. Nyt otettava kaikki tarjolla oleva kärsimys ja ilo irti.

Kelkkaajät tiesivät kertoa, että vielä eilen on tultu Nuorgamista lyhyttelaisella kelkalla ja ura oli kuulemma hyvä. Hankikelillä täällä avotunturissa olisi varmasti hienoa. Vapautta joka suuntaan.

Kaldoaivi 18.4.

Päässä soiva 'Elämän valttikortit' saa minut taas herkistymään. Kauheaa.

+7 ja tihkusadetta. Kelkkailevat saamelaiset kutsuivat kahville kuuden kilometrin päähän. Suksiin tuli vauhtia. Kahvipaikkaa ei koskaan löytynyt mutta nyt on myötätuuli ja pieni pakkanen ja kulkee tosi hyvin, kulkee, kulkee.

Keskellä erämaata kelkkareittien risteyksessä iso liikennemerkki: Nuorgam 38.

Vaisjoki 19.4.

Liki 50 km hiihdon jälkeen teki lepo Vaisjoen kammilla hyvää. Lepään kammilla seuraavaan iltaan saakka, syön kolmen hengen annoksen lihapullia sekä perunamuhennosta ja valjastan itseni viimeistä kertaa ahkion eteen. On alkanut sataa lunta. Kohti yötä ja Nuorgamia.

Yön mittaan pyry yltyy ja kelkkareitti merkkeineen katoaa näkyvistä. Suunnistan vasemmalla häämöttävän tunturijonon mukaan ja nousen yhä korkeammalle. En ole koskaan ollut näin yksinäisessä paikassa. Nauti joka metristä, tämä ei toistu, totean itselleni. Edessä häämöttää taas reittimerkki ja mieli rauhoittuu.

Kahden maissa yö alkaa kääntyä kohti aamua ja näkyvyys paranee. Neljältä Irdoaivin takaa kajastaa valo. Nousen jyrkkää rinnettä yhä korkeammalle, valo kirkastuu ja vastaan tulvii oranssi hehku, nousen viimeiset metrit ja jään katsomaan eteen levitettyä punaista mattoa. Kaikki kärsimykset on palkittu. Alan laskeutua

kohti Tenojokilaaksoa.

Kaldoaivi 20.4.

Viiden tunnin hiihdon jälkeen laaksossa häämöttää kylä. Mikä lie? Täytyy käydä kysymässä.

Alamäki jyrkkenee. Irrotan ahkion valjaat ja koetan saattaa sitä, mutta ahkio tempautuu irti, syöksyy vauhdilla alas ja pomppaa kuruun. Kahlaan tempomaan sitä irti sohjoisesta purosta. Toisen aisan kiinnike katkeaa, olen liian väsynyt ajatellakseni enää järkevästi mutta ei se mitään: olen Nuorgamissa.

Kiskon ahkiota ehjästä aisasta pitkin Nuorgamin raittia, etsin majapaikan, käyn suihkussa ja päätän juhlia perille pääsyä EU:n pohjoisimmassa baarissa, mutta se on kiinni. Ostan kaupasta ruokaa ja minulla olisi kova tarve kertoa kaikille minkä urakan olen juuri suorittanut loppuun, mutta pidän turpani kiinni, koska ei se kiinnostanut lomakylän isäntääkään.

Olo on epätodellinen. Olen onnellinen ja huojentunut, lähes epäuskoinen siitä että onnistuin, ja samaan aikaan tuntuu ammittavan tyhjältä.

Palaan bussilla Rovaniemelle ja jatkan junalla Helsinkiin. Etelässä on kevät, ja vuolaina virtaavat joet näyttävät houkuttelevan melottavilta.

Viimeinen retki

Ajatus Suomen melomisesta päästä päähän alkoi itää viimeistään pyöräretkellä 2003 Tornionjoen Kukkolankosken rannalla taukoa pitäessäni. Ajattelin ensin, että meloisin jokia alas Kilpisjärveltä Tornioon ja sitten merikajakilla rannikkoa pitkin Virolahdelle, mutta jokireitin kosket tuntuivat liian haastavilta ja pitkä merimelontakin hirvitti. Kokemukseni tuuliselta Inarijärveltä ja Hangon läntiseltä selältä eivät tukeneet ajatusta, että viihtyisin Pohjanlahden suojattomilla vesillä.

Löysin netistä tiedon, että espoolaiset Risto Vilkki ja Marko Vilpas olivat meloneet Suomen sisävesitse päästä varpaisiin kesällä 1999. Jo 1930-luvulla ruotsalainen Hans G. Westerlund oli melonut avokanootilla Petsamosta Pietariin ja kirjoittanut siitä kirjankin, jota tosin ei helposti saa käsiinsä.

Tunsin edelleen lapsellista halua saavuttaa jotain ensimmäisenä. Westerlund oli käyttänyt melontaan kaksi kesää, Vilkki ja Vilpas olivat tehneet retken kahdestaan, ja kaikki avokanooteilla. Kukaan ei ole melonut Suomea yksin päästä varpaisiin sisävesiä pitkin kajakilla yhdessä kesässä. Minäpä teen sen.

Kajakki minulla jo oli, ja muitakin retkeilyvarusteita kertynyt. Vain melontakokemusta puuttui. Luonteeltani laiskana olin käynyt läpsyttelemässä vain muutaman kerran kesässä. Eskimokäännöstä en vaivautunut opettelemaan, eikä siitä olisi lopulta ollut hyötyäkään, koska tiesin kiinnittäväni osan tavaroista kajakin kannelle. Sillä tavoin lastatulla kajakilla ei eskimoa tehdä.

Jokien virtaussuunnat ja vesiolot muutenkin ovat Suomessa sellaiset, että suotuisa melontasuunta on pohjoisesta etelään. Lisäksi retki on aloitettava mahdollisimman aikaisin, korkean veden aikaan. Toisaalta etukäteen on vaikea tietää, mikä on sovelias lähtöpäivä. Inarijärvellä ajellaan joskus vielä kesäkuussa moottorikelkoilla.

Kevät 2006 oli kuitenkin lämmin ja jäät lähtivät varhain. Hartaasti karttoja tutkittuani päätin aloittaa retken Näätämöstä mutta noudattaa muuten Vilkin ja Vilpaksen reittiä ainakin Oulujärvelle saakka. Matkan hankaluuksista minulla oli, jos mahdollista, vieläkin hatarampi käsitys kuin hiihtoretkestä sen aattona. Eniten olin huolissani siitä, miten saan kuljetetuksi ison ja painavan kulkuneuvoni sellaisten paikkojen yli ja ohi, joissa ei pysty melomaan. Teitä ja polkuja pitkin kuljettamista varten hankin laakeroidut kaksipyöräiset kärryt.

Pyörä- ja hiihtoretkeistä viisastuneena en lähtenyt enää tavoittelemaan elämystasolla jäämerenkävelyn uusintaa. Siitä olin kuitenkin varma, että verrattuna hiihtoon, joka oli enimmäkseen ollut ankeaa raahustamista ja tylsyyden kestämistä, melontaretkestä tulisi vaihteleva. Kun melonta on helppoa ja hienoa,

se toden totta on sitä. Mutta kun se on kamalaa - uh, ei puhuta siitä. Tai tarkemmin ajatellen, puhutaan kyllä.

Meloen Lapista Suomenlahdelle

I - Kylmissä vesissä

Helsinki 04.06.2006

Tavaravuoren seulontaa. Miten ihmeessä mukana voi olla puolitoista kiloa karttoja? Monetko kalsarit mies todella tarvitsee yhdeksi kesäksi? Pärjäisinkö sittenkin ohuemmalla makuupussilla? Kumpi näistä kännykän latureista on pienempi? Tarvitsenko melonta-anorakin ja sadeviitan lisäksi leiritakkia? Onko varamela aivan välttämätön? Onko tosiaan lähdettävä jo tänään? Mitä kaikkea muistan unohtaneeni, kun olen päässyt Oulun korkeudelle? Entä jos ottaisin mukaan vain luottokortin ja hammasharjan.

Näätämö 05.06.

Ajamme Juhanan kanssa kohti pohjoista. Taivaanranta punertaa, sataa tihuttaa. Vedet ovat korkealla ja näyttävät ihan helvetin kylmiltä. Kohta kahlaan niissä vyötäröä myöten kiskoen ylävirtaan liian täyteen

lastattua kajakkia ja kysyn itseltäni jälleen kerran, miksi pitää olla hullu.

Norjan raja. Lunta tunturissa, lämpötila +7 astetta. Ihme kyllä näyttää siltä kuin tavarat mahtuisivat kajakkiin ja sen kannelle. Ensimmäinen ja suurin huoli on väistymässä.

Ajattelin ottaa päivänokoset automatkalla kertyneen univelan kuittaamiseksi, mutta en malttanut. Nyt on kiskottu kajakkia tuntikausia vastavirtaan jäisessä vedessä niljaisilla kivillä liukastellen ja sanottakoon suoraan että tämä on älyttömin hanke, johon ikinä olen ryhtynyt. Älkää tehkö perässä. Kateudellekin voitte varmasti keksiä paremman kohteen.

Näätämön Stopparin ystävällinen vanha rouva on kuollut ja kaipaen häntä vähän kuin omaa mummoa. K-marketissa tarjottiin kahvit ja suolaista makkaraa. Nyt jaksaa taas hetken raahustaa ylävirtaan. Jos reitti muuttuu melottavammaksi, saatan olla huomisiltana Sevetin baarissa.

Terveisiä Jääjärvestä. Kramppeja joka puolella ja varsinkin jaloissa. Koko päivä tuntuu unelta, mutta se johtuu varmaan 36 tunnin valvomisesta. Nyt makuupussiin.

Sevettijärvi 06.06.

Heräsin yhdeltä yöllä pieneen sateeseen. Muita ääniä ulkoa: järripeippo, pajulintu, punakylkirastas, joskus riekko, tuulen humina. Mieleni välttelee yhä ajatusta, että olisin vapaa. Käyn ylikierroksilla.

Odotan teltassa sadekuurojen taukoamista. Laiskottaa. Ei sade melontaa haittaa mutta sateessa pakkaaminen on keljua, varusteisiin leviää nihkeys. Uusia ääniä: tiiroja, korppeja ja kimalaisia. On edelleen vaikea uskoa että olen täällä, vaikeaa olla läsnä. Täytyy ottaa rauhallisesti ja olla käytännöllinen. Mieli sekä pelkää vapautta että hakkaa vankilansa seinä.

Jollei blogiini (verkossa olevaan matkapäiväkirjaani) ilmaannu viestejä, syyt ovat todennäköisyysjärjestyksessä: akkujen loppuminen, verkon katvealue, kännykän siirtyminen Ahdin valtakuntaan, palveluntarjoajan tekninen ongelma, ja vasta viimeisenä henkilövahinko.

Kiitokset niille järjen äänille, jotka Vaellus.netissä kehottivat hankkimaan kunnon kahlausvarusteet. Ilman niitä retki olisi saattanut tyssätä alkuunsa. Varovaisesti ostin ensin "tilan säästämiseksi" vain kahlauslahkeet, mutta pari päivää ennen matkaa havahduin todellisuuteen ja hankin kainaloihin ulottuvat housut. Täytyy syksyllä myydä ne käyttämättömät lahkeet jollekin kalastajalle. Näin varusteiden kanssa usein käy. Pitäisi heti ostaa tarkoituksenmukaista ja parasta. Kompromissit tulevat kalliiksi.

Räkkijärveltä laskeva koski oli niin vuolas, etten käynyt hinaamaan ylävirtaan vaan kannoin tavarat ja kajakin. Kaksi tuntia siinä vierähti. Melonta on joutuisa tapa edetä! Ehkä pääsen jouluksi Pyhtäälle. Kävellessä söin energiapatukan, se oli lounastauko. Ensimmäiset mäkäräiset käyvät kimppuun. Nyt vesille.

Myös Ukonselältä Jänisjärveen laskeva koski oli semmoinen, ettei siihen ollut asiaa. Sen sijaan kiskoin kajakkia parisataa metriä kelkkareittiä pitkin, mikä ei ollut hauskaa, ja kärräsin sitten puoli kilometriä Sevetin tietä, mikä taas oli niin helppoa ja kevyttä, että tekisi mieli kulkea sillä konstilla koko matka. Toisaalta melonta Jänisjärvellä ilta-auringossa palautti mieleen, miksi ylipäätään harrastan melontaa.

Sevetin baari ja kauppa näyttävät epäilyttävän hiljaisilta. Monenkohan melontapäivän päässä Ivalo on? Neljän? Riippuu varmaan säästä. Täytyy alkaa säännöstellä ruokaa ja kännykän akkua. Muuten hieno ilta. Tyyntä, puolipilvistä, kalat polskivat Sevettijärvessä, lihapata porisee. Tulossa varmaan kylmä yö. Sopii minulle. Hyttyset pysyvät kurissa ja makuupussi on lämmin.

Välijärvi 07.06.

Illan ja yön mittaan pihaan tuli eloa. Autoporukka kävi ihmettelemässä, eikö baari tosiaan ole auki. Postia haettiin ja tuotiin. Aamulla linjurikuski tiesi kertoa kaupan aukeavan kymmeneltä. Sitä tässä odotellaan pohjalaisen vesikouruporukan kanssa. Yöllä oli telta kuurassa, nyt paistaa aurinko. Olot ovat ääripäistä, kuten tällä retkellä tähän asti muutenkin.

Melontaa ja hinausta. Tämä on sellaista hiki säästää verta -touhua tämä vuolaampien koskien ohi kantaminen ja kiskominen, jossa lähitunnit ovat taas kuluneet. Jos kajakki hörppää koskessa vettä (sokkopeite jäi autoon "tarpeettomana"), se on menoa. Joko tempaudun itse mukaan tai ainakin saan uida kajakin kaukaa suvannosta ja aloittaa koko rumban alusta kovasti virkistyneenä. Kajakin uitto narussa on kuin koiran ulkoiluttamista. Se juoksee edelle, jää jälkeen, työntää kuononsa joka hemmetin koloon ja tottelee miten sattuu. Aloin puhua sille jo ensimmäisenä päivänä, ja tänään annoin sille nimen. Laura Jenna Ellinoora Aleksandra Catalina, meidän kesken Kati.

Tänään melottu kaksi tuntia ja tapeltu koskia ylös neljä tuntia. Enää yksi louhikkoinen rinne, ja pääsen pitkälle järvelle. Vaikka tämä tuntuu älyvapaalta, se tuntuu myös vapaalta. Mutta jos Tolosjoki on tällaista koko matkaltaan, siihen kuluu viikko.

Rautaperäjärvi on tuon edessä aukeavan viehättävän veden nimi ja arvaan että moni teistä haluaisi lähteä sinne iltamelonnalle. Mutta totisesti minä sanon teille: tätä edeltäviä neljää tuntia ette haluaisi kokea.

Toivoisin olevani enemmän kotona viihtyvää sorttia, hyvä perheenisä tai jotakin. Mutta minkäs teet, täällä ollaan.

Oli tarkoitus meloa tänään Supruun saakka, mutta Välijärveltä löytyi niin täydellinen leiripaikka että jäin tänne. Hiekkaranta, harvaa männikköä. Nyt lojun riippumatossa, katson valjua kuuta ja muistelen haikeana juustoa, jonka ilmeisesti unohdin kosken rannalle. Alituinen nälkä on käynnistynyt. Ihmettelen miten jaksan tämän kaltaisia päiviä, sillä en ole mitenkään kuntoillut tai muuten valmentautunut tätä retkeä varten. Kai seikkailu kiihdyttää, ja vyötäröllä riittää rasvaa poltettavaksi.

Riippumatto on hiukan riskialtis valinta yösijaksi, sillä lounaasta vyöryy pilvimatto. Pystytin varmuuden vuoksi teltankin, syöksyn sinne jos alkaa sataa. Riippumatossa selkäni vain viihtyy paljon paremmin, taivaan ja maan välissä.

Nitsijärvi 08.06.

Kumma yö. Tyyntä, sitten tulee ankara puuska kuin joku henki kulkisi ohi, sitten taas tyyntä. En osaa tulkita pohjoisen säätä enkä oikein saa unta.

Kotona herää siihen, että alakerrassa jatkuu loputon remontti. Täällä taas siihen, kun tiirat hätistelevät haukkaa.

Nyt käynnistyi huonojen sanaleikkien vaihe, merkki aivojen säätymisestä retkimoodiin. -Onko sinulla onkivapaa? On, en ole onkivapaa. -Oliko lapsenne toivottu? Ei, meille sattui henkilövahinko.

On täällä kivaa. Äsken tuli saukko vastaan, ruskeaturkki mustakuono nappisilmä, koko sekä hännän paksuus majavan ja piisamin välimailta. Ui, ihmetteli, sukelsi.

Perämoottoria raplaava mies kehotti eilen karräämään kajakin Ylimmäiseltä Saitajärveltä Nitsijärvelle, vanha venetie Hammasjärvelle ei kuulemma ole enää kulkukelpoinen. Tietysti päätin kokeilla, ja tietysti mies oli oikeassa. Yksi pikku venetie löytyi, sitten päädyin suolle ja savipohjaiselle ojalle, jota pitkin kajakkia pystyi juuri ja juuri kiskomaan. Nyt ollaan taas Sevetin tiellä kärryjen kanssa.

Kun kävelin tästä Jäämerelle kuusi vuotta sitten niin enpä arvannut palaavani joskus kajakkia taluttaen. Hauskaa, että on niin paljon ennustamattomia asioita, on mahdollista yllättää itsensä.

Vastatuuleen Nitsijärvellä, huomenna kai Inarille, ehkä sunnuntaina Ivalossa. Pelkään näitä suuria selkiä,

kylmiä vesiä, äkkiä nousevia tuulia, murtuvia aaltoja. Olen maaeläin.

Löysin Nitsijärveltä niin hienon leiripaikan, että olen melkein kateellinen itselleni. Riippumatto on korkealla niemenkärjellä kahden petäjän välissä ja katselen täältä järven yli, laskeeko aurinko enää ollenkaan. Ivaloon on melkein sata kilometriä enkä usko taittavani sitä kahdessa päivässä. Kännykän akut saattavat loppua mutta ruuan pitäisi riittää.

Inarijärvi 09.06.

Tuuli yltyy, Inarille luvassa 11 m/s, liikaa minulle näissä oloissa: yksin, kylmillä vesillä, yläpainoisella kajakilla johon ei pysty kaaduttua kiipeämään, vähäisin aallokkomelontataidoin. En saa unta, mietin vaihtoehtoja. Olenko haukannut vihdoon liian suuren palan. En halua luovuttaa enkä halua ottaa liian suuria riskejä. "En halua kuolla" kuulostaa pateettiselta. Jos tuulee viikon, makaan teltassa viikon, syön näkkileipää ja säästän kännykän akkua pizzataksia ja hätäpuhelua varten.

Tuuli on vähitellen kääntymässä etelästä läntiseksi. Pääsen Lammaslahteen, venetielle ja Kotkaniemeen rannan suojassa, siellä pitää arvioida tilanne uudestaan. Kahkusaaren kämpä on liian kaukana tälle päivälle ja Kasariselän takana. Kovin kivikkoisia ovat kyllä nämä rantavedet, mutta kaadun mieluummin törmäämällä kiveen lähellä rantaa kuin aallokossa keskellä selkää. Ovatpa herkullisia nämä ylivuotiset puolukat.

Melottu Kallotaipaleen venetielle paita märkänä ja suu kuivana. Inhoan takaa tulevia aaltoja, vihaan pelkäämistä. Ilmeisesti en ole aivan tunnekuollut.

Yritin Kettuniemen ohi Reposaariin, mutta sinne ei ollut mitään asiaa, puuskat olivat liian rajuja tälle kokoonpanolle. Pystyitin teltan ja menin niemen kärkeen tuulimittari ojossa ja seisoin siellä kunnes palelin, kun ei ollut muutakaan tekemistä. Puuskat olivat mitä luvattiin eli 11 m/s. Jos illalla hiukan tyyntyy niin lähden yrittämään ylitystä. Sinänsä parempi olla mantereella kuin saarella, jos tämä sää jatkuu loputtomiin niin voin marssia Sevetin tielle ruokaa kerjäämään, sinne on vain reilut 10 kilometriä. Mutta kyllä sesam-näkkileipä on sitten hyvää, ihan sellaisenaan.

Inarijärvi 10.06.

Tuuli pauhaa koivikossa. Pistin nenän ulos teltasta ja jatkoin unia, jotka olivat erilaisia kuin kotona. Ihmismieli hakee tarkoitusta kaikille tapahtumille. Olen päättänyt, että tämä niemen nokassa tuulen vankina nahjustelu ei ole rangaistus synneistäni vaan sen on tarkoitus karkottaa kiire, poistaa turhat

matkasuunnitelmat ja lisätä kunnioitustani luontoa kohtaan. Jossain Veikko Huovisen kirjassa luontoon kyllästynyt tyyppi toteaa: "Luonto on huono." Se jaksaa minua aina naurattaa. Huovinen on nero.

Tuuli heikkeni, purin leirin. Tuuli yltyi, pakkasin kajakin, tuuli heikkeni. Nyt lähdän vesille, joten leikin sääntöjen mukaan tuulen kuuluu yltyä. Reitti nyt etelään: Nilisaari-Kuorpasaari-Varttasaari. Joko jään Kärppäsaaren kämpälle tai jos hyvin käy, jaksan Kaikunuoran Punaiselle tuvalle yöksi.

Leikki jatkui kuten arvata saattoi. Selälle päästyä sivuaallokko ja salmesta ryntäävä tuuli kävivät häijyiksi. Tappelin takaisin Kettuniemen länsikärkeen. On se uskottava, ettei tuonne ole lähtemistä niin kauan kuin näkyy vaahtopäitä. Nyt voin vain viettää kesälomaa, uida ja poimia puolukoita. Kalastusluvut jäivät lähtökiireessä maksamatta, mutta aion nyt kalastella henkeni pitimiksi. Älkää silti tulko takavarikoimaan virveliäni, jooko. Maksan luvat heti Ivaloon päästyäni.

Saatu kolme harria ja valtava kalakeitto. Nyt olen täynnä proteiineja.

Tosimelojat varmaan ihmettelevät, miksi pitää lähteä Inarille kajakilla, jolla ei pärjää pirteässä puhurissa. Siksi, ettei jollain Nordkappilla meloisi kymmentä metriäkään niissä kiharaisissa puroissa, joista suuri osa matkaani koostuu. Kajakin on myös oltava muovinen ja niin kevyt, että jaksan sitä kohtalaisen matkan kantaa. Prijon Catalina on tähän ihanteellinen, paitsi että osa tavaroista on kannella tuulta ottamassa.

Ivalo 11.06.

Tuuli tyyntyi iltaa kohden ja lähdin melomaan. Tuntui vapaudelta. Saarien suojassa pääsi etenemään hyvin, mutta aaltojen murtuessa Nimisalmen karikoihin tuli agnostikko hokeneeksi muutaman kerran kristusarmahda.

Kärppäsaaren kämpälle tulin puolen kahden maissa yöllä ja herätin kolme kalamiestä. Sain lettuja ja mansikkahilloa. Lämmiteltyäni tovin jatkoin kohti Kaikunuoraa, sillä suotuisa melontasää oli käytettävä hyväksi. Aurinko nousi takaa, ylläni satoi pilvi ja meloin puuskaisessa tuulessa kohti sateenkaaren jättiläisholvia arvaillen, onko se lupaus pelastumisesta vai taivaan helmiportti. En ihmettele miksi merimiehet ovat taikauskoisia. Puoli viideltä aamulla tulin Kaikunuoran punaiselle tuvalle. 6 tuntia, 35 km. Olen väsynyt ja helpottunut. Nyt nukkumaan, en jaksa ajatella enempää.

Puolen päivän maissa istun Punaisen tuvan portailla ja katselen järvelle, joka liplattaa oikein pirullisen kesynä ja sunnuntaisena, ikään kuin se ei lainkaan olisi pidellyt minua vankinaan. Lähdän kohti Ivaloa jahka viitsin. Päästä särkee ja muutenkin jomottaa. Täytyy päästä saunaan ja pestä pyykit.

Kylläpä olen uupunut. Olisi suloista lojua kämpän lämmössä, mutta pakko meloa Ivaloon kun on helppo keli. Valitettavasti en pysty pilkkomaan ja vuolemaan syttöpuita seuraavalle kämppään tulijalle, kämmenet ja sormet ovat verillä. Meloessa se ei niin haittaa kun kädet ovat märät.

Ivalo, hotelli Kultahippu, häränfile, olut, huone, 40+ km päivä. Inarijärvi on ohi. Kiva pikku vesi, tänne voisi joskus tulla vaikka melomaan. Alan pitää tästä.

Ivalo 12.06.

Aamuvoimistelu: kädet nyrkkiin-auki-nyrkkiin-auki. Melkein jo onnistuu. Aamulla patsastelin peilin ääressä. Jo viikossa vatsalihakset kiinteytyvät, ja jatkuva pieni nälän tunne meloessa lienee merkki siitä, että rasvaa palaa. On aika pöllähtänyt olo, nukuin pätkissä, ylläritus. Menen vielä yöksi Näverniemen lomakylään ennen kuin jatkan matkaa kohti Tolosjokea. 20 km vastavirtaan kiskomista! Kuulostaa pahalta unelta muttei pelota kuten Inarin kylmä syleily.

Onpa kivaa kävellä Ivalon raitilla vain pyykkikassia kantaen. Käyn samalla maksamassa kalastusluvat. Saksalaisturistit näyttävät huvittavasti aivan saksalaisilta samoin kuin ranskalaiset ranskalaisilta.

Eilen illalla Ivalojoella tuli vastaan outo paatti. Kaukaa katsoen se näytti keula pystyssä kulkevalta tervatulta soutuveneeltä. Lähemmäksi päästyä ihmettelin, miten vene voi pysyä pinnalla ilman perää. Lapin ihmeitä, ajattelin ja jatkoin melontaa. Rantauduttuaan paatti nousi penkereelle ja jäi tuijottamaan. Se oli hirvi. Nyt katselen toista Lapin ihmettä, savuporopizzaa Anjan Pizzassa. Näinkin arkinen asia saa täällä juhlan luonteen. Ostin Tolosjoen kartan. Sitä näkyy riittävän ainakin 25 km.

Nimimerkki Meloja oli blogissani huolissaan melaotteesta ja varustuksesta. Toki minulla on neopreenirukkaset, rannekkeet ja hanskat. Kädet ovat verillä, koska ne eivät ylipäättään siedä kylmän ja märän yhdistelmää, ja koska olen repinyt itseäni koskia ylös kivistä kiinni pitäen. Hanskoja ei voinut käyttää, ote lipsui. Mitä otteeseen tulee, se on kevyen pyörivä, mutta kun meloo kymmeniä kilometrejä puuskaiseen vastatuuleen, otteen on oltava myös luja, jottei mela karkaa käsistä. En ole kokenut meloja, korkeintaan kovia kokenut, mutta en myöskään aivan aloittelija.

Ivalojoki 13.06.

Kun nyt kerran istun hiekkasärkällä jumissa keskellä Ivalojokea, lienee aika pitää tauko. Särkät tunnistaa

siitä, että virta hyppelee niiden kohdalla pieninä aaltoina, mutta vastatuuli nostattaa saman näköisiä aaltoja ja luin jokea väärin. Täytyy nousta ja hinata. Toivottavasti hiekka ei upota pahasti. On kuuma, lomalaiset ottavat aurinkoa joen rannoilla ja nelostieltä kantautuu moottoripyörien ääni, kun hollantilaiset ja saksalaiset huristavat kohti Nordkappia, jonka tunneli on niin viheliäinen rahastusrysä, etten periaatteesta mene sinne. Sitä paitsi viereinen niemi on vielä pohjoisempi. Kiire alkaa karista pois. Joessa on ihan mukava istua. Tolosjoella odottavat uudet riennot, ehtinen sinne illaksi.

Luulin pitäväni nuudelitauon hietikolla, kun tumma pilvi alkoi vyöryä. Voileipäkin piti kiinnittää kajakin kannelle pikaisesti kuminarulla, jottei tuuli vie sitä. Nyt jyrisee, ensimmäiset pisarat putoavat. Onneksi melonta-asu on myös sadeasu. Istun ajopuulla ja nautin ukkosesta.

Ei sillä ajopuulla voinut loputtomiin istua. Jatkoin vastavirtaan vääntämistä sateessa. Tähän asti Ivalojoki oli ollut kovin tasaisen näköinen pieniä nivapaikkoja lukuun ottamatta, mutta hitaanpuoleisesti rannan pajukko silti lipui ohi. Virran suunnasta ei ollut epäilystä. Lentokentän jälkeen vastaan tuli koskien ketju, en tiedä minkä nimisiä, eivät esitelleet itseään. Ensimmäisestä löysin pienen mustan muovihevosien ja pidin sitä hyvänä enteenä. Me meri-, järvi- ja jokimiehet olemme taikauskoisia. Heppa on nyt Catalinan kaveri.

Ukkonen yltyi taas. Tämä oli varmasti retken tähän asti komein osuus: kiskoa kajakkia ylös Ivalon koskissa rajuilman raivotessa yllä. Tunsin itseni yksinäiseksi sankariksi. Seuraavaan koskeen kirmasi saunasta kaksi pikkutyttöä, vinkaisi ja jatkoi polskuttelua. Sankaruuteni himmeni hieman. Ukkonen purjehti pois ja taivaalle ilmaantui kaksoissateenkaari.

Olen Tolosjoella teltassa, siis kotona taas. Ivalojoki vaikutti vanhalta ja laiskalta, Tolosjoki on nuori ja huolestuttavan pirteä. En lähde edes arvailemaan, kauanko näihin 25 kilometriin kuluu aikaa. Vieressä kohisee inha koski, josta on huomenna jollain konstilla selvittävä. Ukkonen palasi pyörimään päälle. Kyllä luonto on meluisa. Kysyn taas itseltäni, mitä hittoa täällä teen. En ole Suomen kovin jätkä. Olen kovin yksinäinen. Väsyttää. Silmät eivät pysy auki. Hyvää yötä.

Tolosjoki 14.06.

Tänä aamuna ei tee mieli poistua teltasta tuonne sääskien sekaan ja jatkaa matkaa, mutta ei tuo koski tuosta odottelemalla sileäksi muutu. Kyllä sen pystyy maitse ohittamaan. Enemmän huolestuttaa joen yläjuoksu, jossa Saariselältä valuva vesi kartan mukaan näyttää ahtautuvan jyrkänneiden väliin. Jos tämä retki jonnekin ennen aikojaan päättyy niin sinne. Hyväksyn ajatuksen, niin karvaalta kuin se tuntuukin. Siinä, että viimeinen suuri retki jää kesken, on jotain omalla tavallaan oikeaa. Mutta yritän. Jos en onnistu, ryhdyn tekemään jotakin muuta.

Aurinko alkoi paistaa, söin tukevan aamiaisen, sääskiä on vähemmän kuin illalla. Oikein palan halusta lähteä rehkimään ylävirtaan. Mainiota että mieli toimii näin, joskin toivoisin olevani hiukan tasaisempi luonne.

Aukkopeite toimii hyvin sokkopeitteenä, kiitos Tero ja muut neuvosta. On syytäkin toimia Tolosjoella, tämä on aika vetreä. Tuiskahdin koskessa istumaan ja housut taisivat hörpätä vettä, mutta ne ovat muutenkin hiestä likomärät. Etenemisnopeuteni on nyt noin 1 km/h, joten tätä menoa matka Saariselälle kestää pari päivää.

Joenpenkalla nuotio mutta ketään ei näy. On keiton ja ruisleivän aika. Ensimmäisen kosken jälkeen joki rauhoittui. Toki se virtaa, mutta ei samanlaisessa louhikossa. Kahlaaminen on lähes rentouttavaa, ehtii miettiä hyviä ja pahoja tekojaan ja laittaa asioita tärkeysjärjestykseen. Juuri nyt en oikeastaan haluaisi olla muualla. Tässä on riittävän hyvä.

Tankajoki 15.06.

Joen kahlaaminen ylävirtaan ei ole mitenkään dramaattista, mutta salakavalan uuvuttavaa se on. Kahdentoista kilometrin etenemiseen kului eilen kahdeksan tuntia, siis puolitoista kilometriä tunnissa. Matkaa saattoi tosin kertyä enemmän kaikkine joen ylityksineen.

En ole varmaan koskaan nähnyt yhtä monta kiveä kuin eilen ja tänään. Ne ovat pyöreitä ja limaisia. Jos joudun kuoltuani pahaan paikkaan, saan varmaan tehtäväkseni laskea Tolosjoen kivet, iankaikkisesta iankaikkiseen.

Laanilassa ohitin kultavaltauksia. Maastoa on myllätty kovasti, Suomessa kaivoslaki antaa siihen aika laajat oikeudet. Vaihdoin pari sanaa kahden ukkoontuvan kullanhuuhtojan kanssa. Joen mutkassa käännyin katsomaan taakseni. Toinen miehistä tiiraili minua kiikarilla mutta laski sen heti nähtyään että olin huomannut. Ehkä kullanhuuhtajat ovat luonnostaan epäluuloisia, tai ehkä tätä jokea kuljetaan harvoin kajakilla ylävirtaan.

Nostin kajakin Kutturin tiellä kärryyn ja aloin vetää kohti Kakslauttasta. Vasta matkalla tajusin, että sinnehän jokikin olisi vienyt. Olin aktiivisesti unohtanut sen, koska vastavirtamarssi joessa oli niin ryydyttävää.

Kärräys sujui ripeästi ajatellessani Kakslauttasessa odottavaa pihviä. Mutta mitä hittoa, koko pulju oli remontissa. "Avataan kesäkuussa." Nyt ON kesäkuu! Avatkaa! Maha kurnien jatkoin nelostietä ja totesin, että tämän kaltaisten pettymysten sietäminen on näiden matkojen keskeistä antia. Mutta kärrääminen kävi kuin

leikki. Nautin siitä, puolipilvisestä tuulisäästä, kävelystä lujalla alustalla, iltamelankoliasta, vapaudesta, ajalehtivista ajatuksista. Jos pääsen kuoltuani hyvään paikkaan, saan kärrätä siellä kajakkia pitkin nelostietä.

Jatkoin saman tien Tankajoelle asti, hyvä pitkä päivä. Nyt lojun teltassa todella mureana. Saariselkä on ohitettu, Ivalojoen vesistö on takana. Huomenna pääsen heti aamusta Kemijoen vesistöön, mutta nyt aion nukkua pitkään.

Vuotso 16.06.

Kaiken koetun jälkeen Tolosjoen myötävirta tuntuu niin ylelliseltä että naurattaa. Olen Kemijoen vesistössä, toistelen. Tosin pilasin lounastauon ajattelemalla feminismiä kritisoivaa artikkelia, jonka olen luvannut kirjoittaa elokuun lopuksi. Aivoistaan ei täällä eroon pääse, eikä sisäisistä vihollisistaan. Ehkä menen seuraavaksi luostariin.

Kahdeksan tuntia kesti meloa Tankapirtin sillalta Vuotsoon. Olipa kiharainen joki, kompassi näytti monesti pohjoiseen, jopa koilliseen. Muuten viihtyisä patkka näinkin matalalla vedellä, mutta ympärille kertyi päivän mittaan niin sankka sääskipilvi, ettei sietänyt edes kusella käydä. Lopulta kaivoin terva-offin esiin ja sivelin itseni sillä. Tuntui mojovalta käsien haavoissa, mutta ah sitä rauhaa.

Loppumatkasta sielu lepäsi. Joki laski unimaiseen säännöstelyallasmaisemaan, petäjän latvasta viuhtoi lentoon kotka, satoi ja lopuksi Vuotson kanavaan tullessa aurinko alkoi paistaa selän takaa. Nyt olen täynnä poronkäristystä. Ei aina ole kurjaa, vaikkei tämä retki olekaan mikään humoristinen kuvaelma, jossa koreasti puettu väki kuppelehtii sukkeluuksia toisilleen lausuen. Etsin jotain sellaista, minkä tiedän tavoittamattomaksi, mutta en voi olla etsimättä.

Pyhtäälle näkyy olevan matkaa linnuntietä 848 km, vaikkei sillä olekaan nyt merkitystä, toisin kuin sillä, että telttaa pystyttäessä huomasin myös polttiaisten liittyneen sääskien ja mäkäräisten seuraan. Enää puuttuvat paarmat, mutta kyllä ne tulevat. Paarmaan voi luottaa. Pari hyönteisetöntä päivää Lokalla, sitten taas myrkyt naamaan ja Kairijoelle. Äärimmäisen hädän varalta mukana on harsohuppu.

Lokka 17.06.

Hitto että pidän näistä aamuista, joina mieli ja ruumis palavat halusta lähteä liikkeelle. Vuotson aamu on hiljainen ja valoisan harmaa, kaupan kahvipöydässä iäkkäänpuoleiset ihmiset vaihtoivat kuulumisia ja pohtivat lottorivejä.

Kanava houkuttelee kohti Lokkaa. Luvassa heikkoa tuulta ja sadetta. Teltta pakettiin ja menoksi. Ruokaa on yli viikoksi. Seuraava etappi on Kairijoen Eräkeskus. Sauna!

Mittailin Vuotson kanavassa GPS:llä tyynen sään matkanopeuksia. Rento melonta 5 km/h, reipas 6 km/h. Huipuksi sain revityksi 9,3 km/h mutta siinä ei ole mitään järkeä, runkonopeus ylittyi roimasti. 5,5 km/h tuntui hyvältä ylläpidettävältä. Eli jos meloo 12 tunnin päiviä ja pitää lounas- ym. taukoja pari tuntia, voi päästä repimättä yli 50 km päiviin. Ehkä koetan Saimaalla.

Ihmeellinen ääni: lähestyvän rankkasateen sihinä tyynellä järvenselällä. Ja kohta koko järvi on hyppivää pisaramattoa.

Lokalle saapui kuin merelle. Vastaranta katoaa vaakasuoraksi viivaksi, melkein näkee maapallon kaareutuvan. Kohta ohitan Mutenian, yhden altaan reunalle jääneistä kylistä. Kanavalla näin luullakseni muuttohaukan, nuolihaukkaa rotevamman falcon. Eri kokoisia kahlaajia oli myös paljon. Lokalla on tyyntä, kalat polskivat, rannoilta kantautuu lintujen ääniä. Pohjoisessa nousevat Nattaset, kaakossa taivas ja vesi yhtyvät.

Pastarovan kohdalla oli jo nälkä, mutta jatkoin Talvisaariin nuudelilounaalle. Pohjoisessa mantereen puolella on Vaimon Kiimamaa, olen koettanut kuulostella mutta ei sieltä mitään erityistä kuulu. Ehkä vaimolla on muu aika. Matka jatkuu kohti Pihtijokea.

Lokka 18.06.

Lokka takana, elämä edessä. Meloin sitten 11 tunnin päivän. Täältä Pihtijoen suulta näkyy olevan Vuotsoon 43 km, joten kaikkinen mutkineen siitä kertyy päivälle lähemmäs 50 km. Ei tee mieli meloa enää metriäkään.

Muteniaan saakka oli tyyntä, sitten matkaa siivitti enimmäkseen juuri oikeanlainen myötätuuli. Kun aallokko alkoi hirvittää, muistelin saamaani tekstiviestiä: "Älä puske aallokkoa päin, vaan pyri yhteistyöhön sen kanssa, suhtaudu siihen kuin auttavaan ystävään, jonka avulla pääset eteenpäin, mutta jolla on vain hiukan huono luonne."

Täällä Lokan itälaidalla tuntee olevansa todella sivussa maailman menosta. Ei ole kenttääkään enkä tiedä, milloin tämä viesti lähtee. Saariselkä tuli nähdyksi aivan uudesta vinkkelistä. Mutta nyt kanapadan kimppuun.

Joku maantieteeseen harrastunut saattaa kysyä, miksen melo lyhyempää reittiä Luiroa pitkin. Siksi, että olen halunnut meloa Kairijoen siitä lähtien, kun näin sen latvat vuonna 2000, ja koska minulla on mukavia muistoja eräkeskus Kairiverista.

Sunnuntai Pihtijoella. Ei yhtäkään ihmisen tuottamaa ääntä, ei edes ainaista moottorisahaa. Välillä tyyntä, välillä tuuli humisee männikössä. Joelta nousee lentoon monen kymmenen pienen, harmaan vesilinnun parvi. Kuuluu vain hurahdus, kun ne muuttavat suuntaa yhtä aikaa. Mutkan takaa nousee kaksi joutsenta, oikeita laulujoutsenia eikä etelän rannat vallanneita kyhmyjoutsenia, jotka on käsittäkseni muovista nokkaa ja kumiräpylöitä lukuun ottamatta tehty styroxista. Uin joessa pois parin päivän hiet ja kuivattelen tuulella.

Kairijoki 19.06.

Piti ottaa kevyesti, mutta tuli monipuolinen päivä ja yö. Parisataa metriä Lokkaa, ehkä 10 km Pihtijokea, ylös vuolasta ja mutkaista Parakaista, kajakki kärryille Marivaarantiellä, 10 km kärräystä hiekkatietä pitkin, joen etsintää, kuoppaista uraa kuorma kaatuillen Muotkajoelle, joka on niin kihara että epäilin kulkevani ympyrää, ja kun vihdoinkin illalla tulin Kairijoelle, sen kristallinkirkas, kylmä, leveä vuolaus oli sellainen nautinto, että meloin Ylä-Kairin sillalle asti ja kävin nukkumaan kolmelta yöllä. Vuorokaudenajoilla ei ole juuri merkitystä, aurinko paistaa koko ajan.

Tänään kolistelin kivisiä koskia Kairijoen Eräkeskukseen ja menen seuraavaksi saunaan, kunhan palaan täältä vaaran laelta, jonne oli pakko muutama kilometri taivaltaa viestin saamiseksi liikkeelle. Huomenna Kemijoelle. Kaikki virtaa.

Martti, Savukoski 20.06.

Toisin kuin eilen, kosket pystyi laskemaan, ja 23 km Kairijokea Kemijoelle sujui viihteen merkeissä. Perhokalastajat katsoivat hiukan hämmästyneen näköisinä, kun keltainen nuoli syöksähti heidän ottipaikkansa läpi.

Kemijoella viihde päättyi kun vastaan puhalsi niin ankara tuuli, etten ikipäivänä lähtisi järvelle sellaisella. Joella aallot eivät kasvaneet suuriksi, mutta tuuli olisi kovasti halunnut riistää melan itselleen. Se teki myös virran lukemisen lähes mahdottomaksi. Olin lapsekkaasti luullut, että koska Kemijoki on valjastettu, siinä ei ole enää koskia. On siinä. Vihuri sotki joen pinnan ja kulkeuduin tahtomattani Vahtikoskeen karjuen VITTU TÄÄN TUULEN KANSSA.

Alkuun päästyäni laskin kaikki kosket tänne Savukosken Marttiin asti. Viidennen jälkeen muistin laittaa kypärän päähän. Kontiokoski ei tuntunut loppuvan millään, vai oliko se Mantovirta. Saunasta vilvoitteleva väki katsoi rannalla, kun kajakki törmäsi kosken eteeni nostamaan paateen, pomppasi ilmaan, putosi kyljelleen ja oikeni ihmeen kaupalla. Jatkoin pujottelua toivoen perheen luulevan tapahtunutta erityisen taidon näytteeksi. Piti hetki hengähtää kosken alla. Mutta 50 km jokia hujahti yhdeksässä tunnissa.

Savukoski 21.06.

Vastatuuli jatkuu eilistäkin ankarampana ja tuntuu jo kiusanteolta, vaikkei luontoa kannatakaan ottaa henkilökohtaisesti. Luulin olevani hyvissä ajoin Savukoskella pistäytyäkseni metsähallituksen pisteessä kartoja kyselemässä sekä kirjastossa netin äärellä, mutta tuuli on asiasta eri mieltä. Miekkakoski on nyt mentävä ihan tuurilla, virtaa ei pysty lukemaan lainkaan. Pikkasen jännittää. Kypärä päähän. Ainahan voin kuvitella olevani lentäjäsankari torjumassa puna-armeijan hävittäjiä Ihantalan yllä kesällä -44.

Miekkakoskessa ei ollutkaan mitään jännittämistä, mutta tuuli alkoi koetella hermoja ja voimia toden teolla. Muistaakseni Alexis de Tocquevillen teoria vallankumouksista oli, että ne puhkeavat silloin, kun kohonneet odotukset eivät toteudukaan. Odotin Kemijoen olevan helppoa myötävirtaa, mutta se onkin perkeleellistä vastatuuleen puskemista. Tänään on ollut tosi vallankumouksellinen olo, mutta milläs kumoat tuulen vallan. Lopulta ymmärsin ajatella, että lopeta tuulelle raivoaminen ja hampaitten kiristely ja keskity omaan tehtävääsi. Näin luonto opettaa. Jo Inarijärvellä tuulta pitäessäni tajusin, että tätä retkeä ei tehdä kalenterin mukaan, vaikka toivonkin olevani perillä elokuun puoliväliin mennessä.

Kävelin Savukosken raittia syöden neljä karjalanpiirakkaa, neljä palaa sulatejuustoa, banaanin sekä kaksi jäätelöä. Sitten laskin itse Savukosken tänne leirintäalueen rantaan. Ramasee. Mitä tekisin juhannuksena? Ei ole suunnitelmia. Ehkä taikoja. Ehkä nukun. Ehkä poltan joen.

Kun suljen silmät, maailma keinu. Johtuu varmaan rajun tuulen matalassa joessa nostamasta äkkijyrkästä aallokosta. Sää tiedotus lupasi oikein sekavaa säätä. Ainoa pysyvä tekijä vaikutti olevan vastatuuli Kemijoella.

Mainittakoon, että vaativinkin näistä hurjista koskista on luokituksestaan I+, eli oikea koskimeloja laskisi ne läpi haukotellen. Minulle nämä kyllä tarjosivat jännitystä, erityisesti kalastuksenhoidolliset kivet, joita on siroteltu sinne tänne. No, kalastajia on enemmän kuin melojia, joten en valita tästä kovin äänekkäästi. Saatan tulla Kemijoen latvoille toistekin. Ehkei täällä aivan aina vastatuule. En ole muuten nähnyt vielä yhtään melojaa, avokanootteja on kyllä rannoilla paljon. Ja tänään rannalta kantautui erämaahan tottuneisiin sieraimiin navetan haju.

II - "Niin hullua ihmistä ei ole..."

Keminsaaret 22.06.

On aika hyvästellä Savukoski, tämä unelias mutta vieraanvarainen pikku kirkonkylä, joka on tarjonnut suojan ja levon pitkillä retkillä. Kuivalihamarkkinoilla vuosittain valittavaa Miss Kuivalihaa en valitettavasti tälläkään kerralla nähnyt. Tekstasin asiasta kaverille Helsinkiin, ja katso: hän istui parhaillaan vuoden -97 Kuivalihan vieressä! Tunsin mustaa kateutta.

Tänään Kemijoki näytti toisenlaista naamaa. Vetkuttelin lähtöä puolille päivin ja hyvä niin. Tuuli muutti suuntaa ja laantui, ja sain meloa suurimman osan päivää lähes tyynessä. Välillä oli pilviharmaata ja lämmin sade kulki yli, välillä aurinko paistoi. Luonto tarjosi silti yllätyksiä. Nivojen kohdalla leijui pilvinä pieniä mustia kärpäsiä, jotka tukkivat silmät juuri silloin, kun olisi pitänyt tähystää kiviä. Ei auttanut kuin antaa mennä, toivoa ettei kolise ja pestä nivan jälkeen kärpäset silmistä. Illan mittaan tuuli taas yltyi ja vasta-aallot tulivat syliin. Tuijotin toiveikkaana kartassa olevaa autiotuvan kuvaa, rantauduin ja menin ovelle.

"VUOKRATTU". Tuntui, ettei maailmassa ole kaikki kohdallaan. Tietenkään ei ole kartanpiirtäjän vika, että kämpä on päätetty yksityistää. Jatkoin sitten Keminsaariin yöksi.

Ihmeellinen paikka nämä Keminsaaret. Keskellä Lappia ja Kemijokea vehmas saarirykelmä, rannat tuuhean saran peitossa, ruusuja, tuomia, kurjenpolvia ja jotain korkeampaa kukkaa joka on vasta nupullaan ja jonka nimeä en millään muista. Joen vartta lenteli sinisuohaukka.

Tuuli ravistelee harjanteella olevaa telttaa, sää on taas vaihtumassa. Tai oikeastaan se pysyy ennallaan, koska viime päivinä se on vaihtunut jatkuvasti. Tosin joen uomassa vaikutelma sään vaihtelusta voimistuu: välillä penkereen suojassa, sitten tuulitunnelissa.

Ohitin tänään talon, jota kävin katsomassa puolitoista vuotta sitten ajatuksena ostaa se ja muuttaa sinne koiran kanssa. Mutta täältä käsin ei käydä bändin treeneissä eikä piipahdeta Helsingin asuntoni seinänaapurissa sopivasti päivällisaikaan.

Pelkosenniemi 23.06.

Pelkosenniemen laiturilla istui kaksi äijää, edessään kassikaupalla keppanaa ja muutama jo hatussa. -Häh, sano pyhäjärveläinen, lausahti miehistä toinen kysyttyään retkestäni ja kuultuaan vastauksen.

Lojun Pelkosenniellä matkustajakodin sängyllä enkä juuri muuta kaipaa. Juhannustanssit, makkaran paisto, kokko ja perskänni saavat jäädä muiden vastuulle. Pyhätunturilla 25 km päässä olisi joku pippalo. En mene.

Toisaalta tämä erä- ja erakkoelämä on välillä alakuloista, ja tunnen vetoa ihmiskunnan ja ystävien pariin. Sinne päästyäni alan taas haaveilla retkistä kauas pois. Miksei sitä osaa asettua? Miksi pitää olla niin pirun riivaama? Miksei missään ole lyhyitä hetkiä lukuun ottamatta riittävän hyvä olla? Mitä minulta puuttuu? Järki? No, tässä matkustajakodin sängyssä on juuri nyt riittävän hyvä. Kohta haen tavarat kajakista. Evääkään ei jaksaisi liikuttaa. Käsivarsia vihloo välillä rajusti. Tuttu kipu hiihtoretkeltä. Nyt saa vain lojua ja olla, joohan.

Juhannusillalliseksi toscakakkua ja metsämarjasiideriä. Tunnen itseni tosi turmeltuneeksi. Kartastossani näkyy olevan aukkoja välillä Kemijärvi-Hossa, ja koetan paikata ne maanantaina Kemijärvellä. Blogiini ilmestynyt tieto Jumiskojoen vesien tunneloinnista oli hyödyllinen. Luultavasti kärrään Askanselältä Ala-Askanjärvelle. Kaikkein sekavin on väli Yli-Kitkalta tai Kostonjärveltä Kuusamon Irnijärvelle. En muista mitä reittiä Vilkki ja Vilpas käyttivät, mutta muistaakseni heilläkin oli työlästä. Kärrätä saa ja välillä on pakko, ei tässä mitään sääntöjä ole, mutta tietysti mieluummin fiksu melontareitti.

Leikittelen myös ajatuksella siirtyä Suur-Saimaalta Kymijoen vesistöön jo varhaisessa vaiheessa, toisin sanoen meloa Päijänteen kautta. Vaihtoehtoja ovat suunnistaa Iisalmen jälkeen kohti Pielavettä, Suonenjoelta Rautalammille tai Joroisilta Huutokosken kautta Puulalle, mutta en ole vielä puntaroinut vaihtoehtoja tarkemmin. En myöskään osaa arvioida, miten ne vaikuttaisivat aikatauluun, jota ei varsinaisesti ole, mutta jota en myöskään halua turhan päiten venyttää.

Joskus käväisee pieni koti-ikävänsä kaltainen, kai se johtuu yksinäisyydestä. Onko tämä viimeinen suuri yksin tehty retki vai onko loppuelämä tällaista. Kai se riippuu itsestäni. Yksin on niin helppoa. Osaan yksinäisyyden, mutta se on jonkinlainen avovankila. No, varmaan jollekulle toiselle perhe on juuri sitä. Kun olisi edes Jumala seurana, mutta taitaa olla kuollut tai matkoilla. Ehkä joskus tapaamme tien päällä. Quo Vadis, Domine.

Kemijoki 24.06.

Mairisaarta vastapäätä niityllä suuri tuomi, tuomen alla lammaslauma. Maukkaan näköisiä. Mää, mää. "Kuka teistä on eläin", kysyn. Mää, lampaat vastaavat. "Onks siistii olla eläin", tiedustelen. Lampaat vaikenivat. Ehkä ne aavistavat, että näen ne pöydällä punaviinin seuralaisina.

Kun jatkan melontaa, lauma lähtee seuraamaan. Karitsat ovat kovin söpöjä. Tunnen myötätuntoa lampaita kohtaan. Himoitsen lihaa, mutta useimmiten en haluaisi tietää, mistä se tulee.

Vastatuuleen, aina vain navakkaan vastatuuleen järveksi levenneellä Kemijoella. Hyvä että oli juhannuslepo. Oikean käsivarren vihlonta saa välillä irvistämään. Kai se siitä johonkin suuntaan kehittyy.

Iltaa kohden tuuli tyyntyi, mikä oli melonnan kannalta yleistä. Täällä pensaikkoisen rannan leirissä toivoisi taas edes pientä tuulenvirettä hajottamaan hyttyspilven, jonka keskellä yritän kokata liha-herkkusienipataa.

Kemijärvi 25.06.

Melonta saa keskivartalossa aikaan hämmästyttäviä muutoksia. Paitsi että pitkällä retkellä aina palaa rasvaa ja jenkkakahvat sulavat, meloessa tulee tehdyksi päivittäin 10-30000 kevyttä vinoa vatsalihasliikettä.

Kemijoki on nyt soveltuvien osin melottu, matka jatkuu huomenna kohti Auttia. Kajakki on parkissa Kemijärven pitkän sillan alla. Sillan kaupungin puoleinen pää on tavalliseen tapaan sotkettu täyteen graffitia, tageja ja tekstiä. Toivon, että "Rookin Criminal Posse" on kesälomalla ja jättää varusteeni rauhaan.

Tätä sillanalustaiteen määrää ja hengen lentoa: Homo reksi. Pääsy kielletty kaikilta paitsi S.P. Kilroy kävi täällä. Niin varmaan. Haista vittu. Tarviiko Kemijärvi Rovaniemen tapaan homobaaria? Nazit vittuun. Aatos eduskuntaan. Tiekki. TJ 126. Blomma. Vittu. Homoja jotku. Kukka ja mehiläinen. Nirvana. Käytä kondomia. Miksi? Iso jorma! Iso tussu! Minä olen minä eikä kukaan muu joo. White power. Hyppää! Saimoni elää. Vitun kemijärveläiset. X-files (erittäin salaiset kansiot) P.S. Vitun sallalaiset, jotka kuuluvat samoihin kansioihin kuin ufo-miehet. Jääkiekossa Suomi ei voita enään koskaan MM-kultaa. Tv: Ismo -96. Mä en oon piirtäny mitään enkä kirjottanu. Älkää kirjoittako tyhjää paskaa koska sitä ei jaksa eikä haluta lukea... tai jos teette sen niin tehkää se tyylillä. Henkka on paras. Täällä ei ole kukaan käynyt paitsi mä ja sä.

Tänään sää on suopea, olen levännyt ja ravittu, mutta olen melonut viime ajat henkisessä tyhjiössä. Se on raskaampaa kuin tuuli, nälkä tai melontakelvottomat kosket, kaikkein raskainta. Sitä vastaan taistelee ensin aikansa, mutta ei se auta. Täytyy vain suostua laskeutumaan toivottomuuden kautta välinpitämättömyyteen ja luottaa siihen, että pohjalta johtaa tie pois. Aina on johtanut, en olisi muuten tässä.

Aina kannattaa jutella äijien kanssa. Kun ostin huoltoasemalta Kemijärven ulkoilukarttaa, porohommissa ollut mies tiesi kertoa yhtä ja toista Askan jälkeisistä vesistä. Huomenna lisää karttoja kaupungintalolta. Nyt nurmelle aurinkoa ottamaan.

Vaikka päivä ei ole ollut parhaita, telttani aukeava näkymä rauhoittaa. GPS:n mukaan olen melonut kolmessa viikossa kolmanneksen matkasta, jos asiaa tarkastellaan linnunteitse. Takana on sekä hyvin hitaita että nopeita jaksoja ja niin kaiketi edessäkin.

Ala-Askanjärvi 26.06.

Myötääallockko kantoi Kemijärven yli. Olen oppinut pitämään siitä, kunhan pysyy tolkullisen kokoisena. Kauhaselällä taivas takana alkoi tummeta ja meloin vinosti aavistaen, että kohta tapahtuu. Pari kertaa pääsin hyvään surffiin. Ennen Askanselän siltaa tuuli iski sivulta ja alkoi niin ankara sade, että järven pinta oli paksuna valkeana kuohuna. Lujaa sai vääntää salmeen päästäkseen. Sillan alla hellitin liian varhain, kajakki kääntyi poikittain ja raivokas puuska oli heittää sen nurin.

Lepäilin tuulensuojassa aika tarkkaan napapiirin kohdalla katsellen sateenkaarta, jota kirkkaampaa en muista nähneeni. Saattoi melkein kuulla veden kiehuvan sen työntyessä järveen. Tuuli tyyntyi, meloin rauhassa Jumiskon tunnelille ja kärräsin kajakin tänne Ala-Askanjärvelle. Aina se ei ole kevyttä: 7 km sateen pehmittämää hiekkatietä ja nousua kartan mukaan liki 100 m.

Mainio tapahtumarikas päivä, henkistä tilintekoa ja asettumista, miellyttävä väsymys, hyvä olo. Lisää työläitä päiviä, kiitos.

Yli-Suolijärvi 27.06.

Ala-Askanjärvi, ylämäkikiskontaa, kilometri kärräystä, Posion Irnijärvi, Vierusjärvi. Tuuli lyhentää Ivalojoen aikaisia velkojaan ja työntää enimmäkseen takaa, aurinko paistaa. Täällä etukäteen kammoksumillani Koillismaan sokkeloilla tuntuu lomalta.

Vierusjärvi, Niemijärvi, Räpsyn kanava, Murtoselkä, Ristipudas, Luksua, Reikäniemi, Liittoselkä. Varsinainen risteilypäivä. Hyvä että ostin Kemijärveltä 1:50000 kartan Suolijärviltä, muuten täällä olisi aivan hukassa. En ole koskaan melonut tällaisessa labyrintissa.

Suunnistan suoliston mutkissa ja ihailen harjujen, niemien ja saarten kirjomaa tyyntä järveä. Karttaan on merkitty pyyntikuoppia. Tanne minäkin tulisin asumaan, jos aloittaisin elämäni uudelleen viisisataa vuotta sitten.

Näin äsken auringon laskevan ensi kertaa kolmeen viikkoon, ja heti ääni sisälläni alkoi huutaa: Syksy!

Syksy! On se kumma.

Tänään taisi vihdoinkin ylittyä 50 km. Ilmankos ramasee.

Yli-Kitka 28.06.

Lojun Karhusaaren mutterin muotoisen autiotuvan sängyllä ja koetan pitää ajatuksia vielä hetken aikaa koossa ennen simahtamista. Tänään 40 km, ensin lyhyt melonta ja kärräys Perä-Posiolle, sitten meloen Posiolle ja asiain hoitoa eli pizza, kännykän lataus, kauppa ja kunnanvirasto, josta väki oli livistänyt jo ennen neljää eikä paikalla ollut ketään viisasta kertomassa, mitä reittiä Kostonjärveltä kannattaa Irnijärvelle pyrkiä. Olen päätyvässä Korpuanjokeen, siis koskikiskontaa ylävirtaan. Posiolta meloin tänne Karhusaareen yli Turjanselän kovin kiitollisena siitä, että oli lähes tyyntä. Varmaan kamala järvi itä-länsisuuntaisella myrskyllä tuo Yli-Kitka, katsokaa kartasta.

Lempeässä säässä kohti Posiota meloessani näin venevajan ja tajusin, että vaikka erämaassa on hienoa, asutuksessa on jotain lohdullista. Ainakin vanhoissa punamullatuissa hirsirakennuksissa. Saamari, onko täällä kirppuja vai mikä päässäni hyppii? Harha-ajatus kenties. Nyt mustikkasopalle.

Kaukuanjärvi 29.06.

Posion Nesteen kahviossa eivät miehet tienneet mitään Kirveskanavasta. Ei ihme. Minä tiedän nyt, että retken tähän mennessä ylivoimaisesti vittumaisin kilometri on löytynyt.

Kartalla mainiolta oikoreitiltä näyttävä Kirveskanava lähtee Livojärvestä oikein lupaavan näköisenä. Sitten sen katkaisee tie. Ei siltarumpua. Tien toisella puolella uoma jatkuu mutahetteikkönä. Kilometrin matkaan kului puolitoista tuntia, jonka aikana käytin tuntemani kirosanat ja keksin pari uutta kiskoessani kajakkia saramättäikössä ja kangetessani sivuun puunrunkoja välillä nivusiani myöten siihen saatanan löyhkäävään liejuun vajonneena. Kirveslammelta eteenpäin kiskoin melkein kilometrin metsässä, koska joenuoma oli ryteikköä. Äimänjokea sai sitten välillä jo meloakin lyhyitä pätkiä kaatuneiden puiden välillä. Mikä helpotus saapua lopulta Kaukuanjärvelle. Neljän kilometrin matkaan Livolta kului yli neljä tuntia. Meloin lujaa päästäkseni pian kauas siitä joesta ja leiripaikalla pesin haisevan kajakin.

Ei oikein saa nukutuksi, kun joutsenet huutavat ja lepattavat tuossa lahdella. Iso lintu, kovat äänet. Menkääs nyt radion luontoiltaan siitä ja antakaa naapurin levätä. Jalat nytkähtelevät rasituksesta. Tuuli yltyy. Pidän yötuulen äänestä vanhoissa puissa, mutta päivätuuli saisi olla maltillinen. Vaikka takana on pitkä matka,

edessä on pitempi, ja sen ajatteleva väsyttää nyt. Eilen oli sietorajan ylittyminen lähellä, mutta aina on joku varavoimailaitos jaksanut käynnistyä. Ruoasta ei ole ollut pulaa vielä kertaakaan, ja jollei ensimmäisen retkipäivän järjettömyyttä lasketa, lepoakin on ollut riittävästi.

Korpuajärvi 30.06.

Eilinen elämys saattaa reittisuunnitelmat osittain uuteen valoon vedenjakajien osalta. Jos maastokartalla on sininen viiva, se ei välttämättä tarkoita, että siinä on edes vettä, saati että se olisi kanootilla kuljettavissa. Onneksi on kärryt.

Ensimmäinen varustemenetys: huitaistessani paarmaa huitaisin aurinkolasini Kaukuanjokeen, vaikka niiden sangat olivat korvien taakse kiertyvää mallia. Täytyy ostaa Suomussalmelta uudet ja toivoa, ettei ennen sitä tule pahoja päänsärkypäiviä. Laseilla oli tunnearvoa, ne oli ostettu Prahasta vuonna -99 teologian opiskelijoiden kevätretkellä.

Kostonjärvi, Petäjäsaari. Saaressa tepastelee metso sen näköisenä, että tänne ei tulla. Olen kerran joutunut taistelevien metsojen toiseksi osapuoleksi eikä se ollut aivan leikintekoa. Ei minulla saareen kyllä asiaakaan ole. Tuuli työntää mukavasti yli järven kohti Inkeetä. Lappi jäi äsken taakse. On se kookas.

Kärräsin Inkeestä Tervajärven sillalle ja meloin ylös Korpuanjokea. Ajattelin jäädä Kuusijärvelle yöksi, mutta joinakin iltoina ei millään haluaisi lopettaa melomista. Ei väsyä, kellolla ei ole merkitystä, on vahva ja vapaa. Jatkoin jokea ylös, pari koskea onnistuin melomaan, loput uitin. Ajattelin, että vaikka en ole erityisen onnellinen ihminen, onnekas kyllä olen, kun saan olla täällä.

Korpuajärven laavu oli vähän tympeällä paikalla ja meloin järveä edemmäs. Kalat tuikkivat ja napsivat perhoja veden pinnasta. Lämmintä ja tyyntä. Ainoa kauneusvirhe ovat takäläiset sääsket, jotka piittaavat tavallista vähemmän terva-offista tai ovat erityisen puutteessa. Uin silti ja pesin aluspaidan ja kalsarit. Huomenna Hossaan, jollei ilmaannu yllättäviä vastuksia. Tai mistä täällä nyt yllättyisi. Vastaa tulevasta melojasta ehkä. Kohta puoli Suomea melottu, eikä ole lajitoveria näkynyt.

Ölkynpuro 01.07.

Melon ylös Kirvesjokea ruusujen tuoksussa. Veden yllä leijuu tummansinisiä korentoja. Aika unenomaista.

Meloin ja kiskoin Alimmaiselle Kirvesluomalle. Kalasteleva pariskunta oli miettinyt, tuleeko joelta karhu,

kun kuuluu vihellystä. Käräsin kodalta 10 km Iso-Kerolle. Muhkurainen tie, kärryt alkoivat hajota, kiristin ruuvin. Toinen sandaali repeytyi koskessa aiemmin päivällä. Kuuma, paljon paarmoja.

Ostin viinitilalta kaksi pulloa limua ja join hujauksessa. Onpa sinulla pieni pää, totesi isopäinen pikkupoika pihassa. Meloin Irnijärvelle. Ukkonen kierteli. Lännestä tuli lähes merellisen kokoisia maininkeja, jossain on tuullut kunnolla. Nyt kärrään pitkää jyrkkää pomppuista ylämäkeä kohti rotkossa kulkevia Ölkkyjärviä.

Väsyttää mutta ei tee mieli pysähtyä. Edelleen kuuma, paarmoja ja sääskiä. Tätä päivää olen odottanut: eroon tästä viheliäisestä rikkonaisesta vedenjakaja-alueesta ja Oulujoen vesistöön. Vaikka kuinka pieneen ja kivikkoiseen liruun aluksi. Kyllä se siitä levenee.

Illalla todellisuus läimäisee avokämменellä. Ölkynpuron latva on pahempi kuin mikään, mitä olen osannut kuvitella.

Vilkki ja Vilpas totesivat olevansa 99,9-prosenttisen varmoja, ettei niin hullua ihmistä ole, että olisi aikaisemmin liikkunut kanootilla Ölkynpuron latvoilla, ja heitä oli sentään kaksi tavaroita ja kanoottia kantamassa. Tästä en taida selvitä. Nyt täytyy tuumailla.

Hossa 02.07.

Kun siis olin eilen kärrännyt kajakkia riittävän monta kilometriä mäistä tietä, joka oli pitkitetty pallomeren ja pomppulinnan yhdistelmä, tulin Ölkynpuron latvalle paikkaan, jossa olin kuvitellut laskevani kajakin vesille. Vähävetinen puro mutkitteli villisti syvällä uomassaan ja katosi välillä maan alle. Vetämisen taas olisi tehnyt äärimmäisen työlääksi korkea ja tiheä saramättäikkö. Kun kajakki kannella olevine kuormineen kiilautuu kahden tällaisen mättään väliin, matka tyssää siihen. Kajakki nostetaan mättäiden yli, kiskotaan metri, se kiilautuu uudelleen...

Uoma oli totisesti hankalinta kajakinkuljetusmaastoa, jota olen tällä retkellä nähnyt. Kirveskanava oli raskas ja iljettävä, mutta tämä oli omaa luokkaansa. Päätin olla kerrankin viisas, jätin ongelman ratkomisen seuraavalle päivälle ja leiriydyin oivalle mäntykankaalle kirkkaan suppalammen viereen, uin, pyykkäsin, söin ja nukuin hyvin.

Näin unta ruskeasta hevosesta, joka tosin ei ollut oma mutta jolla ratsastaminen sujui kuin leikki. (Antakaa unelle mieluummin jungilainen kuin freudilainen tulkinta, jooko.) Kävin tutkimassa lupaavan metsätien, joka johti puron suuntaan. Bingo. Uoma oli muuttunut mahdottomasta työlääksi. Siellä voimistellessa suurin osa päivää sitten kului. Vaihtoehtoja ei ole, lausahdin katsellessani rotkon pystysuoria seinämiä.

Oli se aikamoinen taival. Lopulta puro katosi kivikkoon ja lähdin tiedustelemaan reittiä. Polku! Ölkynperän kota! Avovettä! Jeesus! Kiskoin loppumatkan lentämällä. Vielä kolme kertaa tuli kivikkoa, sitten itse Ölkky.

Ala-Ölkkyllä ukkosti ja satoi. Kaikki oli hienoa, veteen iskeytyvät pisarat, jyrinä, melominen. Somerjoelle kääntyessäni suoraan takaa paistava aurinko teki aivan eteeni pienen henkilökohtaisen sateenkaaren, jonka ympäröimänä meloin kuin jonkin saattelmana ja suojeluksessa. En ole koskaan ennen nähnyt sellaista. Ihme, pieni.

Tämä on viimeinen Suomi päästä päähän -retki, olen sanonut kyselijöille ja kysymättäkin. Alun perin siksi, että Jäämerelle kävelyn jälkeen olin juuri nämä neljä päättänyt tehdä. Olen vähitellen oivaltanut toisenkin syyn: olen jo oppinut itsestäni kaiken sen olennaisen, minkä tällaisilla retkillä voi oppia.

Vähävetistä Somerjokea turhautuneena alas kiskoessani muistin sen opetuksen, ettei pidä suunnitella etukäteen, millaista retkellä on. Olin kovasti odottanut Lihapyörteen ohi melomista. Se oli vahvin matkaa edeltävä visio: vettä on paljon ja lasken komeasti ohi Lihapyörteen laavun, jolla kahdeksan vuotta sitten paistoin suvannosta saamaani taimenta, ja minusta tuntuu hienolta. Kahdeksan vuoden takainen minäni katselee myhäillen rannalta.

Vision ja todellisuuden välillä ammottava kuilu sai minut pettymään ja pahalle tuulelle. Ei kannata koskaan suunnitella, miltä joskus tulee tuntumaan. Kannattaa vain kohdata todellisuus sellaisena kuin se on, hallitsemattomana, yllätyksineen.

Tällä retkellä olen myös oivaltanut sen luonteeltaan rauhallisemmille ihmisille selvän asian, että ottamalla rauhallisesti jaksaa paremmin ja saa aikaan enemmän. Ölkynpurolla ryhdyin kiroilun sijaan kehumaan kajakkiani hyvistä suorituksista, kannustamaan sitä, ja kun asiat oikein menivät perseelleen, ihmettelin ääneen, kuinka luonto osaakin olla kekseliäs ihmistä koetellessaan. Luulen, että se paljolti auttoi selviämään siitä itsensä perkeleen henkilökohtaisesti suunnittelemasta maastosta, jonne jäivät jäljiltäni aurinkolasien punainen neopreenikotelo, vihreä Vileda-pyyhe sekä yksi poikki sahaamani puron yli kaatunut koivu.

Selviydyttyäni Ölkyn latvoista ja päästyäni Somerjoen jälkeen vihdoinkin melomaan Hossan vesille tunsin tulleeni ei suoranaisesti perille mutta sinne, minne olen ollut matkalla, loppumatkan alkuun. Se on hyvä ja helpottava tunne. Huomenna Hossanjoki, ylihuomenna Suomussalmelle, jollei tuule liikaa. Nyt lojun ylensyöneenä ja saunoneena Hossan luontokeskuksen leirintäalueella ja käyn kuuntelemaan nukahtamismusiikkia. Olipa suuri päivä.

Juntusjärvi 03.07.

Hossanjoella oli hyviä koskia jotka antoivat kyytiä, vaikka vesi on aika matalalla. Alavirta rauhallista idylliä. Hiljaista. Ajaton olo. Tekisi mieli torkahtaa päiväunille kajakissa, mutta pää lähtee vaipumaan sivulle ja tasapaino horjuu.

Koska sää oli suopea mutta huomiseksi on luvassa tuulta, päätin meloa niin pitkään kuin jaksan. Juntusranta, Kalmosärkkä. Kohti Ruhtinansalmea. Kiantajärvi on iso. Auringon laskeutua podin koti-ikävä ja iltamelankoliaa (melankolia, tuo melojan krooninen vaiva). Niemen nokassa saunojat kävivät uimassa. Onnellisia ihmisiä, ajattelin ja jatkoin melomista. Seuraavalla mökkirannalla seisojia miehiä ja huitoi. -Heiluta sille, kyllä se huomaa, kuului taustalta yli tyynen veden. Otin suunnan kohti rantaa. Lopun iltaa tuntemattomat kainuulaiset syöttivät, juottivat ja saunottivat minua. Loikoilin aitassa sydän täynnä kiitollisuutta kainuulaisia kohtaan.

Kiantajärvi 04.07.

Onpa navakka vastainen. Ei tuolla oikein pääse eteenpäin. Käyn päiväleiriin nukkumaan ja jatkan illalla.

Tutkin joutessani karttoja. Sanokaas viisaat siellä rannalla, kumman arvioitte Iisalmen jälkeen lyhyemmäksi reitiksi Kymijoen: Päijänteen (Pielavesi-Äänekoski jne.) vai Saimaan? Väli Iisalmelta tai Maaningalta Pielavedelle vaikuttaa kyllä kovin hankalalta, ja joku raja kärräyksessäkin, mutta läntinen reitti houkuttaa muuten. Saimaa vie välillä kauas itään ja on saarineen ja salmineen vaikeampi suunnistettava kuin Keitele-Päijänne. "Pysyt vaan väylällä", "hankit vain tarpeeksi tarkat kartat", "eikö sinulla ole GPS:ää" tai "mutta onhan Saimaa toki kauniimpi" eivät nyt ole mielekkäitä vastauksia.

Tunti sitten tuuli laantui hiukan ja ajattelin, että ei matka maaten etene, kyllä tästä on lähdettävä. Nyt järvellä kiittää pyörrepatsaita. Hyvä että olen laiska ja hidas lähtemään. Takaisin teltaan.

Ukkosen reunan mentyä ohi pääsin Virtasalmen sillalle asti, mutta tähän on jäätävä. 10 m/s tuuli käänsi kajakkia poikittain aallokossa niin, että voimat kuluivat suunnan pitämiseen ja tasapainotteluun. Onneksi tässä on kota. Katselen tulta ja koetan tulla toimeen itseni ja sisäisen kiireeni kanssa. Mitäs ruokaa minulla vielä onkaan? "Näin valmistat herkullisen karjalanpaistin 3 hengelle". Tästä taitaa riittää viihdykettä loppuillaksi.

Suomussalmi 05.07.

Puuskat 12 m/s. Sitokaa jo pussin suu kiinni siellä pohjoisessa! Toisaalta, milloin olen viimeksi viettänyt lepopäivän? Juhannuksena Pelkosenniellä kai.

Iltapäivällä pääsin vihdoinkin liikkeelle ja löysin retken hienoimman hiekkarannan. Toisissa oloissa olisin jäänyt hietikolle lojumaan ja ajattelemaan vaaleansinisiä ajatuksia, mutta nyt pistäydyin vain uimassa.

Suomussalmen lähestyessä alkoi kuulua rytmistä räminää ja ujellusta. Rokkifestarit, aavistelin. Kas, se olikin tietyömaa koneineen. Asia nauratti pitkään ja hartaasti, sillä olin väsynyt.

Ämmänsaaren keskustassa nuoret ajelivat ympäriinsä vaihtelevan kuntoisilla ja äänisillä autoilla. Kajakin ulkoiluttajaa silmäiltiin vaivihkaa. Majatalo oli täynnä, mutta Kulmaisessa Kukossa pääsin pyhän toimituksen äärelle: pihvi ja olut. Salaattipöytä oli retken tähän asti paras, marinoituja metsäsieniä, valkosipulioliiveja ja sen sellaista. Jostain kuului kikatusta ja tajusin, mitä kaipaen: iloista seuraa. Yksin vajoan helposti synkkiin mietteisiin ja menetän suhteellisuudentajuni. Jospa vain rupeaisi iloiseksi.

Leiriäydin ulkoilualueelle Emäjoen rantaan. Polulla komennetaan koira: maahan! Elmo! Maahan! Elmo maahan! Tai ainakin arvelen että kyseessä on koira. Teltta keinuu, kahden päivän aallokon jälkimaininkeja. Huomenna kohti Hyrynsalmea, Oulujärveä ja viimeistä isoa vedenjakajaa.

Hyrynsalmi 06.07.

Odotan postin aukeamista lähettääkseni kotiin muutaman kilon paketin turhaa tavaraa: karttoja, vaatteita, hätäraketit ym. Aurinko paahtaa jo aamusta. Vaikka olen ollut ulkona koko kesän, en oikein osaa sanoa, millainen sää on ollut. Meloessa tuulen osuus korostuu ja helteen vähenee. Sateella ei ole juuri merkitystä, koska melontavarustus suojaa ja sitä läträä vedessä joka tapauksessa. Kylmää ei ole ollut, paitsi aivan alussa öisin ja kahlatessa. Mielestäni alkukesän sää on paria kovan tuulen jaksoa lukuun ottamatta ollut lähinnä maltillinen.

Tällaisella helteellä houkuttaisi lojua rannalla, uida ja ruskettaa muutakin kuin naamaa ja kämmenselkiä, mutta toisaalta on leppoisa lipua jokilaakson viileydessä. Nyt hankkimani rusketus saa kyllä skeptikot epäilemään, että olen viettänyt kesän ravintola Juttutuvan terassilla.

Alas Emäjokea. Joitakin vastoinkäymisiä osaa odottaa, toisia ei. Aittokosken voimala on oikein megayllätys. Maihin kyllä pääsee veneluiskaa. Voimalan jälkeen uoma haarautuu kahtia, luoksepääsemättömään rotkoon ja loivempaan, jolle pääsee polulta. Melon loivaa kilometrin, kunnes se päättyy louhikkoon. Soitan

Suomussalmen kuntaan ja saan neuvon, jonka oikeellisuudesta en ole varma mutta jota nyt vaellan tarkistamaan. Näin se päivä kuluu. Suomussalmen kunta: voisiko venerampin viereen laittaa opastetaulun melojille? Mahtaisiko se maksaa enempää kuin mitä Aittokosken voimala jauhaa sähköä puolessa sekunnissa?

Sanotaan jotain myönteistäkin: sandaalit, jotka tänään ostin rikkiäisten tilalle ja joissa tätä maastoa olen kolunnut, ovat parhaat, mitä minulla on koskaan ollut.

Sitten lempipuuhaani eli kajakin kiskontaan ylös louhikosta, pitkin mäntykangasta ja pehmeää hiekkatietä. Neljättä tuntia vierähti pariin kilometriin, ekstrana se, että hain juosten melan, jonka olin louhikkoon unohtanut. Ja lopuksi uimaan vilpoisaan Emäjokeen. Merkittävää tässä on se, että olen hyvällä tuulella. Sen sijaan että kiinnittäisi huomion siihen, että onpas vittumaista, kannattaa suunnata ajatukset siihen, miten tästä pääsee eteenpäin. Toimii. Joskus.

Voimalalta alaspäin tasaisen voimakkaasti virtaava Emäjoki oli helpon melonnan mallijoki. Satoi, paistoi, ukkosti, enimmäkseen oli tyyntä. Valkeat hiekkapenkereet liukuivat ohi miettiessäni menneitä ja tulevia. Viittä vaille kymmenen löysin Hyrynsalmelta Pub Tom Cat Kollikissan ja sain vielä tilatuksi pizzan. Nyt jatkan jokea kunnes löydän hyvän leiripaikan. Kuivat mäntykankaat voivat näyttää tylsiltä mutta telttailijalle ne ovat neljän tähden hotelleja.

Taas niitä iltoja, joina ei millään lopettaisi melomista. Lämmin joki höyryää viileässä yössä. Tällaista ei ole kotona.

Kiehimänjoki 07.07.

Pääsin liikkeelle varhain ja sää oli hyvä, mutta melonta tahmeaa. Piti puskea monen vyöhykkeen läpi: väsymys, yksitoikkoisuus, halu olla muualla ja sen synnyttämä huitominen. Olen nyt tässä, nyt vain melon ja teen sen oikein, toistelin itselleni.

Ristijärven lähestyessä erämaan tuntu väistyi lopullisesti. Järripeippo vaihtui kerttuseen, koskelo silkkiuikkuun. Niemen kärjessä sentään yksi joutsen. Kävin kirjastossa lukemassa blogin kommentit ja lähdin etsimään ruokaa, kun ukkosmyrsky iski. Viikon sademäärä romahti alas muutamassa minuutissa, tuuli paiskoi huoltoaseman ovia ja salamat katkoivat sähköjä. Palokunta lähti jonnekin kahden auton voimin. Hyvä etten ollut vesillä. Joella ukkosella on viihdearvoa mutta järvellä se on kauhistus.

Nyt ylitän Iijärveä myrskyn jälkeisessä täydessä tyvenessä. Kiitos siitä. Olen mukavuudenhaluinen ja pidän

helposta melonnasta. Yhtään melojaa ei vieläkään ole tullut vastaan, moottorilla ajavat. Mutta nyt kohti Paltamo.

Rasittavaa, miten virtsarakko käy ennakoimaan rantautumista aina parisataa metriä liian varhain. Pitäisi varmaan sanoa sille: ehei, kilometri vielä, ja koukata yllättäen maihin. Mutta epäilen, ettei virtsarakkoa voi kusettaa.

On syytä meloa hyvän sään aikana, ja tämä ilta oli todella häikäisevä, mutta kolmetoista tuntia saa riittää. Paltamo on aivan kulman takana. Olisipa huomenna samanlainen sää Oulujärveä ylittäessä. Se on kyllä viimeisiä paikkoja, missä haluaisin kohdata ukkosmyrskyn. Vesi on kyllä lämmintä, mutta Oulujärvellä on Suomen suurin järvenselkä.

Kajaaniin ei oikeastaan ole mitään asiaa, en kuitenkaan ehtisi sinne lauantaina kirjakauppojen aukioloaikaan maastokarttoja metsästämään. Suunnitelma: Syväjokea (muistanette elokuvan) ylös isolle tielle saakka ja kärräystä tietä pitkin etelään kunnes löytyy joten kuten melottava vesi. Saattaa merkitä Sukevaa, sen näkee sitten. Kävin pari vuotta sitten korkean veden aikaan näitä latvavesiä tutkimassa ja aika takkuisilta näyttivät jo silloin, ja nyt vedet ovat todella matalalla.

Oulujärvi 08.07.

Hautova helle, heikko tuuli, sekavan pilvinen taivas. Mässäilen Paltamon Nesteellä. Paljon lomalaisia ja autoja, suojatietä ylittäessä oltava tarkkana pitkästä aikaa.

Elämän suuria lainalaisuuksia: avoauton kyydissä istuu lähes aina blondi, erityisesti jos auto on punainen. Nyt blondi kävelee autolle jäätelöä nuollen.

Oulujärveä ylittämään. Onpa tämä iso. Ukkonen vyöryy. Pidän taukoa Tevän saaren itäkärjessä ja mietin, mitä seuraavaksi.

Ukkonen purjehti ohi ja sain meloa Karhusaareen asti tyynessä. Sitten tuuli taas yltyi, ja matka tänne Toukkaan kysyi voimia. Keittelen parmesaanipastaa ja haistelen säätä. Järveä kiertää jos jonkin näköistä pilveä. Saa tyyntyä aika lailla, ennen kuin jatkan Ärjänselälle.

Ei varsinaisesti tyyntynyt mutta ei ukkostenutkaan, joten meloin Ärjänsaareen ohi itäkärjen linnustonsuojelualueen. Muutakin eläimistöä on. Tämä on julmettu paarma- ja muurahaissaari. Muurahaisia on aivan joka paikassa. Telttaa pystyttäessä ne järsivät jalkoja ja erityisesti nilkassa olevaa haavaa. Kun nosti

maasta telttakaaren, sitä pitkin juoksi heti muutama ja pureutui sormiin. Pyykkiä ripustaessa niitä alkoi juosta pyykkinarua pitkin, kun tyhjensin kajakkia, tilalle virtasi muurahaisia, ja kun uituani kuivattelin rannalla, paarma puri pakarasta seisoessani yhdellä jalalla läpsien muurahaisia irti varpaista.

Olen lukenut, että muurahaiset ovat terveen ekosysteemin merkki. Siinä tapauksessa tämä saari on ihan perkeleen terve. Poistun täältä todella mielelläni. Pelkään vain, että ne löytävät teltasta yön aikana murkun mentävän raon, ja joudun nukkumaan järvessä.

Viitostie 09.07.

Oulujärvi tarjosi loppuun asti vastusta ja viihdettä. Matka Ärjänsaaresta tänne Vuottolahteen kesti yli viisi tuntia. Tuuli oli enimmäkseen navakka vastainen. Näin isolla järvellä vasta-aallot ovat oikeastaan hauskoja silloin kun ne tulevat vastaan rytmikkäästi: kun ajoittaa vedot oikein, saa meloa koko ajan aallon harjalta alas. Puuskat ja ristiaallokko tietysti sotkevat tätä huvia. Nyt lähden melomaan ylös tuota jokea, josta Syväjoki aikanaan haarautuu. Kiitos Oulujärvi kun et ollut aivan mahdoton.

Juuri kun olin lähdössä taukopaikalta joelle, ohi kulki iäkkäänpuoleinen pariskunta matkalla kalaan. Kysyin Syväjoesta. Ei siinä ole nyt vettä, ei sitä voi meloa. Mutta Mainuanjokea pääsee Mainuanjärveen, alussa on vain tuo koski. Lähdin melomaan. Vastan tuli soutuvene. Kysyin mieheltä Mainuanjoesta. Tuossa alussa on tuo koski, mutta kyllä sinä Mainuanjärvelle pääset, mies vakuutti. Luvattu koski oli pitkä, kivinen ja ikävä, mutta sitten sai meloa. Kunnes tuli toinen koski, kolmas, kunnes koko joki muuttui pitkäksi kiviseksi koskeksi, jossa kulku oli sängen hidasta ja hankalaa.

Hetken kaduin, ja tämä oli muistaakseni ensimmäinen kerta, koko retkelle lähtemistäni. Miksen ole kotona tekemässä jotakin kivaa. Lopulta kiskoin kajakin maatalon pihaan ja nostin sen kärryille. Nyt ulkoilutan kajakkia viitostiellä kohti Sukevaa. Tästä tulee pitkä kärräys. Sunnuntai-illan liikenne pyyhkii ohi.

III - Vauhti kiihtyy

Matkusjoki 10.07.

Eilen näkyi jo melojia, auton ratissa tosin. Kajakit olivat katolla, matkalla pohjoiseen. Tänään helle ja rekkaliikenne jatkuvat viitostiellä. Ylitin Syväjoen kohdasta, johon olin suunnitellut kajakkia vetäväni. Pöyristyttävää puu- ja kiviviidakkoa. Lasken vesille Sukevajärvellä, mutta helppo elämä jäänee lyhyeksi, edessä on kuulemma taas kivistä ja vähävetistä jokea. Iisalmelta alkaa Saimaa. Maantietä 55 km, jokea... mistä tuonkin tietää.

Sonkajärvi, Savossa ollaan. Täten vastuu juttujeni ymmärtämisestä siirtyy lukijalle, aina eteläiselle Saimaalle asti. Vastaan huristaa auto jonka rekkari on OLV-1.

Käännyin viitostieltä Talaskankaan suuntaan. Nainen ajoi ohi ja pysähtyi. -En oo ennen tuommosta kulukunevoo nähnytkaan, hän toteaa. Kilometrin päästä hän tulee sillalla vastaan. On puhunut isännän kanssa ja kehottaa jatkamaan kärräystä järvelle asti, joen vesi on mahdottoman alhaalla. Niin näkyy olevan. Ja tuota jokea kuvittelin melovani Lika-Pyöreeltä Sukevalle, kun talvella toiveajattelin reittiä karttojen äärellä. Pari miestä ajaa ohi ja toinen toteaa, ettei muista vesien olleen koskaan näin alhaalla. Ei vain ole satanut. Harkitsin melontaretkeä jo ennätysradesäkinä -04, mutta silloin äitini teki kuolemaa.

Melon Sukevalle, käyn syömässä ja kaupassa. Tunnelma ei ole korkealla. Edessä kymmeniä kilometrejä vähävetistä jokea. Eikö tämä ikinä helpotu. Haluan kotiin, haluan toisenlaisen elämän. Kirjailija Kari Kontiokin on näemmä mennyt hukkumaan. Välipäivä olisi nyt tarpeen. Lohduttaudun persikkajugurtilla ja jäätelöllä. Vielä joskus elämä on oleva toisenlaista, sen täytyy voida olla.

Blogissani nimimerkki Hymiö kysyy, vittuako täällä marisen. Vastaan kertovani mahdollisimman rehellisesti, millaista tällaisella retkellä on. Jos se häiritsee, älä lue tätä blogia vaan mene pois.

Ai näitä savolaisia. Kun kysyn laiturilla seisovalta äijältä, onko joessa vettä Sukevajärveltä alaspäin, hän vastaa: on siellä vettä, vuan sitä on kovin vähän, ja myhäilee. Kymmenen koskea laskin ja kiskoin kunnes tuli leirintäalue vastaan. Sukevalla nautittu ruoka teki taas ihmeitä. Lämpimässä vedessä oli hauska kahlata, ja kun eteen tuli taas uusi kivikko, oli viihdyttävää hakea reittiä kivien välistä.

Leirintäalueella sain kutsun saunaan, ja ihmiset ovat tänään olleet kaiken kaikkiaan mukavia. Ympärillä pyörinyt ukkonen romahti vihdoin päälle, ja nyt sataa kunnolla. Satakoon niin paljon kuin jaksaa, joessa on nyt tilausta vedelle. Koskia on kuulemma tästä eteenkin päin.

Pitkäkoski 11.07.

Tämä on taas näitä päiviä. Heräsin nauraen unelleni. Aamupalaa syödessä hihitin sanalle "punkkirinkilä". Joella hekotin tikahtuakseni toistelllessani lauseita "tieto lisää turskaa" ja "kyllä elämä on ihmisen parasta aikaa". Leirintäalueelta Sonkakoskelle on ollut muutenkin ilo meloa, vetämään joutui vain pari kertaa. Ja tänään nauratti myös seuraava juuri kuulemani tapaus: mies meloi Sonkakoskeen korkean veden aikaan, kaatui ja nousi koskesta käsi poikki ja hemmetin iso Rapalan uistin kiinni pohkeessa. En tiedä, mahtaako miestä itseään naurattaa vieläkään. Tarinan kertoi savolainen, joten se on pilkulleen tosi.

Kun nousee joelta ja näkee tällaisen mutkaisen tien, mieleen tulee heti: olisinpa täällä moottoripyörällä! Autolla! Polkupyörällä! Kävelen! Vaikka melonta sujuu, vaihtelua kaipaa.

Eläimiä, joihin olen kyllästynyt: itikka (ei satu mutta ärsyttää). Paarma (sattuu ja ärsyttää). Telkkäemo (räpiköi ja raakkuu satoja metrejä edessäni äidinvaistonsa ohjaamana, jotta poikaset pääsevät saalistavaa kajakkia pakoon). Metsäviklo ja rantasipi (hysterikkoja, jotka huutavat herkästi, korkealta, kovaa, pitkään ja turhaan). Kalatiira (kiroilee ja syöksyilee ylläni vaikka keskellä järvenselkää). Muurahainen (kaikkialla). Kärpänen (tarpeeton).

Kaipaamani helppo elämä alkoi tänään. Parin ensimmäisen kosken jälkeen ei tarvinnut vetää kuin Sonkakosken myllyn ohi. Iltapäivällä tuulikin laantui. Tämän helpompaa melontaa ei ole. Joki ohjaa ja kuljettaa, mutkittelee ja viihdyttää pienillä koskilla. Voi vajota ajatuksiin, muuttua melontakoneeksi tai kuunnella, miten mökkiläiset rannoillaan kommentoivat kummaa kulkuneuvoa.

Kahdentoista tunnin melonnan päätteeksi rantauduin Matkusjoen Pitkäkosken laavulle yöksi. Olin ajatellut jatkaa Iisalmen ohi sen edustalla saarella olevalle laavulle, mutta siitä olisi tullut jo viidentoista tunnin päivä, mikä ei ole järkevää. Houkutti kyllä kovasti näin iltatyynellä.

Sillalta katsoen koski on niskaa lukuun ottamatta melottava. Viimeinen koski ennen Väliväylää! Uskomatonta.

Lapinlahti 12.07.

Nyt on sitten kaaduttukin, niin ei sitä tarvitse enää odotella. Pitkäkosken lopussa vauhdilla poikittain kiville ja nurin. Ei se juuri poikennut kahlaamisesta, paitsi että kajakki piti pumpata tyhjäksi vedestä. Koskikajakille

tämä olisi kiva, Catalinalle liian mutkainen.

Iisalmen lähestyessä salama iski sähkölinjaan ja kuljeskeli sitä pitkin tussautellen kipinöitä ja päästellen kummia ääniä. Nautin speaktaakkelista. Iisalmelle saapuessa näin ensimmäiset melojat, pari miestä inkkarikaksikossa. Tervehdittiin kaukaa. Onnekkaasti rantauduin juuri, kun ukkosmyrskyn toinen aalto alkoi toden teolla lakaista maisemaa.

Tämähän on oikein kaupunki. Niska vääränä pälistelin metropolin vilinää ja naisia kirjastoa etsiessäni. Tänään jatketaan vielä matkaa, mikäli tuuli yhtään laantuu.

Nyt ollaan Saimaalla! Kuperkeikkoja, kärrynpyöriä! Kolmoissalkow kärkisilmukalla!

Peltosalmen silta näkyy houkuttelevasti parin kilometrin päässä, mutta suoraan Poroveden selältä puhaltava puuskainen tuuli on liian ankara ylitykseen. Ei kerta kaikkiaan pysty, tällä kajakilla ja tällä kuormalla. Nyt on juuri oikea hetki ripustaa riippumatto ja ottaa päiväunet. Sitä varten se on mukana.

Tuuli laantui. Leppoisessa iltamyötäisessä Nerkoonjärvelle, sitten yömelontaa Onkivedelle. Nerkoo. Olen monesti miettinyt, mistä sellainen nimi tulee. Tietääkö joku? Nerohvirran padolta nousi näemmä kuhaa.

Edempänä kuului navetasta hirmuista mylvintää kilometrien matkan. Ehkä lehmä poiki. Hiukan jo hämärtää. Kesä alkaa olla puolivälissä, ja matka viimeisellä kolmanneksella. Haluaisin tuntea jotakin - mitä vain, iloa, surua, vihaa, pelkoa, rakkautta, ylpeyttä - mutta tunnen vain läpi koko elämän seuranneen onton kaipauksen ja vakaumuksen kaltaisen apeuden siitä, että elämä on ollut tarkoitukseton, mieltä vailla, tuulen tavoittelua sen hellittämättömän toiveen ajamana, että jossain on jotain tärkeää ja suurta, täyttymys.

Maaninka 13.07.

Aamuyö. Salmen takaa nousi lähes täysi oranssi kuu. Vedessä ui jokin, mikä ei ollut lintu eikä kala. Piisami? Isompi. Onko Saimaalla majavia? Meloin lähemmäs. Se oli minkki, inhotus. Aurinko alkaa vähitellen nousta ja tuuli heräilee. Olen suuren sillan kohdalla, kai tämä on Lapinlahtea. Väsyttää. Johonkin saareen yöksi. Tai siis päiväksi.

Maaninka. Nyt täytyy älyt lopettaa melonta ja mennä nukkumaan. Viritin riippumaton niemen kärkeen ja kävin levolle. Putosin riippumatosta kahdesti. Yömelonta sujuu, päiväunet eivät.

Ahkiolahden itsepalvelukanava. Nyt tuli elämään jännitystä! Vedä köydestä... odota porttien avautumista...

ajoaika 3 min. Mitä tapahtuu melojalle, joka yleensä ymmärtää käyttöohjeet väärin? Kohtahan se nähdään.

Kanava oli hauska. Houkutti koskimeloa sinne ja pois porttien ollessa puolittain auki, mutta koska oli yleisöä, piti esittää kunnollista ja odottaa vihreää valoa. Kanavan jälkeen näin ensi kertaa eläessäni oikeita tukkijätkiä tukkilautalla, keksit käsissä. Luulin tämän Suomen jo kadonneen. Lotjan nimi oli Veera, mutta kaunis se ei varsinaisesti ollut.

Tuulee kuten eilen. Ymmärtääköhän se laantua, jotta pääsen yöksi Honkaharjun laavulle, Kuopion kynnykselle.

Alkuilta Maaningalta ohi onkivan puutarhatontun sujui tyynessä, mutta selällä alkoi tuulla. Nyt on sellainen hiukan epämääräinen sää, etten oikein tiedä mitä tehdä. Öinen aallokkomelonta ei oikein houkuttele, ukkosesta puhumattakaan. Jossain palaa, koko illan haissut savulta kuin etelän maissa.

Kallavesi 14.07.

Tuuli asettui puolilta öin heikoksi myötävireeksi. Sain juuri ensikosketuksen Kallaveteen ja melon savunharmaassa ja -tuoksuissa yössä kohti laavua. Ehkä jatkan Kuopioon asti ja nukun aamun jossain rantapuistikossa. On aivan hiljaista, vain saarten haavikot suhisevat välillä vaimeasti. Pidän tästä hämärästä hyvin paljon, olen siinä kotona. Kallavedellä en enää puolilta öin näe lukea kompassia, mutta Puijon tornin valo antaa suunnan.

Täällä Honkaharjussa mitään laavua ole. Jatkan Iso-Teikkoon, on hyvä myötätuuli ja siellä olen lähempänä huomisia etappeja. Auringon noustua käyn taas nukkumaan riippumaton reunalla keikkuen ja herään sadekuuroon.

Kuopiossa ollaan. Kävin kaupungilla karttoja ostamassa. Täällä laivat tosiaan huuteloo. Hitto että säikähdin, kun höyrypaatti töräytti takanani.

Kallavesi on hyvän kokoinen, muotoinen sekä näköinen, yöllä romanttinen ja toistaiseksi hyväntuulinenkin. Se tarjoaa tutkittavaksi kiinnostavia sopukoita ja nipukoita ja keinuttaa mukavasti sylissään. Kallavettä voisi melkein kosia.

Kyllä se nyt innostuikin keinuttamaan, ilmeisesti vähempikin imartelu olisi riittänyt. Saarten suojissa kohti saunaa ja yösijaa.

Leppävirta 15.07.

Puolikas välipäivä Askon ja Oilin vieraanvaraisessa hoivassa. Ihmiskunnalla on kaikista puutteistaan huolimatta myös hyvät puolensa. Pitkästä aikaa pääsi koiraakin rapsuttamaan. Jatkan matkaa savolaismummon sanoin linjalla "Koiruus Konnuus Varkaus Viäryys, ja sitten piätty Savon linnaan" (en ole varma järjestyksestä).

Säätä voi luonnehtia epävakaiseksi. Kun keskellä järven selkää tulee navakan tuulen jälkeen tyyntä mutta joka puolella on kiinnostavan värisiä pilviä, voi luottaa siihen, että kohta taas tapahtuu. Nyt olen tapahtumalta suojassa Pumppuri-nimisessä saarella. Rintama vaikuttaa pyyhkäisseen ohi ja jatkan kohti Leppävirtaa.

Tämä iltamelonta on niin hienoa. Selällä tuulee, mutta löytyi sokkeloreitti. Onko mansikoilla diureettinen vaikutus? Siin ison kulhollisen Oilin tarjoamia mansikoita, ja tänään olen hypännyt kusella useammin kuin kertaakaan ennen, ja välillä todella hädissäni.

Taas kanava. Käyttöohjetta odotuslaiturin vieressä lukiessani kaiuttimesta kajahti: "Huomio meloja. Hinaaja sulutetaan ensin nippulautan kanssa. Eikä sitten tulla samaan sulutukseen." Pikkujuttu, mutta asiat voi sanoa myös kohteliaasti. Tuossa kaikui, miten sen nyt sanoisi, piällysmiehen ääni.

Lokit eivät ymmärrä iltarauhan päälle. Yksikin joonatan syöksyili pitkään kohti kanoottia ja kiljui itsensä kirjaimellisesti käheäksi muttei sentään pommittanut. Leppävirralla löytyi puolen yön maissa ihmeen hyvä leiripaikka aivan väylän vierestä, läheltä keskustaa. Yleensä tällaisella paikalla on aina talo tai mökki. Ja vielä äsken olin Kainuun erämaassa. Pohjois-Suomen suuruus osaa aina yllättää, samoin Etelä-Suomen pienuus.

Autoliikenne kohisee väylän takana tiellä, tuuli humisee männyissä. Teltassa on kovin kodikasta. Tällaisina hetkinä en lainkaan ihmettele, miksi lähdin matkaan. Teltassa joutuu jo käyttämään taskulamppua. Tummat etelän yöt.

Haukivesi 16.07.

Täällä Unnukalla olen todella hyvällä tuulella, varmaan koko retken parhaalla. Se puhaltaa kohtalaisena suoraan takaa, johdonmukaisesti ja oikuttelematta. Katson Kemijoen velat jo kuitatuiksi, mutta toki saa jatkaa samaan malliin.

Ohoo! Kaksi kajakkimeloojaa vastarannalla vähän ennen Varkautta. Nyt on tämäkin ihme nähty.

Linnansaari 17.07.

Linnansaaren kansallispuiston rajalla vihreä soutuvene luotsasi minut kohti saunaa, illallista, hyvää seuraa ja aittaa. Kohtasin myös maineikkaan Pasi-koiran, jonka moniosaamiseen kuuluu mm. kuplien puhaltaminen nenästä rantavedessä.

Annoin vastalahjaksi vieraanvaraisuudesta pois riippumattoni, varoiteltuani sen kyseenalaisesta nukuttavuudesta.

Linnansaaren kansallispuisto innoittaa norppalyriikkaan. "Jos rakennat Saimaalle torppia / ei kannata unohtaa norppia / ne tavoiltaan muistuttaa korppia / kun norppa nousee vedestä / se marssii nenäsi edestä / ja tyhjentää talosi medestä."

Norppia ei näy, vain loputtomiin norpaksi naamioituneita harmaita kiviä ja jylyhiä kallionseinämiä. Täällä meloessa taas miettii, eikö olisi sittenkin viisainta vain ryhtyä onnelliseksi.

Koko päivän idästä lähestyneen matalapainerintaman reuna tuulineen on nyt kohdalla. Punnerran kohti Linnansaarta pohtimaan jatkoa. Sinne saakka riittää tiuhassa saaria, sieltä kaakkoon 20km selkää.

Kuvittelin että olisin päässyt Seurasaareen asti yöksi, mutta Iisalmen pohjoispuolelta asti viikon jatkunut helppo melonta taitaa olla tällä erää ohitse. Luvassa on tuulista, kylmää ja sateista. Ei se minua varsinaisesti häiritse niin kauan kuin siellä pystyy etenemään, mutta ei minulla olisi ollut mitään tyyntä poutasäätäkään vastaan. En kaipaa vastuksia vaan etenemistä. Joskus toiste pälistelen turistina kansallismaisemia ja huokailen ihastuksesta usvapatsaille. Eilen kyllä huokailin saunassa. Graavihauki on muuten herkullista. Kiitollinen ajatus Voinsalmen suuntaan.

Savonlinna 18.07.

Haukiveden Tuunaanselällä matka taittuu nopeasti ja sitten liiankin nopeasti. Pakko nousta saaren suojaan. Näkyy vielä yltyvän. Odotellaan täällä sitten ja syödään viimeisiä ruokia.

Pitihän sieltä taas järvelle työntyä, jo jännityksen vuoksi. Hauska tanssikoulu tuollainen ristiaallokon ja

takatuulen yhdistelmä. Nyt käyn ylittämään Varparannanselkää. Savonlinnaan on matkaa noin 15 km.

Nepä olivat elämäni tanssit. Ei ollut epäilystäkään siitä kumpi vie. Kolmesti olin aivan kyljelläni aallon heitettyä sivuttain, ja kerran olin jo varma että nyt mennään. Heittäydyin takanojaan niin pitkälle kuin varustesäkiltä pääsin ja sain yhdellä kädellä hiukan kangetuksi melaa, toisesta kädestä mela oli jo irronnut. Tai luultavasti seuraava aalto vain käänsi taas pystyyn. Hetken jalat tärisivät Hevonniemen suojassa.

Catalina on siis alkukiikkerä mutta loppuvakaa, kuten kajakin tulee olla. Pääsin myös pariin pitkään surffiin. Komea aallokko. Harmi ettei niistä tilanteista saa valokuvia.

Nimimerkki Kannustaja kysyi blogissani surffin pituudesta. Olen miettinyt samaa - kauanko nämä oikeasti kestävät, ja kuinka pitkän matkan ne kuljettavat? Kokemissani surffeissa huomio kiinnittyy hämmästykseen, nauttimiseen ja suunnan pitämiseen, ei matkaan ja aikaan. Kestoa on yhtä vaikea arvioida kuin... vaikkapa orgasmin kestoa. Joskaan se ei yleensä tule yhtä yllättäen kuin surffi. Mutta arvelisin tämän päivän pitkän surffin kestäneen vajaat 10 s ja kuljettaneen ehkä 30 m.

Pihlajavesi 19.07.

Tapasin Savonlinnassa pizzeriassa yllättäen lapsuudenystävän, mikä oli iloinen asia, mutta olin niin hämmentynyt tapaamisesta ja muutenkin hajamielinen, että epäilen poistuneeni ravintolasta maksamatta lasagneani. Nyt olen soitellut numeropalveluun ja koettanut jäljittää mahdollisesti huijaamaani pizzeriaa mutta tuloksetta. Rasittavaa. Ei se kuusi ja puoli euroa ravintolan kassassa paljon tunnu, mutta tällainen on kamalan noloa.

Hidasta ja voimille käyvää on taas eteneminen vastatuuleen. Pitkää Pihlajavettä piiskasi kylmä sade. Tulee hiukan Odysseus-olo: näin lähellä kotia, ja sitten tuulet suuttuvat. Montakohan vuotta tähän vielä menee.

Sulkavan suunnalta löytyi niemestä unelmahyvä leiripaikka. Niemen toisella puolen naureskelin ajatukselle, että joku kehottaisi minua leiriytymään tuohon jyrkkään kivimassaan. Ja yllättäen niemen toisella puolella oli pieni hiekkaranta ja polku tasanteelle, johon sai helposti teltan.

Istun teltan suulla ja katselen iltajärvelle. Ihmeellistä: ei yhtäkään hyttystä tunkemassa telttaan. Tätä ylellisyyttä osaa todella arvostaa käytyään kääntymässä Lapissa. Yöksi on luvassa vilpoisaa, mojuvat 5 astetta lämmintä. Onneksi otin matkaan kunnollisen kolmen vuodenajan makuupussin. Ja jollei tämä silkkinen kerrasto riitä, tarjolla on villafroteeta, mikrofleecettä ja polviin ulottuvat villasukat. Saa pakkaneen paukkua, nujertuu viimeisetkin itikat. Kajakkiin vuolen jalakset ja luistelen kotiin ja pankkiautomaatille

maksamaan sen lasagnen.

Puumala 20.07.

Tämä Sulkavan eteläpuolinen väylä on varsinainen tuulitunneli. Juuri nyt on leppoisampaa, ja parin kilometrin päästä suunta kääntyy lännestä etelään. Tähtään illaksi Puumalaan Koskenselän leirintäalueelle. Liikennettä on vähemmän kuin eilen, tai sitten se kulkee eteläisempää väylää Ruunaanselän kautta. Jonkin verran saa olla varuillaan. Nopea vene ei välttämättä ole äänekas ennen kuin se on kohdalla.

Onpa mukavaa istua rantakivellä auringon lämmössä ja syödä karjalanpiirakkaa ja Kantolan Safari-keksejä. Ihan vain istua ja olla. Tosin jouduin vaihtamaan kiveä, sillä jalkaa pitkin alkoi kiivetä lauma kusiaisia - ei siis kekomuurahaisia vaan niitä pieniä kellanruskeita piruja, joiden purema polttaa kuin tuli ja kirvelee kauan. Ne kun olisivat tulleet mukaan kajakkiin ja kiivenneet vielä ylemmäs, oltaisiin vesillä nähty kohta melkoinen esitys.

Lajunvirralla näkyy talon kokoinen kivi haljenneen kahtia, halkeaman kattona on irtolohkare. Meloin luolaan. Lasagnerosvo päätyi kiven sisään.

Kapeimmissa salmissa huomaa, että tässä virtaavat Saimaan vedet. Ne virtaavat vain lopulta väärään valtioon.

Saimaa 21.07.

Puumalassa menin lepäämään leirintäalueelle unohtaen niiden olevan paikkoja, joihin perheet kerääntyvät kesäisin saadakseen riidellä avoimessa maastossa. Aamulla jonotin pankkiin maksaakseni lasagnen pizzerian tilille.

Leirintäalueella näin sveitsiläisen Land Rover -maasturin, joka oli samanaikaisesti asuntoauto. Haluan tuollaisen! Ehdottomasti! Lihasvoimin liikkuminen alkaa tynpiä. Ja saksalainen pariskunta on saapunut leirintäalueelle endurobemareilla. Myin omani puolitoista vuotta sitten ja kaduttaa jatkuvasti, vaikka jouduin myöntämään, ettei moottoripyörä tee onnelliseksi. Mutta tuollainen kulkuneuvo on lupaus suuresta retkestä ja siitä, että jossakin on hienompaa.

Kevytmelontaa kohti Suur-Saimaata. Melkein kuin lojuisi rannalla. Sadetta luvassa, mutta sitä ei vielä aavista. Paljaiden kallioluotojen lomitse tyynellä lipuessani ihmettelin miellyttävää tuoksua ja katselin

rantoja jäljittääkseni sen lähteen. Lopulta tajusin, että tuoksun lähde olen minä. Auringon paahtama ihoni ja puhtaan hikiset kainaloni haisevat hyvältä. Se oli uusi kokemus. Tähän asti matka on taittunut neopreeniin pinttyneen jalkahien, kylmässä vedessä pestyjen keinokuitukerrastojen, pierun, kusen ja ties minkä löyhkässä. Olenko puhdistunut? Entä jos tekisin poikkeuksen ja muutenkin pitäisin itsestäni, edes tämän päivän ajan.

Hauskoja nämä matkan varrelta löytyvät keitaat, joiden olemassaoloa ei ole osannut aavistaa. Esimerkiksi ravintola Niinipuu Puumalasta etelään olevan lossin lähellä. Suosittelen.

Jos pitäisin loppupäivän vapaata, tekisin sen tässä Petraselän poukamassa. Mutta ei oikein tee mieli pysähtyä. Melominen sujuu, se on miellyttävää, se on ilo. Ja koti vetää puoleensa. Mut hei! Nythä mie oon jo koton Karjalas! Mie en oo enää Savos! Mie oon Taipalsaarel!

Olisi tehnyt mieli meloa Taipalsaarelle asti, mutta Rastinniemi oli luonnollinen paikka pysähtyä. Harjun toisella puolella aukeaa Suur-Saimaa, ja onhan se iso, vaikka Inari, Lokka ja Oulujärvi tuntuivat suuremmilta. Tapasin tänään suomea puhuvan saksalaisen, joka meloi naisensa kanssa polvet leuassa kiinni muinaista kangaskanoottia. Mies varoitti, että järvellä tuulee (varmaan huimat 3-4 m/s). Sanoin, että pohjoisessa on suurempia järviä, johon eksakti saksalainen heti, että ei voi olla, sillä Saimaa on Euroopan neljänneksi suurin järvi. Täsmensin tarkoittaneeni selkien kokoa, ja saksalainen oli tyytyväinen.

Mutta nyt järvellä tuulee oikeasti. Ranta kohisee, metsä humisee, aurinko vaipuu taivaanrannan taa juuri nyt. Olipa hyvä päivä.

Väliväylä 22.07.

Tänään on vituttanut aivan kaikki ilman ilmeistä syytä. Kai se johtuu rasituksesta, tai sitten hyvä olo vaatii vastineekseen huonon olon. Olen ajatellut rasittavia ihmisiä, jugurttipurkki sylkäisi naamalle, Rehulassa ei löytynyt vesillelaskupaikkaa ja jouduin karräämään ylimääräistä, ja Taipalsaaren uimaranta on levän vallassa. Melkein kaikki mieleen tuleva ärsyttää, paitsi ystävien luona odottava sauna. Yritän olla ihmisiksi. Kai tämä menee ohi, kuten kaikki.

Saimaalta Kymijoelle johtavalla Väliväylällä kajakki alkoi tuntua tavallista raskaammalta. Panin sen väsymyksen piikkiin, kunnes karräystaipaleella huomasin taakse jäävän noron. Takalaipiosta valui vettä; kajakki oli kulunut puhki.

Huopaisenvirta 23.07.

Kunhan aamukahvi on juotu, annetaan ensiapu komposiittiliimalla ja ilmastointiteipillä. Reikä itsessään on pieni, mutta ohueksi kulunut alue kajakin perässä varmasti suurempi. Luulin, että ydinsodasta jäisivät henkiin torakat ja HTP-muoviset kajakit, mutta pakko oli uskoa, että kivet ovat jyrksineet pohjaan reiän.

Helppo on tämä väliväylä meloa, joskin mutkainen, ja Kivijärvellä saa hiukan suunnistaa. Paikkaus vaikuttaa pitäneen, mutta kajakin karahtamiseen kiville ei pysty enää suhtautumaan yhtä huolettomasti kuin ennen. Lasikuitukajakilla melojien elämä on varmaan tällaista.

Araldiitti-ilmastointiteippipaikkaus piti ainakin tämän päivän, mutta Luumäen Huopaisenvirralla koin kirvelevän menetyksen, kun rantakalliosta töröttävä ruosteinen piikki repi hyvien kalliiden tarpeellisten kahlaushousujeni neopreenisukkaan ammottavan reiän. Mitä helvettiä tuollainen piikki rannassa tekee, kuka sitä tarvitsee? Ja kun rei'ittämisen alkuun päästiin, iltauinnilla samaisessa rannassa kiven särmä leikkasi koko jalkapohjan yli ulottuvan haavan. Muuten menee hyvin.

Tuli viimein käyttöä mukana olevalle pirtullekin: jalkapohjan haavan desinfiointi. Mutta kuka ottaisi kehittääkseen itsestään parantuvat retkeilyvarusteet? Tulee kalliiksi hankkia joka retkelle uusi kajakki ja uudet kahlaushousut. Alkaa melkein harkita jotain halvempaa harrastusta, kuten hevospooloa.

Tirva 24.07.

Tämä on jo kiusantekoa: nyt aamulla samainen piikki iski takaapäin ja repäisi reiän toisen neopreenisukan kantapähän. Tietysti itekin voisi katsoa, minne astuu. Mutta hei, Pyhtäälle on matkaa 74 km. Pari mutkaa, koskea ja voimalaa välissä.

Nämä päässä pyörivät lauseet ja laulut käyvät aivan mahdottomiksi, onneksi retki on lopuillaan. Toissapäivänä oli vuorossa "karhunpoika sairastaa, häntä hellii käärme", tänään taas "aa tuuti lasta, Jeesus tuli vastaan" ja "ristillä rinnalla ryövärin nukkuu ugri puhtahin". Joitakin ei voi täällä edes toistaa.

Pidän sadetta Kannuskoskella yksinäisessä paskahuussissa, jonka reikää peittää "kalastus kielletty" -kyltti. Se ei kyllä täällä olisi tullut ensimmäisenä mieleen. Kunhan Pohjanmaalta Jyväskylän kautta pyyhkäissyt ukkonen menee ohi, edessä on vähävetisissä kivisissä koskissa rimpuilua rikkinäisellä kajakilla reikäisissä neopreenisukissa jalkapohja verta vuotaen. Kyllä asiat osaavat loksahda kohdilleen.

Leiri Tirvan padolla. Luulin melovani tänään Valkealaan saakka, mutta Väliväylä on loputon. Maisemat

välillä tylsiä, toisinaan taas aika kiinnostavia, kuten viimeinen mutkainen kilometri ennen patoa. Pohjan paikka pitää edelleen, vaikka kivet ovat kolisseet. Haalarisukatkin paikkasin roudarinteipillä eivätkä nekään vielä vuoda. Visio Väliväylän koskikiskonnasta oli ilmeisesti turhan synkkä, ainakin toistaiseksi, vaikka vedet ovat täälläkin todella alhaalla. Kohta jalkapohja saa taas pirtua, itse pitäydyn porakaivovedessä.

Desi pirtua tuli mukaan sillä ajatuksella, että samppanjapulloa en viitsi kuskata, mutta jonkin merkittävän etapin kunniaksi voisi kohottaa maljan. Lapissa ajattelin että Oulujärvellä, siellä ajattelin että Saimaalle päästyä, ja siellä että Kymijoella kenties. Nyt pirtu on päässyt oikein hyödylliseen käyttöön, samoin Bacibact-jauhe. Jalkapohjaa jomottaa, kai se on normaalia. Pakkohan tässä on välillä kävellä. Kunhan kestän Kymijoen suulle, jalan voi sitten Helsingissä amputoida.

Pentele että nuo uittorännien kivet osaavat olla teräviä. Jääkausi osasi tehdä paljon hienostuneempaa jälkeä. Se Ristinniemen harju rantoineen Suur-Saimaalla oli muuten melkoinen nähtävyys, vaikka tässä on aika lailla turtunut kaikkeen näkemäänsä. Melominenkaan ei suoraan sanottuna tunnu enää kovin ihmeelliseltä virkistysliikunnan muodolta. Mutta teltassa on jatkuvasti mukava asua, se on kumma juttu. Nytkin sade ropisee kovin kodikkaasti enkä kaipaa muuanne. Joitain ihmisiä kyllä.

Kymijoki 25.07.

Aamulla oli sumua ja puista tippui pisaroita, nyt tuuli pyyhkii taivasta siniseksi ja tuo pelloilta kypsyvän viljan tuoksua. Nukuin pitkän yön, mutta väsyttää niin että tauoilla pää nuokkuu. Tähän auttaa vain kotiinpaluu.

Jyrääkoski Valkealassa, vanhan myllyn ohitus. Ei mikään unelmapaikka raahata rikkinaistä kajakkia, mutta vaihtoehtoja ei ole. Napinaa, murinaa. Ja juuri sillä hetkellä paikalle saapuu toinen meloja ja kantaa kajakin kanssani! Eläköön ihmiskunta.

Väliväylä päättyy juuri, vaikka olin arvioinut ettei niin koskaan kävisi. Oli siellä yksi todella pitkä ja kivinen koski, mutta paikkaus kesti, kai. Nyt täytyy vähän miettiä, mitä tuon Kuusankosken kanssa tekee.

Meloin Kuusaanlammen pohjukkaan, ylös pientä rämemäistä jokea tielle ja kärräsin kajakin läpi Kouvolan Myllykoskentielle ja leiriidyin veneenlaskupaikalle Kymijoen varteen. Kouvolassa koettiin pienimuotoinen kulttuurikonflikti, kun menin kebab-grilliin. Koska ilta oli kuuma, kärräsin kajakkia ilman paitaa. Kebab-paikkaan puin ylleni takin mutta jätin sen auki. -Laitta paita kiinni, tuli mies sanomaan. Vedin kuuliaisesti takin vetoketjun kiinni. Erämaassa ja vesillä tuppaa tällainen monikulttuurinen pukeutumiskoodi unohtumaan. Täytyy taas alkaa sopeutua kaupunkielämäänsä. En ole vielä kukaan päättänyt, mitä Kymijoen

haaraa melon merelle. Kaikilla on hyvät ja huonot puolensa.

Kotka 26.07.

Jos jotain täällä etelässä en kaipaa niin äijiä, jotka hortoilevat aamukuudelta leiriini kaljapullo kädessään kysymään, meinaanko lähteä souteleen.

Olin kuullut, että koskimelajat tulevat tänne harjoittelemaan, mutta minulla ei ollut Kymijoen koskista mitään käytännön mielikuvaa. "Kyllä ne aina jotain reittiä pystyy laskemaan", muistelin jonkun sanoneen. Nyt seisoin Ahvion kallioilla ja katselin pelokkaana, miten vuolaasti virtaava vesi katosi kahden kallion väliin.

Pitäisikö ohittaa maitse vai meloa? Soittelin tutuille ja tuntemattomille, ja lopulta Kymen Melojien Kai Heltola antoi minulle puhelimitse edessä olevien koskien nuotit, jotka koetin painaa mieleeni.

Huokasin syvään ja työnsin kajakin vesille. Virta vei pian niin voimakkaasti, ettei paluuta ollut. Nyt ei ole varaa paniikkiin, asiat on tehtävä oikein. Kuvittelin, että hyvin rakas ihminen on vaarassa, ja vain laskemalla kosken voin pelastaa hänet. Täältä tullaan, koeta kestää vielä hetki.

Allot hyppivät valkoisina edessä, stoppariaalto kasvaa, syöksyn sen ohi, sitten syli on täynnä vettä, ristiaallokko pompottaa kajakkia, ja olen kosken alla suvannossa. Mitään näin jännittävää en ole retkilläni ennen kokenut, ja karjun riemusta.

Myös Kultaankoski ja Myllykoski menivät ohjeilla sujuvasti. Pernoon koskilla vesi ahtautuu niin kapeaan paikkaan, että päätän rantautua hyvissä ajoin reittiä tutkimaan.

Joku porukka laskee parahiksi edessä olevan Karkuuskosken kumilautalla, kiljunta oli kova. Painoin laskulinjan mieleeni ja lähdin perään. Aallokko on kohtalainen mutta hyvin menee.

Sitten keskeltä jokea saarten välistä... mutta minne joki katosi? Imu on kova. Vähitellen esiin kohoaa koko väylän leveydeltä valkeana kuohuva vesimassa. Putoan yli kynnyksen ja vesimassa lyö rintaan ja kasvoihin, hetken kaikkialla on vain valkeaa vettä, samalla tuntuu nykäys kun stoppari tarraa kajakkiin ja pysäyttää sen. Tuohon kynnykseen en kyllä jää loppuiäkseni pyörimään, ehdin ajatella ja revin kuin raivopäinen. Pääsen irti ja näen vedessä jotakin. Vesipulloni! Melko järjettömästi huidon sen melalla lähemmäksi ja koukkaan sen kyytiin, vaikka olisi tärkeämpää pysyä pystyssä. Pääsen suvantoon ja päästelen sekavia ääniä. Tuohon koskeen en olisi ikinä lähtenyt, jos olisin tiennyt, mikä siellä odottaa. Mutta nyt on kuninkaallinen olo.

Matka on tahtunut niin nopeasti että tajuan tämän voivan olla retken viimeinen päivä. Hetken karttaa katseltuani päätän meloa Karhulan kautta Kotkaan vievää haaraa. Tihkun adrenaliinia ja kajakki kiittää tyynellä, pyörteisellä joella.

Korkeakosken voimalan jälkeen kärrään kajakkia hiekkatiellä etsien vesillelaskupaikkaa. Kohta olen kärrännyt sen merelle. Hullua, ja sopii kuvaan.

Illan hämärtyessä alitan Karhulan sillat ja morjestan niiden alla kalastavia vietnamilaismiehiä. Joki levenee. Saarten välistä häämöttää avovettä.

Kotkanlahden vesi ei ole yhtä kirkasta kuin Kairijoen ja se maistuu yhä Kymijoeelta, maisema ei ole yhtä avara kuin Lokalla, mutta täällä tuoksuu mereltä, ja se riittää minulle. Liikutus tulvii varpaista asti silmiin. Viimeinen Suomen halki -retki on ohi.

Kotimatalla 27.07.

Istun bussissa matkalla Kotkasta Helsinkiin. Mielentila on herkkä, olo on kuin pumpuliin kääriytyllä lasimaljakolla, eikä se johdu pelkästään viiden tunnin levottomista hotelliunista tai peräti kahden tuopin rilluttelusta. Tunnen olevani lähes vapaa ja lähes oma itseni, ja haluan kellua tässä olossa niin kauan kuin se kantaan, ennen kuin se haihtuu ja palaan taas siksi joksikin, kuka ja mikä en halua olla, sidotuksi, heikoksi, pelokkaaksi, puolikuolleeksi, harmaan vangiksi. Mutta on voitava uskoa johonkin parempaan, kyettävä toivomaan sitä, uskallettava rakastaa sitä naurettavuuden ja pettymisen uhallakin.

Olen nyt saattanut loppuun sen, minkä aloitin kuusi vuotta sitten. Olo on sekä tyhjä että täysi. Usein esitettyyn kysymykseen, mikä saa ihmisen tällaisia retkiä tekemään, voi itse kukin keksiä vastauksensa, omat vastaukseni vaihtelevat päivästä toiseen. Juuri nyt vastaukseni on, että tavoittamattoman hipaiseminen on kuin lohikala, niin arvokas että sitä kannattaa pyytää vaikka sitä ei saisikaan.

Kotona

Aiotko todella lopettaa retkeilyn, ovat tutut ja tuntemattomat kyselleet. En tietenkään, mutta en oikein enää keksi muita mielekkäitä tapoja reissata Suomi päästä päähän. Tekisin retken mielelläni koiravaljakolla tai hevosella ja olen tunnustellut asiaa alan harrastajilta, mutta ilmeisesti käytännön järjestelyt olisivat lähes ylivoimaisen hankalia, tai ainakin kalliita. Mutta jos kuulette jonkun sellaista järjestävän, kertokaa ihmeessä minullekin.

Kiehtovaa olisi myös liidellä Suomen halki ultrakevyellä lentokoneella, matalalla tutuiksi tulleita maisemia katsellen. Mutta tuskin tulen sitäkään tekemään, eikä se kuuluisi enää lihasvoimin tehtävien retkien sarjaan.

Entä melonta Kilpisjärveltä jokia pitkin Tornioon ja edelleen meren rannikkoa Virolahdelle? Inarijärven kylmät aallot ja Kymijoen Pernoon koskien Tukkiränni, jota vasta myöhemmin luin pidettävän hengenvaarallisena, ovat edelleen liian tuoreina mielessäni. Toisaalta, nyt kun hiihdosta on kulunut viisi vuotta, olen alkanut unohtaa todellisuuden ja muistella, että sekin oli hauskaa.

Kunnianhimoni ja näyttämisen tarpeeni eivät vello enää yhtä voimakkaina kuin retket aloittaessani. Tiedän mihin pystyn. En ole enää se pieni poika joka jäi lumihankeen itkemään isän päätettyä hiihtää loppumatkan pikavauhtia kotiin, enkä se hento aliupseerioppilas jonka sissivaellus uuvutti niin sekaisin, etten löytänyt ryhmälleni Trangiaa, vaikka se oli omassa repussani.

Saan myös tyydytystä siitä että olen ensimmäinen, joka on koko tämän retkisarjan kerännyt. Hetkittäin olen ajatellut olevani Suomen kovin jätkä ja on joku muukin niin ystävällisesti tokaissut, mutta se ei tietenkään pidä paikkaansa. On monia paljon kovempia jotka tekevät hurjempia retkiä, samoin kuin ihmisiä, jotka ovat valmiita suuriin henkilökohtaisiin uhrauksiin toisten puolesta. Minä olen tehnyt retkeni puhtaasti itseni vuoksi, joskin olen myös toivonut muiden viihtyvän tarinoideni parissa ja saavan rohkeutta toteuttaa omia unelmiaan.

Muutama vuosi sitten entuudestaan tuntematon nainen kysyi, lähtisinkö kävelemään hänen kanssaan maapallon ympäri. Olin leikitellyt ajatuksella jo Jäämeren-kävelyyn valmistautuessani mutta hylännyt sen. Niin monen vuoden vaellukseen en halua sitoutua, ja vieraiden maanosien taudit, korruptoituneet viranomaiset ja muut maantierosvot hirvittävät. Retki on mahdollinen mutta se ei ole minua varten. Viihdyn täällä Euraasian rauhallisessa ja puhtaassa luoteiskolkassa.

Ehkä Ruotsi tai Norja? Islannin ympäri? Kuka tietää. Retkeilyvuosia ei ole jäljellä loputtomiin enkä vieläkaan tiedä, mikä minusta tulee isona. Luultavasti koko kysymys on väärin asetettu. Ajattelen usein

näiden retkien olevan puolet elämäntyöstäni. En vielä tiedä, mikä se toinen puolikas on.

Retkeilyvarusteet ovat vuosien mittaan täyttäneet asuntoni siinä määrin, että olen lopulta alkanut antaa ja lainata niitä pois. Tilalle on tullut soittimia. Musiikki vastaa samaan kaipuuseen, jonka tyydyttämiseksi olen retkeni tehnyt. Perimmäistä yksinäisyyttä sekään ei kykene poistamaan, kuten tuskin pystyisi mikään muukaan, mutta samoin kuin pitkät retket tai kirjoittaminen, se voi avata hetkeksi yhteyden omiin syvimpiin tunteisiin ja toisiin ihmisiin.

Vuosi näiden sanojen kirjoittamisen jälkeen tapasin kummipoikani syntymäpäivillä himopyöräilijän, jolle valitin pitkien pyöräretkien istumalihaksille aiheuttamia kärsimyksiä. ”Mikset kokeilisi nojapyörää”, hän ehdotti. Joku pellevempain varmaan, ajattelin.

Parin viikon päästä lähden ajamaan nojapyörällä Helsingistä Nuorgamiin ja takaisin. Sitten palaan soittimien pariin, ja alan todennäköisesti siinnitella seuraavaa retkeä. Onkohan kukaan koskaan sauvakävellyt Hangosta Haltille?

